

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

dodatak

MEĐUNARODNI UGOVORI

Godina VI/II - Broj 3

Srijeda, 27. marta 2002. godine
S A R A J E V O

ISSN 1512-7532
Bosanski jezik

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

14

Na osnovu člana IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 17. januara 2002. godine i na sjednici Predstavničkog doma održanoj 12. februara 2002. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O
SARADNJI U PREDAJI I PRIHVATU LICA ČIJI JE
BORAVAK NEZAKONIT**

I

Daje se saglasnost za ratifikaciju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u predaji i prihvatu lica čiji je boravak nezakonit, potpisan 27. jula 2000. godine u Sarajevu.

II

Odluku objaviti u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 30/02

12. februara 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
dr. Željko Mirjanić, s.r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sejfudin Tokić, s.r.

15

Na osnovu člana IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 7. marta 2002. godine i na sjednici

Predstavničkog doma održanoj 12. februara 2002. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
SPORAZUMA O RAZVOJNOM KREDITU IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE
ASOCIJACIJE ZA RAZVOJ**

I

Daje se saglasnost za ratifikaciju Sporazuma o razvojnom kreditu (Drugi Projekt lokalne inicijative) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne asocijacije za razvoj, potpisan 19. oktobra 2001. godine u Sarajevu.

II

Odluku objaviti u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 31/02

7. marta 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
dr. Željko Mirjanić, s.r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sejfudin Tokić, s.r.

16

Na osnovu člana IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 7. marta 2002. godine i na sjednici Predstavničkog doma održanoj 12. februara 2002. godine, donijela je

I

II

17

I

II

18

20

Ratifikuje se Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. novembra 2000. godine, po dobijenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na osnovu odluke PS BiH broj 6/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Konvencije glasi

**KONVENCIJA
UJEDINJENIH NARODA PROTIV
TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG
KRIMINALA**

Član 1.

Obrazloženje svrhe

Svrha ove konvencije je da unaprijedi saradnju, spriječi i efikasno se bori protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.

Član 2.

Upotreba termina

Za svrhe ove konvencije:

- (a) "Organizirana kriminalna grupa" znači grupa ustrojena od tri ili više osoba, koja postoji određeno vrijeme i djeluje u skladu s ciljem da počinji jedno ili više teških krivičnih djela ili prekršaja ustanovljenih u skladu s ovom konvencijom, radi sticanja, direktno ili indirektno, finansijske ili druge materijalne koristi;
- (b) "Teško krivično djelo" znači ponašanje koje predstavlja prekršaj kažnjiv maksimalnim lišavanjem slobode od najmanje četiri godine ili težu kaznu;
- (c) "Ustrojena grupa" znači grupa koja nije nasumice formirana za neposredno činj enje prekršaja i koja ne mora imati formalno određene uloge za svoje članove, kontinuitet članstva ili razvijenu strukturu;
- (d) "Imovina" znači sva imovina, bilo materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, fizička ili nefizička i pravni dokumenti ili instrumenti kojima se dokazuje vlasništvo nad tom imovinom, ili interesi u toj imovini;
- (e) "Prihodi od kriminala" znači sva imovina koja je dobivena ili stečena, direktno ili indirektno, činjenjem prekršaja;
- (f) "Zal edavanje" ili "zaplijena" znači privremena zabrana prenošenja, konverzije, raspolaganja ili kretanja imovine ili privremeno preuzimanje staranja ili kontrole nad imovinom po osnovu naloga izdatog od suda ili drugog nadležnog organa;
- (g) "Konfiskacija", koja uključuje zaplijenu kada je primjenjivo, znači trajno lišavanje imovine na osnovu naloga suda ili drugog nadležnog organa;
- (h) "Predikativni prekršaj" znači svaki prekršaj iz kojeg je stvoren prihod koji može postati predmetom prekršaja, kako je definiran u članu 6 ove konvencije;
- (i) "Kontrolirana isporuka" znači metod kojim se dozvoljava da nezakonite ili sumnjive pošiljke izađu iz, prođu kroz ili uđu u teritoriju jedne ili više država uz znanje i pod nadzorom njihovih nadležnih organa, u pogledu istrage, prekršaja i identifikacije osoba uključenih u činjenje tog prekršaja;
- (j) "Regionalna organizacija za ekonomske integracije" znači organizacija koju stvore suverene države date regije, na koju su njene države članice prenijele nadležnost u pogledu pitanja koja regulira ova konvencija i koja je propisno ovlaštena, u skladu sa svojim internim procedurama, da potpisuje, ratificira, prihvata, odobrava ili njoj pristupa; pozivanje na "države strane" po ovoj konvenciji primjenjivat će se na te organizacije u granicama njihove nadležnosti.

Član 3.

Domašaj primjene

1. Ova konvencija će se primjenjivati, osim ako nije u njoj drugačije navedeno, na sprečavanje, istragu i gonjenje:
 - (a) Prekršaja ustanovljenih u skladu s čl. 5, 6, 7, 8 i 23 ove konvencije; i

- (b) Teška krivična djela kako su definirana u članu 2 ove konvencije;

kada je prekršaj transnacionalne prirode i uključuje organiziranu kriminalnu grupu.

2. Za svrhe stava 1 ovog člana, prekršaj je transnacionalne prirode ako je:
 - (a) počinjen u više od jedne države;
 - (b) počinjen u jednoj državi, ali se znatan dio priprema, planiranja, vođenja ili kontrole odvija u nekoj drugoj državi;
 - (c) počinjen u jednoj državi, ali uključuje organiziranu kriminalnu grupu koja je umiješana u krivične radnje u više od jedne države; ili
 - (d) počinjen u jednoj državi, ali ima znatne posljedice u nekoj drugoj državi.

Član 4.

Zaštita suvereniteta

1. Države strane izvršavaju svoje obaveze prema ovoj konvenciji u skladu s principima suverene jednakosti i teritorijalnog integriteta država i neuplitanja u domaće poslove drugih država.
2. Ništa iz ove konvencije ne daje pravo državi strani da na teritoriji druge države primjenjuje jurisdikciju i vrši funkcije koje su isključivo rezervirane za organe te druge države po njenom domaćem pravu.

Član 5.

Kriminalizacija učešća u organiziranoj kriminalnoj grupi

1. Svaka država strana će usvojiti zakonske odredbe i druge mjere potrebne da se ustanove kao krivični prekršaji ako se počine nemjerno:
 - (a) Jedna ili oba slijedeća krivična prekršaja koji se razlikuju od prekršaja koji sadrže pokušaj ili izvršenje krivične djelatnosti:
 - (i) Dogovor s jednom ili više drugih osoba da se počinji teško krivično djelo za svrhu koja se direktno ili indirektno odnosi na sticanje finansijske ili druge materijalne koristi i, ako se to traži po domaćem pravu, uključuje djelo poduzeto od strane jednog od učesnika u pomaganju sporazuma ili koje uključuje organiziranu kriminalnu grupu;
 - (ii) Ponašanje osobe koja, uz saznanje bilo o cilju i općoj krivičnoj djelatnosti organizirane kriminalne grupe ili njenoj namjeri da počinji krivična djela u pitanju, aktivno učestvuje u:
 - a. Krivičnim radnjama organizirane kriminalne grupe;
 - b. Drugim aktivnostima organizirane kriminalne grupe uz saznanje da će njegovo ili njeno učešće doprinijeti postizanju gore opisanog krivičnog cilja;
 - (b) Organiziranje, vođenje, pomaganje, podsticanje na, olakšavanje ili savjetovanje o činjenju teškog krivičnog djela koje uključuje organiziranu kriminalnu grupu.
2. Znanje, namjera, cilj, svrha ili sporazum naveden u stavu 1 ovog člana može se izvesti iz objektivnih, faktičkih okolnosti.
3. Države strane čije domaće pravo zahtijeva da se organizirana kriminalna grupa uključi kao prekršaj ustanovljen u skladu sa stavom 1 (a) (i) ovog člana će osigurati da njihovo domaće pravo obuhvati sva teška krivična djela koja uključuju organizirane krivične grupe. Te države strane, kao i države strane čije domaće pravo zahtijeva akt promicanja sporazuma za svrhe prekršaja ustanovljenih u skladu sa stavom 1 (a) (i) ovog člana, o tome će obavijestiti generalnog sekretara Ujedinjenih

naroda u trenutku potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti s ovom konvencijom ili pristupanju ovoj konvenciji.

Član 6.

Kriminalizacija pranja prihoda od kriminala

1. Svaka država strana će usvojiti, u skladu s osnovnim principima svog domaćeg prava, zakonske odredbe i druge mjere potrebne da se ustanove kao krivični prekršaji, kada se počine namjerno:
 - (a) (i) Konverzija ili transfer imovine, znajući da je ta imovina prihod od kriminala radi prikrivanja ili prerušavanja nelegalnog porijekla imovine ili pomaganje osobi koja je uključena u činjenje predikativnog prekršaja radi izbjegavanja pravnih posljedica njegovog ili njenog djela;
 - (ii) Prikrivanje ili prerušavanje stvarne prirode, izvora, mjesta, razmjesta, kretanja ili vlasništva ili prava u pogledu imovine, sa znanjem da je ta imovina prihod od kriminala.
- (b) U zavisnosti od osnovnih postavki svog pravnog sistema:
 - (i) Sticanje, posjedovanje ili korištenje imovine znajući, u trenutku prijema, da je ta imovina prihod od kriminala;
 - (ii) Učešće u, povezanost sa, ili konspiracija u činjenju, pokušaji da se učini i pomogne, podstakne, olakša i savjetuje činjenje bilo kojeg od prekršaja ustanovljenih u skladu s ovim članom.
2. Radi provedbe ili primjene stava 1 ovog člana:
 - (a) Svaka država strana tražit će da primijeni stav 1 ovog člana u najširem dijapazonu predikativnog prekršaja;
 - (b) Svaka država strana uključit će kao predikativne prekršaje sva teška krivična djela prema definiciji iz člana 2 ove konvencije i prekršaje ustanovljene u skladu s članovima 5, 8 i 23 ove konvencije. U slučaju država strana čije zakonske odredbe daju spisak specifičnih predikativnih prekršaja, one će, kao najmanju mjeru, uključiti tu listu u sveobuhvatni dijapazon prekršaja povezanih s organiziranim kriminanim grupama;
 - (c) Za svrhe tačke (b), predikativni prekršaji će uključivati prekršaje počinjene i u okviru i izvan okvira jurisdikcije države strane koja je u pitanju. Međutim, prekršaji počinjeni izvan jurisdikcije države strane predstavljat će predikativne prekršaje samo kada je to ponašanje krivični prekršaj prema domaćem pravu države gdje je počinjen i bio bi krivični prekršaj po domaćem zakonu države strane koja provodi ili primjenjuje ovaj član da je počinjen u njoj;
 - (d) Svaka država strana će obezbijediti kopije svojih zakona koji provode ovaj član i svih narednih promjena tih zakona ili njihov opis generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda;
 - (e) Ukoliko osnovni principi domaćeg prava države strane to zahtijevaju, može se predvidjeti da se prekršaji predviđeni u stavu 1 ovog člana ne primjenjuju na osobe koje su počinile predikativni prekršaj;
 - (f) Saznanje, namjera ili svrha predviđeni kao element prekršaja definirani u stavu 1 ovog člana može se izvući iz objektivnih, faktičkih okolnosti.

Član 7.

Mjere za borbu protiv pranja novca

1. Svaka država strana će:
 - (a) Uspostaviti sveobuhvatan domaći regulatorni i nadzorni režim za bankarske i nebankarske finansijske institucije i, kad je uputno, druga tijela koja su naročito osjetljiva na pranje novca, u okviru svoje nadležnosti, radi odvratanja i otkrivanja svih oblika pranja novca, koji će režim istaknuti uvjete za identifikaciju klijenta, evidenciju i izvještavanje o sumnjivim transakcijama;

(b) Bez štete po čl. 18 i 27 ove konvencije, osigurati da administrativni, regulatorni organi i organi koji provode zakon i drugi organi predviđeni za borbu protiv pranja novca (uključujući, kada je prema domaćem zakonu uputno, sudske organe) imaju mogućnost da sarađuju i razmjenjuju informacije na nacionalnom i internacionalnom nivou u okviru uvjeta predviđenih njenim domaćim pravom i, u tu svrhu, razmotrit će osnivanje finansijske obavještajne jedinice koja će imati ulogu nacionalnog centra za prikupljanje, analizu i dostavljanje informacija u vezi s potencijalnim pranjem novca.

2. Države strane će razmotriti provedbu mogućih/izvodivih mjera za otkrivanje i praćenje kretanja gotovog novca i odgovarajućih prenosivih/utrživih instrumenata preko svojih granica uz garanciju da će obezbijediti ispravnu upotrebu informacija i neće sprječavati na bilo koji način kretanja legitimnog kapitala. Te mjere mogu uključivati uvjet da pojedinci i firme prijavljuju prekogranični transfer većih količina gotovog novca i odgovarajućih utrživih/prenosivih instrumenata.
3. Kod uspostavljanja domaćeg regulatornog i nadzornog režima prema uvjetima ovog člana, a bez štete za bilo koji drugi član ove konvencije, države strane se pozivaju da kao smjernicu koriste relevantne inicijative regionalnih, međuregionalnih i multilateralnih organizacija protiv pranja novca.
4. Strane države će nastojati razviti i promovirati globalnu, regionalnu, subregionalnu i bilateralnu saradnju između sudskih organa, organa za provođenje zakona i finansijskih i regulatornih organa radi borbe protiv pranja novca.

Član 8.

Kriminalizacija korupcije

1. Svaka država strana usvojiti će zakonske odredbe i druge mjere koje budu potrebne za utvrđivanje kao krivičnih prekršaja, kada se počine namjerno:
 - (a) Obećanje, nudenje ili davanje javnim službenicima, direktno ili indirektno, nezakonite koristi, za službenika lično ili neku drugu osobu ili subjekt, radi toga da službenik djeluje ili se suzdrži od djelovanja u vršenju svojih službenih dužnosti;
 - (b) Navođenje na ili prihvatanje od strane javnog službenika direktno ili indirektno nezakonite koristi, za službenika lično ili neku drugu osobu ili subjekt, kako bi službenik djelovao ili se suzdržao od djelovanja u vršenju svojih službenih dužnosti.
2. Svaka država strana će razmotriti usvajanje zakonskih odredaba ili drugih mjera koje budu potrebne da se uspostavi kao krivični prekršaj ponašanje navedeno u stavu 1 ovog člana koje uključuje inostranog javnog službenika ili međunarodnog državnog službenika. Na isti način, svaka država strana će razmotriti ustanovljenje drugih oblika korupcije kao krivičnih prekršaja.
3. Svaka država strana će usvojiti i potrebne mjere radi ustanovljavanja učešća u svojstvu saučesnika kao krivičnog prekršaja u prekršaju ustanovljenom u skladu s ovim članom.
4. Za svrhe stava 1 ovog člana i člana 9 ove konvencije, "javni službenik" znači javni službenik ili osoba koja pruža neku javnu uslugu kako je definirano domaćim zakonom i kako se primjenjuje u krivičnom pravu države strane u kojoj osoba u pitanju vrši tu funkciju.

Član 9.

Mjere protiv korupcije

1. Pored mjera predviđenih u članu 8 ove konvencije, svaka strana država će, u mjeri koja odgovara i koja je u skladu s njenim pravnim sistemom, donijeti zakonske odredbe, administrativne ili druge efektivne mjere za promoviranje

integriteta i sprečavanje, otkrivanje i kažnjavanje korupcije javnih službenika.

2. Svaka država strana će poduzeti mjere da osigura djelotvornu akciju putem svojih organa na sprečavanju, otkrivanju i kažnjavanju korupcije javnih službenika, uključujući i davanje tim organima odgovarajuće samostalnosti za odvratanje neprimjerenog djelovanja na njihove akcije.

Član 10.

Odgovornost pravnih lica

1. Svaka država strana će donijeti mjere po potrebi, u skladu sa svojim pravnim principima, za uspostavljanje odgovornosti pravnih lica za učešće u teškim krivičnim djelima uključujući i organiziranu kriminalnu grupu i za prekršaje ustanovljene u skladu s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije.
2. Zavisno od pravnih principa države strane, odgovornost pravnih lica može biti krivična, građanska ili administrativna.
3. Ta odgovornost će biti bez štete po krivičnu odgovornost fizičkih lica koja su počinila prekršaje.
4. Svaka država strana će, posebno, osigurati da pravna lica koja se smatraju odgovornim u skladu s ovim članom podliježu važećim, srazmjernim i krivičnim i nekrivičnim sankcijama odvratanja, uključujući i novčane sankcije.

Član 11.

Gonjenje, sudska odluka i sankcije

1. Svaka država strana će podvrgnuti činjenje prekršaja ustanovljenog u skladu s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije sankcijama koje uzimaju u obzir težinu tog prekršaja.
2. Svaka država strana će nastojati osigurati da sve diskrecione pravne ovlasti po njenom domaćem pravu koje se odnose na gonjenje lica zbog prekršaja sadržanih u ovoj konvenciji budu izvršene radi maksimiziranja djelotvornosti mjera na provođenju zakona u pogledu tih prekršaja i odgovarajućim obzirom prema potrebi odvratanja od činjenja tih prekršaja.
3. U slučaju prekršaja ustanovljenih u skladu s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije, svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere, u skladu sa svojim domaćim pravom i dužnim poštivanjem prava odbrane, da traži da se osiguraju uvjeti nametnuti u vezi s odlukama o oslobađanju od sudske postupka ili žalbe uzmu u obzir potrebu da osigura prisustvo optuženog na narednim krivičnim postupcima.
4. Svaka država strana će osigurati da njeni sudovi ili drugi nadležni organi imaju na umu ozbiljnost prekršaja sadržanih u ovoj konvenciji kada razmatraju mogućnost ranijeg oslobađanja ili uvjetnog puštanja na slobodu osoba osuđenih za te prekršaje.
5. Svaka država strana će, po potrebi, ustanoviti po svom domaćem pravu zakon o dužini perioda zastarjevanja za pokretanje postupka za svaki prekršaj obuhvaćen ovom konvencijom i duži period kada je navodni prekršitelj izbjegao primjenu pravde.
6. Ništa što je sadržano u ovoj konvenciji neće uticati na princip da opis prekršaja ustanovljenih u skladu s ovom konvencijom i nadležne pravne odbrane ili drugih pravnih principa kojima se kontrolira zakonitost ponašanja bude rezervirana za domaće pravo države strane i da ti prekršaji budu gonjeni i kažnjeni u skladu s tim pravom.

Član 12.

Konfiskacija i zaplijena

1. Države strane će usvojiti, u najvećoj mogućoj mjeri u okviru svojih pravnih sistema, mjere koje budu potrebne da se omogući konfiskacija:
 - (a) Prihoda od kriminala dobivenih od prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom ili imovine čija vrijednost odgovara vrijednosti tih prihoda;

- (b) Imovine, opreme ili drugih instrumentalija korištenih ili namijenjenih za upotrebu u prekršajima obuhvaćenim ovom konvencijom.

2. Države strane će usvojiti potrebne mjere da se omogući identifikacija, praćenje, zaleđavanje ili zaplijena bilo kojeg predmeta navedenog u stavu 1 ovog člana radi konačne konfiskacije.
3. Ukoliko su prihodi od kriminala pretvoreni ili prebačeni, djelimično ili u cjelini, u drugu imovinu, ta imovina će podlijezati mjerama navedenim u ovom članu umjesto prihoda.
4. Ukoliko su prihodi od kriminala izmiješani s imovinom stečenom iz legitimnih izvora, ta će imovina, bez štete po bilo koje ovlasti koje se odnose na zaleđavanje ili zaplijenu, podlijezati konfiskaciji do procijenjene vrijednosti izmiješanih prihoda.
5. Dohodak ili druge koristi dobivene iz prihoda od kriminala, od imovine u koju je prihod od kriminala transformiran ili pretvoren ili od imovine s kojom je prihod od kriminala izmiješan također će podlijezati mjerama navedenim u ovom članu, na isti način i u istoj mjeri kao i prihod od kriminala.
6. Za potrebe ovog člana i člana 13 ove konvencije, svaka država strana će ovlastiti svoje sudove i druge nadležne organe da nareda da se bankarska, finansijska ili komercijalna evidencija stavi na raspolaganje ili zaplijenu. Države strane neće odbiti djelovati po odredbama ovog stava po osnovu bankarske tajne.
7. Države strane mogu razmotriti mogućnost da zatraže da prekršitelj dokaže zakonito porijeklo navodnih prihoda od kriminala ili druge imovine koja podliježe konfiskaciji, s tim da je taj uvjet u skladu s principima njihovog domaćeg prava i prirodom sudske i drugih postupaka.
8. Odredbe ovog člana neće se tumačiti na štetu prava *bona fide* trećih strana.
9. Ništa što je sadržano u ovom članu neće uticati na princip da mjere na koje se on odnosi budu definirane i provedene u skladu sa i po odredbama domaćeg prava države strane.

Član 13.

Međunarodna saradnja na konfiskaciji

1. Država strana koja primi zahtjev od druge države strane koja ima jurisdikciju nad prekršajem koji je obuhvaćen ovom konvencijom za konfiskaciju prihoda od kriminala, imovine, opreme ili instrumentalija navedenih u članu 12 stav 1 ove konvencije koja se nalazi na njenoj teritoriji će, u najvećoj mogućoj mjeri u okviru svog domaćeg pravnog sistema:
 - (a) Podnijeti zahtjev svojim nadležnim organima radi dobijanja naloga za konfiskaciju i, ako se takav nalog izda, provesti ga; ili
 - (b) Podnijeti svojim nadležnim organima, radi provedbe kako je traženo, nalog za konfiskaciju izdat od suda na teritoriji države strane koja podnosi zahtjev u skladu s članom 12 stav 1 ove konvencije kada se odnosi na prihod od kriminala, imovinu, opremu ili druge instrumentalije navedene u članu 12 stav 1 koji se nalaze na teritoriji države strane kojoj se podnosi zahtjev.
2. Po zahtjevu koji podnese druga država strana koja ima jurisdikciju nad prekršajem koji je obuhvaćen ovom konvencijom, država strana primalac zahtjeva će poduzeti mjere da identifikira, prati i zaleđi ili zaplijeni prihod od kriminala, imovinu, opremu ili druge instrumentalije navedene u članu 12, stav 1, ove konvencije radi moguće konfiskacije koju će narediti bilo država strana podnosilac zahtjeva ili, u skladu sa zahtjevom prema stavu 1 ovog člana, država strana primalac zahtjeva.
3. Odredbe člana 18 ove konvencije primjenjuju se, *mutatis mutandis* na ovaj član. Pored transformacija navedenih u članu 18,

stav 15, zahtjevi koji se podnose u skladu s ovim članom sadržavat će:

- (a) Kad se radi o zahtjevu koji se odnosi na stav 1 (a) ovog člana, opis imovine koju treba konfiscirati i navod činjenica koje su uporište države strane koja podnosi zahtjev koji je dovoljan da omogućiti državi strani kojoj se podnosi zahtjev da traži nalog po svom domaćem pravu;
 - (b) Kad se radi o zahtjevu koji se odnosi na stav 1 (b) ovog člana, pravno prihvatljivu kopiju naloga za konfiskaciju na kojem se zasniva zahtjev izdat od strane države strane koja podnosi zahtjev, navod činjenica i informacije po kojima se traži izvršenje naloga;
 - (c) Kad se radi o zahtjevu koji se odnosi na stav 2 ovog člana, navod činjenica koje su uporište države strane koja podnosi zahtjev i opis traženih radnji.
4. Odluke ili akcije predviđene u st. 1 i 2 ovog člana donijet će država strana primalac zahtjeva u skladu sa i u zavisnosti od odredaba svog domaćeg prava i njegovih pravila procedure ili nekog bilateralnog ili multilateralnog ugovora, sporazuma ili aranžmana prema kojem je možda obavezna u odnosu na državu stranu koja podnosi zahtjev.
 5. Svaka država strana će pribaviti kopije svojih zakona i propisa kojima se provodi ovaj član i svih narednih promjena tih zakona i propisa ili njihove opise za generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.
 6. Ukoliko država strana odabere da uslovi poduzimanje mjera navedenih u st. 1 i 2 ovog člana postojanjem relevantnog ugovora, ta država strana će smatrati ovu konvenciju potrebnom i dovoljnom ugovornom osnovom.
 7. Država strana može odbiti saradnju po ovom članu ukoliko prekršaj na koji se zahtjev odnosi nije obuhvaćen ovom konvencijom.
 8. Odredbe ovog člana neće se tumačiti na štetu prava *bona fide* trećih strana.
 9. Države strane će razmotriti sklapanje bilateralnih ili multilateralnih ugovora, sporazuma ili aranžmana radi pojačanja djelotvornosti međunarodne saradnje poduzete u skladu s ovim članom.

Član 14.

Raspolaganje konfiskovanim prihodom od kriminala ili imovine

1. Prihodom od kriminala ili imovinom koje konfiskuje država strana u skladu s čl. 12 ili 13 stav 1 ove konvencije raspolagat će ta država strana u skladu sa svojim domaćim pravom i administrativnim postupkom.
2. Kada postupaju na zahtjev neke druge države strane u skladu s članom 13 ove konvencije, države strane će, koliko im dozvoljava domaće pravo i ako se to zahtijeva, prioritetno razmotriti vraćanje konfiskovanog prihoda od kriminala ili imovine državi strani koja podnosi zahtjev, kako bi ona mogla kompenzirati žrtve krivičnog djela ili vratiti taj prihod od kriminala ili imovinu njihovim legitimnim vlasnicima.
3. Kada postupa na zahtjev neke druge države strane u skladu s čl. 12 i 13 ove konvencije, država strana može posebno razmotriti zaključivanje sporazuma ili aranžmana o:
 - (a) Prilaganju vrijednosti tog prihoda od kriminala ili imovine ili sredstava dobivenih prodajom tih prihoda od kriminala ili imovine ili njihov dio na račun određen u skladu s članom 30, stav 2 (c) ove konvencije i međuvladinim tijelima koja su specijalizirana za borbu protiv organiziranog kriminala;
 - (b) Zajedničkom korištenju s drugim državama stranama, redovno ili od slučaja do slučaja, tih prihoda od kriminala ili imovine, ili sredstava dobivenih prodajom tih prihoda od kriminala ili imovine, u skladu sa svojim domaćim pravom ili administrativnim postupkom.

Član 15. Jurisdikcija

1. Svaka država strana će usvojiti neophodne mjere za uspostavljanje svoje jurisdikcije nad prekršajima ustanovljenim u skladu s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije kada je:
 - (a) prekršaj počinjen na teritoriji te države strane; ili
 - (b) prekršaj počinjen na brodu koji plovi pod zastavom te države strane ili avionu koji je registriran po zakonima te države strane u trenutku kada je prekršaj počinjen.
2. U zavisnosti od člana 4 ove konvencije, država strana može također uspostaviti svoju jurisdikciju nad svakim tim prekršajem kada je:
 - (a) prekršaj počinjen protiv državljanina te države strane;
 - (b) prekršaj počinjen od strane državljanina te države strane ili osobe bez državljanstva koja ima stalni boravak na njoj teritoriji; ili
 - (c) prekršaj je:
 - (i) Ustanovljen članom 5, stav 1 ove konvencije i počinjen je izvan njene teritorije radi činjenja teškog krivičnog djela na njoj teritoriji;
 - (ii) Ustanovljen u skladu s članom 6, stav 1 (b) (ii), ove konvencije i počinjen je izvan njene teritorije radi činjenja prekršaja ustanovljenog u skladu s članom 6, st. 1 (a) (i) ili (ii) ili (b) (i), ove konvencije na njoj teritoriji.
3. Za potrebe člana 16 stav 10 ove konvencije, svaka država strana će donijeti mjere neophodne radi uspostavljanja svoje jurisdikcije nad prekršajima obuhvaćenim ovom konvencijom kada se navodni prekršitelj nalazi na njoj teritoriji a ona takvu osobu ne izručuje jedino po osnovu toga što je on ili ona njen državljanin.
4. Svaka država strana može također donijeti neophodne mjere za uspostavljanje svoje jurisdikcije nad prekršajima obuhvaćenim ovom konvencijom kada se navodni prekršitelj nalazi na njoj teritoriji i ona ga ne izručuje.
5. Ukoliko je država strana koja vrši svoju jurisdikciju po st. 1 ili 2 ovog člana obaviještena, ili je na neki drugi način saznala, da jedna ili više drugih država strana vode istragu, gonjenje ili sudski postupak u vezi s istim ponašanjem, nadležni organi tih država strana će, po potrebi, konsultirati jedni druge o koordinaciji svojih akcija.
6. Bez štete po norme općeg međunarodnog prava, ova konvencija ne isključuje primjenu krivične jurisdikcije koju uspostavi država strana u skladu sa svojim domaćim pravom.

Član 16. Ekstradicija

1. Ovaj član će se primjenjivati na prekršaje obuhvaćene ovom konvencijom ili u slučajevima kada prekršaj koji se navodi u članu 3 st. 1 (a) ili (b), uključuje organiziranu kriminalnu grupu, a osoba koja je predmet zahtjeva za ekstradiciju se nalazi na teritoriji države strane kojoj se podnosi zahtjev, pod uvjetom da je prekršaj zbog kojeg se traži ekstradicija kažnjiv po domaćem pravu i države strane koja podnosi zahtjev i države strane kojoj se podnosi zahtjev.
2. Ukoliko zahtjev za ekstradiciju sadrži nekoliko zasebnih teških krivičnih djela od kojih neka nisu obuhvaćena ovim članom, država strana primalac zahtjeva može primijeniti ovaj član i u pogledu ovih drugih prekršaja.
3. Svaki prekršaj na koji se primjenjuje ovaj član smatrat će se uključenim u sve postojeće ugovore o ekstradiciji između država strana kao prekršaj zbog kojeg se vrši ekstradicija. Države strane će poduzeti uključivanje tih prekršaja kao prekršaja zbog kojih se vrši ekstradicija u svaki ugovor o ekstradiciji koji će sklopiti između sebe.
4. Ukoliko država strana koja uvjetuje ekstradiciju postojanjem ugovora primi zahtjev za ekstradiciju od neke druge države

- strane s kojom nema ugovor o ekstradiciji, ona može smatrati ovu konvenciju pravnom osnovom za ekstradiciju u vezi sa svakim prekršajem na koji se ovaj član primjenjuje.
5. Države strane koje uvjetuju ekstradiciju postojanjem ugovora će:
- (a) U trenutku deponiranja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, saglasnosti o Konvenciji ili pristupanju Konvenciji obavijestiti generalnog sekretara Ujedinjenih naroda da li će uzeti ovu konvenciju kao pravnu osnovu za saradnju o ekstradiciji s drugim državama stranama u ovoj konvenciji; i
 - (b) Ukoliko ne uzmu ovu konvenciju kao pravni osnov za saradnju o ekstradiciji, tražiti, po potrebi, zaključivanje ugovora o ekstradiciji s drugim državama stranama u ovoj konvenciji radi provedbe ovog člana.
6. Države strane koje ne uvjetuju ekstradiciju postojanjem ugovora priznat će prekršaje na koje se primjenjuje ovaj član kao prekršaje po kojima se vrši ekstradicija između sebe.
7. Ekstradicija će podlijevati uvjetima predviđenim domaćim pravom države strane kojoj se podnosi zahtjev ili po važećim ugovorima o ekstradiciji, uključujući, između ostalog, i uvjete u vezi sa minimalnom kaznom za ekstradiciju i osnove po kojima država strana kojoj se podnosi zahtjev može odbiti ekstradiciju.
8. Države strane će, zavisno od svog domaćeg prava, nastojati da ekspeditivno izvrše postupak ekstradicije i pojednostave uvjete o dokazima koji se na to odnose u vezi sa svim prekršajima na koje se primjenjuje ovaj član.
9. Zavisno od odredaba svog domaćeg prava i ugovora o ekstradiciji, država strana kojoj se podnosi zahtjev može, pošto bude zadovoljena da okolnosti to opravdavaju i da su hitne na zahtjev države strane podnosioca, staviti u pritvor osobu čija se ekstradicija traži i koja se nalazi na njenoj teritoriji ili poduzeti druge odgovarajuće mjere za osiguranje njegovog ili njenog prisustva u postupku ekstradicije.
10. Država strana na čijoj se teritoriji navodni prekršitelj nađe će, ukoliko ne isporuči tu osobu u vezi s prekršajem na koji se primjenjuje ovaj član samo po osnovu da je on ili ona njen državljanin, na zahtjev države strane koja traži ekstradiciju, biti obavezna predati slučaj bez nepotrebnog odlaganja svojim nadležnim organima radi gonjenja. Ti će organi donijeti odluku i voditi svoj postupak na isti način kao i u slučaju svakog drugog teškog prekršaja po domaćem pravu te države strane. Zainteresirane države strane će međusobno sarađivati, a naročito o proceduralnim i dokaznim aspektima, radi osiguranja djelotvornosti tog gonjenja.
11. Kad god je državi strani dozvoljeno po domaćem pravu da isporuči ili na drugi način preda nekog svog državljanina samo pod uvjetom da će osoba biti vraćena toj državi strani da odsluži kaznu koja joj se odredi kao rezultat suđenja ili postupka radi kojeg se ekstradicija ili predaja osobe tražila i da se ta država strana i država strana koja traži ekstradiciju osobe dogovore o ovoj opciji i drugim uvjetima koje mogu smatrati prigodnim, ta uvjetna ekstradicija ili predaja će biti dovoljna za ispunjenje obaveze predviđene u stavu 10 ovog člana.
12. Ukoliko ekstradicija, tražena radi izvršenja osude, bude odbijena zato što je tražena osoba državljanin države strane kojoj se podnosi zahtjev, strana kojoj se podnosi zahtjev će, ukoliko joj domaće pravo to dozvoljava i u skladu s uvjetima tog zakona, na zahtjev strane koja podnosi zahtjev, razmotriti provedbu presude koja je izrečena po domaćem pravu strane koja podnosi zahtjev ili ostatak iste.
13. Svakoј osobi u vezi s kojom se vodi postupak u vezi s bilo kojim prekršajem na koji se primjenjuje ovaj član bit će zagarantirano pošteno postupanje u svim fazama postupka, uključujući i uživanje svih prava i garancija koje predviđa domaće pravo države strane na čijoj se teritoriji ta osoba nalazi.
14. Ništa iz ove konvencije neće se interpretirati tako da nameće obavezu ekstradicije ukoliko država strana kojoj se podnosi zahtjev ima dovoljno osnova da vjeruje da se zahtjev podnosi radi gonjenja ili kažnjavanja osobe zbog spola, rase, religije, nacionalnosti, etničkog porijekla ili političkog mišljenja te osobe ili da bi poštivanje zahtjeva dovelo do štete za poziciju te osobe iz bilo kojeg od ovih razloga.
15. Države strane ne mogu odbiti zahtjev za ekstradiciju po jedinom osnovu kad se smatra da prekršaj uključuje i fiskalna pitanja.
16. Prije odbijanja ekstradicije država strana kojoj se podnosi zahtjev će, po potrebi, konsultirati državu stranu koja podnosi zahtjev, da joj pruži dovoljnu priliku da prezentira svoje mišljenje i pribavi informacije relevantne za svoju tvrdnju.
17. Države strane će tražiti da sklope bilateralne i multilateralne sporazume ili aranžmane za vršenje ili pojačanje djelotvornosti ekstradicije.

Član 17.

Transfer osuđenih osoba

Države strane mogu razmotriti sklapanje bilateralnih sporazuma i multilateralnih aranžmana za transfer na svoju teritoriju osoba osuđenih na zatvor ili druge oblike lišavanja slobode zbog prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, kako bi mogle izvršiti presudu tamo.

Član 18.

Uzajamna pravna pomoć

1. Države strane će jedna drugoj pružiti najveću moguću uzajamnu pravnu pomoć u istrazi, gonjenju i sudskom postupku u vezi s prekršajima koji su obuhvaćeni ovom konvencijom kako je predviđeno članom 3 i jedna drugoj će recipročno pružiti sličnu pomoć kada država podnosilac zahtjeva ima osnova da sumnja da je prekršaj naveden u članu 3, st. 1 (a) ili (b), transnacionalne prirode, s tim da se žrtve, svjedoci, prihod, instrumentalije ili dokazi za te prekršaje nalaze u državi strani kojoj se podnosi zahtjev i da prekršaj uključuje organiziranu kriminalnu grupu.
2. Uzajamna pravna pomoć će se pružati u najvećoj mogućoj mjeri po relevantnim zakonima, ugovorima, sporazumima i aranžmanima države strane kojoj se podnosi zahtjev u vezi s istragom, gonjenjem, sudskim postupkom u vezi s prekršajima za koje se pravno lice može smatrati odgovornim u skladu s članom 10 ove konvencije u državi strani podnosiocu zahtjeva.
3. Uzajamna pravna pomoć koja se pruža u skladu s ovim članom može se zatražiti radi sljedećeg:
 - (a) uzimanje dokaza ili izjava od osoba;
 - (b) uručanje sudskih dokumenata;
 - (c) izvršenje pretrage ili zaplijene i zaleđivanja;
 - (d) ispitivanje predmeta i mjesta;
 - (e) pribavljanje informacija, dokaznih predmeta i ocjene stručnjaka;
 - (f) pribavljanje originala ili ovjerenih kopija relevantnih dokumenata i evidencije, uključujući vladinu, bankovnu, finansijsku evidenciju i evidenciju firmi ili kompanija;
 - (g) identifikacija ili praćenje prihoda od kriminala, imovine, instrumentalija ili drugih stvari za potrebe dokaza;
 - (h) olakšavanje dobrovoljnog pojavljivanja lica u državi strani podnosiocu zahtjeva;
 - (i) svaka druga vrsta pomoći koja nije u suprotnosti s domaćim pravom države strane kojoj se podnosi zahtjev.
4. Bez štete za domaće pravo, nadležni organi države strane mogu, bez prethodnog zahtjeva, prenijeti informacije koje se odnose na kriminalne stvari nadležnom organu u nekoj drugoj državi strani kada vjeruju da bi te informacije mogle pomoći organu u poduzimanju ili uspješnom zaključivanju istrage i krivičnog postupka ili bi mogle dovesti do zahtjeva

formuliranog od strane ove druge države strane u skladu s ovom konvencijom.

5. Prenosjenje informacija u skladu sa stavom 4 ovog člana neće ići na štetu istrage i krivičnog postupka u državi nadležnog organa koji pruža informacije. Nadležni organi koji primaju informacije pridržavat će se zahtjeva da rečene informacije ostanu povjerljive, čak i privremeno, ili uz ograničenje za njihovu upotrebu. Međutim, ovo neće spriječiti državu stranu prijemnicu zahtjeva da otkrije u svom postupku informacije koje oslobađaju krivice optuženu osobu. U tom slučaju, država strana prijemnica zahtjeva će obavijestiti državu stranu koja prenosi informacije prije otkrivanja i, ako se traži, konsultirati državu stranu koja prenosi informacije. Ako, u izuzetnom slučaju, obavijest unaprijed nije moguća, država strana prijemnica će bez odlaganja obavijestiti državu stranu koja prenosi o objelodanjivanju.
6. Odredbe ovog člana neće uticati na obaveze po ma kojem ugovoru, bilateralnom ili multilateralnom, koje reguliraju ili će regulirati, u cjelini ili djelimično, uzajamnu pravnu pomoć.
7. Stavovi 9 do 29 ovog člana će se primjenjivati na zahtjeve koji se podnesu u skladu s ovim članom ukoliko države strane u pitanju nisu obavezane ugovorom o uzajamnoj pravnoj pomoći. Ako su te države strane obvezne po takvom ugovoru, primjenjivat će se odgovarajuće odredbe tog ugovora osim ako se države strane ne dogovore da primjenjuju stavove 9 do 29 ovog člana umjesto njega. Državama stranama se jako preporučuje da ove stavove primjenjuju ako oni olakšavaju saradnju.
8. Države strane neće odbiti pružiti uzajamnu pravnu pomoć u skladu s ovim članom po osnovu bankovne tajne.
9. Države strane mogu odbiti pružiti uzajamnu pravnu pomoć u skladu s ovim članom po osnovu nepostojanja dvojnog kriminaliteta. Međutim, država strana kojoj se podnosi zahtjev može, kada nađe za shodno, pružiti pomoć, u obimu koji prosudi po svojoj diskreciji, bez obzira da li to činjenje predstavlja prekršaj po domaćem pravu države strane kojoj se podnosi zahtjev.
10. Osoba koja je u pritvoru ili služi kaznu na teritoriji jedne države strane čije je prisustvo traženo u drugoj državi strani radi identifikacije, svjedočenja ili pružanja pomoći na drugi način kod dobijanja dokaza za istragu, gonjenje ili sudski postupak u vezi s prekršajima koji su obuhvaćeni ovom konvencijom može se prebaciti ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:
 - (a) Osoba slobodno dâ svoj prijavljeni pristanak;
 - (b) Nadležni organi obje države strane se slože, zavisno od uvjeta koje te države strane smatraju shodnim.
11. Za potrebe stava 10 ovog člana:
 - (a) Država strana u koju se osoba prebaci imat će ovlasti i obavezu da prebačenu osobu čuva u pritvoru, osim ako drugačije ne traži ili ne dopusti država strana iz koje je osoba prebačena;
 - (b) Država strana u koju je osoba prebačena će bez odlaganja izvršiti svoju obavezu vraćanja osobe u pritvor države strane iz koje je osoba prebačena kako je unaprijed dogovoreno, ili kako je drugačije dogovoreno, između nadležnih organa obje države strane;
 - (c) Država strana u koju je osoba prebačena neće tražiti od države strane iz koje je osoba prebačena da pokreće postupak ekstradicije za vraćanje osobe;
 - (d) Prebačenoj osobi će biti priznato vrijeme provedeno u pritvoru države strane u koju je on ili ona prebačena kao izdržavanje kazne koju izdržava u državi iz koje je on ili ona prebačena.
12. Osim ako se s tim ne složi država strana iz koje osoba treba biti prebačena u skladu sa st. 10 i 11 ovog člana, ta osoba, ma koje nacionalnosti da je, neće biti gonjena, privorena, kažnjena ili podvrgnuta drugim ograničenjima vlastite slobode na teritoriji

države u koju se ta osoba prebacuje u pogledu djela, propusta ili ubjeđenja prije njenog ili njegovog odlaska s teritorije države iz koje je on ili ona prebačena.

13. Svaka država strana će odrediti centralni organ koji će imati odgovornost i ovlasti da prima zahtjeve za uzajamnu pravnu pomoć bilo da ih izvršava ili prenosi na nadležne organe za izvršenje. Kada država strana ima posebnu regiju ili teritoriju sa zasebnim sistemom uzajamne pravne pomoći, može odrediti poseban centralni organ koji će imati istu funkciju za tu regiju ili teritoriju. Centralni organi će osigurati brzo i odgovarajuće izvršenje ili prenos primljenih zahtjeva. Kada centralni organ prenosi zahtjev nadležnom organu za izvršenje, zalagat će se za brzo i odgovarajuće izvršenje zahtjeva od strane nadležnog organa. Generalni sekretar Ujedinjenih naroda bit će obaviješten o centralnom organu koji je određen u ovu svrhu svaki put kada država strana deponira svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti ili pristupanju ovoj konvenciji. Zahtjevi za uzajamnu pravnu pomoć i sve komunikacije s ovim u vezi bit će preneseni centralnim organima koje imenuju strane države. Ovaj uvjet neće ići na štetu prava države strane da zahtjeva da ti zahtjevi i komunikacije njoj budu upućene diplomatskim kanalima i, u hitnim slučajevima, kada se država strana slaže, putem Međunarodne organizacije kriminalne policije, ako je moguće.
14. Zahtjevi se podnose pismeno ili, kad je moguće, bilo kojim sredstvima kojima se može proizvesti pisani zapis, na jeziku koji je prihvatljiv državi strani kojoj se podnosi zahtjev, pod uvjetima koji omogućavaju da ta država strana ustanovi autentičnost. Generalni sekretar Ujedinjenih naroda će biti obaviješten o jeziku ili jezicima prihvatljivim za svaku državu stranu u trenutku kada ona deponira svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju, saglasnosti ili pristupanju ovoj konvenciji. U hitnim okolnostima i kada se države strane dogovore, zahtjevi se mogu podnijeti usmeno, ali će se odmah pismeno potvrditi.
15. Zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć sadržavat će:
 - (a) Identitet organa koji podnosi zahtjev;
 - (b) Predmet i vrstu istrage, gonjenja ili sudskog postupka na koji se zahtjev odnosi i ime i funkcije organa koji vodi istragu, gonjenje ili sudski postupak;
 - (c) Rezime relevantnih činjenica, osim u vezi sa zahtjevima u svrhu uručenja sudskih dokumenata;
 - (d) Opis tražene pomoći i pojedinosti posebnog postupka koji država strana podnosilac želi da se slijedi;
 - (e) Kad je moguće, identitet, lokacija i nacionalnost dotične osobe; i
 - (f) Svrhu za koju se dokaz, informacije ili akcija traže.
16. Država strana kojoj se podnosi zahtjev može tražiti dodatne informacije kada se to čini neophodnim za izvršenje zahtjeva u skladu s domaćim pravom ili kada može olakšati to izvršenje.
17. Zahtjev će biti izvršen u skladu s domaćim pravom države strane kojoj se podnosi zahtjev i, ukoliko nije u suprotnosti s domaćim pravom države kojoj se podnosi zahtjev i kad je moguće, u skladu s procedurama navedenim u zahtjevu.
18. Kad god je moguće i u skladu je s osnovnim principima domaćeg prava, kada je pojedinac na teritoriji države strane i mora biti saslušan kao svjedok ili ekspert od strane sudskih organa neke druge države strane, prva država strana može, na zahtjev druge, dozvoliti da se saslušanje obavi video konferencijom ako nije moguće ili poželjno da se pojedinac u pitanju lično pojavi na teritoriji države strane koja podnosi zahtjev. Države strane mogu se dogovoriti da će saslušanje obaviti sudski organ države strane koja podnosi zahtjev i kojem će prisustvovati sudski organ države strane koja podnosi zahtjev.

19. Država strana podnosilac neće prenositi niti koristiti informacije ili dokaze koje pribavi država strana kojoj se podnosi zahtjev radi istrage, gonjenja ili sudskog postupka osim onih navedenih u zahtjevu, bez prethodne saglasnosti države strane kojoj se podnosi zahtjev. Ništa iz ovog stava neće spriječiti državu stranu koja podnosi zahtjev da objelodani u svom postupku informacije ili dokaze koji oslobađaju krivice optuženu osobu. U ovom drugom slučaju, država strana podnosilac će obavijestiti državu stranu kojoj se podnosi zahtjev prije objavljivanja i, ako se to traži, konsultirati državu stranu kojoj se podnosi zahtjev. Ukoliko, u izuzetnom slučaju, obavijest unaprijed nije moguća, država strana podnosilac će bez odlaganja obavijestiti o objelodanjivanju državu stranu kojoj se podnosi zahtjev.
20. Država strana podnosilac može tražiti da država strana kojoj se podnosi zahtjev drži povjerljivim činjenice i sadržaj zahtjeva, osim u mjeri koja je potrebna za izvršenje zahtjeva. Ako se država strana kojoj se podnosi zahtjev ne može pridržavati uvjeta povjerljivosti, obavijestit će hitno državu stranu podnosioca.
21. Uzajamna pravna pomoć može biti odbijena:
 - (a) Ukoliko zahtjev nije podnesen u skladu s odredbama ovog člana;
 - (b) Ukoliko država strana kojoj se podnosi zahtjev smatra da bi izvršenje zahtjeva vjerovatno išlo na štetu njenog suvereniteta, bezbjednosti, *ordre public* (javnog reda) ili drugih suštinskih interesa;
 - (c) Ukoliko bi organima države strane kojoj se podnosi zahtjev bilo zabranjeno po domaćem pravu da izvrše traženu radnju u vezi sa sličnim prekršajem, da je bio predmetom istrage, gonjenja ili sudskog postupka po vlastitoj jurisdikciji;
 - (d) Ukoliko bi bilo suprotno pravnom sistemu države strane kojoj se podnosi zahtjev u vezi s uzajamnom pravnom pomoći za zahtjev koji treba izvršiti.
22. Države strane ne mogu odbiti zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć po jedinom osnovu da se smatra da prekršaj uključuje i fiskalna pitanja.
23. Za svako odbijanje uzajamne pravne pomoći bit će dati razlozi.
24. Država strana kojoj se podnosi zahtjev izvršit će zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što može prije i potpuno će uzeti u obzir sve rokove koje predlaže država strana podnosilac, a za šta se razlozi daju u zahtjevu. Država strana kojoj se podnosi zahtjev će reagirati na razumne zahtjeve države strane podnosioca o toku rješavanja zahtjeva. Država strana podnosilac će hitno obavijestiti državu stranu primaoca zahtjeva kad tražena pomoć nije više potrebna.
25. Uzajamnu pravnu pomoć može odložiti država strana primalac zahtjeva po osnovu da se zahtjev miješa u istragu, gonjenje ili sudski postupak u toku.
26. Prije odbijanja zahtjeva u skladu sa stavom 21 ovog člana ili odgađanjem njegovog izvršenja u skladu sa stavom 25 ovog člana, država strana primalac zahtjeva konsultirat će državu stranu podnosioca da razmotri da li se pomoć može pružiti pod tim terminima i uvjetima kako već smatra potrebnim. Ako država strana podnosilac prihvati pomoć pod tim uvjetima, ona će se pridržavati tih uvjeta.
27. Bez štete za primjenu stava 12 ovog člana, svjedok, ekspert ili druga osoba koja, na zahtjev države strane podnosioca, prihvati da da dokaze u postupku ili da pomogne u istrazi, gonjenju ili sudskom postupku na teritoriji države strane podnosioca neće biti gonjen, pritvoren, kažnjen ili podvrgnut ikakvom ograničenju lične slobode na toj teritoriji u pogledu činjenica, propusta ili ubjedenja prije svog odlaska s teritorije države strane primaoca zahtjeva. To sigurno ponašanje će prestati kada svjedok, ekspert ili druga osoba koja je imala priliku, u trajanju od petnaest uzastopnih dana ili u bilo kojem

periodu o kojem se dogovore države strane od dana kada je ta osoba službeno obaviještena da njeno prisustvo nije više potrebno sudskim organima, da napusti, a ipak je ostala dobrovoljno na teritoriji države strane podnosioca ili se, nakon što je otputovala, vratila po vlastitoj slobodnoj volji.

28. Redovne troškove izvršenja zahtjeva snosi država strana primalac zahtjeva, ako nije drukčije dogovoreno između zainteresiranih država strana. Ako su ili će biti potrebni znatni ili izvanredni troškovi za izvršenje zahtjeva, države strane će se konsultirati da odrede uvjete pod kojima će se zahtjev izvršiti, kao i način na koji će troškovi biti pokriveni.
29. Država strana primalac zahtjeva:
 - (a) Obezbijedit će državi strani podnosiocu kopije vladine evidencije, dokumenata ili informacija u njenom posjedu koji su po njenom domaćem pravu dostupni javnosti;
 - (b) Može, po vlastitoj diskreciji, pribaviti državi strani podnosiocu upotpunosti, djelimično ili zavisno od uvjeta za koje smatra da odgovaraju, kopije sve vladine evidencije, dokumenata ili informacija u njenom posjedu koji po domaćem pravu nisu dostupni javnosti.
30. Države strane će razmotriti, po potrebi, mogućnost zaključivanja bilateralnih ili multilateralnih aranžmana koji bi bili u službi, praktično provodili, ili jačali odredbe ovog člana.

Član 19.

Zajednička istraga

Države strane će razmotriti zaključivanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana po kojima, vezano za stvari koje su predmet istrage, gonjenja ili sudskog postupka u jednoj ili više država, zainteresirani nadležni organi mogu osnivati zajednička istražna tijela. U nedostatku takvih sporazuma ili aranžmana, zajednička istraga se može poduzeti po sporazumu od slučaja do slučaja. Uključene države strane će osigurati da suverenitet države strane na čijoj se teritoriji istraga treba izvršiti bude upotpunosti poštovan.

Član 20.

Specijalna tehnika istrage

1. Ako je dozvoljeno po osnovnim principima domaćeg pravnog sistema, svaka država strana će, u okviru svojih mogućnosti i pod uvjetima propisanim domaćim pravom, poduzeti neophodne mjere da omogući odgovarajuću upotrebu kontrolirane isporuke i, kada ocijeni prikladnim, upotrebu specijalnih tehnika istrage, kao što je elektronska ili drugi oblici praćenja i tajnih operacija, od strane svojih nadležnih organa na svojoj teritoriji radi djelotvorne borbe protiv organiziranog kriminala.
2. Radi istrage prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, ohrabruju se države strane da zaključe, kada je neophodno, odgovarajuće bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o upotrebi tih specijalnih tehnika istrage u kontekstu saradnje na međunarodnom nivou. Ti sporazumi ili aranžmani bit će zaključeni i provedeni u punoj saglasnosti s principom suverene jednakosti država i bit će izvršeni strogo u skladu s uvjetima tih sporazuma ili aranžmana.
3. U nedostatku sporazuma ili aranžmana predviđenih u stavu 2 ovog člana, odluke da se koriste specijalne istražne tehnike na međunarodnom nivou bit će donesene od slučaja do slučaja i mogu, po potrebi, uzeti u obzir finansijske aranžmane i razumijevanja u pogledu primjene jurisdikcije od zainteresiranih država strana.
4. Odluke da se koristi kontrolirana isporuka na međunarodnom nivou mogu, uz saglasnost zainteresiranih država strana, uključivati metode kao što su prisluškivanje/presretanje i omogućavanje robama da netaknute nastave ili da budu uklonjene ili zamjenjene u cjelini ili djelimično.

Član 21.
Prenos krivičnog postupka

Države strane će razmotriti mogućnost prenošenja postupka jedna drugoj radi gonjenja prekršaja obuhvaćenog ovom konvencijom u slučajevima kada se smatra da je taj prenos u interesima pravilne primjene pravde, a naročito u slučajevima kada je uključeno nekoliko jurisdikcija u pogledu koncentriranja gonjenja.

Član 22.
Uspostavljanje krivične evidencije

Svaka država strana može donijeti zakonske odredbe ili druge mjere neophodne da u obzir uzme, pod uvjetima i za svrhe koje smatra odgovarajućim, svaku prethodnu osudu u nekoj drugoj državi navodnog prekršitelja radi korištenja tih informacija u krivičnom postupku vezano za prekršaj obuhvaćen ovom konvencijom.

Član 23.
Kriminalizacija onemogućavanja pravde

Svaka država strana će donijeti potrebne zakonske odredbe i druge mjere radi ustanovljavanja kao krivičnih prekršaja, kada su počinjeni namjerno:

- (a) Upotreba fizičke sile, prijetnja ili zastrašivanje ili obećanje, nudenje ili davanje nezakonite koristi da bi se postiglo lažno svjedočenje ili uplitanje u davanje iskaza ili pribavljanje dokaza u postupku u vezi s činjenjem prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom;
- (b) Upotreba fizičke sile, prijetnji ili zastrašivanja da bi se umiješalo u vršenje zvaničnih dužnosti sudije ili službenika koji provodi zakon u vezi s činjenjem prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Ništa iz ovog stava neće ići na štetu prava država strana da imaju zakonske odredbe koje štite ostale kategorije javnih službenika.

Član 24.
Zaštita svjedoka

1. Svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere u okviru svojih sredstava da obezbijedi djelotvornu zaštitu od potencijalne odmazde ili zastrašivanja svjedocima u krivičnom postupku koji svjedoče u vezi s prekršajima koji su obuhvaćeni ovom konvencijom i po potrebi njihovoj rodbini i drugim njima bliskim licima.
2. Mjere predviđene u stavu 1 ovog člana mogu sadržavati, između ostalog, bez štete za prava optuženog, uključujući i pravo na primjeren proces:
 - (a) Ustanovljavanje procedura za fizičku zaštitu tih lica, kao što su, u potrebnoj i izvodivoj mjeri, njihovo premještanje i dozvoljavanje, po potrebi, neotkrivanje ili ograničavanje otkrivanja informacija koje se tiču identiteta i boravka tih lica;
 - (b) Obezbeđivanje pravila o dokazima da se omogući da iskaz svjedoka bude dat na način koji osigurava bezbjednost svjedoka, kao što je omogućavanje da se svjedočenje da putem korištenja komunikacijske tehnologije, kao što su video linkovi i druga odgovarajuća sredstva.
3. Države strane će razmotriti sklapanje sporazuma ili aranžmana s drugim državama radi premještanja osoba navedenih u stavu 1 ovog člana.
4. Odredbe ovog člana će se primjenjivati i na žrtve, ukoliko su svjedoci.

Član 25.
Pomoć žrtvama i njihova zaštita

1. Svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere u okviru svojih sredstava da pruži pomoć i zaštitu žrtvama prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, a naročito u slučaju prijetnje, odmazde ili zastrašivanja.

2. Svaka država strana će uspostaviti odgovarajuće procedure da se žrtvama prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom omogući dobijanje kompenzacije i restitucije.
3. Svaka država strana će, zavisno od svog domaćeg prava, omogućiti da stavovi i zabrinutost žrtava budu prezentirani i razmotreni u datim fazama krivičnog postupka protiv prekršitelja na način koji ne ide na štetu prava odbrane.

Član 26.
Mjere za pojačanje saradnje sa organima za provedbu zakona

1. Svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere da podstakne osobe koje učestvuju ili su učestvovala u organiziranim kriminalnim grupama:
 - (a) Da pribave informacije korisne za nadležne organe za svrhe istrage i dokaza o stvarima kao što su:
 - (i) Identitet, vrsta, sastav, struktura, lokacija ili aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa;
 - (ii) Veze, uključujući i međunarodne veze, s drugim organiziranim kriminalnim grupama;
 - (iii) Prekršaje koje su organizirane kriminalne grupe počinile ili bi mogle počiniti;
 - (b) Da pruže faktičnu, konkretnu pomoć nadležnim organima koja može doprinijeti da se organizirane kriminalne grupe liše izvora ili prihoda od kriminala.
2. Svaka država strana će razmotriti stvaranje mogućnosti, u odgovarajućim slučajevima, ublažavanja kazne optužene osobe koja ostvari znatnu saradnju u istrazi ili gonjenju prekršaja obuhvaćenog ovom konvencijom.
3. Svaka država strana će razmotriti stvaranje mogućnosti, u skladu s osnovnim principima svog domaćeg prava, davanja imuniteta od gonjenja osobi koja pruži znatnu saradnju u istrazi ili gonjenju prekršaja obuhvaćenog ovom konvencijom.
4. Zaštita tih osoba će biti kako je predviđeno članom 24 ove konvencije.
5. Kada osoba navedena u stavu 1 ovog člana locirana u jednoj državi strani može pružiti znatnu saradnju nadležnim organima neke druge države strane, zainteresirane države strane mogu razmotriti sklapanje sporazuma ili aranžmana, u skladu sa svojim domaćim pravom, u vezi potencijalnog pružanja od druge države strane tretmana postavljenog u st. 2 i 3 ovog člana.

Član 27.
Saradnja na provedbi zakona

1. Države strane će tijesno sarađivati jedna s drugom u skladu sa svojim domaćim pravnim i administrativnim sistemima na jačanju djelotvornosti akcija za provedbu zakona radi borbe protiv prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Svaka država strana će, naročito, donijeti efektivne mjere:
 - (a) Pojačati i, po potrebi, uspostaviti kanale komunikacije između svojih nadležnih organa, agencija i službi radi olakšavanja sigurne i brze razmjene informacija o svim aspektima prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, uključujući, ukoliko zainteresirane države strane ocijene uputnim, veze s drugim krivičnim aktivnostima;
 - (b) Sarađivati s drugim državama stranama u provođenju istrage u pogledu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom u vezi s:
 - (i) Identitetom, mjestom boravka i aktivnostima osoba osumnjičenih za uključenošću u te prekršaje ili lokacijom drugih zainteresiranih osoba;
 - (ii) Kretanjem prihoda od kriminala ili imovine dobivene činjenjem tih prekršaja;
 - (iii) Kretanjem imovine, opreme ili drugih instrumentalija korištenih ili namijenjenih za korištenje u činjenju tih prekršaja;

- (c) Pribaviti, po potrebi, neophodne predmete ili količine supstanci za analitičke i istražne svrhe;
 - (d) Olakšati djelotvornu saradnju između svojih nadležnih organa, agencija i službi i promovirati razmjenu osoblja i drugih eksperata, uključujući, zavisno od bilateralnih sporazuma ili aranžmana između zainteresiranih država strana, postavljanje oficira za vezu;
 - (e) Razmjenjivati informacije s drugim državama stranama o specifičnim sredstvima i metodima koje koriste organizirane kriminalne grupe, uključujući, kad je primjenjivo, puteve i prijevozna sredstva i korištenje lažnog identiteta, izmjenjenih ili lažnih dokumenata ili drugih sredstava prikrivanja svog aktivnosti;
 - (f) Razmjenjivati informacije i koordinirati administrativne i druge mjere koje su poduzete kao odgovarajuće radi rane identifikacije prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom.
2. U pogledu provođenja ove konvencije, države strane će razmotriti sklapanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o direktnoj saradnji između svojih agencija za provedbu zakona i, kada ti sporazumi i aranžmani već postoje, njihovu izmjenu i dopunu. U nedostatku tih sporazuma ili aranžmana između zainteresiranih država strana, strane mogu smatrati ovu konvenciju kao osnovu za uzajamnu saradnju na provedbi zakona u pogledu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Kad god je prikladno, države strane će upotrijebiti koristiti sporazume ili aranžmane, uključujući i međunarodne i regionalne organizacije, da pojačaju saradnju među svojim agencijama za provedbu zakona.
3. Države strane će nastojati saradivati u okviru svojih sredstava na reagiranju na transnacionalni organizirani kriminal počinjen upotrebom savremene tehnologije.

Član 28.

Prikupljanje, razmjena i analiza informacija o vrsti organiziranog kriminala

- 1. Svaka država strana će razmotriti analizu, u konsultacijama s naučnim i akademskim zajednicama, trendova u organiziranom kriminalu na svojoj teritoriji, okolnosti pod kojima se organizirani kriminal vrši, kao i profesionalne grupe i uključenu tehnologiju.
- 2. Države strane će razmotriti razvijanje i zajedničko korištenje analitičke ekspertize u vezi s organiziranim kriminalnim aktivnostima između sebe i putem međunarodnih i regionalnih organizacija. Za tu svrhu treba razviti i adekvatno primijeniti opće definicije, standarde i metodologiju.
- 3. Svaka država strana će razmotriti praćenje svoje politike i stvarnih mjera za borbu protiv organiziranog kriminala i ocjenu efikasnosti i djelotvornosti.

Član 29.

Obuka i tehnička pomoć

- 1. Svaka država strana će, koliko je potrebno, inicirati, razvijati ili usavršavati specijalne programe obuke za svoje osoblje koje provodi zakon, uključujući tužioce, istražne sudije i carinsko osoblje, i drugo osoblje zaduženo za sprečavanje, otkrivanje i kontrolu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Ti programi mogu obuhvatati premještaj i razmjenu osoblja. Ti programi će se, posebno i koliko to domaće pravo dozvoljava, baviti sljedećim:
 - (a) Metodama koji se koriste za sprečavanje, otkrivanje i kontrolu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom;
 - (b) Putevima i tehnikama koje koriste osobe koje su osumnjičene da su uključene u prekršaje obuhvaćene ovom konvencijom uključujući tranzitne države i odgovarajuće protumjere.
 - (c) Praćenjem kretanja krijumčarenja;
 - (d) Otkrivanjem i praćenjem kretanja prihoda od kriminala, imovine, opreme i drugih instrumentalija i metoda korištenih za transfer, prikrivanje ili prerađivanje tih

prihoda, imovine, opreme i drugih instrumentalija, kao i metoda korištenih u borbi protiv pranja novca i drugih finansijskih krivičnih djela;

- (e) Prikupljanjem dokaza;
 - (f) Tehnikama kontrole u slobodnim trgovinskim zonama i slobodnim lukama;
 - (g) Savremenom opremom i tehnikama za provođenje zakona, uključujući i elektronsko praćenje, kontroliranu isporuku i tajne operacije;
 - (h) Metodama korištenim u borbi protiv tranzitnog organiziranog kriminala počinjenog upotrebom kompjutera, telekomunikacijskih mreža ili drugih oblika moderne tehnologije; i
 - (i) Metodama korištenim za zaštitu žrtava i svjedoka.
2. Države strane će jedna drugoj pomagati u planiranju i provedbi istraživačkih i programa obuke predviđenih za zajedničko korištenje ekspertize u oblastima navedenim u stavu 1 ovog člana i za tu će svrhu, ako to odgovara, koristiti i regionalne i međunarodne konferencije i seminare za promociju saradnje i stimulirati rasprave o problemima od zajedničkog interesa, uključujući i specijalne probleme i potrebe tranzitnih država.
3. Države strane će promovirati obuku i tehničku pomoć koja će olakšati ekstradiciju i uzajamnu pravnu pomoć. Ta obuka i tehnička pomoć mogu uključiti obuku iz jezika, premještaj i razmjenu osoblja u centralnim organima ili agencijama sa relevantnom odgovornošću.
4. U slučaju postojećih bilateralnih i multilateralnih sporazuma ili aranžmana, države strane će pojačati, po potrebi, napore na maksimiziranju operativnih aktivnosti i obuke u okviru međunarodnih i regionalnih organizacija i u okviru drugih relevantnih bilateralnih i multilateralnih sporazuma i aranžmana.

Član 30.

Ostale mjere: Provedba Konvencije kroz ekonomski razvoj i tehničku pomoć

- 1. Države strane će poduzeti mjere koje vode optimalnoj provedbi ove konvencije koliko je to moguće, putem međunarodne saradnje, vodeći računa o negativnim posljedicama organiziranog kriminala na društvo općenito, a posebno na održiv razvoj.
- 2. Države strane će učiniti konkretne napore koliko je moguće i u saradnji jedna s drugom, kao i s međunarodnim i regionalnim organizacijama:
 - (a) Pojačati svoju saradnju na raznim nivoima sa zemljama u razvoju, u pogledu jačanja sposobnosti ovih drugih za sprečavanje i borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala;
 - (b) Pojačati finansijsku i materijalnu pomoć za podržavanje napora zemalja u razvoju da se djelotvorno bore protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i da im pomogne da uspješno provedu ovu konvenciju;
 - (c) Pružiti tehničku pomoć zemljama u razvoju i zemljama čija je privreda u tranziciji kako bi im se pomoglo da podmiri svoje potrebe za provedbu ove konvencije. U tu svrhu, države strane će nastojati davati odgovarajuće i redovne dobrovoljne priloge na račun koji je posebno određen u tu svrhu u finansijskom mehanizmu Ujedinjenih naroda. Države strane mogu posebno razmotriti, u skladu sa svojim domaćim pravom i odredbama ove konvencije, doprinos na gore navedeni račun jednog postotka novca ili odgovarajuće vrijednosti prihoda od kriminala ili imovine konfiskovane u skladu s odredbama ove konvencije;
 - (d) Ohrabriti i ubijediti druge države i finansijske institucije, po potrebi, da im se pridruže u naporima u skladu s ovim članom, a naročito pružanjem više programa obuke i moderne opreme zemljama u razvoju kako bi im pomogle i postizanju ciljeva ove konvencije.

3. Po mogućnosti, ove mjere neće ići na štetu postojećih obećanja inostrane pomoći ili drugih finansijskih aranžmana za saradnju na bilateralnom, regionalnom ili međunarodnom nivou.
4. Države strane mogu zaključiti bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o materijalnoj i logističkoj pomoći, uzimajući u obzir finansijske aranžmane koji su neophodni za sredstva međunarodne saradnje koja je ovom konvencijom predviđena, kao djelotvorne za sprečavanje, otkrivanje i kontrolu tranzitnog organiziranog kriminala.

Član 31. Sprečavanje

1. Države strane će nastojati da razviju i ocijene nacionalne projekte i uvesti i promovirati najbolju praksu i politiku s ciljem sprečavanja transnacionalnog organiziranog kriminala.
2. Države strane će nastojati, u skladu s osnovnim principima svog domaćeg prava, smanjiti postojeće i buduće prilike za organizirane kriminalne grupe da učestvuju na zakonitim tržištima s prihodima od kriminala, putem odgovarajućih zakonskih odredaba, administrativnih i drugih mjera. Te mjere trebalo bi da se fokusiraju na:
 - (a) Jačanje saradnje između agencija za provedbu zakona ili tužitelja i relevantnih privatnih subjekata, uključujući industriju;
 - (b) Unapređenje razvoja standarda i procedura namijenjenih zaštititi/osigurati integriteta javnih i relevantnih privatnih subjekata, kao i kodeksa ponašanja za relevantne profesije, a naročito pravnike, javne bilježnike, poreske savjetnike i računovode;
 - (c) Sprečavanje zloupotrebe tenderskih procedura koje vode javni organi i subvencija i licenci koje daju javni organi od strane organiziranih kriminalnih grupa za komercijalne svrhe.
 - (d) Sprečavanje zloupotrebe pravnih lica od strane organiziranih kriminalnih grupa; te mjere bi mogle obuhvatati:
 - (i) Uspostavljanje javne evidencije pravnih i fizičkih lica uključenih u osnivanje, upravljanje i finansiranje pravnih lica;
 - (ii) Uvođenje mogućnosti diskvalifikacije sudskim nalogom ili nekim odgovarajućim sredstvom na razuman vremenski period lica osuđivanih za prekršaje koji su obuhvaćeni ovom konvencijom iz vršenja funkcije direktora pravnih lica koja su inkorporirana u njihovoj jurisdikciji;
 - (iii) Uspostavljanje nacionalne evidencije lica koja su diskvalificirana iz vršenja funkcije direktora pravnih lica; i
 - (iv) Razmjena informacija koje su sadržane u evidenciji pomenutoj u tač. (d) (i) i (iii) ovog stava s nadležnim organima drugih država strana.
3. Države strane će nastojati promovirati reintegraciju u društvo osoba osuđivanih za prekršaje obuhvaćene ovom konvencijom.
4. Države strane će nastojati periodično ocijeniti postojeće relevantne instrumente i administrativnu praksu u smislu otkrivanja njihove osjetljivosti na zloupotrebu od strane organiziranih kriminalnih grupa.
5. Države strane će nastojati promovirati javnu svijest u vezi s postojanjem, uzrocima i ozbiljnosti prijetnje koju predstavlja transnacionalni organizirani kriminal. Po potrebi informacije se mogu dostavljati putem masovnih medija i sadržavati će mjere za promociju javnog učešća u sprečavanju i borbi protiv tog kriminala.
6. Svaka država strana će obavijestiti generalnog sekretara Ujedinjenih naroda o imenu i adresi organa ili organa koji mogu pomoći drugim državama stranama u razvijanju mjera za sprečavanje transnacionalnog organiziranog kriminala.

7. Države strane će, po potrebi, saradivati jedna s drugom i relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama na promociji i razvijanju mjera navedenih u ovom članu. To uključuje učešće u međunarodnim projektima koji imaju za cilj sprečavanje transnacionalnog organiziranog kriminala, na primjer olakšavanjem okolnosti koje čine socijalno marginalizirane grupe osjetljivim na djelovanje transnacionalnog organiziranog kriminala.

Član 32.

Konferencija strana u Konvenciji

1. Ovim se osniva Konferencija strana u Konvenciji radi bolje osposobljenosti država strana za borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i radi promocije i osvrta na provedbu ove konvencije.
2. Generalni sekretar Ujedinjenih naroda sazvat će Konferenciju strana najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove konvencije. Konferencija strana usvojiti će pravila procedure i pravila koja reguliraju aktivnosti predviđene st. 3 i 4 ovog člana (uključujući pravila o plaćanju troškova koji nastanu vršenjem tih aktivnosti).
3. Konferencija strana će se dogovoriti o mehanizmima za postizanje ciljeva navedenih u stavu 1 ovog člana, uključujući:
 - (a) Olakšavanje aktivnosti od strane država strana po čl. 29, 30 i 31 ove konvencije, i ohrabivanje mobilizacije dobrovoljnih priloga;
 - (b) Olakšavanje razmjene informacija između država strana o modelima i trendovima u transnacionalnom organiziranom kriminalu i o uspješnoj praksi za borbu protiv njega;
 - (c) Saradnju s relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama i nevladinim organizacijama;
 - (d) Periodični osvrt na provedbu ove konvencije;
 - (e) Davanje preporuka za poboljšanje ove konvencije i njenu provedbu;
4. Za svrhe st. 3 (d) i (e) ovog člana, Konferencija strana će steći potrebno saznanje o mjerama koje poduzimaju države strane u provedbi ove konvencije i poteškoćama na koje one nailaze u tome putem informacija koje za njih pribavlja i dodatnim mehanizmima osvrta koje Konferencija strana može uspostaviti.
5. Svaka država strana će pribaviti Konferenciji strana informacije o svojim programima, planovima i praksi, kao i o zakonskim odredbama i administrativnim mjerama za provedbu ove konvencije, na zahtjev Konferencije strana.

Član 33.

Sekretarijat

1. Generalni sekretar Ujedinjenih naroda će obezbijediti neophodne sekretarske usluge Konferenciji strana u Konvenciji.
2. Sekretarijat će:
 - (a) Pomagati Konferenciji strana u provođenju aktivnosti predviđenih članom 32 ove konvencije i praviti aranžmane i pružati neophodne usluge za sesije Konferencije strana;
 - (b) Na zahtjev pomagati državama stranama u pribavljanju informacija o Konferenciji strana, kako je predviđeno članom 32 stav 5 ove konvencije i
 - (c) Osigurati neophodnu koordinaciju sa sekretarijatima relevantnih međunarodnih i regionalnih organizacija.

Član 34.

Provedba Konvencije

1. Svaka država strana će poduzeti neophodne mjere, uključujući zakonske odredbe i administrativne mjere u skladu s osnovnim principima svog domaćeg prava radi osiguranja provedbe svojih obaveza po ovoj konvenciji.

2. Prekršaji ustanovljeni u skladu s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije ustanovit će se u domaćem pravu svake države strane neovisno od transnacionalnog karaktera ili uključenosti organizirane kriminalne grupe, kako je opisano u članu 3 stav 1 ove konvencije, osim što bi član 5 ove konvencije zahtijevao uključanje organizirane krivične grupe.
3. Svaka država strana može usvojiti strožije ili oštrije mjere od mjera predviđenih ovom konvencijom za sprečavanje i borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.
4. Država strana u ovoj konvenciji nije obavezana protokolom ukoliko ne postane strana u protokolu u skladu s odredbama istog.
5. Svaki protokol uz ovu konvenciju će se tumačiti zajedno s ovom konvencijom, uzimajući u obzir svrhu tog protokola.

Član 38.

Stupanje na snagu

1. Ova će konvencija stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponiranja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, saglasnosti ili pristupanju. Za svrhu ovog stava, nijedan instrument kojeg deponira regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatak instrumentima koje su deponirale države članice te organizacije.
2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomske integracije koja ratificira, prihvata, odobrava, ili pristupa ovoj konvenciji nakon deponiranja četrdesetog instrumenta o tome, ova konvencija će stupiti na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ili organizacija deponira relevantni instrument.

Član 39.

Amandman

1. Po isteku pet godina od stupanja na snagu ove konvencije, država strana može predložiti amandman i podnijeti ga generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda, koji će potom saopštiti predloženi amandman državama stranama i Konferenciji strana u Konvenciji radi razmatranja i odlučivanja o prijedlogu. Konferencija strana uložiti će sve napore da postigne konsenzus o svakom amandmanu. Ukoliko se svi naponi na postizanju konsenzusa iscrpe i sporazum ne postigne, za amandman će, kao posljednja utočište, biti potrebno glasanje dvotrećinske većine država strana u ovoj konvenciji koje su prisutne i glasaju na sastanku Konferencije strana.
2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u pitanjima iz njihove nadležnosti, ostvarivat će svoje pravo na glasanje po ovom članu sa brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su strane u ovoj konvenciji. Te organizacije neće koristiti svoje pravo na glasanje ukoliko njihove države članice koriste svoja prava na glasanje i obrnuto.
3. Amandman usvojen u skladu sa stavom 1 ovog člana podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti država strana.
4. Amandman usvojen u skladu sa stavom 1 ovog člana stupit će na snagu u odnosu na državu stranu devedeset dana nakon dana deponiranja kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti na taj amandman.
5. Kada amandman stupi na snagu, on je obavezujući za one države strane koje su izrazile svoju saglasnost da budu obavezne po njemu. Ostale države strane još uvijek će biti obavezne po odredbama ove konvencije i svih ranijih amandmana koje su ratificirale, prihvatile ili odobrile.

Član 40.

Otkazivanje

1. Država strana može otkazati ovu konvenciju pismenom obavijesti generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda. Otkazivanje će postati djelotvorno godinu dana nakon datuma kada generalni sekretar primi obavijest.
2. Regionalna organizacija za ekonomsku organizaciju prestaje biti strana u ovoj konvenciji kada je sve njene članice države otkazu.
3. Otkazivanje ove konvencije u skladu sa stavom 1 ovog člana povlači otkazivanje svih protokola uz nju.

Član 35.

Rješavanje sporova

1. Države strane će nastojati riješiti sporove u vezi s tumačenjem ili primjenom ove konvencije pregovorima.
2. Svaki spor između dvije ili više država strana u vezi s tumačenjem ili primjenom ove konvencije koji se ne može riješiti pregovaranjem u razumnom vremenu će, na zahtjev jedne od tih država strana, biti podvrgnut arbitraži. Ukoliko se, šest mjesecu nakon dana zahtjeva za arbitražu, te države strane ne mogu dogovoriti o organizaciji arbitraže, svaka od tih država strana može prenijeti spor na Međunarodni sud pravde na zahtjev u skladu sa statutom Suda.
3. Svaka država strana može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili saglasnosti s Konvencijom ili pristupanja ovoj konvenciji, izjaviti da se ne smatra obaveznom po stavu 2 ovog člana. Ostale države strane neće biti obavezane stavom 2 ovog člana u pogledu ijedne države strane koja je stavila tu rezervu.
4. Svaka država strana koja je stavila rezervu u skladu sa stavom 3 ovog člana može u svakom trenutku tu rezervu povući obavještenjem generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda.

Član 36.

Potpis, ratifikacija, prihvatanje, saglasnost i pristupanje

1. Ova konvencija je otvorena svim državama za potpisivanje od 12. do 15. decembra 2000. u Palermu, Italija, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u Njujorku do 12. decembra 2002.
2. Ova konvencija će biti otvorena također za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju pod uvjetom da je najmanje jedna država članica te organizacije potpisala ovu konvenciju u skladu sa stavom 1 ovog člana.
3. Ova konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti bit će deponirani kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponirati svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti ukoliko je najmanje jedna njena država članica to učinila. U tom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti, ta organizacija će izraziti domet svoje nadležnosti u odnosu na pitanja koja ova konvencija regulira. Ta organizacija će također obavijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje nadležnosti.
4. Ova konvencija je otvorena za pristupanje svakoj državi ili regionalnoj organizaciji za ekonomsku integraciju čija je najmanje jedna država članica strana u ovoj konvenciji. Instrumenti o pristupanju će biti deponirani kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda. U trenutku pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će izraziti domet svoje nadležnosti u vezi s pitanjima koja ova konvencija regulira. Ta organizacija će također obavijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje nadležnosti.

Član 37.

Odnosi s protokolima

1. Ova konvencija može se dopuniti jednim ili više protokola.
2. Da bi postala strana u protokolu, država ili regionalna organizacija za privredne integracije također mora biti strana u ovoj konvenciji.

Član 41.
Depozitar i jezici

1. Za depozitara ove konvencije imenuje se generalni sekretar Ujedinjenih naroda.
2. Original ove konvencije, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom

jednako autentični, bit će deponiran kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

KAO SVJEDOCI, dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni za to od svojih vlada, potpisali su ovu konvenciju.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-48/02
5. februara 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Predsjedništva
Bosne i Hercegovine
Jozo Križanović, s. r.

21

Na osnovu člana V. tačka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici od 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA PROTIV KRIJUMČARENJA MIGRANATA KOPNENIM, MORSKIM I VAZDUŠNIM PUTEM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA, NJUJORK, 15. NOVEMBAR 2000.GODINE

Član 1.

Ratifikuje se Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. novembar 2000. godine, po dobijenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na osnovu Odluke PS BiH broj 7/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Protokola glasi

PROTOKOL

PROTIV KRIJUMČARENJA MIGRANATA KOPNENIM, MORSKIM I VAZDUŠNIM PUTEM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Preambula

Države strane u ovom protokolu,

Izjavljujući da djelotvorna akcija na sprečavanju i borbi protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem zahtijeva sveobuhvatan/temeljni međunarodni pristup, uključujući saradnju, razmjenu informacija i druge odgovarajuće mjere, uključujući društveno-ekonomske mjere na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou,

Pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine 54/212 od 22. decembra 1999., u kojoj je Skupština pozvala članice države i sistem Ujedinjenih naroda da pojačaju međunarodnu saradnju u oblasti međunarodne migracije i razvoja kako bi se u korijenu rješavali uzroci migracije, a naročito oni vezani za siromaštvo, i maksimizirale koristi međunarodne migracije za one koji su zainteresovani, i potakla, gdje je relevantno, međuregionalne, regionalne i subregionalne mehanizme da i dalje rješavaju pitanje migracije i razvoja,

Ubijedene u potrebu da se migrantima obezbijedi humani tretman i puna zaštita njihovih prava,

Uzimajući u obzir činjenicu da, uprkos poduzetom radu u drugim međunarodnim forumima, ne postoji univerzalni instrument koji rješava sve aspekte krijumčarenja migranata i druga pitanja u svezi s tim,

Zabrinute značajnim porastom aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa na krijumčarenju migranata i drugih kriminalnih aktivnosti u vezi s tim koje su navedene u ovom protokolu, što čini ogromnu štetu zainteresiranim državama,

Takoder zabrinute da krijumčarenje migranata može ugroziti živote ili sigurnost uključenih migranata,

Pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine 53/111 od 9. decembra 1998., kojom je Skupština odlučila da osnuje otvoreni međuvladin *ad hoc* komitet za razradu sveobuhvatne/temeljne međunarodne konvencije protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i rasprave o razradi, između ostalog, međunarodnog instrumenta za rješavanje nezakonite trgovine i transporta migranata, uključujući i morskim putem,

Ubijedene da će dopuna Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala međunarodnim instrumentom protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem biti korisna za sprečavanje i borbu protiv tog kriminala,

Sporazumjele su se o slijedećem

I - Opće odredbe

Član 1.

Odnos s Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala

1. Ovim se Protokolom dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala. Tumačit će se zajedno s Konvencijom.
2. Odredbe Konvencije primjenjivat će se, *mutatis mutandis*, na ovaj protokol osim ako njime nije drugačije predviđeno.
3. Prekršaji ustanovljeni u skladu članom 6. ovog protokola smatraju se za prekršaje ustanovljene u skladu s Konvencijom.

Član 2.

Obrazloženje svrhe

Svrha ovog protokola je sprečavanje i borba protiv krijumčarenja migranata kao i unapređenje saradnje među državama stranama u tom cilju, a zaštita prava krijumčarenih migranata.

Član 3.

Upotreba termina

Za svrhe ovog protokola:

- (a) "Krijumčarenje migranata" znači priskrbljivanje, kako bi se ostvarila, direktno ili indirektno, finansijska ili druga

- materijalna korist, od nezakonitog ulaska neke osobe u državu stranu čiji ona nije državljanin ili stalni stanovnik;
- (b) "Nezakoniti ulazak" znači prelazak granica bez poštivanja neophodnih uslova za zakonit ulazak u državu koja prima;
- (c) "Lažan putni ili identifikacioni dokument" znači bilo koji putni ili identifikacioni dokument:
- (i) Koji je lažno urađen ili materijalno izmijenjen od strane bilo koga ko nije osoba ili agencija zakonito ovlaštena za izradu ili izdavanje putnog ili identifikacionog dokumenta u ime države; ili
- (ii) Koji je neprikladno izdat ili dobijen lažnim predstavljanjem, korupcijom ili prinudom ili na neki drugi nezakonit način; ili
- (iii) Kojeg koristi osoba koja nije zakoniti nosilac;
- (d) "Brod" znači bilo koji tip vodenog plovila, uključujući i non-displacement plovila i hidroavione, koji se koriste ili se mogu koristiti kao prijevozno sredstvo na vodi, osim ratnog broda, pomoćnog momaričkog ili drugog plovila u vlasništvu ili koje vodi vlada i koristi, za sada, samo u vladinoj nekomercijalnoj službi.

Član 4. Domašaj primjene

Ovaj će se Protokol primjenjivati osim ako u njemu nije drugačije navedeno, na sprečavanje, istragu i gonjenje prekršaja ustanovljenih u skladu s članom 6. ovog protokola, gdje su prekršaji transnacionalne naravi i uključuju organiziranu kriminalnu grupu, kao i na zaštitu prava osoba koje su objekt tih prekršaja.

Član 5. Krivična odgovornost migranata

Migranti neće podlijezati krivičnom gonjenju po ovom protokolu zbog činjenice što su objekt ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola.

Član 6. Kriminalizacija

1. Svaka država strana će donijeti zakonske odredbe i druge mjere koje budu potrebne da se ustanove kao kazneni prekršaji, kada se čine namjerno i da se ostvari, direktno ili indirektno, finansijska ili druga materijalna korist:
 - (a) Krijumčarenje migranata;
 - (b) Kad se čini u svrhu omogućavanja krijumčarenja migranata;
 - (i) Proizvodnja lažnog putnog ili identifikacionog dokumenta;
 - (ii) Isposlovanje, pribavljanje ili posjedovanje takvog dokumenta;
 - (c) Omogućavanje osobi koja nije državljanin ili stalni stanovnik da ostane u državi u pitanju bez ispunjavanja neophodnih uvjeta za legalni ostanak u državi sredstvima navedenim u tački (b) ovog stava ili bilo kojim drugim nezakonitim sredstvima.
2. Svaka država strana će donijeti zakonske i druge mjere koje su neophodne da se ustanove kao kazneni prekršaji:
 - (a) Zavisno od osnovnih koncepata svog pravnog sistem, pokušaji činjenja prekršaja ustanovljenog u skladu sa stavom 1. ovog člana;
 - (b) Učešće kao saučesnik u prekršaju ustanovljenom u skladu sa st. 1. (a), (b) (i) ili (c) ovog člana i, ovisno od osnovnih koncepata svog pravnog sistema, učešće kao saučesnik u prekršaju ustanovljenom u skladu sa stavom 1. (b) (ii) ovog člana;
 - (c) Organiziranje ili upućivanje drugih osoba na činjenje prekršaja ustanovljenog u skladu sa stavom 1. ovog člana.
3. Svaka država strana će donijeti zakonske i druge mjere koje budu potrebne da se ustanove kao otežavajuće okolnosti za prekršaje ustanovljene u skladu sa st. 1. (a), (b) (i) i (c) ovog

člana i, zavisno od osnovnih koncepata svog pravnog sistem, za prekršaje ustanovljene u skladu sa st. 2. (b) i (c) ovog člana, okolnosti:

- (a) Koje ugrožavaju, ili bi mogle ugroziti, živote ili sigurnost migranata u pitanju; ili
 - (b) Koje povlače nehuman ili degradirajući tretman, uključujući eksploataciju, tih migranata.
4. Ništa iz ovog protokola ne sprječava državu stranu da poduzme mjere protiv osobe čije ponašanje predstavlja prekršaj po njenom domaćem pravu.

II - Krijumčarenje migranata morskim putem

Član 7. Saradnja

Države strane će u najvećoj mogućoj mjeri sarađivati na sprečavanju i zaustavljanju krijumčarenja migranata morskim putem, u skladu međunarodnim pravom o moru.

Član 8. Mjere protiv krijumčarenja migranata morskim putem

1. Država strana koja ima razumne osnove da sumnja da je brod s njenom zastavom ili koji tvrdi da je u njoj registriran, da je bez državljanstva ili koji je, mada pod inostranom zastavom ili odbija da pokaže zastavu, ustvari državljanstva države strane u pitanju umiješan u krijumčarenje migranata morskim putem može zahtijevati pomoć drugih država strana u zaustavljanju uporabe broda za tu svrhu. Države strane od kojih se ovo traži pružit će pomoć koliko mogu u okviru svojih sredstava.
2. Država strana koja ima razumne osnove da sumnja da je brod koji koristi slobodu plovidbe u skladu međunarodnim pravom i plovi pod zastavom ili ističe registracijske oznake neke druge države strane umiješan u krijumčarenje migranata morskim putem može izvijestiti državu čija je zastava, zahtijevati potvrdu registracije i, ukoliko se potvrdi, zahtijevati dozvolu od države čija je zastava da poduzme odgovarajuće mjere u odnosu na taj brod. Država čija je zastava može ovlastiti državu koja podnosi zahtjev, između ostalog:
 - (a) Da se ukraa na brod;
 - (b) Da pretraži brod; i
 - (c) Ukoliko se nađu dokazi da je brod umiješan u krijumčarenje migranata morskim putem, da poduzme odgovarajuće mjere prema brodu i osobama i teretu na brodu, prema ovlaštenju od države čija je zastava.
3. Država strana koja je poduzela mjeru u skladu sa stavom 2. ovog člana hitno će izvijestiti državu čija je zastava u pitanju o rezultatima te mjere.
4. Država strana će ekspeditivno reagirati na zahtjev druge države strane da odredi da li brod koji tvrdi da ima njenu registraciju ili plovi pod njenom zastavom ima pravo na to i na zahtjev za dozvolu podnesenu u skladu sa stavom 2. ovog člana.
5. Država čija je zastava može, u skladu s članom 7. ovog protokola, podvrgnuti svoju dozvolu uslovima o kojima će se ona i država koja podnosi zahtjev dogovoriti, uključujući i uslove koji se odnose na odgovornost i domet efektivnih mjera koje treba poduzeti. Država strana neće poduzimati dodatne mjere bez izričite dozvole države čija je zastava, osim mjera koje su neophodne za otklanjanje iminentne opasnosti po živote osoba ili one koje proističu iz relevantnih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma.
6. Svaka država strana imenovat će organ ili, po potrebi, organe koji će primati i odgovarati na zahtjeve za pomoć, potvrdu registracije ili pravo broda da plovi pod njenom zastavom i dozvolu za poduzimanje odgovarajućih mjera. O tom imenovanju bit će obaviještene preko generalnog sekretara sve druge države strane u roku od mjesec dana od imenovanja.
7. Država strana koja ima razumne osnove da sumnja da je brod angažiran u krijumčarenju migranata morskim putem i da nema državljanstvo ili da može biti asimiliran na brod bez

državljanstva može se ukrati i pretražiti brod. Ukoliko se dođe do dokaza koji potvrđuju sumnju, ta država strana će poduzeti odgovarajuće mjere u skladu relevantnom domaćem i međunarodnom pravu.

Član 9.

Klauzule o zaštiti

1. Kada država strana poduzme mjere protiv broda u skladu sa članom 8. ovog protokola, ona će:
 - (a) Osigurati siguran i human tretman osoba na brodu;
 - (b) Voditi računa o potrebi da ne ugrozi sigurnost broda ili njegovog tereta;
 - (c) Voditi računa o potrebi da ne nanosi štetu komercijalnim ili pravnim interesima države čija je zastava ili bilo koje druge zainteresirane države;
 - (d) Osigurati, u okviru raspoloživih sredstava, da je mjera poduzeta prema brodu ekološki ispravna.
2. Kada se osnovi za mjere poduzete u skladu sa članom 8. ovog protokola pokažu neosnovani, brodu će se kompenzirati sav gubitak ili šteta koji su možda nastali, pod uslovom da brod nije počinio ni jedan akt za opravdanje poduzetih mjera.
3. Sve poduzete mjere, usvojene ili provedene u skladu s ovim poglavljem vodit će računa o potrebi da se ne mišesaju ili ne utiču na:
 - (a) Prava i obaveze i obnašanje jurisdikcije obalnih država u skladu s međunarodnim pomorskim pravom; ili
 - (b) Ovlašt države čija je zastava da vrši jurisdikciju i kontrolu u administrativnim, tehničkim i društvenim pitanjima koja uključuju brod.
4. Svaka mjera poduzeta na moru u skladu s ovim poglavljem bit će provedena samo ratnim brodovima ili vojnim avionima ili drugim brodovima ili avionima koji su jasno označeni i koji se mogu identificirati da su u vladinoj službi i ovlaštteni u tu svrhu.

III - Sprečavanje, saradnja i druge mjere

Član 10.

Informacije

1. Bez štete po čl. 27. i 28. Konvencije, države strane će, a naročito države koje imaju zajedničke granice ili su locirane na putevima kojima se migranti krijumčare, radi podsticanja ciljeva ovog protokola međusobno razmjenjivati, u skladu s svojim domaćim pravnim i administrativnim sistemom, relevantne informacije o stvarima kao što su:
 - (a) Tačke ukrcajanja i destinacije, kao i putevi, prijevoznici i prijevozna sredstva, za koje se zna ili sumnja da se upotrebljavaju od strane organizirane kriminalne grupe angažirane u ponašanju izloženom u članu 6. ovog protokola;
 - (b) Identitet i metodi organizacija ili organiziranih kriminalnih grupa za koje se zna ili sumnja da su angažirane u ponašanju izloženom u članu 6. ovog protokola;
 - (c) Autentičnost i ispravan oblik putnih dokumenata koje izdaje država strana i krađa ili zloupotreba u vezi s tim bjanko putnih ili identifikacionih dokumenata;
 - (d) Sredstva i metodi prikrivanja i transporta osoba, nezakonite izmjene, reprodukcija ili nabavke ili druge zloupotrebe putnih ili identifikacionih dokumenata koji se koriste u ponašanju izloženom u članu 6. ovog protokola i načini njihovog otkrivanja;
 - (e) Zakonska iskustva i praksa i mjere za zaštitu i borbu protiv ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola; i
 - (f) Naučne i tehnološke informacije korisne za provođenje zakona radi pojačanja međusobne sposobnosti za sprečavanje, otkrivanje i istragu ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola i gonjenje lica u to uključenih.
2. Država strana koja dobije informacije će se ponašati u skladu sa zahtjevom države strane koja je prenijela informacije, a koja stavlja ograničenja na njihovu upotrebu.

Član 11.

Granične mjere

1. Bez štete po međunarodne obaveze u vezi sa slobodnim kretanjem ljudi, države strane će pojačati, u mogućoj mjeri, graničnu kontrolu koja je potrebna da se spriječi i otkrije krijumčarenje migranata.
2. Svaka država strana će donijeti zakonske odredbe ili druge odgovarajuće mjere da spriječi, koliko je moguće, da se prijevozna sredstva komercijalnih prijevoznika koriste u činjenju prekršaja ustanovljenih u skladu s članom 6. stavom 1. (a) ovog protokola.
3. Kada je neophodno, a bez štete za primjenjive međunarodne konvencije, te mjere će uključivati uvođenje obaveze komercijalnih prijevoznika, uključujući i sve transportne kompanije ili vlasnike ili operatore prijevoznih sredstava da utvrde da svi putnici posjeduju putne dokumente neophodne za ulazak u državu koja ih prima.
4. Svaka država strana će poduzeti neophodne mjere, u skladu s domaćim pravom, da predvidi sankcije u slučaju kršenja obaveze postavljene u stavu 3. ovog člana.
5. Svaka država strana će razmotriti poduzimanje mjera koje dozvoljavaju, u skladu s svojim domaćim pravom, odbijanje ulaska ili ukidanje viza osobama uključenim u činjenje prekršaja ustanovljenih u skladu s ovim protokolom.
6. Bez štete za član 27. Konvencije, države strane će razmotriti jačanje saradnje između agencija za graničnu kontrolu, između ostalog, uspostavljanjem i održavanjem direktnih kanala komuniciranja.

Član 12.

Sigurnost i kontrola dokumenata

Svaka država strana će poduzeti mjere, po potrebi, u okviru raspoloživih sredstava:

- (a) Da osigura da putni i/ili identifikacioni dokumenti koja ona izda budu kvaliteta da se ne mogu lako zloupotrijebiti i da se ne mogu jednostavno falsificirati ili nezakonito izmijeniti, imitirati ili izdati; i
- (b) Da osigura integritet i sigurnost putnih ili identifikacionih dokumenata izdatih od strane ili u ime države strane i da spriječi njihovu nezakonitu izradu, izdavanje i upotrebu.

Član 13.

Legitimnost i važenje dokumenata

Na zahtjev neke druge države strane, država strana će, u skladu s svojim domaćim pravom, potvrditi u razumnom vremenskom roku legitimnost i važenje putnih ili identifikacionih dokumenata izdatih ili navodno izdatih u njeno ime, a za koje se sumnja da se koriste za svrhe ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola.

Član 14.

Obuka i tehnička saradnja

1. Države strane će obezbijediti ili pojačati specijaliziranu obuku za imigracione i druge relevantne zvaničnike na sprečavanju ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola, i za humani tretman migranata koji su objekt takvog ponašanja, poštujući njihova prava predviđena ovim protokolom.
2. Države strane će saradivati međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama, nevladinim organizacijama, drugim relevantnim organizacijama i ostalim elementima građanskog društva, po potrebi, kako bi osigurale adekvatnu obuku osoblja na svojoj teritoriji radi sprečavanja, borbe i iskorjenjivanja ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola i zaštite prava migranata koji su objekt tog ponašanja. Ta obuka će obuhvatiti:
 - (a) Poboljšanje sigurnosti i kvaliteta putnih dokumenata;
 - (b) Prepoznavanje i otkrivanje lažnih putnih ili identifikacionih dokumenata;

- (c) Prikupljanje kriminalnih obavještajnih podataka, koji se posebno odnose na identifikaciju kriminalnih organiziranih grupa za koje se zna ili sumnja da su angažirane u ponašanju izloženom u članu 6. ovog protokola, metode korištene u transportu krijumčarenih migranata, zloupotrebu putnih ili identifikacionih dokumenata za svrhe ponašanja izloženog u članu 6. i sredstva prikrivanja korištena u krijumčarenju migranata;
 - (d) Poboljšanje procedura za otkrivanje krijumčarenih osoba na konvencionalnim i nekonvencionalnim ulaznim i izlaznim punktovima; i
 - (e) Human tretman migranata i zaštitu njihovih prava predviđenih ovim protokolom.
3. Države strane s relevantnom ekspertizom razmotrit će pružanje tehničke pomoći državama koje su često države porijekla ili tranzita za osobe koje su predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola. Države strane će uložiti sve napore da obezbijede neophodna sredstva, kao što su vozila, kompjuterski sistemi i čitači dokumenata, za borbu protiv ponašanja izloženog u članu 6.

Član 15.

Ostale preventivne mjere

- 1. Svaka država strana će poduzeti mjere na osiguranju tako da će pružiti ili pojačati informacijske programe radi jačanja javne svijesti o činjenici da je ponašanje izloženo u članu 6. ovog protokola kriminalna aktivnost koju često čine organizirane kriminalne grupe radi profita i da to predstavlja ozbiljan rizik za migrante koji su u pitanju.
- 2. U skladu s članom 31. Konvencije, države strane će saradivati u oblasti javnog informiranja kako bi se spriječilo da potencijalni migranti postanu žrtva organiziranih kriminalnih grupa.
- 3. Svaka država strana će promovirati ili jačati, kako odgovara, razvoj programa i saradnju na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, uzimajući u obzir društveno-ekonomsku stvarnost migracije i poklonit će posebnu pažnju ekonomski i socijalno ugroženim područjima, radi borbe u korijenu protiv društveno-ekonomskih uzroka krijumčarenja migranata, kao što je siromaštvo i nerazvijenost.

Član 16.

Zaštitne mjere i pomoć

- 1. Kod provođenja ovog protokola, svaka država strana će poduzeti, u skladu s svojim obavezama prema međunarodnom pravu, sve odgovarajuće mjere, uključujući zakonske odredbe, po potrebi, za očuvanje i zaštitu prava osoba koje su predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola kako je dogovoreno prema primjenjivom međunarodnom pravu, a naročito prava na život i prava da se ne podvrgava mučenju ili drugom okrutnom, neljudskom ili degradirajućem tretiranju ili kazni.
- 2. Svaka država strana poduzet će odgovarajuće mjere da migrantima pruži odgovarajuću zaštitu protiv nasilja koje može biti izvršeno nad njima bilo od pojedinaca ili grupa time što su predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola.
- 3. Svaka država strana će pružiti odgovarajuću pomoć migrantima čiji su životi ili sigurnost ugroženi time što su predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola.
- 4. Kod primjene odredaba ovog člana, države strane će uzeti u obzir specijalne potrebe žena i djece.
- 5. U slučaju otkrivanja osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola, svaka država strana će se pridržavati svojih obaveza prema Bečkoj konvenciji o konzularnim odnosima¹, gdje je primjenjivo, uključujući i obavezu informiranja osobe zainteresirane bez odlaganja o

odredbama u vezi s obavještanjem i komunikacijom s konzularnim službenicima.

Član 17.

Sporazumi i aranžmani

- 1. Države strane će razmotriti zaključivanje bilateralnih i regionalnih sporazuma ili operativnih aranžmana ili razumjevanja čiji je cilj:
 - (a) Uspostavljanje najadekvatnijih i najefikasnijih mjera za prevenciju i borbu protiv ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola; ili
 - (b) Međusobno pojačanje odredaba ovog protokola.

Član 18.

Povratak krijumčarenih migranata

- 1. Svaka država strana se slaže da će pomoći i prihvatiti bez nepotrebnog i nerazumnog odlaganja povratak osobe koja je objekat ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola i koja je njen državljanin ili koja ima pravo na stalni boravak na njenoj teritoriji u trenutku povratka.
- 2. Svaka država strana će razmotriti mogućnost pomoći i prihvata povratka osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola i koja ima pravo na stalni boravak na njenoj teritoriji u trenutku ulaska u državu koja je prima u skladu s njenim domaćim pravom.
- 3. Na zahtjev države strane koja prima, država strana kojoj se podnosi zahtjev će, bez nepotrebne i nerazumne odgode provjeriti da li je osoba koja je predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola njen državljanin ili ima pravo na stalni boravak na njenoj teritoriji.
- 4. Radi pomoći povratka osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola i koja je bez odgovarajuće dokumentacije, država strana čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj ima pravo na stalni boravak složit će se da izda na zahtjev države strane koja prima tu osobu putne dokumente ili drugu dozvolu po potrebi da bi osobi omogućila da putuje i ponovo uđe na njenu teritoriju.
- 5. Svaka država strana uključena u povratak osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola poduzet će sve odgovarajuće mjere da izvrši povratak uredno i uz dužnu brigu za sigurnost i dignitet te osobe.
- 6. Države strane mogu saradivati s relevantnim međunarodnim organizacijama na provođenju ovog člana.
- 7. Ovaj član neće biti na štetu nijednog prava datog osobama koje su predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola po bilo kojem domaćem pravu države strane koja ih prima.
- 8. Ovaj član neće uticati na obaveze u koje je ušla po bilo kojem drugom primjenjivom ugovoru, bilateralnom ili multilateralom, ili bilo kojem drugom primjenjivom operativnom sporazumu ili aranžmanu koji regulira, u cjelini ili djelimično, povratak osoba koje su predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola.

IV - Završne odredbe

Član 19.

Klauzula o pridržanom pravu

- 1. Ništa iz ovog protokola neće uticati na druga prava, obaveze i odgovornosti država i pojedinaca po međunarodnom pravu, uključujući i međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo o ljudskim pravima, a naročito, gdje je primjenjivo, Konvenciju 1951.² i Protokol 1967.³ vezano za status izbjeglica i načelo nevraćanja kako je u njemu sadržano.
- 2. Mjere predviđene ovim protokolom će se tumačiti i primjenjivati tako da ne diskriminiraju osobe na osnovu toga

(1) United Nations, *Treaty Series*, vol. 596, Nos. 8638-8640

(2) United Nations, *Treaty Series*, vol. 189, No. 2545

(3) Ibid., vol. 606. No. 8791

što su one predmet ponašanja izloženog u članu 6. ovog protokola. Tumačenje i primjena tih mjera će biti u skladu s međunarodnim priznatim načelima nediskriminacije.

Član 20.

Rješavanje sporova

1. Države strane će nastojati riješiti sporove u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola putem pregovora.
2. Svi sporovi između dvije ili više država strana koji se odnose na tumačenje ili primjenu ovog protokola koji se ne mogu riješiti pregovorima u razumnom vremenu, na zahtjev jedne od tih država strana, podnijet će se na arbitražu. Ukoliko se, šest mjeseci nakon datuma zahtjeva za arbitražu, te države strane ne mogu dogovoriti o organizaciji arbitraže, svaka od tih država strana može prenijeti spor na Međunarodni sud pravde po zahtjevu u skladu s statutom Suda.
3. Svaka država strana može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili saglasnosti o pristupanju ovom protokolu, izjaviti da se ne smatra obaveznom po stavu 2. ovog člana. Ostale države strane neće biti obavezne po stavu 2. ovog člana u pogledu bilo koje države strane koja je izrazila takvu rezervu.
4. Svaka država strana koja je izrazila rezervu u skladu sa stavom 3. ovog člana može u svakom trenutku povući tu rezervu izvještavanjem generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

Član 21.

Potpis, ratifikacija, prihvatanje, saglasnost i pristupanje

1. Ovaj protokol je otvoren svim državama za potpisivanje od 12. do 15. decembra 2000. u Palermu, Italija, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u Njujorku do 12. decembra 2002.
2. Ovaj protokol će biti otvoren također za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju pod uvjetom da je najmanje jedna članica država te organizacije potpisala ovaj protokol u skladu sa stavom 1. ovog člana.
3. Ovaj protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti bit će deponirani kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponirati svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti ukoliko je najmanje jedna njena članica država to učinila. U tom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti, ta organizacija će izraziti domet svoje mjerodavnosti u odnosu na pitanja koje ovaj protokol regulira. Ta organizacija će također izvijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje odgovornosti.
4. Ovaj protokol je otvoren za pristupanje svakoj državi ili regionalnoj organizaciji za ekonomsku integraciju čija je najmanje jedna članica država strana u ovom protokolu. Instrumenti o pristupanju će biti deponirani kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda. U trenutku pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će izraziti domet svoje mjerodavnosti u vezi s pitanjima koje ovaj protokol regulira. Ta organizacija će također izvijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje nadležnosti.

Član 22.

Stupanje na snagu

1. Ovaj će Protokol stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponiranja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, saglasnosti ili pristupanju, međutim neće stupiti na snagu prije stupanja na snagu Konvencije. Za svrhu ovog stava, nijedan instrument kojeg deponira regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatak instrumentima koje su deponirale države članice te organizacije.

2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku integraciju koja ratificira, prihvata, odobrava, ili pristupa ovom protokolu nakon deponiranja četrdesetog instrumenta o toj radnji, ovaj protokol će stupiti na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ili organizacija deponira relevantni instrument ili na dan kada ovaj protokol stupi na snagu u skladu sa stavom 1. ovog člana, prema tome koji je kasniji.

Član 23.

Amandman

1. Po isteku pet godina od stupanja na snagu ovog protokola, država strana u Protokolu može predložiti amandman i podnijeti ga generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda, koji će potom saopštiti predloženi amandman državam stranama i Konferenciji strana u Konvenciji radi razmatranja i odlučivanja o prijedlogu. Države strane u ovom protokolu koje se sastaju na Konferenciji strana uložiti će sve napore da postignu konsenzus o svakom amandmanu. Ukoliko se svi naponi na postizanju konsenzusa iscrpe i ne postigne sporazum, za usvajanje amandmana će, kao posljednje utočište, biti potrebno glasanje dvotrećinske većine država strana u ovom protokolu koje su prisutne i glasaju na sastanku Konferencije strana.
2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u pitanjima u njihovoj nadležnosti, ostvarivat će svoje pravo na glasanje po ovom članu sa brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su strane u ovom protokolu. Te organizacije neće koristiti svoje pravo na glasanje ukoliko njihove države članice koriste svoja prava na glasanje i obrnuto.
3. Amandman usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti država strana.
4. Amandman usvojen u skladu sa stavom 1. ovog člana stupit će na snagu u odnosu na državu stranu devedeset dana nakon dana deponiranja kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti na taj amandman.
5. Kada amandman stupi na snagu, on je obvezujući za one države strane koje su izrazile svoju saglasnost da budu obavezne po njemu. Ostale države strane još uvijek će biti obavezne po odredbama ovog protokola i svih ranijih amandmana koje su ratificirale, prihvatile ili odobrile.

Član 24.

Otkazivanje

1. Država strana može otkazati ovaj protokol pismenim izvještajem generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda. Otkazivanje će postati djelotvorno godinu dana nakon datuma kada generalni sekretar primi izvještaj.
2. Regionalna organizacija za ekonomsku organizaciju prestaje biti strana u ovom protokolu kada ga sve njene članice države otkazu.

Član 25.

Depozitar i jezici

1. Za depozitara ovog protokola imenuje se generalni sekretar Ujedinjenih naroda.
2. Original ovog protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jednako autentični, bit će deponiran kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

KAO SVJEDOCI, dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni za to od svojih vlada, potpisali su ovaj protokol.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-50/02
5. februara 2002.godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, s. r.

22

Na osnovu člana V. tačka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici od 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA ZA SPREČAVANJE, ZAUSTAVLJANJE I KAŽNJAVANJE TRGOVINE LJUDIMA, NAROČITO ŽENAMA I DJECOM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA, NJUJORK, 15. NOVEMBAR 2000. GODINE

Član 1.

Ratifikuje se Protokol za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. novembar 2000. godine, po dobijenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na osnovu Odluke PS BiH broj 5/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Protokola glasi

**PROTOKOL
ZA SPREČAVANJE, ZAUSTAVLJANJE I
KAŽNJAVANJE TRGOVINE LJUDIMA, NAROČITO
ŽENAMA I DJECOM, KOJIM SE DOPUNJUJE
KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV
TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG
KRIMINALA**

Preambula

Države strane u ovom protokolu,

Izjavljujući da djelotvorna akcija na sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima, a naročito ženama i djecom, zahtijeva temeljni/sveobuhvatan međunarodni pristup u zemljama porijekla, tranzita i destinacije što uključuje mjere za sprečavanje trgovine, kažnjavanje trgovaca i zaštitu žrtava te trgovine, uključujući i zaštitu njihovih međunarodno priznatih ljudskih prava,

Uzimajući u obzir činjenicu da, uprkos postojanju niza međunarodnih instrumenata koji sadrže pravila i praktične mjere član za borbu protiv eksploatacije ljudi, a naročito žena i djece, ne postoji univerzalni instrument koji rješava sve aspekte trgovine ljudima,

Zabrinute da, u odsustvu takvog instrumenta, osobe koje su izložene trgovini neće biti dovoljno zaštićene,

Pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine 53/111 od 9. decembra 1998., kojom je Skupština odlučila osnovati otvoreni međuvladin *ad hoc* komitet radi izrade sveobuhvatne/temeljne međunarodne konvencije protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i rasprave o izradi, između ostalog, međunarodnog instrumenta koji se bavi trgovinom ženama i djecom,

Ubijedene da će dopuna Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala s međunarodnim instrumentom za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, a naročito ženama i djecom, biti korisna za sprečavanje i borbu protiv tog kriminala,

Sporazumjele su se o

I - Opće odredbe

Član 1.

Odnos s Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala

1. Ovaj protokol dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala. Tumačit će se zajedno s Konvencijom.

2. Odredbe Konvencije primjenjivat će se, *mutatis mutandis*, na ovaj protokol osim ako njime nije drukčije predviđeno.
3. Prekršaji ustanovljeni u skladu s članom 5. ovog protokola smatraju se za prekršaje ustanovljene u skladu s Konvencijom.

Član 2.

Obrazloženje svrhe

Svrhe ovog protokola su:

- (a) Sprečavanje i borba protiv trgovine ljudima, poklanjajući posebnu pažnju ženama i djeci;
- (b) Zaštita i pomoć žrtvama te trgovine, uz puno poštovanje njihovih ljudskih prava; i
- (c) Unapređenje saradnje među državama stranama kako bi se postigli ti ciljevi.

Član 3.

Upotreba termina

Za svrhe ovog protokola:

- (a) "Trgovina ljudima" znači regrutiranje, transport, transfer, skrivanje/pružanje utočišta ili prihvata osoba, putem prijetnje ili upotrebom sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmanjivanja, zlorabice vlasti ili stanja ugroženosti, davanja ili primanja novca ili beneficija za dobijanje pristanka osobe koja ima kontrolu nad nekom drugom osobom, u svrhu eksploatacije. Eksploatacija uključuje, i u najmanjoj mjeri, iskorišćavanje prostitucije drugih ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, pokornost ili uzimanje organa.
- (b) Pristanak žrtve trgovine ljudima na namjeravanu eksploataciju izložen u tački (a) ovog člana bit će nevažan kada je upotrijebljeno bilo koje sredstvo izloženo u tački (a);
- (c) Regrutiranje, transport, transfer, skrivanje ili prihvata djeteta radi eksploatacije smatrat će se "trgovinom ljudima" čak kada ne uključuje nijedno sredstvo predviđeno tačkom (a) ovog člana;
- (d) "Dijete" znači osobu ispod osamnaest godina starosti.

Član 4.

Domašaj primjene

Ovaj protokol će se primjenjivati, osim ako u istom nije drugačije navedeno, na prevenciju, istragu i gonjenje prekršaja ustanovljenih u skladu člana 5. ovog protokola, kada su ti prekršaji transnacionalni i uključuju organiziranu kriminalnu grupu, kao i na zaštitu žrtava tih prekršaja.

**Član 5.
Kriminalizacija**

1. Svaka država strana će usvojiti zakonske odredbe i druge mjere koje su potrebne da se ustanovi kao kazneni prekršaj ponašanje obrazloženo u članu 3. ovog protokola, kada je počinjeno namjerno.
2. Svaka država strana donijet će zakonske odredbe i druge mjere koje budu potrebne da se ustanove kao kazneni prekršaji;
 - (a) Zavisno od osnovnih pojmova svog pravnog sistem, pokušaj činjenja prekršaja ustanovljenog u skladu stavu 1. ovog člana;
 - (b) Učestvovanje kao saučesnik u prekršaju ustanovljenom u skladu stavu 1. ovog člana; i
 - (c) Organiziranje ili usmjeravanje drugih osoba na činjenje prekršaja ustanovljenog u skladu stava 1. ovog člana.

II - Zaštita žrtava trgovine ljudima

**Član 6.
Pomoć žrtvama i njihova zaštita od trgovine ljudima**

1. U odgovarajućim slučajevima i u mogućoj mjeri prema domaćem pravu, svaka država strana štiti privatnost i identitet žrtava trgovine ljudima tako što će, između ostalog, pravni postupak u vezi s tom trgovinom držati povjerljivim.
2. Svaka država strana osigurava da njen domaći pravni i administrativni sistem sadrži mjere koje pružaju žrtvama trgovine ljudima, u odgovarajućim slučajevima:
 - (a) Informacije o relevantnom sudskom i upravnom postupku;
 - (b) Pomoć da im se omogući da se njihovi pogledi i interesi prezentiraju i razmotre u odgovarajućim fazama kaznenog postupka protiv prekršilaca na način koji nije štetan za prava obrane.
3. Svaka država strana će razmotriti provođenje mjera da se obezbijedi fizički, psihički i društveni oporavak žrtava trgovine ljudima, uključujući, u odgovarajućim slučajevima, u saradnji s nevladinim organizacijama, i druge relevantne organizacije i ostale elemente civilnog društva, i, naročito, da im se obezbijedi:
 - (a) Odgovarajući smještaj;
 - (b) Savjetovanje i informiranje, posebno u vezi s njihovim zakonskim pravima, na jeziku koji žrtva trgovine ljudima razumije;
 - (c) Medicinska, psihološka i materijalna pomoć; i
 - (d) Zaposlenje, mogućnosti za obrazovanje i obuku.
4. Svaka država strana će uzeti u obzir, kod primjene odredaba ovog člana, starost, spol i posebne potrebe žrtava trgovine ljudima, a naročito posebne potrebe djece, uključujući odgovarajući smještaj, obrazovanje i staranje.
5. Svaka država strana će nastojati pružiti fizičku sigurnost žrtvama trgovine ljudima dok su na njenoj teritoriji.
6. Svaka država strana će osigurati da njen domaći pravni sistem sadrži mjere koje nude osobama žrtvama trgovine ljudima mogućnost dobijanja kompenzacije za pretrpljenu štetu.

**Član 7.
Status žrtava trgovine ljudima u državama koje ih primaju**

1. Pored poduzimanja mjera u skladu članu 6. ovog protokola, svaka država strana će razmotriti usvajanje zakonskih odredaba ili drugih odgovarajućih mjera koje žrtvi trgovine ljudima dozvoljavaju da ostanu na njenoj teritoriji, privremeno ili stalno, u odgovarajućim slučajevima.
2. Kod provedbe odredbe sadržane u stavu 1. ovog člana, svaka država strana će na odgovarajući način razmotriti humanitarne i faktore samilosti.

**Član 8.
Repatrijacija žrtava trgovine ljudima**

1. Država strana čiji je državljanin žrtva trgovine ljudima ili u kojoj je ta osoba imala pravo na stalni boravak u trenutku ulaska na teritorij države koja prima žrtvu pomoći će i prihvatiti, uz dužni obzir za sigurnost te osobe, povratak te osobe bez nepotrebnog ili nerazumnog odlaganja.
2. Kada država strana vraća žrtvu trgovine ljudima u državu stranu čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj je imala, u trenutku ulaska na teritorij države strane koja je prima, pravo na stalni boravak, taj povratak će se odvijati uz dužni obzir prema sigurnosti te osobe i statusu pravnoga postupka u vezi s činjenicom da je osoba žrtva trgovine i poželjno je da bude dobrovoljan.
3. Na zahtjev države strane koja prima žrtvu, država kojoj se upućuje zahtjev će, bez nepotrebnog i nerazumnog odlaganja, provjeriti da li je osoba koja je žrtva trgovine ljudima njen državljanin ili je imala pravo na stalni boravak na njenoj teritoriji u trenutku ulaska na teritorij države strane koja je prima.
4. Da olakša povratak žrtve trgovine ljudima koja nema valjanu dokumentaciju, država strana čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj je imala pravo na stalni boravak u trenutku ulaska na teritorij države strane koja je prima složit će se da izda, na zahtjev države strane koja prima žrtvu, putne dokumente ili drugu dozvolu koja bude potrebna da osobi omogući da putuje i ponovo ude na njenu teritoriju.
5. Ovaj član nema štete za bilo koje pravo koje se daje žrtvi trgovine ljudima po bilo kom domaćem zakonu države strane koja je prima.
6. Ovaj član nema štete za bilo koji primjenjivi bilateralni ili multilateralni sporazum ili aranžman koji regulira, u cjelini ili djelomično, povratak žrtava trgovine ljudima.

III - Sprečavanje, saradnja i druge mjere

**Član 9.
Sprečavanje trgovine ljudima**

1. Države strane će ustanoviti obuhvatnu politiku, programe i druge mjere:
 - (a) Da spriječe i bore se protiv trgovine ljudima; i
 - (b) Da zaštite žrtve trgovine ljudima, a naročito žene i djecu, od ponovne viktimizacije.
2. Države strane će nastojati poduzimati mjere kao što su istraživački rad, informiranje i kampanje u masovnim medijima i socijalne i ekonomske inicijative da se spriječi trgovina ljudima i bori protiv nje.
3. Politika, programi i druge mjere ustanovljene u skladu ovom članu će, prema tome šta odgovara, uključiti saradnju s nevladinim organizacijama, ostalim relevantnim organizacijama i drugim elementima civilnog društva.
4. Države strane će poduzeti ili pojačati mjere, uključujući bilateralnu ili multilateralnu saradnju, da ublaže faktore koji izlažu osobe, a naročito žene i djecu, trgovini, kao što su siromaštvo, nerazvijenost i nepostojanje jednakih mogućnosti.
5. Države strane će donijeti ili pojačati zakonske odredbe ili druge mjere, kao što su obrazovne, socijalne i kulturne mjere, uključujući bilateralnu i multilateralnu saradnju, da se obeshrabri potražnja koja stvara sve oblike eksploatacije ljudi, a naročito žena i djece, koje vode ka trgovini.

**Član 10.
Razmjena informacija i obuka**

1. Organi za provođenje zakona, imigraciona i druga relevantna tijela država strana će, kako je pogodno, međusobno saradivati razmjenjujući informacije, u skladu svom domaćem pravu, da im omogući da odrede:

- (a) Da li su pojedinci koji prelaze ili pokušavaju preći međunarodnu granicu s putnim ispravama koje pripadaju nekoj drugoj osobi ili bez putnih isprava počinioci ili žrtve trgovine ljudima;
 - (b) Tipove putnih isprava koje su pojedinci koristili ili pokušali koristiti za prelazak međunarodne granice radi trgovine ljudima; i
 - (c) Sredstva i metode koje koriste organizirane kriminalne grupe u svrhe trgovine ljudima, uključujući i regrutiranje i transport žrtava, putove i veze između pojedinaca i grupa uključenih u tu trgovinu, i eventualne mjere za njihovo otkrivanje.
2. Države strane će obezbijediti ili pojačati obuku za provođenje zakona, za imigracione i druge relevantne službenike za sprečavanje trgovine ljudima. Obuka bi trebala da se fokusira na metode koje se koriste u sprečavanju te trgovine, gonjenju trgovaca i zaštiti prava žrtava, uključujući i zaštitu žrtava od trgovaca. Obuka bi trebala uzeti u obzir i potrebu da se razmotre ljudska prava i osjetljiva pitanja djece i spola i trebala bi ohrabriti saradnju s nevladinim organizacijama, ostalim relevantnim organizacijama i drugim elementima civilnog društva.
 3. Država strana koja prima informacije poštivat će sve zahtjeve države strane koja je dostavila te informacije i koja ograničava njihovu upotrebu.

Član 11. Granične mjere

1. Bez štete za međunarodne obaveze u vezi sa slobodnim kretanjem ljudi, države strane će pojačati, koliko je moguće, graničnu kontrolu koja bude potrebna da se spriječi i otkrije trgovina ljudima.
2. Svaka država strana će donijeti zakonske odredbe i druge odgovarajuće mjere da se spriječi, koliko je moguće, korištenje prijevoznih sredstava komercijalnih prijevoznika u činjenju prekršaja ustanovljenih u skladu članu 5. ovog protokola.
3. Kad je pogodno, a bez štete za primjenjive međunarodne konvencije, te će mjere obuhvatiti uvođenje obaveze komercijalnih prijevoznika, uključujući svaku transportnu kompaniju ili vlasnika ili operatera svih prijevoznih sredstava, da utvrde da svi putnici posjeduju putne isprave potrebne za ulazak u državu koja ih prima.
4. Svaka država strana će poduzeti neophodne mjere, u skladu domaćem pravu, da predvidi sankcije u slučaju korišćenja obaveze zacrtane u stavu 3. ovog člana.
5. Svaka država strana će razmotriti poduzimljive mjere koje dozvoljavaju, u skladu s domaćim pravom, odbijanje ulaska ili ukidanje viza osobama umiješanim u činjenje prekršaja ustanovljenih u skladu ovom protokolu.
6. Bez štete za član 27. Konvencije, države strane će razmotriti jačanje saradnje između agencija za graničnu kontrolu, između ostalog, uspostavljanjem i održavanjem direktnih kanala komuniciranja.

Član 12. Sigurnost i kontrola dokumenata

Svaka država strana će poduzeti mjere po potrebi, u okviru dostupnih sredstava:

- (a) Da osigura da putni ili identifikacioni dokumenti koje ona izda budu takvog kvaliteta da se ne mogu lako zloupotrijebiti i jednostavno falsificirati ili nezakonito izmijeniti, imitirati ili izdati; i
- (b) Da osigura integritet i sigurnost putnih ili identifikacionih dokumenata koji su izdati od strane ili u ime države strane i

da spriječi njihovu nezakonitu izradu, izdavanje i upotrebu.

Član 13. Legitimnost i važenje dokumenata

Na zahtjev neke druge države strane, država strana će, u skladu s domaćim pravom, provjeriti u razumnom vremenu legitimnost i važenje putnih ili identifikacionih dokumenata izdatih ili navodno izdatih u njeno ime i za koje se sumnja da su upotrijebljeni za trgovinu ljudima.

IV - Završne odredbe

Član 14. Klauzula o pridržanom pravu

1. Ništa iz ovog protokola neće uticati na prava, obaveze i odgovornosti država i pojedinaca prema Međunarodnom pravu, uključujući i Međunarodno humanitarno pravo i Međunarodni zakon o ljudskim pravima i, naročito, kad je primjenjivo, Konvenciju¹ iz 1951. i Protokol² iz 1967. koji se odnose na status izbjeglica i načelo nevraćanja kako je u njemu sadržano.
2. Mjere izložene u ovom protokolu tumačit će se i primjenjivati tako da ne diskriminiraju osobe po osnovu toga što su žrtve trgovine ljudima. Tumačenje i primjena tih mjera bit će u skladu s međunarodno priznatim principima o nediskriminaciji.

Član 15. Rješavanje sporova

1. Države strane će nastojati riješiti sporove u svezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola putem pregovora.
2. Svi sporovi između dvije ili više država strana koji se odnose na tumačenje ili primjenu ovog protokola koji se ne mogu riješiti pregovorima u razumnom vremenu, na zahtjev jedne od tih država strana, podnijet će se na arbitražu. Ukoliko se, šest mjeseci od datuma zahtjeva za arbitražu, te države strane ne mogu dogovoriti o organizaciji arbitraže, svaka od tih država strana može prenijeti spor na Međunarodni sud pravde po zahtjevu u skladu s statutom Suda.
3. Svaka država strana može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili saglasnosti o pristupanju ovom protokolu, izjaviti da se ne smatra obaveznom po stavu 2. ovog člana. Ostale države strane neće biti obavezne po stavu 2. ovog člana u pogledu bilo koje države strane koja je izrazila tu rezervu.
4. Svaka država strana koja je izrazila rezervu u skladu stavu 3. ovog člana može u svakom trenutku povući tu rezervu izvještavanjem generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

Član 16. Potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, saglasnost i pristupanje

1. Ovaj protokol je otvoren svim državama za potpisivanje od 12. do 15. decembra 2000. u Palermu, Italija, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u Njujorku do 12. decembra 2002.
2. Ovaj protokol će biti otvoren također za potpisivanje od strane regionalne organizacije za ekonomsku integraciju pod uvjetom da je najmanje jedna članica država te organizacije potpisala ovaj protokol u skladu sa stavom 1. ovog člana.
3. Ovaj protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti bit će deponirani kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponirati svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti ukoliko je najmanje jedna njena članica država to učinila. U tom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju ili saglasnosti, ta organizacija će izraziti domet svoje mjerodavnosti u odnosu na pitanja koje ovaj protokol regulira.

(1) United Nations, Treaty Series, vol. 189, No. 2545.

(2) Ibid., vol. 606, No. 8791.

Tekst Ugovora glasi

UGOVOR

IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE O SARADNJI I MEĐUSOBNOJ POMOĆI U CARINSKIM PITANJIMA

Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska, (u daljem tekstu: ugovorne stranke),

Uzimajući u obzir važnost dobrih trgovačkih odnosa između ugovornih stranaka i želeći dati svoj doprinos skladnom razvitku tih odnosa,

Imajući u vidu da povrede carinskih propisa štete ekonomskim, fiskalnim, socijalnim i trgovačkim interesima ugovornih stranaka uključujući i entitete (Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska),

Imajući u vidu važnost pravilnog utvrđivanja i naplate carine, poreza, taksi i pristojbi pri uvozu i izvozu robe, kao i pravilne primjene mjera zabrane, ograničenja i kontrole,

Uvjerene da su naponi uloženi protiv povreda carinskih propisa i aktivnosti za pravilnu naplatu carina, poreza, taksi i pristojbi puno efikasniji uz usku saradnju njihovih carinskih službi,

Vodeći računa o međunarodnim konvencijama koje podstiču bilateralnu saradnju, kao i o preporuci Vijeća za carinsku saradnju o međusobnoj administrativnoj pomoći od 5. decembra 1953. godine,

Vodeći računa o odredbama Jedinствене konvencije o opojnim drogama iz 1961. godine, Protokolu o izmjenama Jedinствене konvencije o opojnim drogama iz 1961. godine (1972. godine), Konvencije o psihotropnim tvarima iz 1971. godine, kao i Konvencije Ujedinjenih naroda protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih tvari iz 1988. godine,

Sporazumjele su se kako slijedi

I - OPĆE ODREDBE

Član 1. Definicije

Za potrebe ovog ugovora:

- "Carinski propisi" znače zakone i podzakonske akte koje donose Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina te njezini Entiteti, kojima se reguliraju uvoz, izvoz, provoz robe i svi drugi carinski postupci uključujući utvrđivanje carinskih pristojbi, mjere zabrane, ograničenja i kontrole,
- "Carinska služba" znači Ministarstvo finansija Carinska uprava za Republiku Hrvatsku; te u Bosni i Hercegovini na području Federacije Federalna carinska uprava i Republička uprava carina Republike Srpske na području Republike Srpske;
- "Prekršaj" znači svaku povredu, te pokušaj povrede carinskih propisa;
- "Služba tražiteljica" znači nadležnu carinsku službu ugovorne stranke koja podnosi zahtjev za pomoć u carinskim pitanjima ili koja prima takvu pomoć;
- "Zatražena služba" znači nadležnu carinsku službu ugovorne stranke koja prima zahtjev za pomoć u carinskim pitanjima ili daje takvu pomoć;
- "Lični podaci" su svi podaci koji se odnose na identificiranu osobu ili osobe koje se mogu identificirati.

Član 2.

Obaveze iz međunarodnih ugovora

Ovaj ugovor ne utječe na prava i obaveze ugovornih stranaka koje proizilaze iz drugih bilateralnih i multilateralnih međunarodnih ugovora kojih su one stranke ili kojih će postati stranke.

II - CARINSKA SARADNJA

Član 3.

Obuhvat carinske saradnje

- Carinske službe utvrđene članom 1.b) ovog ugovora, u skladu s odredbama iz ovog ugovora će:
 - razvijati saradnju u svrhu istraživanja, razvoja i testiranja novih carinskih postupaka, obuke i razmjene osoblja te u vezi s drugim pitanjima koja mogu zahtijevati njihove zajedničke napore; i
 - nastojati pojednostaviti, uskladiti i kompjuterizirati carinske postupke uzimajući u obzir postignuća do kojih su već došle međunarodne organizacije koje se bave carinskim pitanjima.
- Carinska saradnja obuhvaća:
 - razmjenu stručnih, naučnih i tehničkih podataka koji su vezani uz carinske propise,
 - razmjenu podataka o poduzetim radnjama s trećim zemljama u vezi s pružanjem stručne pomoći, u svrhu njenog unapređivanja.

III - UZAJAMNA POMOĆ

Član 4.

Obuhvat pomoći

- Carinske službe utvrđene članom 1.b) ovog ugovora, će u skladu sa ovim ugovorom:
 - pružati pomoć jedna drugoj kako bi se osiguralo da se carinski propisi provode na odgovarajući način, naročito sprečavanjem, otkrivanjem i istraživanjem radnji kojima se vrši povreda carinskih propisa;
 - pružiti pomoć jedna drugoj kako bi na zahtjev dostavile podatke koji bi se koristili prilikom provođenja carinskih propisa.
- Pomoć u vezi s carinskim pitanjima, kako se predviđa ovim ugovorom, neće utjecati na uzajamnu pomoć u vezi s kriminalnim radnjama. Ona ne obuhvaća podatke koji su prikupljeni primjenom ovlaštenja na zahtjev sudskog tijela, osim ukoliko to tijelo ne da svoju saglasnost.
- Pomoć također obuhvaća:
 - razmjenu podataka i iskustva prilikom provođenja te korištenja opreme za otkrivanje;
 - tehničke nadzora nad provođenjem propisa što može biti korisno za izbjegavanje povrede propisa, a naročito tehnička sredstva za koja se utvrdi da su korisna za izbjegavanje takvih povreda, i
 - zapažanja i analize koje proizilaze iz primjene novih tehnika nadzora provođenja propisa.

Član 5.

Pružanje pomoći na zahtjev

- Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena služba dostavlja sve relevantne podatke kako bi omogućila carinskoj službi tražiteljici pravilnu primjenu carinskih propisa, uključujući podatke koji se odnose na radnje koje su uočene ili planirane, a koje predstavljaju ili bi mogle predstavljati povredu takvih propisa.
- Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena služba obavještava da li je roba koja je izvezena s područja jedne ugovorne stranke pravovaljano uvezena na područje druge ugovorne stranke, navodeći, gdje je to prikladno, carinski postupak koji se primjenjuje na takvu robu.
- Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena služba će poduzeti, u okviru svojih nadležnosti, potrebne mjere za osiguranje nadzora nad:
 - fizičkim i pravnim osobama za koje se osnovano sumnja da vrše ili bi mogle izvršiti povredu carinskih propisa na području koje je u nadležnosti službe tražiteljice;

- b) mjestom gdje je roba uskladištena na takav način da to daje osnovu za sumnju da je takva roba namijenjena za radnje kojima se vrši povreda carinskih propisa;
- c) prometom robe koja je prijavljena, a za koje se zna ili sumnja da su predmet carinskih prekršaja; i
- d) prijevoznim sredstvima za koje se osnovano sumnja da se koriste, da su bila korištena ili bi se mogla koristiti za radnje kojima se vrši povreda carinskih propisa.

Član 6.

Spontana saradnja

Ugovorne stranke će u okviru svojih nadležnosti, jedna drugoj pružiti pomoć ako to smatraju potrebnim za pravilnu primjenu carinskih propisa, posebno kada pribavljaju podatke koje se odnose na:

- a) postupke kojima se vrše povrede takvih propisa i koje bi mogle biti od značaja za drugu ugovornu stranku;
- b) nova sredstva i načine koji se upotrebljavaju za izvršenje takvih postupaka; i
- c) robu za koju je poznato da je predmet postupaka kojima se vrši povreda carinskih propisa.

Član 7.

Dostavljanje i saopćavanje

Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena carinska služba će u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, poduzeti sve potrebne mjere u cilju.

- dostave svih dokumenata,
- saopćavanje svih odluka, fizičkoj ili pravnoj osobi sa prebivalištem ili sjedištem na njenom području, koje su obuhvaćene ovim ugovorom. U tom slučaju, primjenjuju se odredbe iz člana 8. stava 3.

Član 8.

Oblik i sadržaj zahtjeva za pružanje pomoći

1. Zahtjevi koji se podnose u skladu s ovim ugovorom bit će u pisanom obliku. Dokumentacija potrebna za udovoljavanje takvim zahtjevima prilaže se zahtjevima. Kada je to potrebno zbog hitnosti postupka, mogu se prihvatiti i usmeni zahtjevi, koji se moraju bez odgađanja potvrditi u pisanom obliku.
2. Zahtjevi koji proizilaze iz stava 1. ovog člana sadržavat će sljedeće podatke:
 - a) naziv službe tražiteljice;
 - b) zahtijevano postupanje;
 - c) predmet i razlog zahtjeva;
 - d) zakone, propise i druge pravne osnove;
 - e) što tačnije i opsežnije podatke o fizičkim i pravnim osobama koje su predmet istrage; i
 - f) sažetak relevantnih činjenica i već provedenih ispitivanja, osim u slučajevima predviđenim članom 7.
3. Zahtjev se podnosi na službenim jezicima ugovornih stranaka ili drugom jeziku prihvatljivom za carinske službe.
4. U slučaju da zahtjev ne odgovara propisanim uslovima, može se zatražiti njegov ispravak ili dopuna, a pri tome se ipak mogu poduzeti privremene mjere osiguranja.

Član 9.

Postupanje po zahtjevu

1. Da bi se postupilo u skladu sa zahtjevom za pružanje pomoći, zatražena služba, u saradnji s drugim nadležnim tijelima u slučajevima kada ne može sama postupati, provodi postupak tako da:
 - dostavlja podatke koje već posjeduje;
 - provodi odgovarajuće istrage;
 - organizira da se istrage provedu.
2. Postupak na osnovu zahtjeva za pružanje pomoći provodi se u skladu sa zakonom, propisima i drugim aktima koji se primjenjuju na području koje je u nadležnosti zatražene službe.

3. Pravovaljano ovlašteni carinski službenik koji radi na području ugovorne stranke može, uz saglasnost carinske službe koja je nadležna za područje te ugovorne stranke i poštujući uslove koje je ona odredila, pribaviti od zatražene službe podatke koji se odnose na radnje kojima su prekršeni carinski propisi i koji su potrebni službi tražiteljici u smislu ovog ugovora.
4. Carinski službenik koji radi na području ugovorne stranke može uz saglasnost carinske službe koja radi na području druge ugovorne stranke i poštujući uslove koje ona odredi, biti prisutan pri istrazi koju provodi ta ugovorna stranka.

Član 10.

Oblik saopćavanja podataka

1. Zatražena služba saopćit će rezultate istrage službi tražiteljici u obliku dokumenata, ovjerenih kopija dokumenata, izvještaja i slično, te po potrebi usmeno.
2. Dokumente, predviđene stavom 1., ovog člana mogu zamjeniti kompjuterizirani podaci u bilo kojem obliku sačinjeni za istu svrhu, pri čemu je potrebno dostaviti i sve obavijesti neophodne za tumačenje ili korištenje takvih kompjuterskih podataka.

Član 11.

Iznimke od obaveze pružanja pomoći

1. Zatražena služba može djelimično ili u potpunosti odbiti pružanje pomoći koja se predviđa ovim ugovorom ako bi to:
 - a) uzrokovalo povredu suvereniteta Republike Hrvatske ili Bosne i Hercegovine uključujući njene entitete (Federacija BiH i Republika Srpska);
 - b) uzrokovalo povredu javnog reda, sigurnosti i drugih temeljnih interesa, a naročito u slučajevima iz člana 12. tačka 2.
2. U slučajevima kada služba tražiteljica zahtijeva pomoć, koju ona sama ne bi mogla pružiti ukoliko bi to od nje zatražila carinska služba druge ugovorne stranke, na ovu će okolnost upozoriti u svojem zahtjevu. U tom slučaju zatražena služba donijet će odluku o tome da li udovoljiti takvom zahtjevu.
3. Prije nego što odbije pružanje pomoći, zatražena služba razmatra može li se pomoć pružiti pod uslovima i okolnostima koje smatra neophodnim. Ako služba tražiteljica prihvati pomoć pod takvim uslovima i okolnostima, ona postupa u skladu sa njima.
4. Ukoliko se zahtjevu za pomoć ne može udovoljiti, služba tražiteljica će biti bez odgađanja obaviještena o razlozima odbijanja pružanja pomoći.

Član 12.

Razmjena i povjerljivost podataka

1. Svi podaci koji se dostavljaju bilo u kojem obliku, u skladu s ovim ugovorom, imaju povjerljivi i ograničeni karakter, zavisno o zakonima koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini uključujući njene entitete (Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska). Takvi podaci su obuhvaćeni obavezom čuvanja službene tajne i moraju se štititi u skladu s odgovarajućim zakonima koji su na snazi na području koje je pod nadležnošću carinske službe koja prima zahtjev.
2. Lični podaci mogu se razmijeniti samo u slučajevima kada carinska služba koja podnosi zahtjev poduzima zaštitne radnje za takve podatke na način koji je približno identičan onome koji se primjenjuje na taj slučaj na području na kojem nadležnost ima carinska služba koja dostavlja takve podatke.
3. Dobiveni podaci koriste se isključivo u svrhe predviđene ovim ugovorom. U slučaju da carinska služba koja radi na području jedne ugovorne stranke zatraži takve podatke radi njihovog korištenja u drugu svrhu, mora zatražiti prethodnu pisanu saglasnost carinske službe koja dostavlja podatke. Takvo korištenje podataka podliježe svim ograničenjima koje propiše ta služba.

4. Tačka 3. ne spriječava korištenje podataka u sudskim, prekršajnim, upravnim i drugim postupcima koji se naknadno pokreću zbog povreda carinskih propisa. Nadležna služba koja je dostavila takve podatke mora biti obavještena o njihovom korištenju.
5. Nadležne službe koje rade na području ugovornih stranaka mogu u svojem zapisniku o zatečenom stanju i izvještajima, kao i u postupcima i prijavama, koristiti podatke i dokumentaciju kao dokaz, uzimajući u obzir odredbe ovog ugovora.

Član 13. Vještaci i svjedoci

1. Carinska služba, na osnovu zahtjeva, može ovlastiti svoje službenike da vještače ili svjedoče u sudskim ili upravnim postupcima u vezi s predmetima koji su obuhvaćeni ovim ugovorom i koji su u nadležnosti carinske službe, te da podnesu dokaze, isprave ili njihove ovjerene prijepise koji su potrebni u postupku. U zahtjevu treba jasno biti naznačeno u kojem predmetu i u kojem svojstvu se službenik pojavljuje.
2. Službenik od kojeg se traži svjedočenje ili vještačenje može to odbiti, ukoliko na to ima pravo ili obavezu prema zakonima jedne ili druge ugovorne stranke.

Član 14. Troškovi

Carinske službe ugovornih stranaka odustat će od prava na povrat troškova, nastalih izvršenjem ovog ugovora, osim troškova isplaćenih svjedocima, naknada isplaćenih vještacima, te troškova prevodilaca, koji nisu državni službenici.

IV - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15. Zajednička komisija

1. Radi provođenja ovog ugovora, osniva se Zajednička komisija, koja se sastoji od predstavnika nadležnih ministarstava ugovornih stranaka i carinskih službi iz člana 1. tačke b).
2. Zajednička komisija sastajat će se prema potrebi, a najmanje jednom godišnje, i to naizmjenično kod jedne ili druge ugovorne stranke. Svaka od ugovornih stranaka može zahtijevati održavanje sastanaka. Zajednička komisija postupat će na temelju konsenzusa.
3. Zajednička komisija vodi brigu o ispravnom provođenju ovog ugovora i pitanjima koja proizlaze iz njegove primjene. Osnovni zadaci Zajedničke komisije su slijedeći:
- a) praćenje napretka carinske saradnje u skladu sa ovim ugovorom;
 - b) razmjena mišljenja o pitanjima od obostranog interesa u vezi sa carinskom saradnjom;

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 1-02-01-51/02
5. februara 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Jozo Krizanović, s.r.

24

Na osnovu člana V. tačka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE ITALIJE O PODSTICANJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Italije o podsticanju i zaštiti investicija potpisan u Ankoni, 19. maja 2000. godine na bosanskom, hrvatskom, srpskom, talijanskom i engleskom jeziku, po dobijenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na osnovu Odluke PS BiH broj 2/02 od 17. januara 2002. godine.

- c) predlaganje rješenja u svrhu pomoći pri postizanju ciljeva koji su navedeni u ovom ugovoru.

4. Zajednička komisija donosi Poslovnik o svom radu.

Član 16. Provođenje

1. Provođenje ovog ugovora povjereno je carinskim službama iz člana 1. tačke b). Carinske službe će se dogovoriti o načinima provođenja Ugovora.
2. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine pomaže Carinskoj upravi Republike Hrvatske u slučaju kada nije jasno kojoj od Carinskih uprava u određenom Entitetu treba prosljediti zahtjev.
3. Carinske službe nastojat će saglasno riješiti svaki problem ili sumnju nastalu u tumačenju ili primjeni ovog ugovora. Sporovi za koje se ne pronađe rješenje riješit će se diplomatskim putem.

Član 17. Izmjene i dopune

Ugovorne stranke mogu, uz obostranu saglasnost, u bilo kojem trenutku izmijeniti ili dopuniti ovaj ugovor.

Član 18. Područje primjene

Odredbe ovog ugovora primjenjuju se na carinskom području ugovornih stranaka.

Član 19. Stupanje na snagu i trajanje

1. Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon dana prijema posljednje obavijesti kojom ugovorne stranke izvještavaju jedna drugu, u pisanom obliku, diplomatskim putem o ispunjenju uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvima za njegovo stupanje na snagu.
2. Ovaj ugovor sklapa se na određeno vrijeme od pet godina. Nakon tog ugovor se produžava svake godine, osim ako bilo koja ugovorna stranka ne dostavi pismenu obavijest, diplomatskim putem, o otkazu Ugovora šest mjeseci prije isteka roka tekućeg razdoblja.

U potvrdu navedenoga, ovlašteni predstavnici potpisali su ovaj ugovor.

Sastavljeno u Sarajevu, dana 27.07.2000. godine u dva originala, na službenim jezicima Bosne i Hercegovine bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i na hrvatskom jeziku, od kojih je svaki jednako vjerodostojan.

Za Bosnu i Hercegovinu
Spasoje Tuševljak, s.r.

Za Republiku Hrvatsku
Ivica Račan, s.r.

Član 2.

Tekst Sporazuma glasi

**SPORAZUM
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE
REPUBLIKE ITALIJE O PODSTICANJU I ZAŠTITI
INVESTICIJA**

Bosna i Hercegovina i Vlada Republike Italije, (u daljem tekstu: Ugovorne strane).

U želji da stvore povoljne uslove za bolju ekonomsku saradnju između dvije države, a posebno u pogledu investiranja kapitala investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane;

i

svjesne da će spremnost na podsticanje i uzajamna zaštita ovih investicija na bazi međunarodnih Sporazuma doprinijeti stimulaciji poslovne inicijative i povećanju prosperiteta obje Ugovorne strane;

Sporazumjele su se kako slijedi

**Član 1.
Definicije**

U svrhe ovoga sporazuma

1. Termin "Investicija" znači bilo koju vrstu sredstava koje investira prije ili nakon stupanja na snagu ovog sporazuma fizičko ili pravno lice jedne Ugovorne strane u skladu sa zakonima i propisima te Strane, bez obzira na odabranu pravnu formu, kao i pravni okvir.

Investicije koje su izvršene prije stupanja na snagu ovog sporazuma bit će zaštićene u statusu u kojem se nalaze na datum njegovog stupanja na snagu.

Ovaj sporazum se neće primjenjivati na bilo koji spor ili bilo koji zahtjev koji se odnose na investicije izvršene prije datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.

Bez ograničenja općeg iz naprijed navedenog, termin "investicija" obuhvata posebno, mada ne isključivo:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i druga vlasnička prava *in rem*, uključujući stvarena prava na garanciju na imovinu treće strane, do mjere do koje ona mogu biti investirana;
- b) vlasništvo nad dionicama, obveznicama, akcijama ili bilo kojim drugim kreditnim instrumentima i vrijednosnim papirima uopće;
- c) kredite za sume novca ili bilo kakva prava na usluge koja imaju ekonomsku vrijednost vezano za investicije, kao i reinvestirane dohotke i dobit od kapitala;
- d) autorska prava, komercijalne zaštitne znakove, patente, industrijski dizajn i druga intelektualna i industrijska imovinska prava, know-how, trgovačke tajne, trgovačka imena i goodwill;
- e) sva imovinska prava koja pripadaju po zakonu, ugovoru ili po osnovu licence ili dozvole koja se odobrava u skladu sa domaćom legislativom Ugovornih strana, uključujući pravo na istraživanje, izvlačenje ili iskorištavanje prirodnih resursa;
- f) sva povećanja vrijednosti prvobitne investicije.

Ni jedna izmjena u formi investicije ne podrazumijeva promjenu karaktera njene prirode.

2. Termin "investitor" značit će svako fizičko ili pravno lice konstituisano i koje funkcioniše po propisima Ugovorne strane, koja investira na teritoriji druge Ugovorne strane, kao i pravna lica koja nisu konstituisana po zakonima jedne od Ugovornih strana ali su direktno ili indirektno pod kontrolom njenih državljana.

Indirektna kontrola investicije znači stvarnu kontrolu, uspostavljenu nakon ispitivanja o stvarnih okolnosti u svakoj

situaciji. Pri svakom takvom ispitivanju, potrebno je razmotriti sve relevantne faktore, uključujući i investitorov:

- a) finansijski interes, uključujući dionički interes u investiciji;
- b) sposobnost da se ostvari znatan uticaj nad upravljanjem investicijom; i
- c) sposobnost da se ostvari značajan uticaj u izboru članova upravnog odbora ili neko drugog rukovodećeg tijela.

Gdje postoji sumnja u pogledu toga da li investitor kontroliše, direktno ili indirektno investiciju, investitor koji tvrdi da ima takvu kontrolu obavezan je da dokaže da takva kontrola postoji.

3. Termin "fizičko lice" znači svako fizičko lice koje ima državljanstvo Ugovorne strane u skladu sa njenim zakonima.
4. Termin "pravno lice" znači svako lice koje ima svoj glavni ured na teritoriji jedne od Ugovornih strana konstituisan i priznat s njene strane, a koji posluje u skladu sa njenim propisima kao što su javne institucije, korporacije, društva, fondacije i asocijacije, bez obzira na to da li je njihova sposobnost ograničena ili ne.
5. Termin "prihod" znači iznose koji se dobiju od investicije uključujući posebno profite ili kamate, dobiti po osnovu kamate, dobit od kapitala, dividende, rojalitete ili plaćanja za pomoć, tehničke usluge i drugo, kao i sva plaćanja u vrsti, kao što su. mada ne isključivo, sirovine, proizvodi ili plodovi, stoka.
6. a) Termin "teritorija" u odnosu na Bosnu i Hercegovinu znači svu kopnenu teritoriju Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, morsko dno i podzemne zone kao i vazdušni prostor iznad njene teritorije.
b) Termin "teritorija" u odnosu na Republiku Italiju znači, pored zona unutar kopnenih granica, "pomorske zone". Ove druge također obuhvataju morske površine i podmorje nad kojima Republika Italija ostvaruje suverenitet i svoja suverena prava ili jurisdikciju, u skladu sa međunarodnim pravom.
7. Izraz "Sporazum o investiciji" znači sporazum između Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane vezan za investiciju.
8. "Nediskriminatorski tretman" znači tretman koji je jednak nacionalnom tretmanu ili tretmanu najpovolštenije nacije.
9. "Pravo pristupa" znači pravo da se dozvoli izvršenje investicije na teritoriji druge Ugovorne strane u skladu sa njenom legislativom.

Član 2.

Podsticanje i unapređenje investicija

1. Objе Ugovorne strane će podsticati investitore druge Ugovorne strane da investiraju na njihovoj teritoriji.
2. Investitori jedne Ugovorne strane će imati pravo pristupa investicionim aktivnostima, na teritoriji druge Ugovorne strane, koji nije manje povoljan od onog koji se odobrava prema članu 3.1.
3. Objе Ugovorne strane će u svako doba obezbjeđivati pravedan i fer tretman investicija za investitore druge Ugovorne strane. Objе Ugovorne strane će obezbjeđivati da upravljanje, održavanje, korištenje, transformacija, uživanje ili ustupanje investicija izvršenih na njihovoj teritoriji od strane investitora druge Ugovorne strane, kao i kompanija i poduzeća u kojima su investicije izvršene, neće ni na koji način biti predmet nepravdanih ili diskriminatorskih mjera.
4. Svaka Ugovorna strana će stvoriti i održavati na svojoj teritoriji pravni okvir, pogodan da se garantuje investorima kontinuitet pravnog tretmana, koji uključuje saglasnost i povjerenje, za

sve preuzete obaveze koje se odnose na svakog konkretnog investitora.

5. Ugovorna strana će utvrditi sa investitorima druge Ugovorne strane, koji su izvršili investiciju od državnog interesa na njihovoj teritoriji, sporazum o investiciji, kojim će se regulisati specifični pravni odnosi koji se odnose na navedenu investiciju.
6. Nijedna od Ugovornih strana neće postaviti uslove koji se odnose na stvaranje, širenje ili nastavak investicija, koji mogu da podrazumijevaju poduzimanje ili nametanje bilo kakvih obaveza na izvoznu proizvodnju i koji određuju da se robe moraju nabaviti na domaćem tržištu ili pod sličnim uslovima.
7. Svaka Ugovorna strana će obezbijediti efektivna sredstva koja potvrđuju zahtjeve i provođenje prava u odnosu na investicije i ovlaštenja koja proizilaze iz njih i sporazuma o investicijama.
8. Građani bilo koje Ugovorne strane ovlašteni za rad na teritoriji druge Ugovorne strane u vezi sa investicijom prema ovom sporazumu, imat će pravo na adekvatne zakonske radne uslove za izvršavanje njihovih profesionalnih aktivnosti.
9. Državljanima bilo koje Ugovorne strane će se dozvoliti ulazak i ostanak na teritoriji druge Ugovorne strane u svrhu osnivanja, razvoja, upravljanja ili davanja savjeta o funkcionisanju investicija za koje su oni, ili firma prve strane koja ih zapošljava, izvršili ili su u toku vršenja značajnog iznosa kapitala ili drugih razloga.
10. Kompanijama koje su pravno konstituisane prema važećim zakonima i propisima jedne Strane i koje su vlasništvo ili pod kontrolom druge strane, bit će dozvoljeno da angažuju najviše rukovodno osoblje po svom izboru, bez obzira na državljanstvo.

Član 3.

Nacionalni tretman i klauzula najpovlaštenije nacije

1. Svaka Ugovorna država će u granicama njene vlastite teritorije, obezbijediti investitorima druge Ugovorne strane, za izvršene investicije kao i prihod koji rezultira iz nje, tretman koji ne smije biti manje povoljan od onog koji ona odobrava za izvršene investicije i prihod iz investicija vlastitim državljanima ili investitorima bilo kojih trećih zemalja.
2. Odredbe prvog stava ovog člana će se također primjenjivati na sve aktivnosti u vezi sa investicijom.
3. U slučaju da se, na osnovu zakonskih propisa jedne od Ugovornih strana ili na osnovu važećih međunarodnih obaveza ili onih koji će tek stupiti na snagu ubuduće u jednoj od Ugovornih strana, treba stvoriti pravni okvir prema kojem bi se investitorima druge Ugovorne strane odobrio povoljniji tretman od onoga koji je predviđen ovim sporazumom, tretman koji se odobrava investitorima ovih drugih strana primjenjivat će se na investitore odnosno Ugovorne strane, također i za investicije koje još traju.
4. Odredbe pod tač. 1. i 2. ovog člana ne odnose se na prednosti i povlastice koje jedna od Ugovornih strana može odobriti investitorima trećih država, na osnovu njihovog članstva u Carinskoj ili Ekonomskoj Uniji, Slobodnoj trgovinskoj zoni, potpisivanja regionalnog ili podregionalnog sporazuma, međunarodnog multilateralnog ekonomskog sporazuma ili sporazuma potpisanih u cilju sprečavanja duplog oporezivanja ili olakšanja malograničnog prometa.

Član 4.

Kompenzacija za štete i gubitke

Ukoliko investitori bilo koje Ugovorne strane pretrpe, na investicijama na teritoriji druge Ugovorne strane, štete i gubitke uslijed rata ili drugog oružanog sukoba, stanja nacionalne opasnosti, građanskih štrajkova ili drugih sličnih događaja, druga Ugovorna strana u kojoj je investicija izvršena, odobrit će im adekvatnu kompenzaciju u pogledu ovih gubitaka ili šteta. Bez obzira da li su gubici ili štete izazvani vladinim mjerama ili

drugim uzrocima, plaćanje kompenzacije bit će slobodno prenosivo bez neopravdanog odgađanja. Dotačnim investitorima će se odobravati isti tretman kao i državljanima druge Ugovorne strane i u svakom slučaju, tretman koji nije manje povoljan od onoga koji se odobrava investitorima trećih država.

Član 5.

Nacionalizacija ili eksproprijacija

1. Investicije na koje se odnosi ovaj sporazum neće biti predmet nikakvih diskriminatorskih mjera koje mogu da ograniče pravo vlasništva, posjedovanja, kontrole ili uživanja investicijama stalno ili privremeno, osim gdje je to posebno predviđeno postojećim državnim ili lokalnim zakonskim propisima i/ili propisima i odlukama donesenim od strane Suda ili Tribunala koji ima jurisdikciju nad njima.
2. Kao nacionalizacija ili eksproprijacija investitora jedne od Ugovornih strana, smatrat će se mjera ili nacionalizacija ili eksproprijacija dobara ili prava koji pripadaju kompaniji koja je pod kontrolom investitora, kao i oduzimanje od kompanije finansijskih sredstava ili drugih sredstava, stvarajući prepreke aktivnostima ili na drugi način bitno umanjuje vrijednost iste.
3. Ni jedna od Ugovornih strana neće poduzimati bilo kakve mjere kojima će lišiti, direktno ili indirektno, državljanke druge Ugovorne strane njihovih investicija, niti bilo kakve mjere koje imaju efekat jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji, osim za javne svrhe ili državni interes i u zamjenu za blagovremenu, potpunu i efektivnu kompenzaciju u razumnim rokovima u skladu sa stavom 6. ovog člana i pod uslovima da se ove mjere poduzimaju na nediskriminatorskoj osnovi i u skladu sa svim zakonskim propisima i procedurama.
4. Pravedna kompenzacija treba biti utvrđena na osnovu stvarnih vrijednosti na međunarodnom tržištu neposredno prije momenta kada je odluka o nacionalizaciji ili eksproprijaciji postala javno poznata.

Kada se vrijednost ne može odmah utvrditi, kompenzacija će se odrediti u skladu sa međunarodnim opće priznatim kriterijima procjene, kao što je investirani kapital, deprecijacija, povrat kapitala, naknada vrijednosti i drugi relevantni faktori. Devizni kurs koji će se primjenjivati za bilo koju takvu kompenzaciju bit će onaj koji bude važio na dan neposredno prije momenta kada je nacionalizacija ili eksproprijacija postala javno poznata.

5. Bez ograničenja obima gore navedenog stava, u slučaju da predmet nacionalizacije, eksproprijacije ili slično bude kompanija sa stranim kapitalom, procjena učešća investitora bit će u vrijednosti investicije koja nije niža od početne vrijednosti, uvećane za povećanja kapitala i revalorizaciju kapitala, neraspodijeljene dobiti i rezervne fondove i umanjenju za vrijednost smanjenja kapitala i gubitke.
6. Kompenzacija će se smatrati efektivnom ako je plaćena u istoj valuti u kojoj je investicija izvršena od strane stranog investitora, utoliko ukoliko ova valuta jeste ili ukoliko ostaje konvertibilna ili u protivnom, u bilo kojoj drugoj valuti koju prihvati investitor.
7. Kompenzacija će se smatrati blagovremenom ako se izvrši bez neopravdanog odlaganja i u svakom slučaju, u roku od tri mjeseca.
8. Kompenzacija će uključiti kamate obračunate na bazi šestomjesečnog LIBOR prosjeka, od datuma nacionalizacije ili eksproprijacije do datuma plaćanja.
9. Državljanin ili firma bilo koje od strana koja tvrdi da je kompletna ili dio investicije eksproprian, imat će pravo na hitnu reviziju od strane nadležnih sudskih ili administrativnih organa druge strane, da bi se utvrdilo da li je takva eksproprijacija izvršena i ako jeste, da li takva eksproprijacija i njena kompenzacija odgovaraju principima međunarodnog prava i da odluči sve ostale detalje u vezi s tim.

10. Ukoliko ne postoji sporazum između investitora i odgovarajućeg organa, iznos kompenzacije će se utvrditi u skladu s procedurama za rješavanje sporova prema članu 9. ovog sporazuma.

Kompenzacija će biti slobodno prenosiva.

11. Odredbe stava 2. ovog člana također će se primjenjivati na kumulirane profite neke investicije, kao i u slučaju okončanja procesa likvidacije pravnog lica.
12. Ako, poslije eksproprijacije, investicija nije u potpunosti ili djelimično korištena za svrhu eksproprijacije, raniji vlasnik ili njegovi nasljednici imat će pravo otkupa investicije u skladu sa zakonskim propisima koji su na snazi u odnosnoj Strani i po tržišnoj cijeni.

Član 6.

Repatrijacija kapitala, profita i prihoda

1. Svaka Ugovorna strana će garantovati da investitori druge Ugovorne strane mogu izvršiti transfer slijedećeg u inostranstvo, bez nepotrebnog odgađanja u bilo kojoj konvertibilnoj valuti:
- a) kapital i dodatni kapital, uključujući reinvestirani dohodak, korišten za održavanje i povećanje investicije;
 - b) neto dohodak, dividende, rojalitete, plaćanja za pomoć i tehničke usluge, kamate i druge profite;
 - c) dohodak koji rezultira iz ukupne ili djelimične prodaje ili potpune ili djelimične likvidacije neke investicije;
 - d) sredstva za otplatu zajmova vezanih za investicije i plaćanje odnosnih kamata;
 - e) plaće i naknade isplaćene državljanima druge Ugovorne strane za rad i usluge, izvršene u odnosu na neku investiciju, izvršenu na teritoriji druge Ugovorne strane, u iznosu i na način propisanim državnim zakonskim propisima i pravilima na snazi.

Transferi će se izvršiti u skladu sa odgovarajućim zakonskim propisima. Takvi zakonski propisi neće, bilo u pogledu zahtjeva bilo njihove primjene, niti štetiti niti derogirati slobodan, neograničeni i neodložni transfer koji se garantuje ovim sporazumom.

2. Bez ograničenja na obim člana 3. ovog sporazuma, Ugovorne strane će primjenjivati na transfere navedene u stavu 1. ovog člana jednako povoljan tretman, koji je odobren investicijama izvršenim od strane investitora trećih država, u slučaju da je on povoljniji.

Član 7.

Subrogacija

U slučaju da je jedna Ugovorna strana ili neka njena institucija izdala garanciju po osnovu nekomercijalnih rizika za investiciju izvršenu od strane nekog od njenih investitora na teritoriji druge Ugovorne strane, i ako je izvršila plaćanje navedenom investitoru na bazi te garancije, druga Ugovorna strana će priznati prijenos prava investitora prvospomenutoj Ugovornoj strani. U odnosu na transfer plaćanja Ugovornoj strani ili njenoj instituciji po osnovu ovog prenosa, primjenjivat će se odredbe čl. 4., 5. i 6. ovog sporazuma.

Član 8.

Procedure transfera

1. Transferi iz čl. 4., 5., 6. i 7. izvršit će se bez nepotrebnog odlaganja i u svakom slučaju, u roku od šest mjeseci nakon ispunjenja svih fiskalnih obaveza, a isti će se izvršiti u konvertibilnoj valuti. Svi transferi će se izvršiti po važećem deviznom kursu, koji se primjenjuje na dan kada investitori traže odnosni transfer, sa izuzetkom odredaba pod tačkom 3. člana 5. koje se odnose na devizni kurs koji se primjenjuje u slučaju nacionalizacije ili eksproprijacije.
2. Fiskalne obaveze iz prethodnog stava smatraju se izvršenim kada je investitor u potpunosti obavio procedure predviđene

zakonom Ugovorne strane na čijoj je teritoriji izvršena investicija.

Član 9.

Rješavanje sporova između investitora i Ugovornih strana

1. Bilo kakav spor koji može nastati između jedne od Ugovornih strana i investitora druge Ugovorne strane u pogledu investicija, uključujući sporove koji se odnose na iznos kompenzacije, rješavat će se, što je moguće više, putem pregovora.
2. U slučaju da su investitor i jedno lice jedne od Strana sačinili sporazum o investiranju, primjenjivat će se predviđeni postupak u takvom sporazumu o investiranju.
3. Ako se takvi sporovi ne mogu riješiti u roku od šest mjeseci od datuma prijema pismenog zahtjeva za rješavanje, dotični investitor može po svom izboru dostaviti spor na rješavanje:
- a) Sudu Ugovorne strane koja ima teritorijalnu jurisdikciju;
 - b) Arbitražnom Tribunalu, u skladu sa standardima arbitraže Komisije Ujedinjenih nacija o Međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL), kako je utvrđeno Rezolucijom Generalne skupštine UN 31/98 od 15. decembra 1976., kao prema sljedećim odredbama:
 - 1) Arbitražni Tribunal će se sastojati od tri arbitra; ako oni nisu državljani bilo koje od Ugovornih strana, oni moraju biti državljani država koje imaju diplomatske odnose sa obje Ugovorne strane.
 - Naimenovanje arbitara, kada je potrebno prema UNCITRAL pravilima vršit će predsjednik Arbitražnog instituta Komore iz Stokhoma u funkciji kao organ za naimenovanja. Arbitraža će se održati u Stokholmu, ukoliko se dvije strane u arbitraži ne dogovore drukčije.
 - 2) Kod donošenja svoje odluke, Arbitražni Tribunal će u svakom slučaju primjenjivati odredbe sadržane u ovom Sporazumu, kao i principe međunarodnog prava koje priznaju obje Ugovorne strane. Priznavanje i implementacija arbitražne odluke na teritoriji Ugovornih strana, bit će regulisano njihovim državnim zakonskim propisima, u skladu sa odnosnim međunarodnim Konvencijama čije su one potpisnice.
 - c) Međunarodnom Centru za rješavanje investicionih sporova, za implementaciju arbitražnih postupaka po Vašingtonskoj konvenciji od 18. marta 1965. o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, ako ili čim obje Ugovorne strane pristupe istom.

4. Objе Ugovorne strane će se uzdržati od pregovara putem diplomatskih kanala o svakom slučaju koji je predmet arbitražnog postupka ili sudskih postupaka u toku, sve dok ovi postupci ne budu okončani, i dok jedna od Ugovornih strana propusti da postupi po pravilima Arbitražnog Tribunala ili Suda u roku predviđenom tim pravilima, ili inače u okviru perioda koji može biti određen odredbama međunarodnih ili domaćih zakonskih propisa koji se mogu primijeniti na taj slučaj.

Član 10.

Rješavanje sporova između Ugovornih strana

1. Svaki spor koji može nastati između Ugovornih strana koji se odnosi na tumačenje i primjenu ovog sporazuma rješavat će se, što je moguće brže, na prijateljski način putem diplomatskih kanala.
2. U slučaju da se spor ne riješi u roku od šest mjeseci od datuma kada o tome jedna od Ugovornih strana obavijesti pismeno drugu Ugovornu stranu, spor će, na zahtjev jedne od Ugovornih strana, biti upućen prvo *ad hoc* Arbitražnom Tribunalu kako je predviđeno u ovom članu.

- Arbitražni Tribunal će se formirati na slijedeći način: svaka Ugovorna strana će imenovati jednog člana Tribunala u roku od dva mjeseca od momenta kada je primljen zahtjev za arbitražu. Ova dva člana će izabrati državljanina iz neke treće zemlje koji će uz saglasnost obje Ugovorne strane biti imenovan predsjednikom Arbitražnog Tribunala. Predsjednik treba biti imenovan u roku od tri mjeseca, od datuma imenovanja druga dva člana.
- Ako, u toku perioda određenim u stavu 3. nisu izvršena ova imenovanja, svaka od Ugovornih strana može, u odsustvu nekog drugog aranžmana, pozvati predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. U slučaju da je predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Ugovornih strana ili ako je na drugi način iz bilo kojeg razloga, spriječen da izvrši ova imenovanja, potpredsjednik Međunarodnog suda pravde će biti pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je potpredsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Ugovornih strana ili ako je, i on također spriječen iz nekog razloga da izvrši ova imenovanja, bit će pozvan najstariji član Međunarodnog suda pravde koji nije državljanin ni jedne od Ugovornih strana da izvrši ova imenovanja.
- Arbitražni Tribunal će donositi svoje odluke većinom glasova i njegove odluke će biti obavezujuće. Obje Ugovorne strane će platiti troškove vlastite arbitraže i njihovih predstavnika na saslušanjima. Troškovi predsjednika, kao i svi drugi troškovi bit će jednako podijeljeni između Ugovornih strana.

Arbitražni Tribunal će sam odrediti proceduru svog postupka.

Član 11.

Odnosi među vladama

Odredbе ovog sporazuma primjenjivat će se bez odbzira na to da li postoje diplomatski ili konzularni odnosi između Ugovornih strana.

Član 12.

Primjena drugih odredaba

- Ako neka investicija podliježe istovremeno i ovom sporazumu i drugom međunarodnom Sporazumu čije su potpisnice obje Ugovorne strane, ili je regulisana općim međunarodnim

zakonskim odredbama, na Ugovorne strane kao i na njihove investitore primjenjivat će se najpovoljnije odredbe.

- Kada je tretman koji odobri jedna Ugovorna strana investitorima druge Ugovorne strane, prema njenim zakonima i propisima ili drugim odredbama ili posebnim ugovorima ili investicionim odobrenjima ili sporazumima, povoljniji od onog koji se odobrava ovim sporazumom, primjenjivat će se onaj tretman koji je najpovoljniji.
- Kada je, nakon što je investicija izvršena, došlo do izmjene u zakonima, propisima, podzakonima ili mjerama ekonomskih politika koje utiču direktno ili indirektno na investiciju, na zahtjev investitora, primjenjivat će se isti tretman koji se primjenjivao na tu investiciju u momentu kada je započeta.

Član 13.

Stupanje na snagu

Sporazum će stupiti na snagu od datuma primitka posljednje od dvije obavijesti kojim dvije Ugovorne strane obavještavaju jedna drugu da su procedure odgovarajućih ratifikacija završene.

Član 14.

Trajanje i istek

- Ovaj sporazum ostaje na snazi za period od deset (10) godina od datuma obavijesti po članu 13. i ostat će na snazi za dalji period od pet godina nakon toga, ako ga jedna od Ugovornih strana ne otkáže pismenim putem najkasnije jednu godinu prije roka isteka.
- U pogledu investicija koje su izvršene ili stečene prije datuma raskida Sporazuma kao što je predviđeno stavom 1. ovog člana, odredbe čl. 1. do 12. i dalje će biti punovažne za dalji period od pet (5) godina nakon gore navedenog datuma.

U POTVRDU GORNJEG, nižepotpisani predstavnici potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u Ankoni dana 19. maja 2000. godine u dva originala svaki na bosanskom, hrvatskom, srpskom, na italijanskom i na engleskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju razlika u tumačenju, kompetentna je engleska verzija.

Za Bosnu i Hercegovinu
Jadranko Prlić, s.r.

Za Vladu Repulike Italije
Lamberto Dini, s. r.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 1-02-01-46/02
 5. februara 2002. godine
 Sarajevo

Predsjedavajući
 Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, s.r

Na osnovu člana V. tačka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE AUSTRIJE O UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Austrije o unapređenju i zaštiti investicija potpisan u Sarajevu, 2. oktobra 2000. godine na engleskom jeziku, po dobijenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na osnovu Odluke PS BiH broj 9/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi

SPORAZUM

IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE AUSTRIJE O UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

BOSNA I HERCEGOVINA I REPUBLIKA AUSTRIJA, (u daljem tekstu: Ugovorne strane),

U ŽELJI da stvore povoljne uslove za veću ekonomsku saradnju između Ugovornih strana;

UVIDJEVŠI da unapređenje i zaštita investicija može ojačati spremnost za takve investicije i time učiniti značajan doprinos razvoju ekonomskih odnosa;

POTVRĐUJUĆI svoju spremnost za poštivanje međunarodno priznatih standarda rada;

Sporazumjele su se kako slijedi

PRVO POGLAVLJE: OPĆE ODREDBE

Član 1. Definicije

U svrhu ovog sporazuma

(1) "investitor Ugovorne strane" označava:

(a) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu:

- (i) fizička lica koja uživaju status državljana Bosne i Hercegovine prema zakonima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini, ako imaju stalni boravak ili glavno mjesto poslovanja u Bosni i Hercegovini;
- (ii) pravna lica osnovana u skladu sa važećim zakonima u Bosni i Hercegovini čije se registrovano sjedište, centralna uprava ili glavno mjesto poslovanja nalaze na teritoriji Bosne i Hercegovine.

(b) u odnosu na Republiku Austriju:

- (i) fizičko lice koje ima državljanstvo Republike Austrije u skladu sa njenim zakonom koji se primjenjuje; ili
- (ii) poduzeće konstituirano ili organizirano prema zakonu koji se primjenjuje u Republici Austriji;

koje čini ili vrši investicije na teritoriji druge Ugovorne strane.

(2) "investicija investitora jedne Ugovorne strane" označava svaku vrstu sredstava na teritoriji jedne Ugovorne strane, posjedovanih ili kontrolisani direktno ili indirektno, od strane investitora druge Ugovorne strane, uključujući:

- (a) poduzeće konstituirano ili organizirano prema zakonu koji se primjenjuje u prvoj Ugovornoj strani;
- (b) udjele, dionice ili druge oblike učešća u poduzeću kao što je navedeno u podstavu (a), i prava koja iz njih proizilaze;
- (c) garancije, obveznice, zajmove i druge oblike duga i prava koja iz njih proizilaze;
- (d) prava po osnovu ugovora, uključujući ugovore "ključ u ruke", ugovore o izgradnji, upravljanju, proizvodnji ili ugovore o podjeli prihoda;
- (e) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima ekonomsku vrijednost;
- (f) prava intelektualne i industrijske svojine kao što je definirano multilateralnim ugovorima zaključenim pod pokroviteljstvom Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu, uključujući autorska prava, trgovinske marke, patente, industrijski dizajn i tehničke procese, know-how, trgovinske tajne, trgovinska imena i goodwill;
- (g) prava data zakonom ili ugovorom kao što su koncesije, licence, ovlaštenja ili dozvole za poduzimanje ekonomske aktivnosti;
- (h) bilo koje druga materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna imovina, ili bilo koja srodna imovinska prava, kao što su zakupi, hipoteke, založno pravo, jemstva ili plodouživanje.

Komercijalne transakcije namijenjene isključivo za prodaju roba ili usluga i krediti za finansiranje komercijalnih transakcija sa trajanjem kraćim od tri godine, ostali krediti sa trajanjem kraćim od tri godine, kao i krediti odobreni državi ili državnom poduzeću ne smatraju se investicijom.

Međutim, ovo se neće primjenjivati na kredite ili zajmove odobrene od strane investitora jedne Ugovorne strane poduzeću druge Ugovorne strane koje je u vlasništvu ili je kontrolisano od strane tog investitora.

(3) "poduzeće" označava pravno lice ili bilo koji subjekt konstituiran ili organiziran prema zakonu koji se primjenjuje u

Ugovornoj strani, profitno ili neprofitno, privatno ili u vlasništvu ili pod kontrolom vlade, uključujući korporaciju, trust, partnerstvo, društvo jednog lica, grana, joint venture, udruženje ili organizacija.

(4) "prihodi" označava iznose dobivene od investicije i posebno, dobiti, kamate, kapitalne dobiti, dividende, rojalitete, licencne naknade i druge naknade.

(5) "bez odlaganja" označava takav period koji je normalno potreban da se obave potrebne formalnosti za plaćanje kompenzacija ili za transfer plaćanja. Ovaj period će za plaćanje kompenzacija početi na dan eksproprijacije a za transfere plaćanja na dan podnošenja zahtjeva za transfer. Period ni u kom slučaju ne prelazi jedan mjesec.

(6) "teritorija" označava u odnosu na svaku Ugovornu stranu kopnenu teritoriju, unutrašnje vode, pomorsku oblast i zračni prostor pod njihovim suverenitetom, uključujući ekskluzivnu ekonomsku zonu i kontinentalni pojas na kojem Ugovorna strana u saglasnosti sa međunarodnim pravom, vrši suverenitet i jurisdikciju.

Član 2.

Unapređenje i dopuštanje investicija

(1) Svaka Ugovorna strana će u skladu sa svojim zakonima i propisima, unapređivati i dopuštati investicije investitora druge Ugovorne strane.

(2) Pravno proširenje, izmjena ili transformacija investicije bit će smatrana novom investicijom.

Član 3.

Tretman investicija

(1) Svaka Ugovorna strana će investicijama investitora druge Ugovorne strane odobriti pravedan i jednak tretman i potpunu i konstantnu zaštitu i sigurnost.

(2) Ugovorna strana neće nerazumnim ili diskriminatorskim mjerama, ometati upravljanje, funkcionisanje, održavanje, korištenje, uživanje, prodaju i likvidaciju investicije investitora druge Ugovorne strane.

(3) Svaka Ugovorna strana će odobriti investitorima druge Ugovorne strane i njihovim investicijama tretman ne manje povoljan od onog koji odobrava svojim vlastitim investitorima i njihovim investicijama ili investitorima bilo koje treće države i njenim investicijama u odnosu na upravljanje, funkcionisanje, održavanje, korištenje, uživanje, prodaju i likvidaciju investicije, zavisno od toga koji je povoljniji za investitora.

(4) Ni jedna odredba ovog sporazuma neće biti sačinjena tako da obavezuje Ugovornu stranu da proširi na investitore druge Ugovorne strane i na njihove investicije postojeću ili buduću korist od bilo kojeg tretmana, prednosti ili povlastice koje rezultiraju iz:

- a) bilo kojeg članstva u zoni slobodne trgovine, carinskoj uniji, zajedničkom tržištu, ekonomskoj zajednici ili bilo kojeg multilateralnog sporazuma o investicijama;
- b) bilo kojeg međunarodnog sporazuma, međunarodnog aranžmana ili bilateralnog aranžmana po osnovu reciprociteta koji se odnosi na oporezivanje.

Član 4.

Transparentnost

(1) Svaka Ugovorna strana će bez odlaganja objaviti, ili na drugi način učiniti dostupnim javnosti, svoje zakone, propise, procedure kao i međunarodne sporazume koji mogu uticati na provođenje Sporazuma.

(2) Svaka Ugovorna strana će bez odlaganja odgovoriti na specifična pitanja i obezbijediti po zahtjevu informaciju drugoj Ugovornoj strani po pitanjima navedenim u stavu (1).

(3) Ni od jedne Ugovorne strane neće se tražiti da pruži ili dozvoli pristup informaciji koja se odnosi na posebne investitore ili

investicije, čije bi otkrivanje spriječilo provođenje zakona ili bi bilo u suprotnosti sa njenim zakonima i propisima koji štite povjerljivost.

Član 5. Eksproprijacija i kompenzacija

- (1) Ugovorna strana neće ekspropirisati ili nacionalizirati direktno ili indirektno investiciju investitora druge Ugovorne strane ili poduzeti bilo kakve mjere koje imaju jednak efekat (u daljem tekstu: eksproprijacija) izuzev:
 - (a) u svrhu koja je u javnom interesu,
 - (b) na nediskriminatorskoj osnovi,
 - (c) u skladu sa propisanim zakonskim postupkom, i
 - (d) praćen plaćanjem bez odlaganja, adekvatnom i efektivnom kompenzacijom u skladu sa st. (2) i (3) niže navednim.
- (2) Kompenzacija će:
 - (a) biti plaćena bez odgađanja. U slučaju odgađanja bilo kakav gubitak po deviznom kursu koji proizilazi iz ovog odgađanja snosit će država domaćin;
 - (b) biti jednaka pravednoj tržišnoj vrijednosti ekspropirisane investicije neposredno prije eksproprijacije ili prije nego predstojeća eksproprijacija bude javno poznata na način koji utiče na vrijednost investicije, zavisno od toga šta je ranije;
 - (c) biti plaćena i učinjena slobodno prenosivom u zemlju koju su odredili odnosni tražioci u valuti zemlje čiji su odnosni tražioci državljanji ili u bilo kojoj slobodno konvertibilnoj valuti prihvaćenoj od strane tražilaca;
 - (d) uključivati kamatu po komercijalnoj stopi uspostavljanoj na tržišnoj osnovi za valutu plaćanja od datuma eksproprijacije do datuma stvarnog plaćanja.
- (3) Zakonom propisani postupak uključuje pravo investitora Ugovorne strane čija su potraživanja pogodena eksproprijacijom druge Ugovorne strane na hitnu reviziju njegovog slučaja, uključujući procjenu njegovih investicija i plaćanje, kompenzacije u skladu sa odredbama ovog člana, od strane pravosudnih vlasti ili drugog kompetentnog i nezavisnog tijela te druge Ugovorne strane.

Član 6. Kompenzacija za gubitke

- (1) investitoru Ugovorne strane koji je pretrpio gubitak koji se odnosi na njegovu investiciju na teritoriji druge Ugovorne strane, usljed rata ili drugog oružanog sukoba, vanrednog stanja, revolucije, ustanka, civilnog nereda, ili bilo kojeg drugog sličnog događaja, ili više sile, na teritoriji te druge Ugovorne strane bit će odobren od druge Ugovorne strane, u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili bilo kojeg drugog rješenja, tretman ne manje povoljan od onog koji odobrava svojim sopstvenim investitorima ili investitorima bilo koje treće države, zavisno od toga koji je povoljniji za investitora.
- (2) Investitor Ugovorne strane koji u bilo kojem od navedenih slučajeva u stavu (1) trpi gubitke koji proizilaze iz:
 - a) rekvizicije njenih investicija ili dijela investicija od strane snaga ili vlasti druge Ugovorne strane; ili
 - b) uništenja njenih investicija ili dijela investicija od strane snaga ili vlasti druge Ugovorne strane, što nije bilo zahtijevano potrebom situacije,bit će u svakom slučaju odobrena od strane druge Ugovorne strane restitucija ili kompenzacija koja će biti u oba slučaja neodložna, adekvatna i efektivna i, kompenzacija će biti u skladu sa čl. 5 (2) i (3).

Član 7. Transferi

- (1) Svaka Ugovorna strana garantovat će da sva plaćanja koja se odnose na investicije investitora druge Ugovorne strane mogu biti slobodno transferisana u i iz njene teritorije bez neoprogdanog kašnjenja. Takvi transferi uključivat će posebno;
 - a) početni kapital i dodatne iznose za održavanje i razvoj investicije;
 - b) prihode;
 - c) plaćanja po osnovu ugovora uključujući finansijske sporazume;
 - d) prihode od potpune ili likvidacije cijele ili bilo kojeg dijela investicije;
 - e) plaćanja kompenzacije prema čl. 5. i 6.;
 - t) plaćanja koja proizilaze iz riješenih sporova;
 - g) zarade i druge naknade osoblja angažovanog iz inostranstva u vezi sa investicijom.
- (2) Svaka Ugovorna strana će pored toga garantovati da takvi transferi mogu biti izvršeni u slobodno konvertibilnoj valuti po tržišnom kursu važećem na dan transfera na teritoriji Ugovorne strane iz koje je transfer izvršen. Bankovne provizije će biti poštene i pravične.
- (3) U slučaju da ne postoji devizno tržište, kurs koji će se koristiti će biti posljednji kurs za konverziju valuta u Specijalna prava vučenja.
- (4) Bez obzira na stav (1) b). Ugovorna strana može ograničiti transfer povrata u naturi u okolnostima kada je Ugovornoj strani dozvoljeno prema GATT 1994., da ograniči ili zabrani izvoz ili prodaju za izvoz proizvoda koji čine prihod u naturi. Međutim, Ugovorna strana će osigurati da transferi prihoda u naturi mogu biti izvršeni kao odobreni ili specificirani u sporazumu o investicijama, odobrenju za investicije ili drugom pisanom sporazumu između Ugovorne strane i investitora ili investicije druge Ugovorne strane.
- (5) Bez obzira na st. od (1) do (4), Ugovorna strana može spriječiti transfer primjenom pravičnih, nediskriminatorskih i mjera u dobroj vjeri da bi zaštitila prava povjerilaca, a koje se odnose na ili osiguravaju usklađenost sa zakonima i propisima o izdavanju, trgovini i poslovanju sa garancijama, terminskim i poslovima koji iz njih proizilaze, izvještajima ili zapisnicima o transferu, ili su u vezi sa kriminalnim radnjama i naredbama ili presudama u administrativnim i sudskim procesima, pod uslovom da takve mjere i njihova primjena neće biti korištena kao sredstvo za izbjegavanje obaveza i dužnosti Ugovorne strane po osnovu ovog sporazuma.

Član 8. Subrogacija

Ako Ugovorna strana ili agencija koju je ona odredila izvrši plaćanje po osnovu garancije ili ugovora o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju investitora na teritoriji druge Ugovorne strane, druga Ugovorna strana priznat će, bez štete po prava investitora po Drugom poglavlju Prvi dio, prijenos bilo kojeg prava ili zahtjeva tog investitora prvoj Ugovornoj strani ili agenciji koju je ona odredila i pravo prvoj Ugovornoj strani ili agenciji koju je ona odredila, da ostvaruje na osnovu subrogacije, bilo kakvo takvo pravo i zahtjev do iste mjere kao i njen titular prethodnik.

Član 9. Ostale obaveze

Svaka Ugovorna strana će poštivati bilo koju obavezu koja može nastati u odnosu na specifične investicije investitora druge Ugovorne strane.

Član 10.
Uskraćivanje pogodnosti

Ugovorna strana može uskratiti pogodnosti ovog sporazuma investitoru druge Ugovorne strane i njegovim investicijama, ako investitori strane koja nije Strana u sporazumu posjeduju ili kontrolišu prvospomenutog investitora i ako taj investitor nema osnovnu poslovnu djelatnost na teritoriji Ugovorne strane po čijem zakonu je ona konstituirana ili organizirana.

DRUGO POGLAVLJE: RJEŠAVANJE SPOROVA

PRVI DIO: Rješavanje sporova između investitora i Ugovorne strane

Član 11.
Obim i načela

Ovaj dio se primjenjuje na sporove između Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane koji se odnose na navodno kršenje obaveze prve Ugovorne strane prema ovom sporazumu, a što prouzrokuje gubitke ili štetu investitoru ili njegovoj investiciji.

Član 12.
Načini rješavanja, vremenski periodi

- (1) Takav spor će, ukoliko je to moguće, biti riješen pregovorima ili konsultacijama. Ako tako nije riješen, investitor može izabrati da ga podnese na rješavanje:
 - a) nadležnim sudovima ili administrativnim tribunalima Ugovorne strane, strane u sporu;
 - b) u skladu sa bilo kojom primjenjivom ranije dogovorenom procedurom za rješavanje sporova, ili
 - c) u skladu sa ovim članom:
 - i) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova (Centar) ustanovljenom prema Konvenciji o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država (ICSID Konvenciji),
 - ii) Centru prema pravilima zavedenim od strane dopunske ustanove za vođenje postupaka kod Sekretarijata Centra,
 - iii) arbitrom pojedincem ili *ad hoc* arbitražnim tribunalom ustanovljenim prema Arbitražnim pravilima postupka Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL);
 - iv) Međunarodnoj Privrednoj komori, arbitru pojedincu ili *ad hoc* tribunalu prema njenim arbitražnim pravilima.
- (2) Spor može biti podnesen na rješavanje prema stavu 1 (c) ovog člana, 60 dana od datuma kada je Ugovorna strana, strana u sporu, obaviještena o namjeri da se tako postupi, ali ne kasnije od 5 godina od datuma kada je investitor prvi put saznao ili mogao steći znanje o događajima koji su doveli do spora.

Član 13.
Saglasnost Ugovorne strane

- (1) Svaka Ugovorna strana ovim bezuslovno daje svoju saglasnost za podnošenje spora međunarodnoj arbitraži u skladu sa ovim poglavljem.
- (2) Saglasnost navedena u stavu (1) sadrži u sebi odricanje od zahtjeva da će biti iscrpljena unutrašnja administrativna ili pravna sredstva.
- (3) Investitor može izabrati da spor podnese na rješavanje prema članu 12. stav (1) c) samo dok je na prvoj instanci u proceduri prema članu 12. stav (1) a).

Član 14.
Mjesto arbitraže

Svaka će arbitraža prema ovom poglavljju, po zahtjevu bilo koje strane u sporu, biti održana u državi koja je član Njujorške Konvencije. Zahtjevi koji su podnijeti arbitraži prema ovom

poglavljju smatrat će se nastalim iz komercijalnih odnosa ili transakcija za svrhe člana 1. Njujorške Konvencije.

Član 15.
Obeštećenje

Ugovorna strana neće iznositi kao odbranu, protivzahtjev, pravo na protivtužbu ili zbog bilo kojeg drugog razloga iznositi da je primila ili će primiti obeštećenje ili bilo kakvu drugu kompenzaciju za svu ili dio navodne štete po osnovu obeštećenja, garancije ili ugovora o osiguranju.

Član 16.
Zakon koji se primjenjuje

- (1) Tribunal uspostavljen prema ovom poglavljju će odlučiti o sporu u skladu sa ovim sporazumom i propisima koji se primjenjuju, i principima međunarodnog prava.
- (2) Pitanja u sporu, prema članu 9. bit će riješena, u nedostatku drugog sporazuma, u skladu sa zakonom Ugovorne strane, strane u sporu, zakonom koji uređuje pitanja ovlaštenja ili sporazumom i takvim propisima međunarodnog prava koji se mogu primijeniti.

Član 17.
Odluka i izvršenje

- (1) Arbitražne odluke, koje mogu sadržavati i odluku o kamatama, bit će konačne i obavezujuće za strane u sporu i mogu predviđati slijedeće oblike pravne pomoći;
 - a) objavu da je Ugovorna strana propustila ispuniti svoje obaveze prema ovom sporazumu;
 - b) novčanu kompenzaciju, koja će sadržavati kamatu za vrijeme od nastanka gubitka ili štete do vremena plaćanja;
 - c) restituciju u naturi u određenim slučajevima, pod uslovom da Ugovorna strana može platiti novčanu kompenzaciju, umjesto restitucije kada restitucija nije izvodljiva; i
 - d) Sporazumom između strana u sporu, bilo koji drugi oblik pravne pomoći.
- (2) Svaka Ugovorna strana napraviti će odredbu za efektivno izvršenje odluka donesenih prema ovom članu i bez odlaganja će ispuniti bilo koju odluku donesenu u postupku u kojem je ona strana.

DRUGI DIO: Rješavanje sporova između Ugovornih strana

Član 18.
Obim primjene, konsultacije, posredovanje i mirenje

Sporovi između Ugovornih strana u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma bit će, koliko je to moguće, riješeni na prijateljski način putem konsultacija, posredovanja ili mirenja.

Član 19.
Procedura pokretanja

- (1) Na zahtjev bilo koje Ugovorne strane, spor koji se odnosi na tumačenje ili primjenu ovog sporazuma može biti podnesen arbitražnom tribunalu na odlučivanje ne prije 60 dana od dana nakon kojeg je o takvom zahtjevu obaviještena druga Ugovorna strana.
- (2) Ugovorna strana ne može prema ovom poglavljju, pokrenuti proceduru za spor koji se odnosi na povredu prava investitora, a koji je taj investitor podnio na arbitražu prema Dijelu jedan Poglavlja dva ovog sporazuma, osim ako je druga Ugovorna strana propustila da ispoštuje i da izvrši odluku donesenu u tom sporu ili su ovi postupci obustavljeni od strane arbitražnog tribunala bez donošenja rješenja po investitorovom zahtjevu.

Član 20.
Formiranje tribunala

- (1) Arbitražni tribunal bit će konstituisan *ad hoc*, kako slijedi:
U roku od 45 dana od dana prijema zahtjeva za arbitražu, Strane u sporu će imenovati sporazumno tri člana tribunala i jednog od njih odrediti za predsjedavajućeg. Izuzetno, iz

Ratifikuje se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o recipročnom unapređenju i zaštiti investicija, potpisan u Sarajevu, 30. maja 2001. godine na engleskom jeziku, po dobivenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na osnovu Odluke PS BiH broj 10/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi

**SPORAZUM
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE
SLOVENIJE O RECIPROČNOM UNAPREĐENJU I
ZAŠTITI INVESTICIJA**

Bosna i Hercegovina i Republika Slovenija (u daljem tekstu: Ugovorne strane);

Želeći da stvore povoljne uvjete za veću ekonomsku saradnju između svojih zemalja, a posebno u pogledu investicija od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane;

i

Konstatujući da će recipročno unapređenje i zaštita takvih investicija prema ovom sporazumu doprinijeti podsticanju poslovnih inicijativa i povećanju napretka u obje Države;

Sporazumjele su se kako slijedi

**Član 1.
Definicije**

U svrhe ovog ugovora:

1. Izraz "investicija" označavat će svaku vrstu sredstava investiranih u skladu sa zakonima i propisima Ugovorne strane na čijoj je teritoriji investicija izvršena, a posebno, mada ne i isključivo:
 - a) pokretnu i nepokretnu imovina, kao i druga prava *in rem* kao što su hipoteke, retenciona prava i jemstva;
 - b) udjele, dionice, obveznice i bilo koji oblik učešća u kompaniji;
 - c) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima ekonomsku vrijednost, a povezano je sa investicijom;
 - d) prava intelektualne svojine, uključujući prava koja se odnose na autorska prava, patente, trgovinske znakove, trgovinska imena, industrijske dizajne i prava u tehničkim procesima, good-will i know-how;
 - e) koncesije, date zakonom, administrativnim aktom ili ugovorom, za poduzimanje bilo koje ekonomske i komercijalne aktivnosti, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, ekstrakciju ili eksploataciju prirodnih resursa.

Bilo koja izmjena oblika u kojem su sredstva investirana ili reinvestirana, neće utjecati na njihov karakter kao investicija, pod uvjetom da je takva izmjena u skladu sa zakonima i propisima Ugovorne strane na čijoj je teritoriji investicija izvršena.

2. Izraz "investitor" označavat će:

- a) U odnosu na Bosnu i Hercegovinu:
 - i) fizičke osobe koje uživaju status državljana Bosne i Hercegovine prema zakonima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini, ako imaju prebivalište ili glavno mjesto poslovanja u Bosni i Hercegovini;
 - ii) pravne osobe osnovane u skladu sa važećim zakonima u Bosni i Hercegovini čije se registrovano sjedište, centralna uprava ili glavno mjesto poslovanja nalaze na teritoriju Bosne i Hercegovine.
- b) U odnosu na Republiku Sloveniju:
 - i) fizičke osobe koje imaju državljanstvo Republike Slovenije u skladu sa njenim zakonima;
 - ii) korporacije, trgovačka poduzeća ili ostala poduzeća ili subjekte, sa ili bez pravnog subjektiviteta, koji imaju svoje sjedište na teritoriji jedne Ugovorne strane i koji su osnovani ili konstituirani u skladu sa njenim zakonima.

3. Izraz "prihod" označava iznos dobijen od investicije i posebno, mada ne i isključivo, uključuje profit, kamatu, dividende, prihode od kapitala, rojalitete, prihode od prodaje ili likvidacije cijele ili jednog dijela investicije i sve ostale zakonske prihode vezane za investiciju.

4. Izraz "'teritorija" označava:

- a) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu: svu kopnenu teritoriju Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, svu površinu, podzemlje i zračni prostor iznad, uključujući bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti biti prema zakonu Bosne i Hercegovine, a saglasno međunarodnom pravu, označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;
- b) u odnosu na Republiku Sloveniju: teritoriju pod njenim suverenitetom uključujući zračni prostor i pomorske oblasti nad kojima Republika Slovenija vrši svoja suverena prava ili jurisdikciju, u skladu sa unutrašnjim i međunarodnim pravom.

Član 2.

Unapređivanje i zaštita investicija

1. Svaka će Ugovorna strana na svojoj teritoriji podsticati i unapređivati investicije investitora druge Ugovorne strane i priznat će takve investicije u skladu sa svojim zakonom.
2. Svaka će Ugovorna strana, u skladu sa svojim zakonima, u potpunosti i neprekidno štiti investicije izvršene od investitora druge Ugovorne strane. Nijedna Ugovorna strana neće ni na koji način, nerazumnim ili diskriminacijskim mjerama, ugrožavati upravljanje, održavanje, korištenje, uživanje ili raspolaganje investicijama investitora druge Ugovorne strane na svom teritoriju.

Isti tretman primjenjivat će se na reinvestiranje prihoda i dodatnih sredstava za proširenje i održavanje investicija.

Član 3.

Nacionalni tretman i status najpovlaštenije nacije

1. Svaka će Ugovorna strana osigurati na svojoj teritoriji pošten i pravičan tretman investicijama i prihodima investitora druge Ugovorne strane. Ovaj tretman neće, niti u jednom slučaju, biti manje povoljan od onog kojeg, u sličnim okolnostima, odobrava investicijama svojih vlastitih investitora ili investitorima bilo koje treće Države, zavisno od toga koji je povoljniji.
2. Nijedna Ugovorna strana neće na svojoj teritoriji podvrgnuti investitore druge Ugovorne strane, u pogledu upravljanja, održavanja, korištenja, uživanja ili raspolaganja njihovom investicijom, tretmanu koji je manje povoljan od onog koji odobrava svojim vlastitim investitorima ili investitorima bilo koje treće Države, zavisno od toga koji je povoljniji.
3. Odredba ovog člana koja se odnosi na davanje tretmana koji nije manje povoljan od onog koji je odobren investitorima bilo koje od Ugovornih strana ili bilo koje treće Države, ili njihovim investicijama, neće biti sačinjena tako da obavezuje jednu Ugovornu stranu da proširi na investitore druge Ugovorne strane, ili na njihove investicije koristi bilo kojeg tretmana, prednosti ili privilegije koje rezultiraju iz:
 - a) bilo koje postojeće ili buduće carinske ili ekonomske unije, područja slobodne trgovine, ili sporazuma o regionalnoj ekonomskoj integraciji ili sličnog međunarodnog sporazuma čiji jeste ili će postati članom bilo koja od Ugovornih strana;
 - b) sporazuma koji se odnose u potpunosti ili većim dijelom na opozivanje.

Član 4.
Kompenzacija za gubitke

- Investitorima jedne Ugovorne strane čije investicije na teritoriji druge Ugovorne strane, trpe gubitke uključujući štete uzrokovane ratom ili bilo kojim drugim oblikom oružanog sukoba, revolucije, državnog vanrednog stanja, pobune, ustanka, nereda ili drugih sličnih događaja na teritoriji druge Ugovorne strane, bit će od strane druge Ugovorne strane odobren tretman, u pogledu restitucije oštećenja ili kompenzacije, ne manje povoljan od onog koji ona odobrava svojini investitorima ili investitorima bilo koje treće Države.
- Bez štete po stav 1. ovog člana, investitorima jedne Ugovorne strane koji u bilo kojoj od navedenih situacija u tom stavu, trpe gubitke na teritoriji druge Ugovorne strane, a koji rezultiraju iz:
 - rekvizicije njihove imovine od strane njenih snaga ili vlasti, ili
 - uništenja njihove imovine od strane njenih snaga ili vlasti, što nije bilo prouzročeno borbenom akcijom ili nije bilo neophodno shodno situaciji,bit će od strane druge Ugovorne strane odobrena restitucija ili kompenzacija koja će u bilo kojem slučaju biti brza, adekvatna i efektivna.

Član 5.
Eksproprijacija i kompenzacija

- Investicije investitora bilo koje od Ugovornih strana neće biti nacionalizirane, eksproprijirane ili podvrgnute mjerama koje imaju efekat jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji (u daljem tekstu: eksproprijacija) u drugoj Ugovornoj strani, izuzev u javnu svrhu, na nediskriminacijskom osnovu, prema zakonom propisanom postupku i uz brzu, efektivnu i adekvatnu naknadu.
- Kompenzacija navedena u stavu 1. ovog člana obračunat će se na bazi poštene tržišne vrijednosti investicije neposredno prije nego eksproprijacija postane javno poznata, a bit će plativa od datuma eksproprijacije, u konvertibilnoj valuti ili u valuti u kojoj je investicija izvršena sa kamatom po kursu koji se primjenjuje kako je predviđeno zakonom, propisima ili je na neki drugi način dogovorena od strane Ugovornih strana do dana plaćanja i bit će plaćena bez odlaganja, te efikasno realizirana i slobodno prenosiva.
- Investitor čije su investicije eksproprijirane imat će pravo, prema zakonu Ugovorne strane koja vrši eksproprijaciju, na hitno preispitivanje pravnosnažnosti eksproprijacije, njenog postupka i na procjenu investicije od strane sudskih ili drugih kompetentnih organa te Ugovorne strane u skladu sa principima postavljenim u ovom članu.

Član 6.
Transferi

- U skladu sa svojim zakonima i po ispunjenju svih poreskih obaveza i zahtjeva deviznih propisa, svaka Ugovorna strana će garantirati investitorima druge Ugovorne strane slobodan transfer sredstava vezanih za njihove investicije, uključujući:
 - početni kapital i dodatna ulaganja za održavanje ili razvoj investicija;
 - prihode;
 - sredstva za otplatu zajmova koji se odnose na investiciju;
 - bilo koju kompenzaciju ili drugo plaćanje koji se odnose na čl. 4. i 5. ovog sporazuma;
 - plaćanja koja proizilaze iz riješenog spora;
 - zarade i druge naknade državljana angažiranih iz inostranstva u vezi sa investicijom.
- Transferi će biti izvršeni bez odlaganja u konvertibilnoj valuti u kojoj je kapital prvobitno investiran. Ukoliko se drugačije ne dogovori sa investitorom, transferi će se obaviti po tržišnom kursu valute koji se primjenjuje na datum transfera.

- Ugovorne strane se obavezuju da takvim transferima odobre tretman ne manje povoljan od onog koji je odobren transferima koji potječu od investicija izvršenih od strane investitora bilo koje treće Države.
- U slučaju da se izmijene devizni propisi jedne Ugovorne strane, ta Ugovorna strana garantira primjenu tako izmijenjenih deviznih propisa ili primjenu deviznih propisa koji su bili na snazi na dan kada je dotična investicija izvršena, zavisno od toga staje povoljnije.

Član 7.
Subrogacija

- Ako jedna Ugovorna strana ili Agencija koju je ona odredila (u daljem tekstu: Prva Ugovorna strana) izvrši plaćanje investitoru te Ugovorne strane prema garanciji ili ugovoru o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju, druga Ugovorna strana će priznati, unatoč svojim pravima prema članu 9. ovog sporazuma, valjanost subrogacije u korist Prve Ugovorne strane bilo kojeg prava ili pravnog osnova kojeg je imao investitor. Prva Ugovorna strana bit će ovlaštena da vrši takva prava i da provede takva potraživanja na osnovu subrogacije do iste mjere kao i oštećena strana.
- Kada je Prva Ugovorna strana izvršila plaćanje svojim investitorima i preuzela prava i potraživanja investitora, taj investitor neće, osim ako nije ovlašten da djeluje u ime Prve Ugovorne strane da vrši plaćanje, nastaviti vršiti ta prava i potraživanja od druge Ugovorne strane.

Član 8.
Rješavanje sporova između investitora i Ugovorne strane

- Bilo koji spor koji može nastati između jedne Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane u odnosu na investicije tog investitora na teritoriji prvonavedene Ugovorne strane, rješavat će se pregovorima na prijateljski način.
- Ako se takav spor ne može riješiti u periodu od tri (3) mjeseca od datuma pismenog zahtjeva za rješavanjem, odnosno investitor može pokrenuti spor pred:
 - nadležnim sudom ili administrativnim tribunalom Ugovorne strane na čijoj teritoriji je investicija izvršena; ili
 - ad-hoc* tribunalom koji će, ukoliko strane u sporu ne dogovore drugačije, biti ustanovljen prema arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL); ili
 - Međunarodnim centrom za rješavanje investicijskih sporova (ICSID) putem posredovanja ili arbitraže, ustanovljenim prema Konvenciji o rješavanju investicijskih sporova između Država i državljana drugih Država, (ICSID Konvencija), otvorenoj za potpis u Washington-u D.C., 18. marta 1965.
- Svaka Ugovorna strana ovim pristaje na podnošenje investicijskog spora na međunarodno posredovanje ili arbitražu.
- Nijedna Ugovorna strana neće nastaviti putem diplomatskih kanala bilo koje pitanje podneseno na arbitražu sve dok se postupci ne završe i Ugovorna strana propusti da se povinuje ili da ispoštuje odluku donesenu u tim postupcima.
- Pravna osoba koja je konstituirana ili organizovana prema zakonu Ugovorne strane, strane u sporu i koja je prije nego što je nastao spor između nje i te Ugovorne strane, bila kontrolisana od strane investitora druge Ugovorne strane, bit će u svrhe člana 25. (2) (b) ICSID Konvencije tretirana kao "državljanin druge Ugovorne Države".
- Arbitražna odluka će se, ukoliko strane u sporu drugačije ne dogovore, zasnivati na:
 - odredbama ovog sporazuma;
 - zakonima Ugovorne strane, strane u sporu, uključujući i njena pravila koja se odnose na sukob zakona; i

- pravilima i općeprihvaćenim principima međunarodnog prava.

7. Država ugovornica neće se pozivati u vidu odbrane, protu-zahitjeva, prava na odštetu ili bilo kojeg drugog razloga, da je dobila ili će dobiti odštetu ili neku drugu kompanzaciju za svu ili dio navodne štete po osnovu nekog obeštećenja, garancije ili ugovora o osiguranju.
8. Arbitražna odluka bit će konačna i obavezujuća za obje strane u sporu i bit će priznata i izvršena u skladu sa unutrašnjim i međunarodnim pravom.

Član 9.

Rješavanje sporova između ugovornih strana

1. Svi sporovi koji mogu nastati između Ugovornih strana u vezi sa tumačenjem i primjenom ovog sporazuma bit će, koliko je god to moguće, riješeni na prijateljski način.
2. Ukoliko Ugovorne strane ne mogu postići dogovor u periodu od šest mjeseci od datuma zahtjeva za rješavanjem, spor će po zahtjevu jedne od Ugovornih strana, biti podnesen arbitražnom tribunalu od tri člana.
3. Takav arbitražni tribunal će se formirati za svaki pojedinačni slučaj na slijedeći način. U periodu od dva mjeseca od prijema zahtjeva za arbitražu, svaka će Ugovorna strana imenovati jednog člana tribunala. Ta dva člana će, zatim odabrati državljanina treće zemlje koji će, po odobrenju Ugovornih strana, biti imenovan predsjedavajućim tribunala. Predsjedavajući će biti imenovan u roku od dva mjeseca od datuma imenovanja druga dva člana.
4. Ako potrebna imenovanja nisu obavljena u periodima određenim u paragrafu (3) ovog člana, bilo koja od Ugovornih strana može, u nedostatku bilo kakvog drugog sporazuma, pozvati predsjednika Međunarodnog suda pravde, da obavi potrebna imenovanja. Ako je predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili ako je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, potpredsjednik će biti pozvan da obavi potrebna imenovanja. Ako je potpredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan slijedeći po rangi član Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin niti jedne Ugovorne strane, da obavi potrebna imenovanja.
5. Arbitražni tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Odluke tribunala su konačne i obavezujuće za obje Ugovorne strane. Svaka Ugovorna strana će snositi troškove svoga člana tribunala i njegovog sudjelovanja u arbitražnim postupcima. Troškove predsjednika i preostale troškove snosit će Ugovorne strane u jednakim dijelovima.
6. Spor neće biti podnesen Međunarodnom arbitražnom tribunalu po odredbama ovog člana, ako je isti spor već dostavljen na rješavanje drugom arbitražnom sudu prema odredbama člana 8. i još uvijek je pred sudom. Ovo ne utječe na mogućnost rješavanja spora u skladu sa stavom 1. ovoga člana.
7. U skladu sa odredbama ovog člana, arbitražni tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 1-02-01-45/02
5. februara 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, s.r.

Član 10.

Primjena ostalih pravila

Ako odredbe zakona bilo koje od Ugovornih strana ili obaveze prema međunarodnom pravu koje postoje ili će se kasnije ustanoviti između Ugovornih strana, kao dodatak sadašnjem Sporazumu, sadrže pravila, bilo opća ili posebna, koja investicijama izvršenim od investitora druge Ugovorne strane daju pravo na povoljniji tretman od onog koji je predviđen ovim sporazumom, takve odredbe će, do mjere do koje su povoljnije, imati prednost nad sadašnjim Sporazumom.

Član 11.

Primjena sporazuma

Ovaj sporazum će se primjenjivati na sve investicije izvršene od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane u skladu sa njenim zakonima i propisima, bilo da su postojeće ili izvršene nakon njegovog stupanja na snagu. Međutim, ovaj sporazum se neće primjenjivati na bilo kakav akt ili činjenicu koji su nastali ili na bilo kakvu situaciju koja je prestala da postoji prije datuma njegovog stupanja na snagu, a koja se odnosila na investicije.

Član 12.

Stupanje na snagu, trajanje i prekid

1. Ovaj će sporazum stupiti na snagu na prvi dan mjeseca koji po kalendaru slijedi mjesec prispjeća kasnije od dvije notifikacije sa kojim Ugovorne strane obavijestavaju jedna drugu da su ispunjeni zahtjevi njihovih državnih zakonodavstava za stupanje na snagu Sporazuma.
2. Ovaj sporazum će ostati na snazi za početni period od deset godina i smatrat će se produženim pod istim uvjetima za dalji period od deset godina i kasnije, ukoliko obavještenje o prekidu Sporazuma nije dato od bilo koje Ugovorne strane najkasnije šest mjeseci prije datuma isteka bilo kojeg perioda njegovog važenja.
3. U odnosu na investicije izvršene dok je ovaj sporazum na snazi, odredbe člana 1. do 11. će ostati na snazi za daljnji period od deset godina nakon datuma prestanka i nakon toga bez štete po primjenu općih pravila međunarodnog prava.
4. Ovaj sporazum može biti izmijenjen pismenim dogovorom između Ugovornih strana. Bilo koja izmjena stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog sporazuma.
5. Ovaj sporazum primjenjivat će se bez obzira na to da li između Ugovornih strana postoje diplomatski ili konzularni odnosi.

U POTVRDU NAVEDENOG, niže potpisani, propisno za to ovlašteni od svojih odnosnih organa vlasti, potpisali su ovaj sporazum

Sačinjen u duplikatu u Sarajevu dana 30. maja 2001., na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu
Azra Hadžiahmetović, s. r.

Za Republiku Sloveniju
Tea Petrin, s. r.

Na osnovu člana V tačka 3. (d) Ustava Bosne i Hercegovine Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE MAĐARSKO O UKIDANJU VIZA ZA NOSIOCE DIPLOMATSKIH I SLUŽBENIH PUTNIH ISPRAVA

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Mađarske o ukidanju viza za nosioce diplomatskih i službenih putnih isprava, potpisan u Sarajevu, 20. novembra 2001. godine na bosanskom, hrvatskom, srpskom i na mađarskom jeziku, po dobivenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na osnovu Odluke PS BiH broj 11/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Sporazuma glasi

SPORAZUM

IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE MAĐARSKO O UKIDANJU VIZA ZA NOSIOCE DIPLOMATSKIH I SLUŽBENIH PUTNIH ISPRAVA

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Mađarske, (u daljem tekstu: Strane ugovornice),

- rukovođene namjerom da unaprijede razvoj prijateljskih veza i učvršćivanje ekonomske, trgovinske, tehničko-naučne i kulturne saradnje i saradnje koja obuhvata druge oblasti,

- u namjeri da unaprijede obostrana putovanja onih državljana dviju zemalja koji su nosioci diplomatskog i službenog pasoša,

dogovorile su se o sljedećem:

Član 1.

- (1) Državljanima jedne strane ugovornice koji su nosioci važećeg diplomatskog ili službenog pasoša mogu ulaziti i izlaziti bez vize na graničnim prijelazima namijenjenim međunarodnom putničkom saobraćaju, mogu prolaziti kao putnici u tranzitu i mogu privremeno boraviti na teritoriji druge strane ugovornice pod uslovima utvrđenim ovim sporazumom. Vremenski period boravka bez vize ne prelazi devedeset dana od datuma ulaska.
- (2) Ukoliko državljani jedne strane ugovornice navedeni u stavu (1) ovog člana žele boraviti na teritoriji druge strane ugovornice u periodu dužem od devedeset dana, Ministarstvo vanjskih poslova druge strane ugovornice može, na pisani zahtjev diplomatske ili konzularne misije države čiji su oni državljani, produžiti period boravka tih građana.

Član 2.

- (1) Državljanima jedne strane ugovornice nosioci važećeg diplomatskog ili službenog pasoša koji su na službi u diplomatskoj ili konzularnoj misiji koja djeluje na teritoriji druge strane ugovornice mogu, tokom cijelog trajanja svoje službe, ulaziti na teritorij strane ugovornice prijema bez vize i mogu boraviti tamo bez vize i mogu izlaziti sa tog teritorija bez vize.
- (2) Prava odobrena stavom (1) odnose se, također, na državljane obje zemlje koji su predstavnici jedne strane ugovornice u sjedištu neke međunarodne organizacije na teritoriju druge strane ugovornice ili su na službi u takvoj međunarodnoj organizaciji, ukoliko su te osobe nosioci važećeg diplomatskog ili službenog pasoša.
- (3) Za vrijeme trajanja službe osoba navedenih u st. (1) i (2), prava odobrena stavom (1) se, također, daju njihovim supružnicima i djeci koja žive u istom domaćinstvu s njima, ukoliko su i oni sami također nosioci validnog bosanskohercegovačkog ili mađarskog diplomatskog ili službenog pasoša ili ukoliko je dijete uvedeno u diplomatski ili službeni pasoš svog roditelja.

Član 3.

- (1) Državljanima jedne strane ugovornice, za vrijeme boravka na teritoriji druge strane ugovornice, poštuju zakone te strane.
- (2) Jedna strana ugovornica ima pravo državljaninu druge strane ugovornice uskratiti ulazak ili skratiti dužinu njegovog boravka. Ta strana ugovornica nije obavezna izjaviti razloge svoje odluke.
- (3) Sa stanovišta javnog reda, javne sigurnosti ili javnog zdravlja, svaka strana ugovornica može, u cjelini ili djelimično, privremeno suspendovati ovaj sporazum. Ona odmah, ali ne kasnije od 24 sata, obavještava drugu stranu ugovornicu, diplomatskim kanalima, o toj suspenziji i o njenom skidanju.

Član 4.

Nakon potpisivanja ovog sporazuma, strane ugovornice odmah, ali ne kasnije od petnaest dana prije njegovog stupanja na snagu, šalju jedna drugoj diplomatskim kanalima, kopije uzoraka pasoša na koje se odnosi ovaj sporazum i, ako dolazi do uvođenja novih pasoša, dostavljaju jedna drugoj kopije uzoraka istih, najmanje trideset dana prije njihovog uvođenja.

Član 5.

- (1) Državljanin jedne strane ugovornice nosilac diplomatskog ili službenog pasoša, ukoliko je ta putna isprava izgubljena ili oštećena na teritoriji druge strane ugovornice, obavještava o tom gubitku ili oštećenju Ministarstvo vanjskih poslova druge strane ugovornice.
- (2) Kao zamjenu za izgubljenu ili oštećenu putnu ispravu pomenutu u stavu 1. diplomatska ili konzularna misija države porijekla tog državljanina izdaje novu putnu ispravu. Sa tako izdatom putnom ispravom, moguće je izaći sa izlaznom vizom koju daje Ministarstvo vanjskih poslova države prijema.

Član 6.

Sporovi i nesporazumi koji mogu nastati u toku trajanja ovog sporazuma strane ugovornice rješavaju putem pregovora i konsultacija.

Član 7.

- (1) Ovaj sporazum privremeno će se primjenjivati od dana potpisivanja.
- (2) Ovaj sporazum stupa na snagu trideset dana od dana prijema posljednje obavijesti strana ugovornica, diplomatskim putem, da su ispunjeni uvjeti predviđeni nacionalnim zakonodavstvom za stupanje sporazuma na snagu.
- (3) Ovaj sporazum važi neograničeno vrijeme i ostaje na snazi sve dok ga jedna strana ugovornica ne otkáže u pisanoj formi diplomatskim putem. Ovaj sporazum prestaje da važi šezdeset dana od datuma kad je druga strana ugovornica primila obavještenje o otkazivanju.

Član 8.

Stupanjem na snagu ovog sporazuma, strane prestaju primjenjivati odredbe Sporazuma zaključenog 23. novembra

1965. godine između Vlade Narodne Republike Mađarske i Vlade Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o ukidanju obaveznog viznog režima.

Potpisano u Sarajevu, dana 20. novembra 2001. godine, u dva originalna primjerka na službenim jezicima Bosne i

Hercegovine- bosanskom, hrvatskom i srpskom i na mađarskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

Za Vijeće ministara BiH
Ibrahim Đikić, s. r.

Za Vladu Republike Mađarske
Ivan Baba, s. r.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 1-02-01-43/02
5. februara 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Jozo Kržanović, s.r.

28

Na osnovu člana V tačka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

**O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I ŠVICARSKOG
FEDERALNOG VIJEĆA U VEZI SA MEĐUNARODNIM CESTOVNIM PRIJEVOZOM OSOBA I ROBA SA
PROTOKOLOM**

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Švicarskog federalnog vijeća u vezi sa međunarodnim cestovnim prijevozom osoba i roba sa Protokolom, potpisan u Bernu, 1. decembra 2000. godine na službenim jezicima Bosne i Hercegovine i na francuskom jeziku, po dobijenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na osnovu Odluke PS BiH broj 8/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Sporazuma sa Protokolom glasi

SPORAZUM

**IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE I ŠVICARSKOG FEDERALNOG
VIJEĆA U VEZI SA MEĐUNARODNIM CESTOVNIM
PRIJEVOZOM OSOBA I ROBA**

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Švicarsko federalno vijeće, u želji da olakšaju cestovni prijevoz osoba i roba između dvije zemlje, kao i tranzit kroz njihova područja, dogovorili su slijedeće

Član 1.
Polje primjene

Odredbe predloženog sporazuma primjenjuju se kod prijevoza osoba i roba čije je porijeklo ili odredište na području jedne od ugovornih strana ili se kroz isto vrši tranzit.

Prijevoz će se vršiti vozilima registrovanim na području druge ugovorne strane.

Član 2.
Definicije

1. Izraz "prijevoznik" označava fizičku ili pravnu osobu koja, bilo u Bosni i Hercegovini bilo u Švicarskoj, ima pravo vršiti cestovni prijevoz osoba ili roba u skladu sa zakonskim odredbama koje su na snazi u njegovoj zemlji.
2. Izraz "vozilo" označava cestovno vozilo na mehanički pogon, u slučaju potrebe sa prikolicom ili poluprikolicom koje su namijenjene prijevozu:
 - a) više od 9 osoba sa mjestima za sjedenje, uključujući i vozača,
 - b) robe.
3. Izraz "ovlaštenje" označava svaku dozvolu, dopuštenje i ovlaštenje koje se zahtijeva prema zakonu koji primjenjuje svaka ugovorna strana.

Član 3.
Prijevoz osoba

1. Povremeni prijevozi osoba koji ispunjavaju slijedeće uvjete ne moraju imati ovlaštenje:

- a) prijevoz istih osoba istim vozilom tokom cijelog putovanja čije su polazne i odredišne tačke u zemlji gdje je vozilo registrovano, s tim da se nijedna osoba ne smije preuzeti niti ostaviti tokom puta ili prilikom zaustavljanja van pomenutih zemalja (promet zatvorenih vrata); ili
 - b) prijevoz grupe osoba s mjesta smještenog u zemlji u kojoj je vozilo registrovano na mjesto smješteno kod druge ugovorne strane, s tim da vozilo prazno napusti to područje; ili
 - c) prijevoz grupe osoba se mjesta smještenog kod druge ugovorne strane na mjesto smješteno u zemlji u kojoj je vozilo registrovano pod uvjetom da je prijevoznjaku usluzi prethodio prijevoz bez putnika u polasku, te da su putnici
 - grupirani na osnovu ugovora o prijevozu sklopljenog prije njihovog dolaska u zemlju u kojoj će biti preuzeti; ili
 - da ih je prethodno doveo isti prijevoznik, pod uvjetima opisanim pod b), u zemlju gdje će ponovo biti preuzeti i prevezeni van te zemlje; ili
 - da su putnici pozvani da dođu kod druge ugovorne strane koja bi snosila troškove prijevoza. Putnici moraju formirati jednu homogenu grupu koja ne može biti oformljena samo zbog tog putovanja.
 - d) putovanje u tranzitu kroz područje druge ugovorne strane.
2. Redovni prijevozi osoba koji ispunjavaju slijedeće uvjete oslobođeni su ovlaštenja:
 - usluge obilaska sa uključenim smještajem na području druge ugovorne strane ili u tranzitu kroz nju; ili
 - povratak vozila bez putnika koji je u vezi sa uslugom obilaska.
 3. Obavljanje prijevoza iz tač. 1. i 2. mora se potkrijepiti kontrolnim dokumentom.
 4. Svi ostali prijevozi, koji nisu spomenuti u tač. 1. i 2. podliježu ovlaštenju prema zakonodavstvu ugovornih strana. Ovlaštenja se dijele pod uvjetom reciprociteta.

**Član 4.
Prijevoz roba**

Svaki prijevoznik jedne ugovorne strane ima pravo da uveze privremeno prazno ili natovareno vozilo na područje druge ugovorne strane kako bi prevezao robu:

- između mjesta na području jedne ugovorne strane na mjesto sa područja druge ugovorne strane; ili
- sa područja druge ugovorne strane prema nekoj trećoj zemlji ili iz treće zemlje prema području druge ugovorne strane; ili
- u tranzitu kroz područje druge ugovorne strane.

**Član 5.
Primjena državnih propisa**

Po svim pitanjima koja nisu regulisana ovim sporazumom, prijevoznici i vozači vozila jedne ugovorne strane koji se nađu na području druge ugovorne strane dužni su da poštuju zakonska pravila i propise iste, koji će se primjenjivati obostrano bez diskriminacije.

**Član 6.
Zabrana unutarnjih prijevoza**

Prijevoz osoba ili roba u unutarnjem prometu (kabotaža) nije dozvoljen. Mješovita komisija koja se pominje u članu 10. može donijeti poništenje s tim u vezi.

**Član 7.
Povreda propisa**

- Ovlaštenje institucije ugovornih strana voditi će računa o tome da prijevoznici poštuju odredbe predloženog sporazuma.
- Prijevoznici i vozači vozila koji su, na području druge ugovorne strane, počinili povrede odredbi predloženog sporazuma ili zakona i pravila koji se odnose na cestovni prijevoz i cestovni promet, a koji su na snazi na rečenom području mogu, na zahtjev ovlaštenih institucija te zemlje, biti predmet slijedećih mjera prije nego što ih preuzme vlast zemlje u kojoj je vozilo registrovano:
 - opomena,
 - privremeno, djelimično ili potpuno ukidanje prava na vršenje prijevoza, na području ugovorne strane na kojoj je povreda izvršena.
- Vlast koja poduzme takve mjere izvijestit će o tome nadležne organe druge ugovorne strane.
- Ostaju u rezervi sankcije koje, na temelju nacionalnog zakonodavstva, primjenjuju sudovi i ovlaštene institucije ugovorne strane na čijem su području takve povrede učinjene.

**Član 8.
Nadležni organi**

Ugovorne strane jedna drugoj saopštavaju nadležne organe koji su zaduženi za primjenu ovog sporazuma. Ti organi direktno saraduju.

**Član 9.
Način primjene**

Nadležni organi ugovornih strana složiti će se o načinu primjene predloženog sporazuma putem protokola koji će se utvrditi u isto vrijeme kad i ovaj sporazum.

**Član 10.
Mješovita komisija**

- Ugovorne strane imenovat će mješovitu komisiju posebno određenu da se bavi pitanjima iz polja primjene predloženog sporazuma.
- Ista komisija ovlaštena je da odredi i upotpuni protokol pomenut u članu 9.
- Ovlaštene institucije jedne od ugovornih strana mogu tražiti sastanak mješovite komisije, koja će se sastajati naizmjenično na području svake od ugovornih strana.

**Član 11.
Primjena u Kneževini Liechtenstein**

U skladu sa željom Vlade Kneževine Liechtenstein predloženi sporazum se primjenjuje i u Kneževini Liechtenstein budući da je ista vezana sa Švicarskom Konfederacijom ugovorom o carinskom jedinstvu.

**Član 12.
Stupanje na snagu i trajanje**

- Ovaj sporazum stupit će na snagu čim svaka od ugovornih strana službeno saopšti onoj drugoj da je ispunila uvjete predviđene ustavnim odredbama za zaključivanje i stavljanje na snagu međunarodnih sporazuma.
 - Sporazum će vrijediti na neodređeno vrijeme; svaka ugovorna strana moći će ga prekinuti nakon godinu dana putem pismenog obavještenja najmanje tri mjeseca ranije.
- Odobravajući navedeno dolje potpisani uredno ovlašteni od svojih poštovanih vlada, potpisali su predloženi sporazum.

U Bernu, 1. decembra 2000.

Sporazum je sačinjen u dva originala na francuskom i službenim jezicima Bosne i Hercegovine, pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan.

Za Vijeće ministara Bosne i Hercegovine ministar vanjskih poslova dr. Jadranko Prlić , s. r.	Za Švicarsko federalno vijeće savezni savjetnik šef Konfederalnog departmana za vanjske poslove Joseph Deiss , s. r.
--	---

PROTOKOL

U skladu sa članom 9. Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Švicarskog federalnog vijeća u vezi sa međunarodnim cestovnim prijevozom osoba i roba od 1. 12. 2000. godine.

1. PRIJEVOZ OSOBA (član 3.)

Prijevozi iz člana 3. prva i druga tačka sporazuma vrši se uz putnu ispravu i popis putnika. Jedan primjerak takvog dokumenta priložen je i čini sastavni dio ovog protokola.

Zahtjevi za izdavanje ovlaštenja za prijevoze osoba koji ne ispunjavaju uvjete navedene u članu 3. prva i druga tačka ovog sporazuma (npr. redovne linije) moraju se nasloviti na ovlaštenu instituciju zemlje u kojoj je vozilo registrovano, a ista će zahtjev dostaviti ovlaštenim institucijama druge ugovorne strane.

U svojim zahtjevima prijevoznici moraju navesti red vožnje, cjenovnik, itinerer i sve ostale podatke koje zatraže ovlaštene institucije. Proces izdavanja dozvola (ovlaštenja) i ostala pitanja s tim u vezi regulirati će zajednički na bazi reciprociteta ovlaštene institucije ugovornih strana.

Nakon što je dozvola izdata, o tome će se izvijestiti ovlaštena institucija druge ugovorne strane i bit će joj dostavljena kopija izdatog dokumenta.

Dozvole (ovlaštenja) moraju biti uz vozilo i moraju se pokazati na zahtjev kontrolnih organa. Kad se radi o praznoj vožnji, prijevoznik mora potvrditi da prazan prolazi kroz područje druge ugovorne strane.

Uz pokaz određene potvrde, vozila namijenjena da zamjene oštećeno vozilo ili vozilo u kvaru ne moraju imati naprijed pomenutu dozvolu za ulazak bez putnika.

2. PRIJEVOZ ROBA (član 4)

U slučaju prijevoza koji vrše spojena vozila, sastavljena od elemenata s porijeklom iz različitih zemalja, odredbe ugovora se primjenjuju na cjelinu samo ako je tegljač registrovan kod jedne od ugovornih strana.

3. PRIMJENA DRŽAVNIH PROPISA (član 5)

Ugovorne strane navode da se član 5. Sporazuma odnosi osobito na propise o cestovnom prijevozu, cestovnom prometu, težini i dimenzijama, radnom vremenu i odmorima koje koristi osoblje vozila i na periode vožnje za upravljačem, kao i na obaveze carinske službe i administrativne prihode. Porez na cestovni promet, za koji je primjenjiv princip nacionalnosti, ne može se zahtijevati od prijevoznika druge ugovorne strane.

4. NADLEŽNI ORGANI (kompetentne vlasti)

Nadležni organi za primjenu sporazuma su

za Bosnu i Hercegovinu:

Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH

71000 Sarajevo

za Švicarsku:

Konfederalni departman (ministarstvo) okoliša, prijevoza, energije i veza

Federalni odjel za promet

CH-3003 Bern

5. TEŽINA I DIMENZIJE VOZILA

Po pitanju težine i dimenzija cestovnih vozila, svaka ugovorna strana se obavezuje da neće podvrgnuti vozilo, registrovano kod druge ugovorne strane, strožim uvjetima nego što su oni za vozila registrovana na svom području.

U slučaju da vozilo premašuje maksimalnu dozvoljenu težinu i dimenzije koji su određeni nacionalnim zakonodavstvom svake ugovorne strane, primjenjivi su slijedeći postupci:

za Bosnu i Hercegovinu:

Vozila registrovana u Švicarskoj mogu ući u Bosnu i Hercegovinu u zoni blizu graničnog prijelaza koju je odredilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, uz dozvolu koju je izdao nadležni organ.

Za prijevoz koji se vrši preko te zone nadležni organ izdat će dozvolu samo ako se radi o nedjeljivoj robi i ako cestovni uvjeti

dopuštaju izdavanje dozvole. Zahtjevi se moraju unaprijed uputiti nadležnom organu. Ukupna težina upisana u specijalnoj dozvoli ne smije se ni u kom slučaju premašiti.

za Švicarsku:

Vozila registrovana u Bosni i Hercegovini mogu ući u Švicarsku u zoni blizu graničnog prijelaza koju je odredio Konfederalni departman (ministarstvo) pravde i policije samo uz dozvolu koju je izdao Ured Švicarske carine.

Za prijevoz koji se vrši preko te zone, Federalni odjel za cestovni promet, CH-3003 Bern, izdat će specijalnu dozvolu samo ako se radi o nedjeljivoj robi i ako cestovni uvjeti dopuštaju izdavanje dozvole. Zahtjevi se moraju unaprijed uputiti ovom organu. Ukupna težina upisana u prometnu dozvolu ne smije se ni u kom slučaju premašiti.

6. CARINSKI PROPISI

Gorivo koje je sadržano u normalnim rezervoarima vozila koja privremeno ulaze oslobođena su uvoznih dažbina i taksi i ne podliježu zabrani niti ukidanju uvoza.

Odvojeni dijelovi koji se uvoze radi servisa ili popravke određenog vozila koje privremeno ulazi, oslobođeni su privremeno plaćanja uvoznih dažbina i taksi i ne podliježu zabrani niti ukidanju uvoza. Ugovorne strane mogu zahtijevati da takvi dijelovi imaju potvrdu sa naznakom privremenog uvoza. Zamijenjenim dijelovima se skida plomba, izvoze se ili se uništavaju pod carinskim nadzorom.

U Bernu, 1. decembra 2000.godine

Ovaj protokol je sačinjen u dva originala na francuskom i službenim jezicima Bosne i Hercegovine, pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan.

Za Švicarsko federalno vijeće
savezni savjetnik

Za Vijeće ministara BiH
ministar vanjskih poslova
dr. **Jadranko Prlić**, s. r.

Šef Konfederalnog departmana
za vanjske poslove
Joseph Deiss, s. r.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 1-02-01-42/02
5. februara 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Jozo Kržanović, s.r.

29

Na osnovu člana V tačka 3. (d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. februara 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I DRŽAVE KUVAJT O PODSTICANJU I RECIPROČNOJ ZAŠTITI INVESTICIJA

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Države Kuvajt o podsticanju i recipročnoj zaštiti investicija, potpisan u Kuvajtu, 13. juna 2001. godine na bosanskom, hrvatskom, srpskom, arapskom i engleskom jeziku, po dobivenoj saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na osnovu Odluke PS BiH broj 3/02 od 17. januara 2002. godine.

Član 2.

Tekst Sporazuma glasi

SPORAZUM

IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I DRŽAVE KUVAJT O PODSTICANJU I RECIPROČNOJ ZAŠTITI INVESTICIJA

Bosna i Hercegovina i Država Kuvajt, (u daljem tekstu: Države ugovornice);

U želji da stvore povoljne uvjete za razvoj ekonomske saradnje između dvije države, a posebno za investicije investitora jedne Države ugovornice na teritoriji druge Države ugovornice;

Svjesne da će podsticanje i recipročna zaštita takvih investicija doprinijeti stimuliranju poslovne inicijative i povećanju prosperiteta u obje Države ugovornice;

Sporazumjele su se slijedeće

Član 1. Definicije

U svrhe ovog sporazuma:

1. Izraz "investicija" označavat će sve vrste sredstava ili prava na teritoriji jedne Države ugovornice koje posjeduje ili kontroliše direktno ili indirektno investitor druge Države ugovornice, a koja uključuju imovinu ili pravo koje se sastoji od ili ima oblik:
 - a) pokretne ili nepokretne imovine ili bilo kojih odnosnih imovinskih prava kao što su pravo zakupa, hipoteke, zaloga i jemstva;
 - b) poduzeće ili dionice, akcije, ili drugi oblici učešća u kapitalu, te obveznice, ili drugi oblici dugovnih kamata u kompaniji, kao i druga dugovanja i zajmovi i hartije od vrijednosti izdati od strane bilo kojeg investitora Države ugovornice;
 - c) potraživanja u novcu ili potraživanja bilo kojih drugih sredstava ili izvršenja prema investicionom ugovoru koja imaju ekonomsku vrijednost;
 - d) prava intelektualne svojine, uključujući, ali ne isključivo autorska prava, zaštitne znakove, patente, industrijske dizajne i modele i tehničke procese, know-how, trgovačke tajne, trgovačko ime i ugled firme (goodwill);
 - e) sva prava odobrena po zakonu, ugovoru ili na osnovu licenci ili dozvola datih prema zakonu, uključujući prava na ispitivanje, istraživanje, ekstrakciju ili korištenje prirodnih resursa, kao i prava na poduzimanje drugih ekonomskih ili komercijalnih aktivnosti ili vršenje usluga.Izraz "investicija" također se odnosi na "prihode" zadržane u svrhu reinvestiranja i na prihode od "likvidacije" kako su ovi izrazi definirani u daljem tekstu.

Bilo koja promjena oblika investiranih ili reinvestiranih sredstava ili prava neće utjecati na njihov karakter kao investicija.
2. Izraz "investitor" u odnosu na Državu ugovornicu označavat će:
 - a) fizičko lice koje ima nacionalnost ili državljanstvo te Države ugovornice u skladu s njenim važećim zakonima;
 - b) Vlada ili Vijeće ministara Države ugovornice;
 - c) bilo koje pravno lice koje je konstituirano ili osnovano po zakonima i propisima odnosne Države ugovornice, kao što su institucije, fondovi za razvoj, agencije, fondacije i druge statutarne ustanove i organi vlasti, te kompanije.
3. Izraz "kompanija" označavat će bilo koji pravni subjekat, bilo da jeste ili nije organiziran za stjecanje materijalne dobiti, bilo da je u privatnom ili vladinom vlasništvu ili kontroli, koji je konstituiran prema zakonima Države ugovornice ili je u posjedu ili pod efektivnom kontrolom investitora Države ugovornice, a uključuje korporaciju, trust, partnerstvo, društvo jednog lica, filijalu, zajedničko ulaganje, udruženje ili drugu sličnu organizaciju.
4. Izraz "prihodi" označavat će iznose dobivene od investicije bez obzira na oblik u kojem se plaćaju, a posebno, mada ne isključivo, uključivat će profite, kamate, dobit od kapitala, dividende, rojalitete kao i upravljanje, tehničku pomoć ili druga plaćanja ili naknade, zatim plaćanja u naturi, bez obzira na njihovu vrstu.
5. Izraz "likvidacija" označavat će bilo koje rješenje s posljedicom potpunog ili djelimičnog odricanja od investicije.
6. Izraz "teritorija" označavat će teritoriju Države ugovornice uključujući bilo koju oblast koja pripada teritorijalnom moru koja u skladu s međunarodnim pravom, jeste ili može, u daljem tekstu, biti označena, prema zakonima Države ugovornice, kao područje nad kojim Država ugovornica može vršiti prava ili jurisdikciju.
7. Izraz "slobodno konvertibilna valuta" označavat će bilo koju valutu koju Međunarodni monetarni fond odredi, od vremena

do vremena, kao slobodno upotrebljivu valutu u skladu sa članovima sporazuma Međunarodnog monetarnog fonda i bilo kojeg amandmana uz to.

8. Izraz "bez kašnjenja" označavat će takav period koji se normalno zahtijeva za izvršenje potrebnih formalnosti za transfer plaćanja. Navedeni period počeo će na dan na koji bude dostavljen zahtjev za transfer i može se na računu produžiti za jedan mjesec.

Član 2. Dopuštanje i podsticanje investicija

1. Svaka Država ugovornica će, na svojoj teritoriji i u skladu sa svojim važećim zakonima i propisima, dopustiti i podsticati investicije od strane investitora druge Države ugovornice.
2. Svaka Država ugovornica će, u pogledu investicija dopuštenih na njenoj teritoriji, odobriti takvim investicijama sve potrebne dozvole, saglasnosti, odobrenja, licence i ovlaštenja u onom obimu i pod onim rokovima i uvjetima kako je to određeno njenim zakonima i propisima.
3. Države ugovornice mogu konsultirati jedna drugu na bilo koji način koji one smatraju odgovarajućim, u cilju podsticanja i olakšavanja investicionih mogućnosti unutar njihovih teritorija.
4. Svaka Država ugovornica će, zavisno od svojih zakona i propisa koji se odnose na ulazak, boravak i rad fizičkih lica u dobroj vjeri ispitati i pridati odgovarajuću važnost, bez obzira na državljanstvo ili građanstvo, zahtjevima ključnog osoblja uključujući glavna rukovodna i tehnička lica koja su zaposlena u svrhu izvršenja investicija na njenoj teritoriji, kako bi ušli, privremeno ostali i radili na njenoj teritoriji. Bliskim članovima porodice ovog ključnog osoblja također će se odobriti sličan tretman u pogledu ulaska i privremenog boravka u Državi ugovornici domaćina.
5. Kada robe ili lica u vezi s investicijom treba da budu prevezeni, svaka Država ugovornica će, u mjeri u kojoj je to dozvoljeno po njenim zakonima i propisima, dopustiti operaciju prijevoza od strane poduzeća druge Države ugovornice.

Član 3. Zaštita investicija

1. Investicije investitora obje Države ugovornice uživat će u svako doba pošten i ravnopravan tretman i punu zaštitu i sigurnost na teritoriji druge Države ugovornice na način saglasan s prihvaćenim principima međunarodnog prava i odredbama ovog sporazuma. Nijedna Država ugovornica neće ni na koji način proizvoljnim ili diskriminatorskim mjerama štetno utjecati na korištenje, upravljanje, izvođenje, rad, proširivanje ili prodaju ili drugo raspolaganje investicijama.
2. Svaka Država ugovornica objaviti će sve zakone, propise, sudske odluke i administrativne propise, procedure i smjernice koje se odnose ili direktno utječu na investicije investitora druge Države ugovornice na njenoj teritoriji.
3. Svaka Država ugovornica osigurat će efikasna sredstva utvrđivanja potraživanja i osnaženja prava u odnosu na investicije. Svaka Država ugovornica osigurat će investitorima druge Države ugovornice pravo pristupa njenim sudovima pravde, administrativnim tribunalima i agencijama i svim drugim tijelima koja vrše sudsku vlast, kao i pravo da ovlaste lica po svom izboru koja su kvalifikovana po važećim zakonima i propisima za utvrđivanje potraživanja i ostvarivanje prava u vezi s njihovim investicijama;
4. Nijedna Država ugovornica ne može nametnuti obavezne mjere kao uvjet za osnivanje, sticanje, proširivanje, korištenje, upravljanje, izvođenje ili rad investicija investitora druge Države ugovornice, koje mogu zahtijevati ili ograničavati nabavku materijala, energije, goriva ili sredstava za proizvodnju, transport ili operaciju bilo koje vrste ili ograničavati marketing proizvoda unutar ili van njene teritorije, ili bilo koje druge mjere koje imaju efekat

diskriminacije investicija investitora druge Države ugovornice u korist investicija njenih vlastitih investitora ili investitora trećih država.

Nadalje, u granicama ovog sporazuma, investicije neće u Državi ugovornici domaćina biti podvrgnute zahtjevima izvršenja koji bi mogli biti štetni po njihovu izvodljivost ili štetno utjecati na njihovo korištenje, upravljanje, izvođenje, rad, proširivanje, prodaju ili drugi oblik raspolaganja.

5. Investicije investitora bilo koje Države ugovornice neće u Državi ugovornici domaćina biti predmet sekvestacije, konfiskacije ili bilo kojih drugih sličnih mjera osim u sklopu redovnog zakonskog postupka i u skladu s važećim principima međunarodnog prava i drugim relevantnim odredbama ovog sporazuma.
6. Svaka Država ugovornica pridržavat će se bilo koje obaveze ili garancije koju je preuzela u pogledu investicija investitora druge Države ugovornice na svojoj teritoriji.

Član 4.

Tretman investicija

1. U pogledu korištenja, izvođenja, rada, proširivanja i prodaje ili drugog raspolaganja investicijama izvršenim na njenoj teritoriji od strane investitora druge Države ugovornice, svaka Država ugovornica odobrit će tretman ne manje povoljan od onog koji ona u sličnim situacijama odobrava investicijama svojih vlastitih investitora ili investitora bilo koje treće države, zavisno šta je najpovoljnije.
2. Međutim, odredbe ovog člana neće biti tumačene tako da obavezuju jednu Državu ugovornicu da na investitore druge Države ugovornice osigura korist od bilo kakvog tretmana, prednosti ili privilegije koja rezultira iz:
 - a) bilo koje carinske unije, ekonomske unije, zone slobodne trgovine, monetarne unije ili drugog oblika regionalnog ekonomskog aranžmana ili drugog sličnog međunarodnog sporazuma kojima je članica ili to može postati bilo koja od Država ugovornica;
 - b) bilo kojeg međunarodnog regionalnog ili bilateralnog sporazuma ili drugog sličnog aranžmana ili domaće zakonske regulative koji se u potpunosti ili uglavnom odnose na oporezivanje.

Član 5.

Kompenzacija za štetu ili gubitak

1. Kada investicije izvršene od strane investitora bilo koje Države ugovornice trpe štetu ili gubitak usljed rata ili drugog oružanog sukoba, vanrednog državnog stanja, revolta, građanskih nemira, pobune, ustanka ili drugih sličnih događaja na teritoriji druge Države ugovornice, bit će im od strane druge Države ugovornice, u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili drugog izmirenja, odobren tretman ne manje povoljan od onog koji druga Država ugovornica odobrava svojim vlastitim investitorima ili investitorima neke treće države, zavisno šta je najpovoljnije.
2. Bez utjecaja na stav 1., investitorima jedne Države ugovornice koji u bilo kojem od slučajeva navedenih u tom stavu trpe štetu ili gubitak na teritoriji druge Države ugovornice kao posljedicu:
 - a) rekvizicije njihove imovine ili njenog dijela od strane njenih snaga ili vlasti;
 - b) uništenja njihove imovine ili njenog dijela od strane njenih snaga ili vlasti koja nije uzrokovana u borbenoj akciji ili nije zahtijevana potrebom situacije,

bit će odobrena promptna, adekvatna i efektivna kompenzacija za štetu ili gubitak pretrpljen tokom perioda rekvizicije ili kao rezultat uništenja njihove imovine u skladu s važećom procedurom.

Član 6.

Eksproprijacija

1. a) Investicije izvršene od strane investitora jedne Države ugovornice na teritoriji druge Države ugovornice neće biti nacionalizirane, eksproprijirane, oduzete ili podvrgnute direktnim ili indirektnim mjerama koje imaju djelovanje ekvivalentno nacionalizaciji, eksproprijaciji ili oduzimanju posjeda (u daljem tekstu: zajednički nazvano eksproprijacija) od strane druge Države ugovornice izuzev za javnu svrhu u vezi s internim potrebama te Države ugovornice i uz promptnu, adekvatnu i efektivnu kompenzaciju, te pod uvjetom da se takve mjere poduzimaju na nediskriminatorskoj osnovi i u skladu s propisnim zakonskim postupkom koji je u općoj primjeni.
- b) Takva kompenzacija bit će isplaćena do iznosa stvarne vrijednosti eksproprijirane investicije i bit će određena i obračunata u skladu s međunarodno priznatim principima procjene na osnovu pravedne tržišne vrijednosti eksproprijirane investicije u vrijeme neposredno prije nego što je poduzet čin eksproprijacije ili prije nego što je eksproprijacija objavljena, zavisno od toga koje je ranije (u daljem tekstu: datum procjene). Ta kompenzacija bit će obračunata u slobodno konvertibilnoj valuti koju će odabrati investitor po važećem deviznom kursu za tu valutu na datum procjene i sadržavat će kamatu po komercijalnoj stopi utvrđenoj na tržišnoj osnovi, ali ni u kojem slučaju niže od važeće LIBOR kamatne stope ili ekvivalentne, od datuma eksproprijacije do datuma plaćanja.
- c) Ukoliko se gore navedena tržišna vrijednost ne može odmah brzo utvrditi, kompenzacija će se utvrditi na pravednim principima uzimajući u obzir sve relevantne faktore i okolnosti, kao što su investirani kapital, karakter i trajanje investicije, vrijednost zamjene, porast vrijednosti, tekući prihodi, diskontna vrijednost toka gotovine, računovodstvena vrijednost i ugled (goodwill). Investitoru će se hitno isplatiti konačno određeni iznos kompenzacije.
2. U svjetlu principa postavljenih u stavu 1., i bez štete po prava investitora iz člana 9. ovog sporazuma, oštećeni investitor imat će pravo na hitnu reviziju svog slučaja od strane sudskog ili drugog kompetentnog i nezavisnog organa Države ugovornice koja je izvršila eksproprijaciju, uključujući procjenu njegove investicije i plaćanje odgovarajuće kompenzacije.
3. Radi dalje izvjesnosti, eksproprijacija će uključivati situacije u kojima Država ugovornica eksproprijira sredstva kompanije ili poduzeća koje je osnovano ili konstituirano po važećim zakonima na njenoj teritoriji, a u kojem investitor druge Države ugovornice ima investiciju, uključujući vlasništvo dionica, obveznica ili drugih prava ili interesa.
4. U svrhe ovog sporazuma, izraz "eksproprijacija" također će uključivati intervencije ili regulacione mjere Države ugovornice, koje imaju *de facto* efekat konfiskacije ili eksproprijacije, pri čemu njihov efekat rezultira stvarnim lišavanjem investitora njegovog vlasništva, kontrole ili bitnih beneficija na njegovoj investiciji ili koji mogu rezultirati gubitkom ili štetom u ekonomskoj vrijednosti investicije, kao što su zamrzavanje ili blokiranje investicije, nametanje proizvoljnog ili pretjerano visokog poreza na investiciju, prisilna prodaja svih ili jednog dijela investicije ili drugi slični akti ili mjere.
5. Potraživanje kompenzacije u skladu s principima i odredbama ovog člana postoji također kada kao rezultat akcije Države ugovornice u bilo kojoj kompaniji, u kojoj investiciju vrše investitori druge Države ugovornice, investicija bude u biti oštećena.

Član 7.

Transfer plaćanja u vezi s investicijama

1. Svaka Država ugovornica garantirat će investitorima druge Države ugovornice slobodan transfer u i izvan njene teritorije plaćanja u vezi s investicijom, uključujući transfer:
 - a) početnog kapitala i bilo kojeg drugog dodatnog kapitala za održavanje, upravljanje i razvoj investicije;
 - b) prihoda;
 - c) plaćanja po ugovoru, uključujući plaćanja amortizacije glavnice i nastalih kamata, koja se vrše po ugovoru o kreditu;
 - d) autorskih honorara i naknada za prava iz člana 1. stav 1.(d);
 - e) prihoda od prodaje ili likvidacije čitave investicije ili bilo kojeg njenog dijela;
 - f) zarada i drugih naknada za osoblje angažirano iz inozemstva u vezi s investicijom;
 - g) plaćanja kompenzacija u skladu sa čl. 5. i 6.;
 - h) plaćanja koja se odnose na član 8.; i
 - i) plaćanja koja proizilaze iz riješenih sporova.
2. Transferi plaćanja prema stavu 1. bit će izvršeni bez odgađanja ili restrikcija i, izuzev u slučaju plaćanja u naturi, izvršit će se u slobodno konvertibilnoj valuti. U slučaju kašnjenja u izvršenju zahtijevanih transfera, oštećeni investitor imat će pravo da primi kamate za taj period zakašnjenja.
3. Transferi će se izvršiti po važećem tržišnom deviznom kursu Države ugovornice domaćina na dan transfera za valutu koja se transferiše. U nedostatku deviznog tržišta, kurs koji će se primjenjivati bit će najnoviji kurs koji se primjenjuje na interne investicije ili devizni kurs određen u skladu s pravilima Međunarodnog monetarnog fonda ili kurs za konverziju valuta u specijalna prava vučenja ili dolar Sjedinjenih Američkih Država, zavisno od toga koji je najpovoljniji za investitora.

Član 8.

Subrogacija

1. Ako Država ugovornica, njena naimenovana agencija ili neka druga strana koju ona naimeuje, a koja je konstituirana ili osnovana u toj Državi ugovornici (Osiguratelj) vrši plaćanje po obeštećenju ili garanciji koje je preuzela u pogledu investicije na teritoriji druge Države ugovornice (Država domaćin). Država domaćin priznat će:
 - a) ustupanje Osiguratelju po zakonu ili putem zakonske transakcije svih prava i potraživanja koji rezultiraju iz te investicije; i
 - b) pravo Osiguratelja da ostvaruje sva ta prava i da osnaži ta potraživanja, kao i da preuzme sve obaveze vezane za investiciju na osnovu subrogacije.
2. Osiguratelj će imati pravo u svim situacijama na:
 - a) isti tretman u pogledu stečenih prava i potraživanja i obaveza koje je preuzeo na osnovu ustupanja pomenutog u stavu 1.;
 - b) sve uplate primljene na osnovu tih prava i potraživanja, koja je prvobitni investitor imao pravo da primi na osnovu ovog sporazuma s obzirom na dotičnu investiciju.

Član 9.

Rješavanje sporova između Države ugovornice i investitora

1. Sporovi koji nastanu između Države ugovornice i investitora druge Države ugovornice u pogledu investicije ove druge na teritoriji prve države, rješavat će se, što je moguće više, na prijateljski način.
2. Ako se takvi sporovi ne mogu riješiti u roku od šest mjeseci od datuma kada je jedna strana u sporu zatražila rješavanje na prijateljski način davanjem pismene obavijesti drugoj, spor će biti dostavljen na rješavanje, po izboru investitora strane u sporu u skladu sa slijedećim:
 - a) ranije dogovorenim procedurama za rješavanje sporova;

- b) međunarodnoj arbitraži u skladu sa slijedećim stavovima iz ovog člana.
3. U slučaju da investitor odabere da dostavi spor na rješavanje međunarodnoj arbitraži, investitor će dalje pribaviti svoju pismenu saglasnost da se spor dostavi jednom od slijedećih tijela:
 - a) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova (Centar), ustanovljenom prema Konvenciji za rješavanje investicionih sporova između država i državljana drugih država otvorenoj za potpis u Washingtonu 18. marta 1965. godine (Vašingtonska konvencija), ako su obje Države ugovornice potpisnice Vašingtonske konvencije i ako se Vašingtonska konvencija može primijeniti na spor;
 - b) arbitražnom tribunalu ustanovljenom prema arbitražnim pravilima (Pravila) Komisije Ujedinjenih naroda o međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL), mada ova Pravila mogu biti modificirana od strane u sporu (Organ za naimenovanje pomenut u članu 7. Pravila bit će generalni sekretar Centra); ili
 - c) arbitražnom tribunalu konstituiranom u skladu s arbitražnim pravilima bilo koje arbitražne institucije za koju se uzajamno dogovore strane u sporu.
4. Bez obzira na činjenicu da investitor može podnijeti spor obavezujućoj arbitraži prema stavu 3., on može, prije institucije arbitražnog postupka ili tokom postupka, tražiti pred sudskim ili upravnim tribunalima Države ugovornice, koja je strana u sporu, privremeno oslobođanje u cilju očuvanja njegovih prava i interesa, pod uvjetom da ono ne uključuje zahtjev za plaćanje bilo kakvih šteta.
5. Svaka Država ugovornica ovim daje neopozivu saglasnost za podnošenje investicionog spora na rješavanje obavezujućoj arbitraži u skladu s izborom investitora prema stavu 3. (a) i (b) ili uzajamnom sporazumu obje strane u sporu prema stavu 3.(c).
6. a) Saglasnost data u stavu 5. zajedno sa saglasnošću datoj po stavu 3. bit će dovoljan uvjet za pismeni sporazum strana u sporu za svrhe svakog od njih, Poglavlje II Vašingtonske konvencije. Pravila dodatne institucije, član II Konvencije Ujedinjenih naroda o priznavanju i izvršavanju stranih arbitražnih odluka, sačinjene u New Yorku. 10. juna 1958. godine (Njujorška konvencija) i član 1. Arbitražnih pravila UNCITRAL-a.
- b) Bilo koja arbitraža prema ovom članu, kao što može biti uzajamno dogovoreno između strana u sporu, mora se održati u državi koja je potpisnica Njujorške konvencije. Zahtjevi podneseni arbitraži prema ovom stavu smatrat će se da su nastali iz komercijalnih odnosa ili poslova u svrhe člana 1. Njujorške konvencije.
- c) Nijedna Država ugovornica neće dati diplomatsku zaštitu niti podnijeti međunarodnu tužbu u pogledu bilo kakvog spora koji se odnosi na arbitražu, osim u slučaju da se druga Država ugovornica ne pridržava i ne postupi u skladu s donesenom odlukom u tom sporu. Međutim, diplomatska zaštita za svrhe ovog podstava neće uključivati neformalne diplomatske razmjene isključivo u cilju olakšanja rješavanja spora.
7. Arbitražni tribunal, ustanovljen prema ovom članu, odlučivat će u vezi sa spornim pitanjima u skladu s pravilima zakona, kao što može biti dogovoreno između strana u sporu. U odsustvu takvog sporazuma, on će primjenjivati zakon Države ugovornice u sporu, uključujući njena pravila o sukobu zakona i priznata pravila međunarodnog prava koja se mogu primjenjivati, također uzimajući u obzir bitne odredbe ovog sporazuma.
8. U svrhu člana 25.(2) (b) Vašingtonske konvencije, investitor, ukoliko nije fizičko lice, koji ima ržavljanstvo Države ugovornice u sporu na dan pismene saglasnosti koja se odnosi na stav (6) i koji je. prije nego nastane spor između njega i te

Države ugovornice, pod kontrolom investitora druge Države ugovornice, tretirat će se kao "državljanin druge Države ugovornice", a za svrhu člana 1.(6) Pravila dodatne arbitraže tretirat će se kao "državljanin druge Države".

9. Odluke arbitraže, koje mogu sadržavati odluku o kamati, bit će konačne i obavezujuće za strane u sporu. Svaka Država ugovornica odmah će izvršiti svaku takvu odluku i donijet će odredbe za efektivno osnaženje tih odluka na njenoj teritoriji.
10. U bilo kakvim procedurama sudskim, arbitražnim ili drugim, ili pri osnaženju bilo koje odluke u vezi s investicionim sporom između Države ugovornice i investitora druge Države ugovornice, Država ugovornica neće koristiti kao odbranu svoj imunitet suvereniteta. Protivzahtjev ili pravo odgađanja ne mogu se zasnivati na činjenici da je dotični investitor primio ili će primiti po ugovoru o osiguranju, obeštećenje ili drugu kompenzaciju za sve ili za dio njenih navodnih šteta od bilo koje treće strane, bilo javne ili privatne, uključujući tu drugu Državu ugovornicu i njena pododjeljenja, agencije ili organe.

Član 10.

Rješavanje sporova između Država ugovornica

1. Obje Ugovorne strane će, što je više moguće, rješavati svaki spor u pogledu tumačenja ili primjene ovog sporazuma putem konsultacija ili drugih diplomatskih kanala.
2. Ako se spor ne riješi u roku od šest mjeseci od datuma kad je uloženo zahtjev za takvim konsultacijama ili drugim diplomatskim kanalima od strane bilo koje Države ugovornice i ukoliko se Države ugovornice inače ne saglase pismeno, jedna od Država ugovornica može, uz pismeni zahtjev drugoj od Država ugovornica, dostaviti spor arbitražnom sudu u skladu sa slijedećim odredbama ovog člana.
3. Arbitražni sud bit će konstituiran na slijedeći način: svaka Država ugovornica imenovat će jednog člana, a ova dva člana saglasit će se o državljaninu treće države kao predsjedavajućem arbitražnog suda kojeg će naimenovati dvije Države ugovornice. Ovi članovi bit će imenovani u roku od dva mjeseca, a predsjedavajući Suda u roku od četiri mjeseca, od datuma kada je jedna od Država ugovornica informirala drugu Državu ugovornicu da namjerava podnijeti spor arbitražnom sudu.
4. Ako se ne udovolji rokovima u stavu 3., svaka od Država ugovornica može, u odsustvu nekog drugog aranžmana, pozvati predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je taj isti predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Država ugovornica ili ako je na drugi način spriječen da izvrši navedenu funkciju, potpredsjednik Međunarodnog suda pravde bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je potpredsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Država ugovornica i ako je i on također spriječen da izvrši ovu funkciju, član Međunarodnog suda pravde koji je slijedeći po zvanju a nije državljanin ni jedne od Država ugovornica bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja.
5. Arbitražni sud donosit će svoju odluku većinom glasova. Ova odluka donosit će se u skladu s ovim sporazumom i prihvaćenim pravilima međunarodnog prava koja se mogu primijeniti i bit će konačna i obavezujuća za obje Države ugovornice. Svaka Država ugovornica snosit će troškove člana arbitražnog suda kojeg je imenovala ta Država ugovornica, kao i troškove njenog predstavljanja u arbitražnim postupcima. Troškove predsjedavajućeg, kao i druge troškove arbitražnog postupka, snosit će ravnomjerno dvije Države ugovornice. Međutim, arbitražni sud može, po svom nahođenju, narediti da veći dio ili svi takvi troškovi budu plaćeni od strane jedne Države ugovornice. U svakom drugom pogledu, arbitražni sud odredit će svoj postupak.

Član 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Član 11.

Odnos između Država ugovornica

Odredbe ovog sporazuma primjenjivat će se bez obzira na to da li postoje diplomatski ili konzularni odnosi između Država ugovornica.

Član 12.

Primjena drugih pravila i razmjena informacija

1. Ako zakonodavstvo jedne od Država ugovornica ili obaveze po međunarodnom pravu koje postoje ili će biti ustanovljene kasnije između Država ugovornica, u dodatku ovom sporazumu, sadrže pravila, bilo opća ili posebna kojim se investicijama investitora druge Države ugovornice daje tretman koji je povoljniji od onog koji se osigurava ovim sporazumom, ova pravila će u mjeri u kojoj su povoljnija za investitora prevladati nad ovim sporazumom.
2. Na zahtjev bilo koje Države ugovornice, razmijenit će se informacije o utjecaju koji zakoni, propisi, odluke, administrativne prakse, procedure ili politike druge Države ugovornice mogu imati na investicije obuhvaćene ovim sporazumom.

Član 13.

Obim sporazuma

Ovaj sporazum odnosit će se na sve investicije, bilo da su postojeće ili da su izvršene od strane investitora bilo koje Države ugovornice na teritoriji druge Države ugovornice nakon datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.

Da bi se izbjegle nedoumice, ovaj sporazum ne daje prava niti obaveze u odnosu na događaje, uključujući i one opisane u čl. 5. i 6. ovog sporazuma, koji su se desili prije parafiranja Sporazuma, tj. prije 24. septembra 1997. godine.

Član 14.

Stupanje na snagu

Svaka Država ugovornica obavijestit će drugu u pismenoj formi kad budu ispunjeni njeni ustavni zahtjevi za stupanje na snagu ovog sporazuma, u Sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana nakon datuma primitka druge obavijesti.

Član 15.

Trajanje i raskid

1. Ovaj sporazum ostat će na snazi za period od trideset (30) godina i nastaviti će da važi dalje za isti period ili periode ako jednu godinu prije isteka početnog ili nekog slijedećeg perioda jedna od Država ugovornica ne obavijesti drugu pismenim putem o svojoj namjeri da otkáže ovaj sporazum.
2. U pogledu investicija koje su izvršene prije datuma kad je obavijest o otkazu ovog sporazuma postala punovažna, odredbe ovog sporazuma će i dalje biti punovažne za period od dvadeset (20) godina od datuma otkaza ovog sporazuma.

U potvrdu gornjeg, odgovarajući opunomoćenci obje Države ugovornice potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u Kuvajtu dana srijeda, Rabiul-evel 1422. godine po H., što odgovara danu 13. juni 2001. godine u dva originala na bosanskom, hrvatskom, srpskom, arapskom i engleskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju odstupanja, engleska verzija bit će mjerodavna.

Za Bosnu i Hercegovinu
Edhem Pašić, s. r.

Za Državu Kuvajt
Abdulmuhsin Y. Al-Hunaif, s. r.

Broj 1-02-01-44/02
5. februar 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, s. r.

SADRŽAJ

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

- 14 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u predaji i prihvatu lica čiji je boravak nezakonit
- 15 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o razvojnom kreditu između Bosne i Hercegovine i Međunarodne asocijacije za razvoj
- 16 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o razvojnom kreditu između Bosne i Hercegovine i Međunarodne asocijacije za razvoj
- 17 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
- 18 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta koji se odnosi na angažiranje djece u oružanom sukobu
- 19 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta a koji se odnosi na prodaju djece, dječiju prostituciju i dječiju pornografiju

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 20 Odluka o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. novembra 2000. godine
- 21 Odluka o ratifikaciji Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. novembar 2000.godine

- 22 Odluka o ratifikaciji Protokola za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. novembar 2000. godine 67
- 23 Odluka o ratifikaciji Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o saradnji i međusobnoj pomoći u carinskim pitanjima 70
- 24 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Italije o podsticanju i zaštiti investicija 73
- 25 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Austrije o unapređenju i zaštiti investicija 77
- 26 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o recipročnom unapređenju i zaštiti investicija 81
- 27 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Mađarske o ukidanju viza za nosioce diplomatskih i službenih putnih isprava 85
- 28 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Švicarskog federalnog vijeća u vezi sa međunarodnim cestovnim prijevozom osoba i roba sa protokolom 86
- 29 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Države Kuvajt o podsticanju i recipročnoj zaštiti investicija 88

SLUŽBENI GLASNIK B O S N E I HERCEGOVINE

dodatak

MEĐUNARODNI UGOVORI

Godina VI/II - Broj 3

Srijeda, 27. ožujka 2002. godine
S A R A J E V O

ISSN 1512-7532
Hrvatski jezik

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

14

Na temelju članka IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 17. siječnja 2002. godine i na sjednici Zastupničkog doma održanoj 12. veljače 2002. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SUGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O
SURADNJI U PREDAJI I PRIHVATU OSOBA KOJIH JE
BORAVAK PROTUZAKONIT**

I

Daje se suglasnost za ratifikaciju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o suradnji u predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit, potpisan 27. srpnja 2000. godine u Sarajevu.

II

Odluku objaviti u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 30/02
12. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH dr. Željko Mirjanić, v. r.	Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Sejfudin Tokić, v. r.
---	--

15

Na temelju članka IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 7. ožujka 2002. godine i na sjednici Zastupničkog doma održanoj 12. veljače 2002. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SUGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
SPORAZUMA O RAZVOJNOM KREDITU IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE
ASOCIJACIJE ZA RAZVOJ**

I

Daje se suglasnost za ratifikaciju Sporazuma o razvojnom kreditu (Drugi Projekt lokalne inicijative) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne asocijacije za razvoj, potpisan 19. listopada 2001. godine u Sarajevu.

II

Odluku objaviti u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 31/02
7. ožujka 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH dr. Željko Mirjanić, v. r.	Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Sejfudin Tokić, v. r.
---	--

16

Na temelju članka IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 7. ožujka 2002. godine i na sjednici Zastupničkog doma održanoj 12. veljače 2002. godine, donijela je

I

II

17

I

II

18

Na temelju članka V. točka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123 sjednici od 5. veljače 2002.godine, donijelo je

I

II

19

I

II

Predsjedatelj Predsjedatelj
Zastupničkog doma Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH Parlamentarne skupštine BiH
dr. **Željko Mirjanić**, v. r. **Sejfudin Tokić**, v. r.

ODLUKU

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA, NJUJORK, 15. STUDENOG 2000. GODINE

Članak 1.

Ratificira se Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Njujork, 15. studenog 2000. godine, po dobijenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na temelju odluke PS BiH broj 6/02 od 17.01.2002. godine.

Članak 2.

Tekst Konvencije glasi

KONVENCIJA

UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Članak 1.

Obrazloženje svrhe

Svrha ove konvencije je da unaprijedi suradnju, spriječi i efikasno se bori protiv transnacionalnoga organiziranoga kriminala.

Članak 2.

Uporaba termina

Za svrhe ove konvencije:

- (a) "Organizirana kriminalna grupa" znači grupa ustrojena od tri ili više osoba, koja postoji određeno vrijeme i djeluje sukladno cilju da počinji jedno ili više teških kaznenih djela ili prekršaja ustanovljenih sukladno ovoj konvenciji, radi stjecanja, neposredno ili posredno, financijske ili druge materijalne koristi;
- (b) "Teško kazneno djelo" znači ponašanje koji predstavlja prekršaj kašnjenjem maksimalnim lišavanjem slobode od najmanje četiri godine ili težu kaznu;
- (c) "Ustrojena grupa" znači grupa koja nije nasumice formirana za neposredno činenje prekršaja i koja ne mora imati formalno određene uloge za svoje članove, kontinuitet članstva ili razvijenu strukturu;
- (d) "Imovina" znači sva imovina, bilo materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, fizička ili nefizička i pravni dokumenti ili instrumenti kojima se dokazuje vlasništvo nad tom imovinom, ili interesi u toj imovini;
- (e) "Prihodi od kriminala" znači sva imovina koja je dobivena ili stečena, neposredno ili posredno, činjenjem prekršaja;
- (f) "Zalaganje" ili "zaplijena" znači privremena zabrana prenosa, konverzije, raspolaganja ili kretanja imovine ili privremeno preuzimanje staranja ili kontrole nad imovinom po temelju naloga izdatog od suda ili drugoga mjerodavnoga tijela;
- (g) "Konfiskacija", koja uključuje zaplijenu kada je primjenjivo, znači trajno lišavanje imovine na temelju naloga suda ili drugoga mjerodavnoga tijela;
- (h) "Predikativni prekršaj" znači svaki prekršaj iz kojeg je stvoren prihod koji može postati predmetom prekršaja, kako je definiran u članku 6 ove konvencije;
- (i) "Kontrolirana isporuka" znači metod kojim se dozvoljava da nezakonite ili sumnjive pošiljke izađu iz, prođu kroz ili uđu u teritorij jedne ili više država uz znanje i pod nadzorom njihovih mjerodavnih tijela, u pogledu istrage, prekršaja i identifikacije osoba uključenih u činjenje tog prekršaja;
- (j) "Regionalna organizacija za ekonomske integracije" znači organizacija koju stvore suverene države date regije, na koju su njene države članice prenijele ovlast glede pitanja koja regulira ova konvencija i koja je propisno ovlaštena, sukladno svojim internim procedurama, da potpisuje, ratificira, prihvata, odobrava ili njoj pristupa; pozivanje na "države strane" po ovoj konvenciji primjenjivat će se na te organizacije u granicama njihove ovlasti.

Članak 3.

Domašaj primjene

1. Ova konvencija će se primjenjivati, osim ako nije u njoj drukčije navedeno, na sprječavanje, istragu i gonjenje:
 - (a) Prekršaja ustanovljenih sukladno s čl. 5, 6, 7, 8 i 23 ove konvencije; i
 - (b) Teška kaznena djela kako su definirana u članku 2 ove konvencije;kada je prekršaj transnacionalne prirode i uključuje organiziranu kriminalnu grupu.
2. Za svrhe stavka 1 ovog članka, prekršaj je transnacionalne prirode ako je:
 - (a) Počinjen u više od jedne države;
 - (b) Počinjen u jednoj državi, ali se znatan dio priprema, planiranja, vođenja ili kontrole odvija u nekoj drugoj državi;
 - (c) Počinjen u jednoj državi, ali uključuje organiziranu kriminalnu grupu koja je umiješana u kaznene radnje u više od jedne države; ili
 - (d) Počinjen u jednoj državi, ali ima znatne posljedice u nekoj drugoj državi.

Članak 4.

Zaštita suvereniteta

1. Države strane izvršavaju svoje obveze prema ovoj konvenciji sukladno s načelima suverene jednakosti i teritorijalnoga integriteta država i neuplitanja u domaće poslove drugih država.
2. Ništa iz ove konvencije ne daje pravo državi strani da na teritoriju druge države primjenjuje jurisdikciju i obnaša funkcije koje su isključivo rezervirane za tijela te druge države po njenom domaćemu pravu.

Članak 5.

Kriminalizacija učešća u organiziranoj kriminalnoj grupi

1. Svaka država strana će usvojiti zakonske odredbe i druge mjere potrebne da se ustanove kao kazneni prekršaji ako se počinu namjerno:
 - (a) Jedna ili oba sljedeća kaznena prekršaja koji se razlikuju od prekršaja koji sadrže pokušaj ili izvršenje kaznene djelatnosti:
 - (i) Dogovor s jednom ili više drugih osoba da se počinji teško kazneno djelo za svrhu koja se neposredno ili posredno odnosi na stjecanje financijske ili druge materijalne koristi i, ako se to traži po domaćem pravu, uključuje djelo poduzeto od strane jednog od učesnika u pomaganju sporazuma ili koje uključuje organiziranu kriminalnu grupu;
 - (ii) Ponašanje osobe koja, uz saznanje bilo o cilju i općoj kaznenoj djelatnosti organizirane kriminalne grupe ili njenoj namjeri da počinji kaznena djela u pitanju, aktivno učestvuje u:
 - a. Kaznenim radnjama organizirane kriminalne grupe;
 - b. Drugim aktivnostima organizirane kriminalne grupe uz saznanje da će njegovo ili njeno učestvovanje doprinijeti postizanju gore opisanog kaznenog cilja;

- (b) Organiziranje, vođenje, pomaganje, podsticanje na, olakšavanje ili savjetovanje o činjenju teškog kaznenog djela koje uključuje organiziranu kriminalnu grupu.
2. Znanje, namjera, cilj, svrha ili sporazum naveden u stavku 1 ovog članka može se izvesti iz objektivnih, faktičkih okolnosti.
3. Države strane čije domaće pravo zahtijeva da se organizirana kriminalna grupa uključi kao prekršaj ustanovljen sukladno sa stavkom 1 (a) (i) ovog članka će osigurati da njihovo domaće pravo obuhvati sva teška kaznena djela koja uključuju organizirane kaznene grupe. Te države strane, kao i države strane čije domaće pravo zahtijeva akt promicanja sporazuma za svrhe prekršaja ustanovljenih sukladno stavku 1 (a) (i) ovog članka, o tome će obavijestiti generalnog tajnika Ujedinjenih naroda u trenutku potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti s ovom konvencijom ili pristupanju ovoj konvenciji.

Članak 6.

Kriminalizacija pranja prihoda od kriminala

1. Svaka država strana će usvojiti, sukladno temeljnim načelima svoga domaćega prava, zakonske odredbe i druge mjere potrebne da se ustanove kao kazneni prekršaji, kada se počine namjerno:
- (a) (i) Konverzija ili transfer imovine, znajući da je ta imovina prihod od kriminala radi prikrivanja ili prerušavanja nelegalnog porijekla imovine ili pomaganje osobi koja je uključena u činjenje predikativnog prekršaja poradi izbjegavanja pravnih posljedica njegovog ili njenog djela;
- (ii) Prikrivanje ili prerušavanje stvarne prirode, izvora, mjesta, razmještaja, kretanja ili vlasništva ili prava glade imovine, sa znanjem da je ta imovina prihod od kriminala.
- (b) U ovisnosti od temeljnih postavki svog pravnoga sustava:
- (i) Sticanje, posjedovanje ili korištenje imovine znajući, u trenutku prijema, da je ta imovina prihod od kriminala;
- (ii) Učešće u, povezanost sa, ili konspiracija u činjenju, pokušaji da se učini i pomogne, podstakne, olakša i savjetuje činjenje bilo kojeg od prekršaja ustanovljenih sukladno ovom članku.
2. Radi provedbe ili primjene stavka 1 ovog članka:
- (a) Svaka država strana tražit će da primijeni stavak 1 ovog članka u najširem dijapazonu predikativnog prekršaja;
- (b) Svaka država strana uključit će kao predikativne prekršaje sva teška kaznena djela prema definiciji iz članka 2 ove konvencije i prekršaje ustanovljene sukladno čl. 5, 8 i 23 ove konvencije. U slučaju država strana čije zakonske odredbe daju popis specifičnih predikativnih prekršaja, one će, kao najmanju mjeru, uključiti tu listu u sveobuhvatni dijapazon prekršaja povezanih s organiziranim kriminalnim grupama;
- (c) Za svrhe točke (b), predikativni prekršaji će uključivati prekršaje počinjene i u okviru i izvan okvira jurisdikcije države strane koja je u pitanju. Međutim, prekršaji počinjeni izvan jurisdikcije države strane predstavljat će predikativne prekršaje samo kada je to ponašanje kazneni prekršaj prema domaćem pravu države gdje je počinjen i bio bi kazneni prekršaj po domaćem zakonu države strane koja provodi ili primjenjuje ovaj članak da je počinjen u njoj;
- (d) Svaka država strana će obezbijediti kopije svojih zakona koji provode ovaj članak i svih narednih promjena tih zakona ili njihov opis generalnom tajniku Ujedinjenih naroda;
- (e) Ukoliko temeljna načela domaćega prava države strane to zahtijevaju, može se predvidjeti da se prekršaji predviđeni

u stavku 1 ovog članka ne primjenjuju na osobe koje su počinile predikativni prekršaj;

- (f) Saznanje, namjera ili svrha predviđeni kao element prekršaja definirani u stavku 1 ovog članka može se izvući iz objektivnih, faktičkih okolnosti.

Članak 7.

Mjere za borbu protiv pranja novca

1. Svaka država strana će:
- (a) Uspostaviti sveobuhvatan domaći regulatorni i nadzorni režim za bankarske i nebankarske financijske institucije i, kad je uputno, druga tijela koja su naročito osjetljiva na pranje novca, u okviru svoje ovlasti, radi odvratanja i otkrivanja svih oblika pranja novca, koji će režim istaknuti uvjete za identifikaciju klijenta, evidenciju i izvještavanje o sumnjivim transakcijama;
- (b) Bez štete po čl. 18 i 27 ove konvencije, osigurati da administrativna, regulatorna tijela i tijela koja provode zakon i druga tijela predviđena za borbu protiv pranja novca (uključujući, kada je prema domaćem zakonu uputno, sudska tijela) imaju mogućnost da suraduju i razmjenjuju informacije na nacionalnoj i internacionalnoj razini u okviru uvjeta predviđenih njenim domaćim pravom i, u tu svrhu, razmotrit će osnivanje financijske obavještajne jedinice koja će imati ulogu nacionalnog središta za prikupljanje, analizu i dostavu informacija u svezi s potencijalnim pranjem novca.
2. Države strane će razmotriti provedbu mogućih/izvodivih mjera za otkrivanje i praćenje kretanja gotovog novca i odgovarajućih prenosivih/utrživih instrumenata preko svojih granica uz garanciju da će obezbijediti ispravnu uporabu informacija i neće sprječavati na bilo koji način kretanja legitimnog kapitala. Te mjere mogu uključivati uvjet da pojedinci i firme prijavljuju prekogranični transfer većih količina gotovog novca i odgovarajućih utrživih/prenosivih instrumenata.
3. Kod uspostave domaćeg regulatornog i nadzornog režima prema uvjetima ovog članka, a bez štete za bilo koji drugi članak ove konvencije, države strane se pozivaju da kao smjernicu koriste relevantne inicijative regionalnih, međuregionalnih i multilateralnih organizacija protiv pranja novca.
4. Strane države će nastojati razviti i promovirati globalnu, regionalnu, subregionalnu i bilateralnu suradnju između sudskih tijela, tijela za provedbu zakona i financijskih i regulatornih tijela radi borbe protiv pranja novca.

Članak 8.

Kriminalizacija korupcije

1. Svaka država strana usvojiti će zakonske odredbe i druge mjere koje budu potrebne za utvrđivanje kao kaznenih prekršaja, kada se počine namjerno:
- (a) Obećanje, nudičenje ili davanje javnim službenicima, direktno ili indirektno, nezakonite koristi, za službenika osobno ili neku drugu osobu ili subjekt, radi toga da službenik djeluje ili se suzdrži od djelovanja u vršenju svojih službenih dužnosti;
- (b) Navođenje na ili prihvatanje, od strane javnog službenika direktno ili indirektno, nezakonite koristi, za službenika osobno ili neku drugu osobu ili subjekt, kako bi službenik djelovao ili se suzdržao od djelovanja u obnašanju svojih službenih dužnosti.
2. Svaka država strana će razmotriti usvajanje zakonskih odredaba ili drugih mjera koje budu potrebne da se uspostavi kao kazneni prekršaj ponašanje navedeno u stavku 1 ovog članka koje uključuje inozemnog javnog službenika ili međunarodnog državnog službenika. Na isti način, svaka država strana će razmotriti ustanovljenje drugih oblika korupcije kao kaznenih prekršaja.

3. Svaka država strana će usvojiti i potrebne mjere poradi ustanovljavanja učešća u svojstvu saučesnika kao kaznenog prekršaja u prekršaju ustanovljenom sukladno ovom članku.
4. Za svrhe stavka 1 ovog članka i članka 9 ove konvencije, "javni službenik" znači javni službenik ili osoba koja pruža neku javnu uslugu kako je definirano domaćim zakonom i kako se primjenjuje u kaznenom pravu države strane u kojoj osoba u pitanju obnaša tu funkciju.

Članak 9.

Mjere protiv korupcije

1. Pored mjera predviđenih u članku 8. ove konvencije, svaka strana država će, u mjeri koja odgovara i koja je sukladna s njenim pravnim sustavom, donijeti zakonske odredbe, administrativne ili druge efektivne mjere za promoviranje integriteta i sprečavanje, otkrivanje i kažnjavanje korupcije javnih službenika.
2. Svaka država strana će poduzeti mjere da osigura djelotvornu akciju putem svojih tijela na sprječavanju, otkrivanju i kažnjavanju korupcije javnih službenika, uključujući i davanje tim tijelima odgovarajuće samostalnosti za odvratanje neprimjerenog djelovanja na njihove akcije.

Članak 10.

Odgovornost pravnih osoba

1. Svaka država strana će donijeti mjere po potrebi, sukladno sa svojim pravnim načelima, za uspostavljanje odgovornosti pravnih osoba za učešće u teškim kaznenim djelima uključujući i organiziranu kriminalnu grupu i za prekršaje ustanovljene sukladno s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije.
2. Zavisno od pravnih načela države strane, odgovornost pravnih osoba može biti kaznena, građanska ili administrativna.
3. Ta odgovornost će biti bez štete po kaznenu odgovornost fizičkih osoba koja su počinila prekršaje.
4. Svaka država strana će, posebno, osigurati da pravne osobe koja se smatraju odgovornim sukladno s ovim člankom podliježu važećim, srazmjernim i kaznenim i nezakaznim sankcijama odvratanja, uključujući i novčane sankcije.

Članak 11.

Gonjenje, sudska odluka i sankcije

1. Svaka država strana će podvrći činjenje prekršaja ustanovljenog sukladno s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije sankcijama koje uzimaju u obzir težinu tog prekršaja.
2. Svaka država strana će nastojati osigurati da sve diskrecione pravne ovlasti po njenom domaćem pravu koje se odnose na gonjenje osoba zbog prekršaja sadržanih u ovoj konvenciji budu izvršene radi maksimiziranja djelotvornosti mjera na provođenju zakona glede tih prekršaja i odgovarajućim obzirom prema potrebi odvratanja od činjenja tih prekršaja.
3. U slučaju prekršaja ustanovljenih sukladno s člancima 5, 6, 8 i 23 ove konvencije, svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere, sukladno sa svojim domaćim pravom i dužnim poštivanjem prava obrane, da traži da se osiguraju uvjeti nametnuti u svezi s odlukama o oslobađanju do sudske postupka ili žalbe uzmu u obzir potrebu da osigura prisustvo optuženog na narednim kaznenim postupcima.
4. Svaka država strana će osigurati da njeni sudovi ili druga nadležna tijela imaju na umu ozbiljnost prekršaja sadržanih u ovoj konvenciji kada razmatraju mogućnost ranijeg oslobađanja ili uvjetnog puštanja na slobodu osoba osuđenih za te prekršaje.
5. Svaka država strana će, po potrebi, ustanoviti po svom domaćem pravu zakon o dužini perioda zastarjevanja za pokretanje postupka za svaki prekršaj obuhvaćen ovom konvencijom i duži period kada je navodni prekršitelj izbjegao primjenu pravde.
6. Ništa što je sadržano u ovoj konvenciji neće uticati na načelo da opis prekršaja ustanovljenih sukladno s ovom konvencijom i mjerodavne pravne obrane ili drugih pravnih načela kojima se

kontrolira zakonitost ponašanja bude rezervirana za domaće pravo države strane i da ti prekršaji budu gonjeni i kažnjeni sukladno s tim pravom.

Članak 12.

Konfiskacija i zaplijena

1. Države strane će usvojiti, u najvećoj mogućoj mjeri u okviru svojih pravnih sustava, mjere koje budu potrebne da se omogući konfiskacija:
 - (a) Prihoda od kriminala dobivenih od prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom ili imovine čija vrijednost odgovara vrijednosti tih prihoda;
 - (b) Imovine, opreme ili drugih instrumentalija korištenih ili namijenjenih za uporabu u prekršajima obuhvaćenim ovom konvencijom.
2. Države strane će usvojiti potrebne mjere da se omogući identifikacija, praćenje, zaleđavanje ili zaplijena bilo kojeg predmeta navedenog u stavku 1 ovog članka radi konačne konfiskacije.
3. Ukoliko su prihodi od kriminala pretvoreni ili prebačeni, djelimično ili u cjelini, u drugu imovinu, ta imovina će podlijezati mjerama navedenim u ovom članku umjesto prihoda.
4. Ukoliko su prihodi od kriminala izmiješani s imovinom stečenom iz legitimnih izvora, ta će imovina, bez štete po bilo koje ovlasti koje se odnose na zaleđavanje ili zaplijenu, podlijezati konfiskaciji do procijenjene vrijednosti izmiješanih prihoda.
5. Dohodak ili druge koristi dobivene iz prihoda od kriminala, od imovine u koju je prihod od kriminala transformiran ili pretvoren ili od imovine s kojom je prihod od kriminala izmiješan također će podlijezati mjerama navedenim u ovom članku, na isti način i u istoj mjeri kao i prihod od kriminala.
6. Za potrebe ovog članka i članka 13 ove konvencije, svaka država strana će ovlastiti svoje sudove i druga nadležna tijela da naredi da se bankarska, finansijska ili komercijalna evidencija stavi na raspolaganje ili zaplijenu. Države strane neće odbiti djelovati po odredbama ovog stavka po podlozi bankarske tajne.
7. Države strane mogu razmotriti mogućnost da zatraže da prekršitelj dokaže zakonito porijeklo navodnih prihoda od kriminala ili druge imovine koja podliježe konfiskaciji, s tim da je taj uvjet sukladno načelima njihovog domaćeg prava i naravi sudske i drugih postupaka.
8. Odredbe ovog članka neće se tumačiti na štetu prava *bona fide* trećih strana.
9. Ništa što je sadržano u ovom članku neće uticati na princip da mjere na koje se on odnosi budu definirane i provedene sukladno sa i po odredbama domaćeg prava države strane.

Članak 13.

Međunarodna suradnja na konfiskaciji

1. Država strana koja primi zahtjev od druge države strane koja ima jurisdikciju nad prekršajem koji je obuhvaćen ovom konvencijom za konfiskaciju prihoda od kriminala, imovine, opreme ili instrumentalija navedenih u članku 12, stavku 1, ove konvencije koja se nalazi na njenom teritoriju će, u najvećoj mogućoj mjeri u okviru svog domaćeg pravnog sustava:
 - (a) Podnijeti zahtjev svojim ovlaštenim tijelima poradi dobijanja naloga za konfiskaciju i, ako se takav nalog izda, provesti ga; ili
 - (b) Podnijeti svojim ovlaštenim tijelima, poradi provedbe kako je traženo, nalog za konfiskaciju izdat od suda na teritoriju države strane koja podnosi zahtjev sukladno s člankom 12, stavak 1, ove konvencije kada se odnosi na prihod od kriminala, imovinu, opremu ili druge instrumentalije navedene u članku 12, stavak 1, koji se nalaze na teritoriju države strane kojoj se podnosi zahtjev.

2. Po zahtjevu koji podnese druga država strana koja ima jurisdikciju nad prekršajem koji je obuhvaćen ovom konvencijom, država strana primalac zahtjeva će poduzeti mjere da identificira, prati i zaledi ili zaplijeni prihod od kriminala, imovinu, opremu ili druge instrumentalije navedene u članku 12, stavak 1, ove konvencije radi moguće konfiskacije koju će narediti bilo država strana podnosilac zahtjeva ili, sukladno zahtjevu prema stavku 1 ovog članka, država strana primalac zahtjeva.
3. Odredbe članka 18 ove konvencije primjenjuju se, *mutatis mutandis* na ovaj članak. Pored transformacija navedenih u članku 18, stavak 15, zahtjevi koji se podnose sukladno s ovim člankom sadržavat će:
 - (a) Kad se radi o zahtjevu koji se odnaša na stavak 1 (a) ovog članka, opis imovine koju treba konfiscirati i navod činjenica koje su uporište države strane koja podnosi zahtjev koji je dovoljan da omogući državi strani kojoj se podnosi zahtjev da traži nalog po svom domaćem pravu;
 - (b) Kad se radi o zahtjevu koji se odnaša na stavak 1 (b) ovog članka, pravno prihvatljivu kopiju naloga za konfiskaciju na kojem se zasniva zahtjev izdat od strane države strane koja podnosi zahtjev, navod činjenica i informacije po kojima se traži izvršenje naloga;
 - (c) Kad se radi o zahtjevu koji se odnaša na stavak 2 ovog članka, navod činjenica koje su uporište države strane koja podnosi zahtjev i opis traženih radnji.
4. Odluke ili akcije predviđene u st. 1 i 2 ovog članka donijet će država strana primalac zahtjeva sukladno sa i u ovisnosti od odredaba svog domaćeg prava i njegovih pravila procedure ili nekog bilateralnog ili multilateralnog ugovora, sporazuma ili aranžmana prema kojem je možda obvezna u odnosu na državu stranu koja podnosi zahtjev.
5. Svaka država strana će pribaviti kopije svojih zakona i propisa kojima se provodi ovaj članak i svih narednih promjena tih zakona i propisa ili njihove opise za generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.
6. Ukoliko država strana odabere da uvjetuje poduzimanje mjera navedenih u st. 1 i 2 ovog članka postojanjem relevantnog ugovora, ta država strana će smatrati ovu konvenciju potrebnim i dovoljnim ugovornim temeljem.
7. Država strana može odbiti suradnju po ovom članku ukoliko prekršaj na koji se zahtjev odnaša nije obuhvaćen ovom konvencijom.
8. Odredbe ovog članka neće se tumačiti na štetu prava *bona fide* trećih strana.
9. Države strane će razmotriti sklapanje bilateralnih ili multilateralnih ugovora, sporazuma ili aranžmana radi pojačanja djelotvornosti međunarodne suradnje poduzete sukladno s ovim člankom.

Članak 14.

Raspolaganje konfiskovanim prihodom od kriminala ili imovine

1. Prihodom od kriminala ili imovinom koje konfiskuje država strana sukladno s čl. 12 ili 13, stavak 1, ove konvencije raspolagat će ta država strana sukladno sa svojim domaćim pravom i administrativnim postupkom.
2. Kada postupaju na zahtjev neke druge države strane sukladno s člankom 13 ove konvencije, države strane će, koliko im dozvoljava domaće pravo i ako se to zahtjeva, prioritetno razmotriti vraćanje konfiskovanog prihoda od kriminala ili imovine državi strani koja podnosi zahtjev, kako bi ona mogla kompenzirati žrtve kaznenog djela ili vratiti taj prihod od kriminala ili imovinu njihovim legitimnim vlasnicima.
3. Kada postupaju na zahtjev neke druge države strane sukladno s čl. 12 i 13 ove konvencije, država strana može posebno razmotriti zaključivanje sporazuma ili aranžmana o:

- (a) Prilaganju vrijednosti tog prihoda od kriminala ili imovine ili sredstava dobivenih prodajom tih prihoda od kriminala ili imovine ili njihov dio na račun određen sukladno s člankom 30, stavak 2 (c) ove konvencije i međuvladinim tijelima koja su specijalizirana za borbu protiv organiziranog kriminala;
- (b) Zajedničkom korištenju s drugim državama stranama, redovito ili od slučaja do slučaja, tih prihoda od kriminala ili imovine, ili sredstava dobivenih prodajom tih prihoda od kriminala ili imovine, sukladno sa svojim domaćim pravom ili administrativnim postupkom.

Članak 15.

Jurisdikcija

1. Svaka država strana će usvojiti neophodne mjere za uspostavljanje svoje jurisdikcije nad prekršajima ustanovljenim sukladno s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije kada je:
 - (a) Prekršaj počinjen na teritoriju te države strane; ili
 - (b) Prekršaj počinjen na brodu koji plovi pod zastavom te države strane ili avionu koji je registriran po zakonima te države strane u trenutku kada je prekršaj počinjen.
2. U ovisnosti od članka 4 ove konvencije, država strana može također uspostaviti svoju jurisdikciju nad svakim tim prekršajem kada je:
 - (a) Prekršaj počinjen protiv državljanina te države strane;
 - (b) Prekršaj počinjen od strane državljanina te države strane ili osobe bez državljanstva koja ima stalni boravak na njenoj teritoriji; ili
 - (c) Prekršaj je:
 - (i) Ustanovljen člankom 5, stavak 1 ove konvencije i počinjen je izvan njenog teritorija radi činjenja teškog kaznenog djela na njenom teritoriju;
 - (ii) Ustanovljen sukladno s člankom 6, stavak 1 (b) (ii), ove konvencije i počinjen je izvan njene teritorije radi činjenja prekršaja ustanovljenog sukladno s člankom 6, stavak 1 (a) (i) ili (ii) ili (b) (i), ove konvencije na njenom teritoriju.
3. Za potrebe članka 16, stavak 10 ove konvencije, svaka država strana će donijeti mjere neophodne radi uspostavljanja svoje jurisdikcije nad prekršajima obuhvaćenim ovom konvencijom kada se navodni prekršitelj nalazi na njenom teritoriju a ona takvu osobu ne izručuje jedino po temelju toga što je on ili ona njen državljanin.
4. Svaka država strana može također donijeti neophodne mjere za uspostavljanje svoje jurisdikcije nad prekršajima obuhvaćenim ovom konvencijom kada se navodni prekršitelj nalazi na njenom teritoriju i ona ga ne izručuje.
5. Ukoliko je država strana koja vrši svoju jurisdikciju po st. 1 ili 2 ovog članka izviještena, ili je na neki drugi način saznala, da jedna ili više drugih država strana vode istragu, gonjenje ili sudski postupak u svezi s istim ponašanjem, ovlašteni organi tih država strana će, po potrebi, konsultirati jedni druge o koordinaciji svojih akcija.
6. Bez štete po norme općeg međunarodnog prava, ova konvencija ne isključuje primjenu kaznene jurisdikcije koju uspostavi država strana sukladno sa svojim domaćim pravom.

Članak 16.

Ekstradicija

1. Ovaj članak primjenjivat će se na prekršaje obuhvaćene ovom konvencijom ili u slučajevima kada prekršaj koji se navodi u članku 3 stavak 1 (a) ili (b), uključuje organiziranu kriminalnu grupu, a osoba koja je predmet zahtjeva za ekstradiciju se nalazi na teritoriju države strane kojoj se podnosi zahtjev, pod uvjetom da je prekršaj zbog kojeg se traži ekstradicija kaznjiv po domaćem pravu i države strane koja podnosi zahtjev i države strane kojoj se podnosi zahtjev.
2. Ukoliko zahtjev za ekstradiciju sadrži nekoliko zasebnih teških kaznenih djela od kojih neka nisu obuhvaćena ovim člankom,

država strana primalac zahtjeva može primijeniti ovaj članak i u pogledu ovih drugih prekršaja.

3. Svaki prekršaj na koji se primjenjuje ovaj članak smatrat će se uključenim u sve postojeće ugovore o ekstradiciji između država strana kao prekršaj zbog kojeg se vrši ekstradicija. Države strane će poduzeti uključivanje tih prekršaja kao prekršaja zbog kojih se vrši ekstradicija u svaki ugovor o ekstradiciji koji će sklopiti između sebe.
4. Ukoliko država strana koja uvjetuje ekstradiciju postojanjem ugovora primi zahtjev za ekstradiciju od neke druge države strane s kojom nema ugovor o ekstradiciji, ona može smatrati ovu konvenciju pravnim temeljem za ekstradiciju u svezi sa svakim prekršajem na koji se ovaj članak primjenjuje.
5. Države strane koje uvjetuju ekstradiciju postojanjem ugovora će:
 - (a) U trenutku deponiranja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, suglasnosti o Konvenciji ili pristupanju Konvenciji obavijestiti generalnog tajnika Ujedinjenih naroda da li će uzeti ovu konvenciju kao pravni temelj za suradnju o ekstradiciji s drugim državama stranama u ovoj konvenciji; i
 - (b) Ukoliko ne uzmu ovu konvenciju kao pravnu podlogu za suradnju o ekstradiciji, tražiti, po potrebi, zaključivanje ugovora o ekstradiciji s drugim državama stranama u ovoj konvenciji radi provedbe ovog članka.
6. Države strane koje ne uvjetuju ekstradiciju postojanjem ugovora priznat će prekršaje na koje se primjenjuje ovaj članak kao prekršaje po kojima se vrši ekstradicija između sebe.
7. Ekstradicija će podlijegati uvjetima predviđenim domaćim pravom države strane kojoj se podnosi zahtjev ili po važećim ugovorima o ekstradiciji, uključujući, između ostalog, i uvjete u svezi sa minimalnom kaznom za ekstradiciju i temelj po kojem država strana kojoj se podnosi zahtjev može odbiti ekstradiciju.
8. Države strane će, ovisno od svog domaćeg prava, nastojati da ekspeditivno izvrše postupak ekstradicije i pojednostave uvjete o dokazima koji se na to odnose u svezi sa svim prekršajima na koje se primjenjuje ovaj članak.
9. Zavisno od odredaba svog domaćeg prava i ugovora o ekstradiciji, država strana kojoj se podnosi zahtjev može, pošto bude zadovoljena da okolnosti to opravdavaju i da su hitne na zahtjev države strane podnosioca, staviti u pritvor osobu čija se ekstradicija traži i koja se nalazi na njenom teritoriju ili poduzeti druge odgovarajuće mjere za osiguranje njegove ili njene nazočnosti u postupku ekstradicije.
10. Država strana na čijem se teritoriju navodni prekršitelj nađe će, ukoliko ne isporučiti tu osobu u svezi s prekršajem na koji se primjenjuje ovaj članak samo po podlozi da je on ili ona njen državljanin, na zahtjev države strane koja traži ekstradiciju, biti obvezna predati slučaj bez nepotrebnog odlaganja svojim ovlaštenim tijelima radi gonjenja. Ta će tijela donijeti odluku i voditi svoj postupak na isti način kao i u slučaju svakog drugog teškog prekršaja po domaćem pravu te države strane. Zainteresirane države strane će međusobno saradivati, a izričito o proceduralnim i dokaznim aspektima, radi osiguranja djelotvornosti tog gonjenja.
11. Kad god je državi strani dozvoljeno po domaćem pravu da isporuči ili na drugi način preda nekog svog državljanina samo pod uvjetom da će osoba biti vraćena toj državi strani da odsluži kaznu koja joj se odredi kao rezultat suđenja ili postupka radi kojeg se ekstradicija ili predaja osobe tražila i da se ta država strana i država strana koja traži ekstradiciju osobe dogovore o ovoj opciji i drugim uvjetima koje mogu smatrati prigodnim, ta uvjetna ekstradicija ili predaja će biti dovoljna za ispunjenje obveze predviđene u stavku 10 ovog članka.
12. Ukoliko ekstradicija, tražena radi izvršenja osude, bude odbijena zato što je tražena osoba državljanin države strane kojoj se podnosi zahtjev, strana kojoj se podnosi zahtjev će,

ukoliko joj domaće pravo to dozvoljava i sukladno s uvjetima tog zakona, na zahtjev strane koja podnosi zahtjev, razmotriti provedbu presude koja je izrečena po domaćem pravu strane koja podnosi zahtjev ili ostatak iste.

13. Svakoj osobi u svezi koje se vodi postupak u svezi s bilo kojim prekršajem na koji se primjenjuje ovaj članak bit će zagarantirano pošteno postupanje u svim fazama postupka, uključujući i uživanje svih prava i garancija koje predviđa domaće pravo države strane na čijem se teritoriju ta osoba nalazi.
14. Ništa iz ove konvencije neće se interpretirati tako da nameće obvezu ekstradicije ukoliko država strana kojoj se podnosi zahtjev ima dovoljno osnove da vjeruje da se zahtjev podnosi radi gonjenja ili kažnjavanja osobe zbog pola, rase, religije, nacionalnosti, etničkog podrijetla ili političkog mišljenja te osobe ili da bi poštivanje zahtjeva dovelo do štete za poziciju te osobe iz bilo kojeg od ovih razloga.
15. Države strane ne mogu odbiti zahtjev za ekstradiciju po jedinom osnovu kad se smatra da prekršaj uključuje i fiskalna pitanja.
16. Prije odbijanja ekstradicije država strana kojoj se podnosi zahtjev će, po potrebi, konsultirati državu stranu koja podnosi zahtjev, da joj pruži dovoljnu priliku da prezentira svoje mišljenje i pribavi informacije relevantne za svoju tvrdnju.
17. Države strane će tražiti da sklope bilateralne i multilateralne sporazume ili aranžmane za obnašanje ili pojačanje djelotvornosti ekstradicije.

Članak 17.

Transfer osuđenih osoba

Države strane mogu razmotriti sklapanje bilateralnih sporazuma i multilateralnih aranžmana za transfer na svoj teritorij osoba osuđenih na zatvor ili druge oblike lišavanja slobode zbog prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, kako bi mogle izvršiti presudu tamo.

Članak 18.

Uzajamna pravna pomoć

1. Države strane će jedna drugoj pružiti najveću moguću uzajamnu pravnu pomoć u istrazi, gonjenju i sudskom postupku u vezi s prekršajima koji su obuhvaćeni ovom konvencijom kako je predviđeno člankom 3 i jedna drugoj će recipročno pružiti sličnu pomoć kada država podnositelj zahtjeva ima osnova da sumnja da je prekršaj naveden u članku 3, stavak 1 (a) ili (b), transnacionalne prirode, s tim da se žrtve, svjedoci, prihod, instrumentalije ili dokazi za te prekršaje nalaze u državi strani kojoj se podnosi zahtjev i da prekršaj uključuje organiziranu kriminalnu grupu.
2. Uzajamna pravna pomoć će se pružiti u najvećoj mogućoj mjeri po relevantnim zakonima, ugovorima, sporazumima i aranžmanima države strane kojoj se podnosi zahtjev u svezi s istragom, gonjenjem, sudskim postupkom u svezi s prekršajima za koje se pravno lice može smatrati odgovornim sukladno članku 10 ove konvencije u državi strani podnosiocu zahtjeva.
3. Uzajamna pravna pomoć koja se pruža sukladno s ovim člankom može se zatražiti radi sljedećeg:
 - (a) uzimanje dokaza ili izjava od osoba;
 - (b) uručenje sudskih dokumenata;
 - (c) izvršenje pretrage ili zaplijene i zaleđivanja;
 - (d) ispitivanje predmeta i mjesta;
 - (e) pribavljanje informacija, dokaznih predmeta i ocjene stručnjaka;
 - (f) pribavljanje originala ili ovjerenih kopija relevantnih dokumenata i evidencije, uključujući vladinu, bankovnu, finansijsku evidenciju i evidenciju firmi ili kompanija;
 - (g) identifikacija ili praćenje prihoda od kriminala, imovine, instrumentalija ili drugih stvari za potrebe dokaza;

- (h) olakšavanje dobrovoljnog pojavljivanja osoba u državi strani podnosiocu zahtjeva;
 - (i) svaka druga vrsta pomoći koja nije u suprotnosti s domaćim pravom države strane kojoj se podnosi zahtjev.
4. Bez štete za domaće pravo, nadležna tijela države strane mogu, bez prethodnog zahtjeva, prenijeti informacije koje se odnose na kriminalne stvari ovlaštenom tijelu u nekoj drugoj državi strani kada vjeruju da bi te informacije mogle pomoći tijelu u poduzimanju ili uspješnom zaključivanju istrage i kaznenog postupka ili bi mogle dovesti do zahtjeva formuliranog od strane ove druge države strane sukladno s ovom konvencijom.
5. Prenosjenje informacija sukladno sa stavkom 4 ovog članka neće ići na štetu istrage i kaznenog postupka u državi ovlaštenog tijela koji pruža informacije. Nadležna tijela koja primaju informacije pridržavat će se zahtjeva da rečene informacije ostanu povjerljive, čak i privremeno, ili uz ograničenje za njihovu uporabu. Međutim, ovo neće spriječiti državu stranu prijemnicu zahtjeva da otkrije u svom postupku informacije koje oslobađaju krivice optuženu osobu. U tom slučaju, država strana prijemnica zahtjeva će izvijestiti državu stranu koja prenosi informacije prije otkrivanja i, ako se traži, konsultirati državu stranu koja prenosi informacije. Ako, u izuzetnom slučaju, obavijest unaprijed nije moguća, država strana prijemnica će bez odlaganja obavijestiti državu stranu koja prenosi o objelodanivanju.
6. Odredbe ovog članka neće uticati na obveze po ma kojem ugovoru, bilateralnom ili multilateralnom, koje reguliraju ili će regulirati, posve ili djelomično, uzajamnu pravnu pomoć.
7. Stavci od 9 do 29 ovog članka će se primjenjivati na zahtjeve koji se podnesu sukladno ovom članku ukoliko države strane u pitanju nisu obavezane ugovorom o uzajamnoj pravnoj pomoći. Ako su te države strane obvezne po takvom ugovoru, primjenjivat će se odgovarajuće odredbe tog ugovora osim ako se države strane ne dogovore da primjenjuju stavke od 9 do 29 ovog članka umjesto njega. Državama stranama se jako preporučuje da ove stavke primjenjuju ako oni olakšavaju suradnju.
8. Države strane neće odbiti pružiti uzajamnu pravnu pomoć sukladno ovom članku po osnovu bankovne tajne.
9. Države strane mogu odbiti pružiti uzajamnu pravnu pomoć sukladno ovom članku po podlozi nepostojanja dvojnog kriminaliteta. Međutim, država strana kojoj se podnosi zahtjev može, kada nađe za shodno, pružiti pomoć, u opsegu koji prosudi po svojoj diskreciji, bez obzira da li to činjenje predstavlja prekršaj po domaćem pravu države strane kojoj se podnosi zahtjev.
10. Osoba koja je u pritvoru ili služi kaznu na teritoriju jedne države strane čije je prisustvo traženo u drugoj državi strani radi identifikacije, svjedočenja ili pružanja pomoći na drugi način kod dobijanja dokaza za istragu, gonjenje ili sudski postupak u svezi s prekršajima koji su obuhvaćeni ovom konvencijom može se prebaciti ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) Osoba slobodno dâ svoj prijavljeni pristanak;
 - (b) Nadležni organi obje države strane se slože, zavisno od uvjeta koje te države strane smatraju shodnim.
11. Za potrebe stavka 10 ovog članka:
- (a) Država strana u koju se osoba prebaci imat će ovlasti i obvezu da prebačenu osobu čuva u pritvoru, osim ako drukčije ne traži ili ne dopusti država strana iz koje je osoba prebačena;
 - (b) Država strana u koju je osoba prebačena će bez odgode izvršiti svoju obvezu vraćanja osobe u pritvor države strane iz koje je osoba prebačena kako je unaprijed dogovoreno, ili kako je drukčije dogovoreno, između ovlaštenih tijela obje države strane;
- (c) Država strana u koju je osoba prebačena neće tražiti od države strane iz koje je osoba prebačena da pokreće postupak ekstradicije za vraćanje osobe;
 - (d) Prebačenoj osobi će biti priznato vrijeme sprovedeno u pritvoru države strane u koju je on ili ona prebačena kao izdržavanje kazne koju izdržava u državi iz koje je on ili ona prebačena.
12. Osim ako se s tim ne složi država strana iz koje osoba treba biti prebačena sukladno stavku 10 i 11 ovog članka, ta osoba, ma koje nacionalnosti da je, neće biti gonjena, pritvorena, kažnjena ili podvrgnuta drugim ograničenjima vlastite slobode na teritoriju države u koju se ta osoba prebacuje u pogledu djela, propusta ili ubjeđenja prije njenog ili njegovog odlaska s teritorije države iz koje je on ili ona prebačena.
13. Svaka država strana će odrediti središnje tijelo koje će imati odgovornost i ovlasti da prima zahtjeve za uzajamnu pravnu pomoć bilo da ih izvršava ili prenosi na ovlaštena tijela za izvršenje. Kada država strana ima posebnu regiju ili teritoriju sa zasebnim sustavom uzajamne pravne pomoći, može odrediti posebno središnje tijelo koje će imati istu funkciju za tu regiju ili teritoriju. Središnja tijela će osigurati brzo i odgovarajuće izvršenje ili prenos primljenih zahtjeva. Kada središnje tijelo prenosi zahtjev ovlaštenom tijelu za izvršenje, zalagat će se za brzo i odgovarajuće izvršenje zahtjeva od strane ovlaštenog tijela. Generalni tajnik Ujedinjenih naroda bit će obaviješten o središnjem tijelu koje je određeno u ovu svrhu svaki put kada država strana deponira svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti ili pristupanju ovoj konvenciji. Zahtjevi za uzajamnu pravnu pomoć i sve komunikacije s ovim u svezi bit će preneseni središnjim tijelima koje imenuju strane države. Ovaj uvjet neće ići na štetu prava države strane da zahtijeva da ti zahtjevi i komunikacije njoj budu upućene diplomatskim kanalima i, u hitnim slučajevima, kada se država strana slaže, putem Međunarodne organizacije kriminalne policije, ako je moguće.
14. Zahtjevi se podnose pismeno ili, kad je moguće, bilo kojim sredstvima kojima se može proizvesti pisani zapis, na jeziku koji je prihvatljiv državi strani kojoj se podnosi zahtjev, pod uvjetima koji omogućavaju da ta država strana ustanovi autentičnost. Generalni tajnik Ujedinjenih naroda će biti obaviješten o jeziku ili jezicima prihvatljivim za svaku državu stranu u trenutku kada ona deponira svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju, suglasnosti ili pristupanju ovoj konvenciji. U hitnim okolnostima i kada se države strane dogovore, zahtjevi se mogu podnijeti usmeno, ali će se odmah pismeno potvrditi.
15. Zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć sadržavat će:
- (a) Identitet tijela koje podnosi zahtjev;
 - (b) Predmet i vrstu istrage, gonjenja ili sudskog postupka na koji se zahtjev odnosi i ime i funkcije tijela koje vodi istragu, gonjenje ili sudski postupak;
 - (c) Rezime relevantnih činjenica, osim u svezi sa zahtjevima u svrhu uručenja sudskih dokumenata;
 - (d) Opis tražene pomoći i pojedinosti posebnog postupka koji država strana podnositeljica želi da se slijedi;
 - (e) Kad je moguće, identitet, lokacija i nacionalnost dotične osobe; i
 - (f) Svrhu za koju se dokaz, informacije ili akcija traže.
16. Država strana kojoj se podnosi zahtjev može tražiti dodatne informacije kada se to čini neophodnim za izvršenje zahtjeva sukladno s domaćim pravom ili kada može olakšati to izvršenje.
17. Zahtjev će biti izvršen sukladno s domaćim pravom države strane kojoj se podnosi zahtjev i, ukoliko nije oprečan s domaćim pravom države kojoj se podnosi zahtjev i kad je moguće, sukladno s procedurama navedenim u zahtjevu.

18. Kad god je moguće i sukladno je s temeljnim načelima domaćega prava, kada je pojedinac na teritoriju države strane i mora biti saslušan kao svjedok ili ekspert od strane sudskih tijela neke druge države strane, prva država strana može, na zahtjev druge, dozvoliti da se saslušanje obavi video konferencijom ako nije moguće ili poželjno da se pojedinac u pitanju osobno pojavi na teritoriju države strane podnositeljice zahtjeva. Države strane mogu se dogovoriti da će saslušanje obaviti sudsko tijelo države strane podnositeljice zahtjeva i kojem će prisustvovati sudsko tijelo države strane podnositeljice zahtjeva.
 19. Država strana podnositeljica neće prenositi niti koristiti informacije ili dokaze koje pribavi država strana primateljica zahtjeva radi istrage, gonjenja ili sudskog postupka osim onih navedenih u zahtjevu, bez prethodne suglasnosti države strane primateljice zahtjeva. Ništa iz ovog stavka neće spriječiti državu stranu podnositeljicu zahtjeva da objelodani u svom postupku informacije ili dokaze koji oslobađaju krivice optuženu osobu. U ovom drugom slučaju, država strana podnositeljica će izvijestiti državu stranu primateljicu zahtjeva prije objavljivanja i, ako se to traži, konsultirati državu stranu primateljicu zahtjeva. Ukoliko, u izuzetnom slučaju, obavijest unaprijed nije moguća, država strana podnositeljica će bez odgode izvijestiti o objelodanjivanju državu stranu primateljicu zahtjeva.
 20. Država strana podnositeljica može tražiti da država strana primateljica zahtjeva drži povjerljivim činjenice i sadržaj zahtjeva, osim u mjeri koja je potrebna za izvršenje zahtjeva. Ako se država strana primateljica zahtjeva ne može pridržavati uvjeta povjerljivosti, izvijestit će hitno državu stranu podnositeljicu.
 21. Uzajamna pravna pomoć može biti odbijena:
 - (a) Ukoliko zahtjev nije podnesen sukladno odredbama ovog članka;
 - (b) Ukoliko država strana primateljica zahtjeva smatra da bi izvršenje zahtjeva vjerovatno išlo na štetu njenog suvereniteta, bezbjednosti, *ordre public* (javnog reda) ili drugih suštinskih interesa;
 - (c) Ukoliko bi tijelima države strane primateljici zahtjeva bilo zabranjeno po domaćem pravu da izvrše traženu radnju u svezi sa sličnim prekršajem, da je bio predmetom istrage, gonjenja ili sudskog postupka po vlastitoj jurisdikciji;
 - (d) Ukoliko bi bilo suprotno pravnom sustavu države strane primateljice zahtjeva u svezi s uzajamnom pravnom pomoći za zahtjev koji treba izvršiti.
 22. Države strane ne mogu odbiti zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć po jedinom temelju da se smatra da prekršaj uključuje i fiskalna pitanja.
 23. Za svako odbijanje uzajamne pravne pomoći bit će dati razlozi.
 24. Država strana primateljica zahtjeva izvršit će zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što može prije i potpuno će uzeti u obzir sve robove koje predlaže država strana podnositeljica, a za šta se razlozi daju u zahtjevu. Država strana primateljica zahtjeva će reagirati na razumne zahtjeve države strane podnositeljice o toku rješavanja zahtjeva. Država strana podnositeljica će hitno izvijestiti državu stranu primateljicu zahtjeva kad tražena pomoć nije više potrebna.
 25. Uzajamnu pravnu pomoć može odložiti država strana primateljica zahtjeva po temelju da se zahtjev miješa u istragu, gonjenje ili sudski postupak u toku.
 26. Prije odbijanja zahtjeva sukladno stavku 21 ovog članka ili odgađanjem njegovog izvršenja sukladno stavku 25 ovog članka, država strana primateljica zahtjeva konsultirat će državu stranu podnositeljicu da razmotri da li se pomoć može pružiti pod tim terminima i uvjetima kako već smatra potrebnim. Ako država strana podnositeljica prihvati pomoć pod tim uvjetima, ona će se pridržavati tih uvjeta.
 27. Bez štete za primjenu stavka 12 ovog članka, svjedok, ekspert ili druga osoba koja, na zahtjev države strane podnositeljice, prihvati da da dokaze u postupku ili da pomogne u istrazi, gonjenju ili sudskom postupku na teritoriju države strane podnositeljice neće biti gonjen, pritvoren, kažnjen ili podvrgnut ikakvom ograničenju osobne slobode na tom teritoriju glede činjenica, propusta ili ubjedenja prije svog odlaska s teritorija države strane primateljice zahtjeva. To sigurno ponašanje će prestati kada svjedok, ekspert ili druga osoba koja je imala priliku, u trajanju od petnaest uzastopnih dana ili u bilo kojem periodu o kojem se dogovore države strane od dana kada je ta osoba službeno izvijestena da njeno prisustvo nije više potrebno sudskim tijelima, da napusti, a ipak je ostala dobrovoljno na teritoriju države strane podnositeljice ili se, nakon što je otputovala, vratila po vlastitoj slobodnoj volji.
 28. Redovite troškove izvršenja zahtjeva snosi država strana primateljica zahtjeva, ako nije drukčije dogovoreno između zainteresiranih država strana. Ako su ili će biti potrebni znatni ili izvanredni troškovi za izvršenje zahtjeva, države strane će se konsultirati da odrede uvjete pod kojima će se zahtjev izvršiti, kao i način na koji će troškovi biti pokriveni.
 29. Država strana primateljica zahtjeva:
 - (a) Obezbjedit će državi strani podnositeljici kopije vladine evidencije, dokumenata ili informacija u njenom posjedu koji su po njenom domaćem pravu dostupni javnosti;
 - (b) Može, po vlastitoj diskreciji, pribaviti državi strani podnositeljici upotpunosti, djelomično ili u ovisnosti od uvjeta za koje smatra da odgovaraju, kopije sve vladine evidencije, dokumenata ili informacija u njenom posjedu koji po domaćem pravu nisu dostupni javnosti.
 30. Države strane će razmotriti, po potrebi, mogućnost zaključivanja bilateralnih ili multilateralnih aranžmana koji bi bili u službi, praktično provodili, ili jačali odredbe ovog članka.
- Članak 19.**
Zajednička istraga
- Države strane će razmotriti zaključivanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana po kojima, vezano za stvari koje su predmet istrage, gonjenja ili sudskog postupka u jednoj ili više država, zainteresirana ovlaštena tijela mogu osnivati zajednička istražna tijela. U nedostatku takvih sporazuma ili aranžmana, zajednička istraga se može poduzeti po sporazumu od slučaja do slučaja. Uključene države strane će osigurati da suverenitet države strane na čijem se teritoriju istraga treba izvršiti bude upotpunosti poštovan.
- Članak 20.**
Specijalna tehnika istrage
1. Ako je dozvoljeno po temeljnim načelima domaćega pravnoga sustava, svaka država strana će, u okviru svojih mogućnosti i pod uvjetima propisanim domaćim pravom, poduzeti neophodne mjere da omogućiti odgovarajuću uporabu kontrolirane isporuke i, kada ocijeni prikladnim, uporabu specijalnih tehnika istrage, kao što je elektronska ili drugi oblici praćenja i tajnih operacija, od strane svojih ovlaštenih tijela na svojoj teritoriji radi djelotvorne borbe protiv organiziranog kriminala.
 2. Radi istrage prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, ohrabruju se države strane da zaključče, kada je neophodno, odgovarajuće bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o uporabi tih specijalnih tehnika istrage u kontekstu suradnje na međunarodnoj razini. Ti sporazumi ili aranžmani bit će zaključeni i provedeni u punoj suglasnosti s principom suverene jednakosti država i bit će izvršeni strogo sukladno uvjetima tih sporazuma ili aranžmana.
 3. U nedostatku sporazuma ili aranžmana predviđenih u stavu 2 ovog članka, odluke da se koriste specijalne istražne tehnike na međunarodnoj razini bit će donesene od slučaja do slučaja i

mogu, po potrebi, uzeti u obzir financijske aranžmane i razumijevanja u pogledu primjene jurisdikcije od zainteresiranih država strana.

4. Odluke da se koristi kontrolirana isporuka na međunarodnom nivou mogu, uz suglasnost zainteresiranih država strana, uključivati metode kao što su prisluškivanje/presretanje i omogućavanje robama da netaknute nastave ili da budu uklonjene ili zamijenjene u cjelini ili djelimično.

Članak 21.

Prenos kaznenog postupka

1. Države strane će razmotriti mogućnost prenošenja postupka jedna drugoj radi gonjenja prekršaja obuhvaćenog ovom konvencijom u slučajevima kada se smatra da je taj prenos u interesima pravilne primjene pravde, a naročito u slučajevima kada je uključeno nekoliko jurisdikcija u pogledu koncentriranja gonjenja.

Članak 22.

Uspostavljanje kaznene evidencije

Svaka država strana može donijeti zakonske odredbe ili druge mjere neophodne da u obzir uzme, pod uvjetima i za svrhe koje smatra odgovarajućim, svaku prethodnu osudu u nekoj drugoj državi navodnog prekršitelja radi korištenja tih informacija u kaznenom postupku vezano za prekršaj obuhvaćen ovom konvencijom.

Članak 23.

Kriminalizacija onemogućavanja pravde

Svaka država strana će donijeti potrebne zakonske odredbe i druge mjere radi ustanovljavanja kao kaznenih prekršaja, kada su počinjeni namjerno:

- (a) Upotreba fizičke sile, prijetnja ili zastrašivanje ili obećanje, nudenje ili davanje nezakonite koristi da bi se postiglo lažno svjedočenje ili uplitanje u davanje iskaza ili pribavljanje dokaza u postupku u vezi s činjenjem prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom;
- (b) Upotreba fizičke sile, prijetnji ili zastrašivanja da bi se umiješalo u vršenje zvaničnih dužnosti sudije ili službenika koji provodi zakon u vezi s činjenjem prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Ništa iz ovog stava neće ići na štetu prava država strana da imaju zakonske odredbe koje štite ostale kategorije javnih službenika.

Članak 24.

Zaštita svjedoka

1. Svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere u okviru svojih sredstava da obezbijedi djelotvornu zaštitu od potencijalne odmazde ili zastrašivanja svjedocima u kaznenom postupku koji svjedoče u vezi s prekršajima koji su obuhvaćeni ovom konvencijom i po potrebi njihovoj rodbini i drugim njima bliskim osobama.
2. Mjere predviđene u stavu 1 ovog članka mogu sadržavati, između ostalog, bez štete za prava optuženog, uključujući i pravo na primjeren proces:
 - (a) Ustanovljavanje procedura za fizičku zaštitu tih osoba, kao što su, u potrebnoj i izvodivoj mjeri, njihovo premještanje i dozvoljavanje, po potrebi, neotkrivanje ili ograničavanje otkrivanja informacija koje se tiču identiteta i boravka tih osoba;
 - (b) Obezbjedivanje pravila o dokazima da se omogućiti da iskaz svjedoka bude dat na način koji osigurava bezbjednost svjedoka, kao što je omogućavanje da se svjedočenje da putem korištenja komunikacijske tehnologije, kao što su video linkovi i druga odgovarajuća sredstva.
3. Države strane će razmotriti sklapanje sporazuma ili aranžmana s drugim državama radi premještanja osoba navedenih u stavu 1 ovog članka.
4. Odredbe ovog članka će se primjenjivati i na žrtve, ukoliko su svjedoci.

Članak 25.

Pomoć žrtvama i njihova zaštita

1. Svaka država strana će preduzeti odgovarajuće mjere u okviru svojih sredstava da pruži pomoć i zaštitu žrtvama prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, a naročito u slučaju prijetnje, odmazde ili zastrašivanja.
2. Svaka država strana će uspostaviti odgovarajuće procedure da se žrtvama prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom omogućiti dobijanje kompenzacije i restitucije.
3. Svaka država strana će, zavisno od svog domaćeg prava, omogućiti da stavovi i zabrinutost žrtava budu prezentirani i razmotreni u datim fazama kaznenog postupka protiv prekršitelja na način koji ne ide na štetu prava obrane.

Članak 26.

Mjere za pojačanje suradnje sa tijelima za provedbu zakona

1. Svaka država strana će poduzeti odgovarajuće mjere da podstakne osobe koje učestvuju ili su učestvovala u organiziranim kriminalnim grupama:
 - (a) Da pribave informacije korisne za nadležna tijela za svrhe istrage i dokaza o stvarima kao što su:
 - (i) Identitet, vrsta, sastav, struktura, lokacija ili aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa;
 - (ii) Veze, uključujući i međunarodne veze, s drugim organiziranim kriminalnim grupama;
 - (iii) Prekršaje koje su organizirane kriminalne grupe počinile ili bi mogle počiniti;
 - (b) Da pruže faktičnu, konkretnu pomoć nadležnim tijelima koja može doprinijeti da se organizirane kriminalne grupe liše izvora ili prihoda od kriminala.
2. Svaka država strana će razmotriti stvaranje mogućnosti, u odgovarajućim slučajevima, ublažavanja kazne optužene osobe koja ostvari znatnu suradnju u istrazi ili gonjenju prekršaja obuhvaćenog ovom konvencijom.
3. Svaka država strana će razmotriti stvaranje mogućnosti, sukladno temeljnim principima svoga domaćeg prava, davanja imuniteta od gonjenja osobi koja pruži znatnu suradnju u istrazi ili gonjenju prekršaja obuhvaćenog ovom konvencijom.
4. Zaštita tih osoba će biti kako je predviđeno člankom 24 ove konvencije.
5. Kada osoba navedena u stavu 1 ovog članka locirana u jednoj državi strani može pružiti znatnu suradnju mjerodavnim tijelima neke druge države strane, zainteresirane države strane mogu razmotriti sklapanje sporazuma ili aranžmana, sukladno sa svojim domaćim pravom, u vezi potencijalnog pružanja od druge države strane tretmana postavljenog u st. 2 i 3 ovog članka.

Članak 27.

Suradnja na provedbi zakona

1. Države strane će tijesno surađivati jedna s drugom sukladno sa svojim domaćim pravnim i administrativnim sustavima na jačanju djelotvornosti akcija za provedbu zakona radi borbe protiv prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Svaka država strana će, naročito, donijeti efektivne mjere:
 - (a) Pojačati i, po potrebi, uspostaviti kanale komunikacije između svojih mjerodavnih tijela, agencija i službi radi olakšavanja sigurne i brze razmjene informacija o svim aspektima prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom, uključujući, ukoliko zainteresirane države strane ocijene uputnim, veze s drugim kaznenim aktivnostima;
 - (b) Sarađivati s drugim državama stranama u provođenju istrage u pogledu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom u vezi s:
 - (i) Identitetom, mjestom boravka i aktivnostima osoba osumnjičenih za uključenost u te prekršaje ili lokacijom drugih zainteresiranih osoba;
 - (ii) Kretanjem prihoda od kriminala ili imovine dobivene činjenjem tih prekršaja;

- (iii) Kretanjem imovine, opreme ili drugih instrumentalija korištenih ili namijenjenih za korištenje u činjenju tih prekršaja;
 - (c) Pribaviti, po potrebi, neophodne predmete ili količine supstanci za analitičke i istražne svrhe;
 - (d) Olakšati djelotvornu suradnju između svojih mjerodavnih tijela, agencija i službi i promovirati razmjenu osoblja i drugih eksperata, uključujući, zavisno od bilateralnih sporazuma ili aranžmana između zainteresiranih država strana, postavljanje oficira za vezu;
 - (e) Razmjenjivati informacije s drugim državama stranama o specifičnim sredstvima i metodima koje koriste organizirane kriminalne grupe, uključujući, kad je primjenjivo, puteve i prijevozna sredstva i korištenje lažnog identiteta, izmijenjenih ili lažnih dokumenata ili drugih sredstava prikrivanja svoje aktivnosti;
 - (f) Razmjenjivati informacije i koordinirati administrativne i druge mjere koje su poduzete kao odgovarajuće radi rane identifikacije prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom.
2. U pogledu provođenja ove konvencije, države strane će razmotriti sklapanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o direktnoj suradnji između svojih agencija za provedbu zakona i, kada ti sporazumi i aranžmani već postoje, njihovu izmjenu i dopunu. U nedostatku tih sporazuma ili aranžmana između zainteresiranih država strana, strane mogu smatrati ovu konvenciju kao temelj za uzajamnu suradnju na provedbi zakona u pogledu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Kad god je prikladno, države strane će upotrijebiti koristiti sporazume ili aranžmane, uključujući i međunarodne i regionalne organizacije, da pojačaju suradnju među svojim agencijama za provedbu zakona.
3. Države strane će nastojati saradivati u okviru svojih sredstava na reagiranju na transnacionalni organizirani kriminal počinjen uporabom savremene tehnologije.

Članak 28.

Prikupljanje, razmjena i analiza informacija o vrsti organiziranog kriminala

1. Svaka država strana će razmotriti analizu, u konsultacijama s naučnim i akademskim zajednicama, trendova u organiziranom kriminalu na svom teritoriju, okolnosti pod kojima se organizirani kriminal vrši, kao i profesionalne grupe i uključenu tehnologiju.
2. Države strane će razmotriti razvijanje i zajedničko korištenje analitičke ekspertize u vezi s organiziranim kriminalnim aktivnostima između sebe i putem međunarodnih i regionalnih organizacija. Za tu svrhu treba razviti i adekvatno primijeniti opće definicije, standarde i metodologiju.
3. Svaka država strana će razmotriti praćenje svoje politike i stvarnih mjera za borbu protiv organiziranog kriminala i ocjenu efikasnosti i djelotvornosti.

Članak 29.

Obuka i tehnička pomoć

1. Svaka država strana će, koliko je potrebno, inicirati, razvijati ili usavršavati specijalne programe obuke za svoje osoblje koje provodi zakon, uključujući tužioce, istražne sudije i carinsko osoblje, i drugo osoblje zaduženo za sprečavanje, otkrivanje i kontrolu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom. Ti programi mogu obuhvatati premještanje i razmjenu osoblja. Ti programi će se, posebno i koliko to domaće pravo dozvoljava, baviti sljedećim:
 - (a) Metodama koji se koriste za sprečavanje, otkrivanje i kontrolu prekršaja obuhvaćenih ovom konvencijom;
 - (b) Putevima i tehnikama koje koriste osobe koje su osumnjičene da su uključene u prekršaje obuhvaćene ovom konvencijom uključujući tranzitne države i odgovarajuće protumjere.
 - (c) Praćenjem kretanja krijumčarenja;

- (d) Otkrivanjem i praćenjem kretanja prihoda od kriminala, imovine, opreme i drugih instrumentalija i metoda korištenih za transfer, prikrivanje ili prerađivanje tih prihoda, imovine, opreme i drugih instrumentalija, kao i metoda korištenih u borbi protiv pranja novca i drugih finansijskih kaznenih djela;
 - (e) Prikupljanjem dokaza;
 - (f) Tehnikama kontrole u slobodnim trgovinskim zonama i slobodnim lukama;
 - (g) Savremenom opremom i tehnikama za provođenje zakona, uključujući i elektronsko praćenje, kontroliranu isporuku i tajne operacije;
 - (h) Metodama korištenim u borbi protiv tranzitnog organiziranog kriminala počinjenog upotrebom kompjutera, telekomunikacijskih mreža ili drugih oblika moderne tehnologije; i
 - (i) Metodama korištenim za zaštitu žrtava i svjedoka.
2. Države strane će jedna drugoj pomagati u planiranju i provedbi istraživačkih i programa obuke predviđenih za zajedničko korištenje ekspertize u oblastima navedenim u stavu 1 ovog članka i za tu će svrhu, ako to odgovara, koristiti i regionalne i međunarodne konferencije i seminare za promociju suradnje i stimulirati rasprave o problemima od zajedničkog interesa, uključujući i specijalne probleme i potrebe tranzitnih država.
3. Države strane će promovirati obuku i tehničku pomoć koja će olakšati ekstradiciju i uzajamnu pravnu pomoć. Ta obuka i tehnička pomoć mogu uključiti obuku iz jezika, premještanje i razmjenu osoblja u centralnim organima ili agencijama sa relevantnom odgovornošću.
4. U slučaju postojećih bilateralnih i multilateralnih sporazuma ili aranžmana, države strane će pojačati, po potrebi, napore na maksimiziranju operativnih aktivnosti i obuke u okviru međunarodnih i regionalnih organizacija i u okviru drugih relevantnih bilateralnih i multilateralnih sporazuma i aranžmana.

Članak 30.

Ostale mjere: Provedba Konvencije kroz ekonomski razvoj i tehničku pomoć

1. Države strane će poduzeti mjere koje vode optimalnoj provedbi ove konvencije koliko je to moguće, putem međunarodne suradnje, vodeći računa o negativnim posljedicama organiziranog kriminala na društvo općenito, a posebno na održiv razvoj.
2. Države strane će učiniti konkretne napore koliko je moguće i u suradnji jedna s drugom, kao i s međunarodnim i regionalnim organizacijama:
 - (a) Pojačati svoju suradnju na raznim razinama sa zemljama u razvoju, u pogledu jačanja sposobnosti ovih drugih za sprečavanje i borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala;
 - (b) Pojačati finansijsku i materijalnu pomoć za podržavanje napora zemalja u razvoju da se djelotvorno bore protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i da im pomogne da uspješno provedu ovu konvenciju;
 - (c) Pružiti tehničku pomoć zemljama u razvoju i zemljama čija je privreda u tranziciji kako bi im se pomoglo da podmiri svoje potrebe za provedbu ove konvencije. U tu svrhu, države strane će nastojati davati odgovarajuće i redovne dobrovoljne priloge na račun koji je posebno određen u tu svrhu u finansijskom mehanizmu Ujedinjenih naroda. Države strane mogu posebno razmotriti, sukladno sa svojim domaćim pravom i odredbama ove konvencije, doprinos na gore navedeni račun jednog postotka novca ili odgovarajuće vrijednosti prihoda od kriminala ili imovine konfiskovane sukladno s odredbama ove konvencije;
 - (d) Ohrabriti i ubijediti druge države i finansijske institucije, po potrebi, da im se pridruže u naporima sukladno s ovim

člankom, a naročito pružanjem više programa obuke i moderne opreme zemljama u razvoju kako bi im pomogle i postizanju ciljeva ove konvencije.

3. Po mogućnosti, ove mjere neće ići na štetu postojećih obećanja inostrane pomoći ili drugih finansijskih aranžmana za suradnju na bilateralnoj, regionalnoj ili međunarodnoj razini.
4. Države strane mogu zaključiti bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o materijalnoj i logističkoj pomoći, uzimajući u obzir finansijske aranžmane koji su neophodni za sredstva međunarodne suradnje koja je ovom konvencijom predviđena, kao djelotvorne za sprečavanje, otkrivanje i kontrolu tranzitnog organiziranog kriminala.

Članak 31. Sprečavanje

1. Države strane će nastojati da razviju i ocijene nacionalne projekte i uvesti i promovirati najbolju praksu i politiku s ciljem sprečavanja transnacionalnog organiziranog kriminala.
2. Države strane će nastojati, sukladno s temeljnim principima svog domaćeg prava, smanjiti postojeće i buduće prilike za organiziranje kriminalne grupe da učestvuju na zakonitim tržištima s prihodima od kriminala, putem odgovarajućih zakonskih odredaba, administrativnih i drugih mjera. Te mjere trebalo bi da se fokusiraju na:
 - (a) Jačanje suradnje između agencija za provedbu zakona ili tužitelja i relevantnih privatnih subjekata, uključujući industriju;
 - (b) Unapređenje razvoja standarda i procedura namijenjenih zaštiti/osiguranju integriteta javnih i relevantnih privatnih subjekata, kao i kodeksa ponašanja za relevantne profesije, a naročito pravnike, javne bilježnike, poreske savjetnike i računovođe;
 - (c) Sprečavanje zloupotrebe tenderskih procedura koje vode javni tijela i subvencija i licenci koje daju javni organi od strane organiziranih kriminalnih grupa za komercijalne svrhe.
 - (d) Sprečavanje zloupotrebe pravnih osoba od strane organiziranih kriminalnih grupa; te mjere bi mogle obuhvatiti:
 - (i) Uspostavljanje javne evidencije pravnih i fizičkih osoba uključenih u osnivanje, upravljanje i financiranje pravnih osoba;
 - (ii) Uvođenje mogućnosti diskvalifikacije sudskim nalogom ili nekim odgovarajućim sredstvom na razuman vremenski period osoba osuđenih za prekršaje koji su obuhvaćeni ovom konvencijom iz vršenja funkcije direktora pravnih osoba koja su inkorporirana u njihovu jurisdikciju;
 - (iii) Uspostavljanje nacionalne evidencije osoba koja su diskvalificirani iz vršenja funkcije direktora pravnih osoba; i
 - (iv) Razmjena informacija koje su sadržane u evidenciji pomenutoj u toč. (d) (i) i (iii) ovog stava s mjerodavnim tijelima drugih država strana.
3. Države strane će nastojati promovirati reintegraciju u društvo osoba osuđenih za prekršaje obuhvaćene ovom konvencijom.
4. Države strane će nastojati periodično ocijeniti postojeće relevantne instrumente i administrativnu praksu u smislu otkrivanja njihove osjetljivosti na zloupotrebu od strane organiziranih kriminalnih grupa.
5. Države strane će nastojati promovirati javnu svijest u vezi s postojanjem, uzrocima i ozbiljnosti prijetnje koju predstavlja transnacionalni organizirani kriminal. Po potrebi informacije se mogu dostavljati putem masovnih medija i sadržavat će mjere za promociju javnog učešća u sprečavanju i borbi protiv tog kriminala.

6. Svaka država strana će izvijestiti generalnog tajnika Ujedinjenih naroda o imenu i adresi tijela ili tijela koja mogu pomoći drugim državama stranama u razvijanju mjera za sprečavanje transnacionalnog organiziranog kriminala.
7. Države strane će, po potrebi, saradivati jedna s drugom i relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama na promociji i razvijanju mjera navedenih u ovom članu. To uključuje učešće u međunarodnim projektima koji imaju za cilj sprečavanje transnacionalnog organiziranog kriminala, na primjer olakšavanjem okolnosti koje čine socijalno marginalizirane grupe osjetljivim na djelovanje transnacionalnog organiziranog kriminala.

Članak 32.

Konferencija strana u Konvenciji

1. Ovim se osniva Konferencija strana u Konvenciji radi bolje osposobljenosti država strana za borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i radi promocije i osvrta na provedbu ove konvencije.
2. Generalni tajnik Ujedinjenih naroda sazvat će Konferenciju strana najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove konvencije. Konferencija strana usvojiti će pravila procedure i pravila koja reguliraju aktivnosti predviđene st. 3 i 4 ovog članka (uključujući pravila o plaćanju troškova koji nastanu vršenjem tih aktivnosti).
3. Konferencija strana će se dogovoriti o mehanizmima za postizanje ciljeva navedenih u stavu 1 ovog članka, uključujući:
 - (a) Olakšavanje aktivnosti od strane država strana po čl. 29, 30 i 31 ove konvencije, i ohrabivanje mobilizacije dobrovoljnih priloga;
 - (b) Olakšavanje razmjene informacija između država strana o modelima i trendovima u transnacionalnom organiziranom kriminalu i o uspješnoj praksi za borbu protiv njega;
 - (c) Suradnju s relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama i nevladinim organizacijama;
 - (d) Periodični osvrt na provedbu ove konvencije;
 - (e) Davanje preporuka za poboljšanje ove konvencije i njenu provedbu;
4. Za svrhe stava 3 (d) i (e) ovog članka, Konferencija strana će steći potrebno saznanje o mjerama koje poduzimaju države strane u provedbi ove konvencije i poteškoćama na koje one nailaze u tome putem informacija koje za njih pribavlja i dodatnim mehanizmima osvrta koje Konferencija strana može uspostaviti.
5. Svaka država strana će pribaviti Konferenciji strana informacije o svojim programima, planovima i praksi, kao i o zakonskim odredbama i administrativnim mjerama za provedbu ove konvencije, na zahtjev Konferencije strana.

Članak 33.

Tajništvo

1. Generalni tajnik Ujedinjenih naroda će obezbijediti neophodne tajničke usluge Konferenciji strana u Konvenciji.
2. Tajništvo će:
 - (a) Pomagati Konferenciji strana u provođenju aktivnosti predviđenih člankom 32 ove konvencije i praviti aranžmane i pružati neophodne usluge za sesije Konferencije strana;
 - (b) Na zahtjev pomagati državama stranama u pribavljanju informacija o Konferenciji strana, kako je predviđeno člankom 32, stav 5, ove konvencije i
 - (c) Osigurati neophodnu koordinaciju sa tajništvima relevantnih međunarodnih i regionalnih organizacija.

**Članak 34.
Provedba Konvencije**

1. Svaka država strana će preduzeti neophodne mjere, uključujući zakonske odredbe i administrativne mjere sukladno s osnovnim principima svog domaćeg prava radi osiguranja provedbe svojih obaveza po ovoj konvenciji.
2. Prekršaji ustanovljeni sukladno s čl. 5, 6, 8 i 23 ove konvencije ustanovit će se u domaćem pravu svake države strane neovisno od transnacionalnog karaktera ili uključenosti organizirane kriminalne grupe, kako je opisano u članku 3, stav 1, ove konvencije, osim što bi članak 5 ove konvencije zahtijevao uključenje organizirane kaznene grupe.
3. Svaka država strana može usvojiti strožije ili oštrije mjere od mjera predviđenih ovom konvencijom za sprečavanje i borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.

**Članak 35.
Rješavanje sporova**

1. Države strane će nastojati riješiti sporove u vezi s tumačenjem ili primjenom ove konvencije pregovorima.
2. Svaki spor između dvije ili više država strana u vezi s tumačenjem ili primjenom ove konvencije koji se ne može riješiti pregovaranjem u razumnom vremenu će, na zahtjev jedne od tih država strana, biti podvrgnut arbitraži. Ukoliko se, šest mjeseci nakon dana zahtjeva za arbitražu, te države strane ne mogu dogovoriti o organizaciji arbitraže, svaka od tih država strana može prenijeti spor na Međunarodni sud pravde na zahtjev sukladno sa statutom Suda.
3. Svaka država strana može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili suglasnosti s Konvencijom ili pristupanja ovoj konvenciji, izjaviti da se ne smatra obveznom po stavu 2 ovog članka. Ostale države strane neće biti obvezane stavom 2 ovog članka u pogledu ijedne države strane koja je stavila tu rezervu.
4. Svaka država strana koja je stavila rezervu sukladno sa stavom 3 ovog članka može u svakom trenutku tu rezervu povući izvješćem generalnom tajniku Ujedinjenih naroda.

**Članak 36.
Potpis, ratifikacija, prihvatanje, suglasnost i pristupanje**

1. Ova konvencija je otvorena svim državama za potpisivanje od 12. do 15. prosinca 2000. u Palermu, Italija, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u Njujorku do 12. prosinca 2002.
2. Ova konvencija će biti otvorena također za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju pod uvjetom da je najmanje jedna država članica te organizacije potpisala ovu konvenciju sukladno sa stavom 1 ovog članka.
3. Ova konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti bit će deponirani kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponirati svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti ukoliko je najmanje jedna njena država članica to učinila. U tom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti, ta organizacija će izraziti domet svoje nadležnosti u odnosu na pitanja koja ova konvencija regulira. Ta organizacija će također obavijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje nadležnosti.
4. Ova konvencija je otvorena za pristupanje svakoj državi ili regionalnoj organizaciji za ekonomsku integraciju čija je najmanje jedna država članica strana u ovoj konvenciji. Instrumenti o pristupanju će biti deponirani kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda. U trenutku pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će izraziti domet svoje nadležnosti u vezi s pitanjima koja ova konvencija regulira. Ta organizacija će također obavijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje nadležnosti.

**Članak 37.
Odnosi s protokolima**

1. Ova konvencija može se dopuniti jednim ili više protokola.
2. Da bi postala strana u protokolu, država ili regionalna organizacija za privredne integracije također mora biti strana u ovoj konvenciji.
3. Država strana u ovoj konvenciji nije obavezana protokolom ukoliko ne postane strana u protokolu sukladno s odredbama istog.
4. Svaki protokol uz ovu konvenciju će se tumačiti zajedno s ovom konvencijom, uzimajući u obzir svrhu tog protokola.

**Članak 38.
Stupanje na snagu**

1. Ova će konvencija stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponiranja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, suglasnosti ili pristupanju. Za svrhu ovog stava, nijedan instrument kojeg deponira regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatak instrumentima koje su deponirale države članice te organizacije.
2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomske integracije koja ratificira, prihvata, odobrava, ili pristupa ovoj konvenciji nakon deponiranja četrdesetog instrumenta o tome, ova konvencija će stupiti na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ili organizacija deponira relevantni instrument.

**Članak 39.
Amandman**

1. Po isteku pet godina od stupanja na snagu ove konvencije, država strana može predložiti amandman i podnijeti ga generalnom tajniku Ujedinjenih naroda, koji će potom saopćiti predloženi amandman državama stranama i Konferenciji strana u Konvenciji radi razmatranja i odlučivanja o prijedlogu. Konferencija strana uložiti će sve napore da postigne konsenzus o svakom amandmanu. Ukoliko se svi naponi na postizanju konsenzusa iscrpe i sporazum ne postigne, za amandman će, kao posljednje utočište, biti potrebno glasovanje dvotrećinske većine država strana u ovoj konvenciji koje su prisutne i glasovanju na sastanku Konferencije strana.
2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u pitanjima iz njihove nadležnosti, ostvarivat će svoje pravo na glasovanje po ovom članu sa brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su strane u ovoj konvenciji. Te organizacije neće koristiti svoje pravo na glasovanje ukoliko njihove države članice koriste svoja prava na glasovanje i obrnuto.
3. Amandman usvojen sukladno sa stavom 1 ovog članka podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti država strana.
4. Amandman usvojen sukladno stavu 1 ovog članka stupit će na snagu u odnosu na državu stranu devedeset dana nakon dana deponiranja kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti na taj amandman.
5. Kada amandman stupi na snagu, on je obavezujući za one države strane koje su izrazile svoju suglasnost da budu obvezne po njemu. Ostale države strane još uvijek će biti obvezne po odredbama ove konvencije i svih ranijih amandmana koje su ratificirale, prihvatile ili odobrile.

**Članak 40.
Otkazivanje**

1. Država strana može otkazati ovu konvenciju pismenom obavijesti generalnom tajniku Ujedinjenih naroda. Otkazivanje će postati djelotvorno godinu dana nakon datuma kada generalni tajnik primi obavijest.
2. Regionalna organizacija za ekonomsku organizaciju prestaje biti strana u ovoj konvenciji kada je sve njene članice države otkazu.

3. Otkazivanje ove konvencije sukladno stavku 1 ovog članka povlači otkazivanje svih protokola uz nju.

Članak 41.

Depozitar i jezici

1. Za depozitara ove konvencije imenuje se generalni tajnik Ujedinjenih naroda.

2. Original ove konvencije, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jednako autentični, bit će deponiran kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.

KAO SVJEDOCI, dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni za to od svojih vlada, potpisali su ovu konvenciju.

Članak 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-48/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Krizanović, v. r.

21

Na temelju članka V. točka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici od 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA PROTIV KRIJUMČARENJA MIGRANATA KOPNENIM, MORSKIM I VAZDUŠNIM PUTEM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA, NJUJORK, 15. STUDENI 2000. GODINE

Članak 1.

Ratificira se Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Njujork, 15. studeni 2000. godine, po dobijenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na temelju Odluke broj PS BiH 7/02 od 17.01.2002. godine.

Članak 2.

Tekst Protokola glasi

PROTOKOL

PROTIV KRIJUMČARENJA MIGRANATA KOPNENIM, MORSKIM I VAZDUŠNIM PUTEM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Preambula

Države strane u ovom protokolu,

Izjavljujući da djelotvorna akcija na sprečavanju i borbi protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem zahtijeva sveobuhvatan/temeljni međunarodni pristup, uključujući suradnju, razmjenu informacija i druge odgovarajuće mjere, uključujući društveno-ekonomske mjere na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini,

Pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine 54/212 od 22. prosinca 1999., u kojoj je Skupština pozvala članice države i sustav Ujedinjenih naroda da pojačaju međunarodnu suradnju u oblasti međunarodne migracije i razvoja kako bi se u korijenu rješavali uzroci migracije, a naročito oni vezani za siromaštvo, i maksimizirale koristi međunarodne migracije za one koji su zainteresirani, i potakla, gdje je relevantno, međuregionalne, regionalne i subregionalne mehanizme da i dalje rješavaju pitanje migracije i razvoja,

Ubijedene u potrebu da se migrantima obezbijedi humani tretman i puna zaštita njihovih prava,

Uzimajući u obzir činjenicu da, uprkos poduzetom radu u drugim međunarodnim forumima, ne postoji univerzalni instrument koji rješava sve aspekte krijumčarenja migranata i druga pitanja u svezi s tim,

Zabrinute značajnim porastom aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa na krijumčarenju migranata i drugih kriminalnih aktivnosti u svezi s tim koje su navedene u ovom protokolu, što čini ogromnu štetu zainteresiranim državama,

Takoder zabrinute da krijumčarenje migranata može ugroziti živote ili sigurnost uključenih migranata,

Pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine 53/111 od 9. prosinca 1998., kojom je Skupština odlučila da osnuje otvoreni međuvladin *ad hoc* komitet za razradu sveobuhvatne/temeljne međunarodne konvencije protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i rasprave o razradi, između ostalog, međunarodnog instrumenta za rješavanje nezakonite trgovine i transporta migranata, uključujući i morskim putem,

Ubijedene da će dopuna Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala međunarodnim instrumentom protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem biti korisna za sprečavanje i borbu protiv tog kriminala,

Sporazumjele su se o slijedećem

I - Opće odredbe

Članak 1.

Odnos s Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala

1. Ovim se protokolom dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala. Tumačit će se zajedno s Konvencijom.
2. Odredbe Konvencije primjenjivat će se, *mutatis mutandis*, na ovaj protokol osim ako njime nije drukčije predviđeno.
3. Prekršaji ustanovljeni sukladno člankom 6. ovog protokola smatraju se za prekršaje ustanovljene sukladno Konvenciji.

Članak 2.

Obrazloženje svrhe

Svrha ovog protokola je sprečavanje i borba protiv krijumčarenja migranata kao i unapređenje suradnje među državama stranama u tom cilju, a zaštita prava krijumčarenih migranata.

Članak 3.

Uporaba termina

Za svrhe ovog protokola:

- (a) "Krijumčarenje migranata" znači priskrbljivanje, kako bi se ostvarila, direktno ili indirektno, financijska ili druga

- materijalna korist, od nezakonitog ulaska neke osobe u državu stranu čiji ona nije državljanin ili stalni stanovnik;
- (b) "Nezakoniti ulazak" znači prelazak granica bez poštivanja neophodnih uvjeta za zakonit ulazak u državu koja prima;
- (c) "Lažan putni ili identifikacioni dokument" znači bilo koji putni ili identifikacioni dokument:
- (i) Koji je lažno urađen ili materijalno izmijenjen od strane bilo koga ko nije osoba ili agencija zakonito ovlaštena za izradu ili izdavanje putnog ili identifikacionog dokumenta u ime države; ili
- (ii) Koji je neprikladno izdat ili dobijen lažnim predstavljanjem, korupcijom ili prinudom ili na neki drugi nezakonit način; ili
- (iii) Kojeg koristi osoba koja nije zakoniti nosilac;
- (d) "Brod" znači bilo koji tip vodenog plovila, uključujući i non-displacement plovila i hidroavione, koji se koriste ili se mogu koristiti kao prijevozno sredstvo na vodi, osim ratnog broda, pomoćnog momaričkog ili drugog plovila u vlasništvu ili koje vodi vlada i koristi, za sada, samo u vladinoj nekomercijalnoj službi.

**Članak 4.
Domašaj primjene**

Ovaj će se Protokol primjenjivati osim ako u njemu nije drukčije navedeno, na sprečavanje, istragu i gonjenje prekršaja ustanovljenih sukladno članku 6. ovog protokola, gdje su prekršaji transnacionalne naravi i uključuju organiziranu kriminalnu grupu, kao i na zaštitu prava osoba koje su objekt tih prekršaja.

**Članak 5.
Krivična odgovornost migranata**

Migranti neće podliježati krivičnom gonjenju po ovom protokolu zbog činjenice što su objekt ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola.

**Članak 6.
Kriminalizacija**

1. Svaka država strana će donijeti zakonske odredbe i druge mjere koje budu potrebne da se ustanove kao kazneni prekršaji, kada se čine namjerno i da se ostvari, direktno ili indirektno, financijska ili druga materijalna korist:
- (a) Krijumčarenje migranata;
- (b) Kad se čini u svrhu omogućavanja krijumčarenja migranata;
- (i) Proizvodnja lažnog putnog ili identifikacionog dokumenta;
- (ii) Isposlovanje, pribavljanje ili posjedovanje takvog dokumenta;
- (c) Omogućavanje osobi koja nije državljanin ili stalni stanovnik da ostane u državi u pitanju bez ispunjavanja neophodnih uvjeta za legalni ostanak u državi sredstvima navedenim u točki (b) ovog stavka ili bilo kojim drugim nezakonitim sredstvima.
2. Svaka država strana će donijeti zakonske i druge mjere koje su neophodne da se ustanove kao kazneni prekršaji:
- (a) Zavisno od osnovnih koncepata svog pravnog sustava, pokušaji činjenja prekršaja ustanovljenog sukladno stavu 1. ovog članka;
- (b) Učešće kao saučesnik u prekršaju ustanovljenom sukladno stavku 1. (a), (b) (i) ili (c) ovog članka i, ovisno od temeljnih koncepata svog pravnog sustava, učešće kao saučesnik u prekršaju ustanovljenom sukladno stavku 1. (b) (ii) ovog članka;
- (c) Organiziranje ili upućivanje drugih osoba na činjenje prekršaja ustanovljenog sukladno stavku 1. ovog članka.
3. Svaka država strana će donijeti zakonske i druge mjere koje budu potrebne da se ustanove kao otežavajuće okolnosti za prekršaje ustanovljene sukladno stavku 1. (a), (b) (i) i (c) ovog

članka i, zavisno od temeljnih koncepata svog pravnog sustava, za prekršaje ustanovljene sukladno stavku 2. (b) i (c) ovog članka, okolnosti:

- (a) Koje ugrožavaju, ili bi mogle ugroziti, živote ili sigurnost migranata u pitanju; ili
- (b) Koje povlače nehuman ili degradirajući tretman, uključujući eksploataciju, tih migranata.
4. Ništa iz ovog protokola ne sprječava državu stranu da poduzme mjere protiv osobe čije ponašanje predstavlja prekršaj po njenomu domaćem pravu.

II - Krijumčarenje migranata morskim putem

**Članak 7.
Suradnja**

Države strane će u najvećoj mogućoj mjeri surađivati na sprečavanju i zaustavljanju krijumčarenja migranata morskim putem, sukladno međunarodnim pravom o moru.

**Članak 8.
Mjere protiv krijumčarenja migranata morskim putem**

1. Država strana koja ima razumne temelje da sumnja da je brod s njenom zastavom ili koji tvrdi da je u njoj registriran, da je bez državljanstva ili koji je, mada pod inozemnom zastavom ili odbija da pokaže zastavu, ustvari državljanstva države strane u pitanju umiješan u krijumčarenje migranata morskim putem može zahtijevati pomoć drugih država strana u zaustavljanju uporabe broda za tu svrhu. Države strane od kojih se ovo traži pružit će pomoć koliko mogu u okviru svojih sredstava.
2. Država strana koja ima razumne osnove da sumnja da je brod koji koristi slobodu plovidbe sukladno međunarodnim pravom i plovi pod zastavom ili ističe registracijske oznake neke druge države strane umiješan u krijumčarenje migranata morskim putem može izvijestiti državu čija je zastava, zahtijevati potvrdu registracije i, ukoliko se potvrdi, zahtijevati dozvolu od države čija je zastava da poduzme odgovarajuće mjere u odnosu na taj brod. Država čija je zastava može ovlastiti državu koja podnosi zahtjev, između ostalog:
- (a) Da se ukrca na brod;
- (b) Da pretraži brod; i
- (c) Ukoliko se nađu dokazi da je brod umiješan u krijumčarenje migranata morskim putem, da poduzme odgovarajuće mjere prema brodu i osobama i teretu na brodu, prema ovlaštenju od države čija je zastava.
3. Država strana koja je poduzela mjeru sukladno stavku 2. ovog članka hitno će izvijestiti državu čija je zastava u pitanju o rezultatima te mjere.
4. Država strana će ekspeditivno reagirati na zahtjev druge države strane da odredi da li brod koji tvrdi da ima njenu registraciju ili plovi pod njenom zastavom ima pravo na to i na zahtjev za dozvolu podnesenu sukladno stavku 2. ovog članka.
5. Država čija je zastava može, sukladno članku 7. ovog protokola, podvrći svoju dozvolu uvjetima o kojima će se ona i država koja podnosi zahtjev dogovoriti, uključujući i uvjete koji se odnose na odgovornost i domet efektivnih mjera koje treba poduzeti. Država strana neće poduzimati dodatne mjere bez izričite dozvole države čija je zastava, osim mjera koje su neophodne za otklanjanje iminentne opasnosti po živote osoba ili one koje proističu iz relevantnih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma.
6. Svaka država strana imenovat će tijelo ili, po potrebi, tijela koja će primati i odgovarati na zahtjeve za pomoć, potvrdu registracije ili pravo broda da plovi pod njenom zastavom i dozvolu za poduzimanje odgovarajućih mjera. O tom imenovanju bit će obaviještene preko generalnog tajnika sve druge države strane u roku od mjesec dana od imenovanja.
7. Država strana koja ima razumne osnove da sumnja da je brod angažiran u krijumčarenju migranata morskim putem i da nema državljanstvo ili da može biti asimiliran na brod bez

državljanstva može se ukrčiti i pretražiti brod. Ukoliko se dode do dokaza koji potvrđuju sumnju, ta država strana će poduzeti odgovarajuće mjere sukladno relevantnom domaćem i međunarodnom pravu.

Članak 9. Klauzule o zaštiti

1. Kada država strana poduzme mjere protiv broda sukladno članku 8. ovog protokola, ona će:
 - (a) Osigurati siguran i human tretman osoba na brodu;
 - (b) Voditi računa o potrebi da ne ugrozi sigurnost broda ili njegovog tereta;
 - (c) Voditi računa o potrebi da ne nanosi štetu komercijalnim ili pravnim interesima države čija je zastava ili bilo koje druge zainteresirane države;
 - (d) Osigurati, u okviru raspoloživih sredstava, da je mjera poduzeta prema brodu ekološki ispravna.
2. Kada se temelji za mjere poduzete sukladno članku 8. ovog protokola pokažu neosnovani, brodu će se kompenzirati sav gubitak ili šteta koji su možda nastali, pod uvjetom da brod nije počinio ni jedan akt za opravdanje poduzetih mjera.
3. Sve poduzete mjere, usvojene ili provedene sukladno ovom poglavlju vodit će računa o potrebi da se ne miješaju ili ne utiču na:
 - (a) Prava i obveze i obnašanje jurisdikcije obalnih država sukladno međunarodnom pomorskom pravu; ili
 - (b) Ovlašt države čija je zastava da vrši jurisdikciju i kontrolu u administrativnim, tehničkim i društvenim pitanjima koja uključuju brod.
4. Svaka mjera poduzeta na moru sukladno ovom poglavlju bit će provedena samo ratnim brodovima ili vojnim avionima ili drugim brodovima ili avionima koji su jasno označeni i koji se mogu identificirati da su u vladinoj službi i ovlašteni u tu svrhu.

III - Sprečavanje, suradnja i druge mjere

Članak 10. Informacije

1. Bez štete po čl. 27. i 28. Konvencije, države strane će, a naročito države koje imaju zajedničke granice ili su locirane na putevima kojima se migranti krijumčare, radi podsticanja ciljeva ovog protokola međusobno razmjenjivati, sukladno svom domaćem pravnom i administrativnom sustavu, relevantne informacije o stvarima kao što su:
 - (a) Točke ukrćavanja i destinacije, kao i putevi, prijevoznici i prijevozna sredstva, za koje se zna ili sumnja da se upotrebljavaju od strane organizirane kriminalne grupe angažirane u ponašanju izloženom u članku 6. ovog protokola;
 - (b) Identitet i metodi organizacija ili organiziranih kriminalnih grupa za koje se zna ili sumnja da su angažirane u ponašanju izloženom u članku 6. ovog protokola;
 - (c) Autentičnost i ispravan oblik putnih dokumenata koje izdaje država strana i krađa ili zlouporaba u svezi s tim bjanko putnih ili identifikacionih dokumenata;
 - (d) Sredstva i metodi prikrivanja i transporta osoba, nezakonite izmjene, reprodukcija ili nabavke ili druge zlouporabe putnih ili identifikacionih dokumenata koji se koriste u ponašanju izloženom u članku 6. ovog protokola i načini njihovog otkrivanja;
 - (e) Zakonska iskustva i praksa i mjere za zaštitu i borbu protiv ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola; i
 - (f) Naučne i tehnološke informacije korisne za provedbu zakona radi pojačanja međusobne sposobnosti za sprečavanje, otkrivanje i istragu ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola i gonjenje lica u to uključenih.
2. Država strana koja dobije informacije će se ponašati sukladno zahtjevu države strane koja je prenijela informacije, a koja stavlja ograničenja na njihovu uporabu.

Članak 11. Granične mjere

1. Bez štete po međunarodne obveze u svezi sa slobodnim kretanjem ljudi, države strane će pojačati, u mogućoj mjeri, graničnu kontrolu koja je potrebna da se spriječi i otkrije krijumčarenje migranata.
2. Svaka država strana će donijeti zakonske odredbe ili druge odgovarajuće mjere da spriječi, koliko je moguće, da se prijevozna sredstva komercijalnih prijevoznika koriste u činjenju prekršaja ustanovljenih sukladno članku 6., stavku 1. (a), ovog protokola.
3. Kada je uputno, a bez štete za primjenjive međunarodne konvencije, te mjere će uključivati uvođenje obveze komercijalnih prijevoznika, uključujući i sve transportne kompanije ili vlasnike ili operatore prijevoznih sredstava da utvrde da svi putnici posjeduju putne dokumente neophodne za ulazak u državu koja ih prima.
4. Svaka država strana će poduzeti neophodne mjere, sukladno domaćem pravu, da predvidi sankcije u slučaju kršenja obveze postavljene u stavku 3. ovog članka.
5. Svaka država strana će razmotriti poduzimanje mjera koje dozvoljavaju, sukladno svom domaćem pravu, odbijanje ulaska ili ukidanje viza osobama uključenim u činjenje prekršaja ustanovljenih sukladno ovom protokolom.
6. Bez štete za članak 27. Konvencije, države strane će razmotriti jačanje suradnje između agencija za graničnu kontrolu, između ostalog, uspostavljanjem i održavanjem direktnih kanala komuniciranja.

Članak 12. Sigurnost i kontrola dokumenata

Svaka država strana će poduzeti mjere, po potrebi, u okviru raspoloživih sredstava:

- (a) Da osigura da putni i/ili identifikacioni dokumenti koja ona izda budu kvaliteta da se na mogu lako zloupotrijebiti i da se ne mogu jednostavno falsificirati ili nezakonito izmijeniti, imitirati ili izdati; i
- (b) Da osigura integritet i sigurnost putnih ili identifikacionih dokumenata izdatih od strane ili u ime države strane i da spriječi njihovu nezakonitu izradu, izdavanje i uporabu.

Članak 13. Legitimnost i važenje dokumenata

Na zahtjev neke druge države strane, država strana će, sukladno svom domaćem pravu, potvrditi u razumnom vremenskom roku legitimnost i važenje putnih ili identifikacionih dokumenata izdatih ili navodno izdatih u njeno ime, a za koje se sumnja da se koriste za svrhe ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola.

Članak 14. Obuka i tehnička suradnja

1. Države strane će obezbijediti ili pojačati specijaliziranu obuku za imigracione i druge relevantne zvaničnike na sprečavanju ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola, i za humani tretman migranata koji su objekt takvog ponašanja, poštujući njihova prava predviđena ovim protokolom.
2. Države strane će surađivati međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama, nevladinim organizacijama, drugim relevantnim organizacijama i ostalim elementima građanskog društva, po potrebi, kako bi osigurale adekvatnu obuku osoblja na svom teritoriju radi sprečavanja, borbe i iskorjenjivanja ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola i zaštite prava migranata koji su objekt tog ponašanja. Ta obuka će obuhvatati:
 - (a) Poboljšanje sigurnosti i kvaliteta putnih dokumenata;
 - (b) Prepoznavanje i otkrivanje lažnih putnih ili identifikacionih dokumenata;

- (c) Prikupljanje kriminalnih obavještajnih podataka, koji se posebice odnose na identifikaciju kriminalnih organiziranih grupa za koje se zna ili sumnja da su angažirane u ponašanju izloženom u članku 6. ovog protokola, metode korištene u transportu krijumčarenih migranata, zlouporabu putnih ili identifikacionih dokumenata za svrhe ponašanja izloženog u članku 6. i sredstva prikrivanja korištena u krijumčarenju migranata;
 - (d) Poboljšanje procedura za otkrivanje krijumčarenih osoba na konvencionalnim i nekonvencionalnim ulaznim i izlaznim punktovima; i
 - (e) Human tretman migranata i zaštitu njihovih prava predviđenih ovim protokolom.
3. Države strane s relevantnom ekspertizom razmotrit će pružanje tehničke pomoći državama koje su često države porijekla ili tranzita za osobe koje su predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola. Države strane će uložiti sve napore da obezbijede neophodna sredstva, kao što su vozila, kompjuterski sustavi i čitači dokumenata, za borbu protiv ponašanja izloženog u članku 6.

Članak 15.

Ostale preventivne mjere

1. Svaka država strana će poduzeti mjere na osiguranju tako da će pružiti ili pojačati informacijske programe radi jačanja javne svijesti o činjenici da je ponašanje izloženo u članku 6. ovog protokola kriminalna aktivnost koju često čine organizirane kriminalne grupe radi profita i da to predstavlja ozbiljan rizik za migrante koji su u pitanju.
2. Sukladno s člankom 31. Konvencije, države strane će sarađivati u oblasti javnog informiranja kako bi se spriječilo da potencijalni migranti postanu žrtva organiziranih kriminalnih grupa.
3. Svaka država strana će promovirati ili jačati, kako odgovara, razvoj programa i suradnju na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, uzimajući u obzir društveno-ekonomsku stvarnost migracije i poklonit će posebnu pažnju ekonomski i socijalno ugroženim područjima, radi borbe u kojenu protiv društveno-ekonomskih uzroka krijumčarenja migranata, kao što je siromaštvo i nerazvijenost.

Članak 16.

Zaštitne mjere i pomoć

1. Kod provedbe ovog protokola, svaka država strana će poduzeti, sukladno svojim obavezama prema međunarodnom pravu, sve odgovarajuće mjere, uključujući zakonske odredbe, po potrebi, za očuvanje i zaštitu prava osoba koje su predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola kako je dogovoreno prema primjenjivom međunarodnom pravu, a naročito prava na život i prava da se ne podvrgava mučenju ili drugom okrutnom, neljudskom ili degradirajućem tretiranju ili kazni.
2. Svaka država strana poduzet će odgovarajuće mjere da migrantima pruži odgovarajuću zaštitu protiv nasilja koje može biti izvršeno nad njima bilo od pojedinaca ili grupa time što su predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola.
3. Svaka država strana će pružiti odgovarajuću pomoć migrantima čiji su životi ili sigurnost ugroženi time što su predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola.
4. Kod primjene odredaba ovog članka, države strane će uzeti u obzir specijalne potrebe žena i djece.
5. U slučaju otkrivanja osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola, svaka država strana će se pridržavati svojih obaveza prema Bečkoj konvenciji o konzulnim odnosima¹, gdje je primjenjivo, uključujući i obvezu informiranja osobe zainteresirane bez odlaganja o

odredbama u svezi s obavještavanjem i komunikacijom s konzularnim službenicima.

Članak 17.

Sporazumi i aranžmani

1. Države strane će razmotriti zaključivanje bilateralnih i regionalnih sporazuma ili operativnih aranžmana ili razumjevanja čiji je cilj:
 - (a) Uspostavljanje najadekvatnijih i najefikasnijih mjera za prevenciju i borbu protiv ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola; ili
 - (b) Međusobno pojačanje odredaba ovog protokola.

Članak 18.

Povratak krijumčarenih migranata

1. Svaka država strana se slaže da će pomoći i prihvatiti bez nepotrebnog i nerazumnog odlaganja povratak osobe koja je objekat ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola i koja je njen državljanin ili koja ima pravo na stalni boravak na njenom teritoriju u trenutku povratka.
2. Svaka država strana će razmotriti mogućnost pomoći i prihvata povratka osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola i koja ima pravo na stalni boravak na njenom teritoriju u trenutku ulaska u državu koja je prima sukladno njenom domaćem pravu.
3. Na zahtjev države strane koja prima, država strana kojoj se podnosi zahtjev će, bez nepotrebne i nerazumne odgode provjeriti da li je osoba koja je predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola njen državljanin ili ima pravo na stalni boravak na njenom teritoriju.
4. Radi pomoći povratka osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola i koja je bez odgovarajuće dokumentacije, država strana čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj ima pravo na stalni boravak složit će se da izda na zahtjev države strane koja prima tu osobu putne dokumente ili drugu dozvolu po potrebi da bi osobi omogućila da putuje i ponovo uđe na njen teritorij.
5. Svaka država strana uključena u povratak osobe koja je predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola poduzet će sve odgovarajuće mjere da izvrši povratak uredno i uz dužnu brigu za sigurnost i dignitet te osobe.
6. Države strane mogu sarađivati s relevantnim međunarodnim organizacijama na provedbi ovog članka.
7. Ovaj članak neće biti na štetu nijednog prava datog osobama koje su predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola po bilo kojem domaćem pravu države strane koja ih prima.
8. Ovaj članak neće uticati na obveze u koje je ušla po bilo kojem drugom primjenjivom ugovoru, bilateralnom ili multilateralnom, ili bilo kojem drugom primjenjivom operativnom sporazumu ili aranžmanu koji regulira, u cjelini ili djelomično, povratak osoba koje su predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog protokola.

IV - Završne odredbe

Članak 19.

Klauzula o pridržanom pravu

1. Ništa iz ovog protokola neće uticati na druga prava, obveze i odgovornosti država i pojedinaca po međunarodnom pravu, uključujući i međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo o ljudskim pravima, a naročito, gdje je primjenjivo, Konvenciju 1951.² i Protokol 1967.³ vezano za status izbjeglica i načelo nevraćanja kako je u njemu sadržano.
2. Mjere predviđene ovim protokolom će se tumačiti i primjenjivati tako da ne diskriminiraju osobe na temelju toga što su one predmet ponašanja izloženog u članku 6. ovog

1 United Nations, Treaty Series, vol. 596, Nos. 8638-8640

2 United Nations, Treaty Series, vol. 189, No. 2545

3 Ibid., vol. 606. No. 8791

protokola. Tumačenje i primjena tih mjera će biti sukladno međunarodno priznatim načelima nediskriminacije.

Članak 20. Rješavanje sporova

1. Države strane će nastojati riješiti sporove u svezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola putem pregovora.
2. Svi sporovi između dvije ili više država strana koji se odnose na tumačenje ili primjenu ovog protokola koji se ne mogu riješiti pregovorima u razumnom vremenu, na zahtjev jedne od tih država strana, podnijet će se na arbitražu. Ukoliko se, šest mjeseci nakon datuma zahtjeva za arbitražu, te države strane ne mogu dogovoriti o organizaciji arbitraže, svaka od tih država strana može prenijeti spor na Međunarodni sud pravde po zahtjevu sukladno statutu Suda.
3. Svaka država strana može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili suglasnosti o pristupanju ovom protokolu, izjaviti da se ne smatra obveznom po stavku 2. ovog članka. Ostale države strane neće biti obvezne po stavku 2. ovog članka glede bilo koje države strane koja je izrazila takvu rezervu.
4. Svaka država strana koja je izrazila rezervu sukladno stavku 3. ovog članka može u svakom trenutku povući tu rezervu izvještavanjem generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 21. Potpis, ratifikacija, prihvatanje, suglasnost i pristupanje

1. Ovaj protokol je otvoren svim državama za potpisivanje od 12. do 15. prosinca 2000. u Palermu, Italija, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u Njujorku do 12. prosinca 2002.
2. Ovaj protokol će biti otvoren također za potpisivanje od strane regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju pod uvjetom da je najmanje jedna članica država te organizacije potpisala ovaj protokol sukladno stavku 1. ovog članka.
3. Ovaj protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti bit će deponirani kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponirati svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti ukoliko je najmanje jedna njena članica država to učinila. U tom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti, ta organizacija će izraziti domet svoje mjerodavnosti u odnosu na pitanja koje ovaj protokol regulira. Ta organizacija će također izvijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje mjerodavnosti.
4. Ovaj protokol je otvoren za pristupanje svakoj državi ili regionalnoj organizaciji za ekonomsku integraciju čija je najmanje jedna članica država strana u ovom protokolu. Instrumenti o pristupanju će biti deponirani kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda. U trenutku pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će izraziti domet svoje mjerodavnosti u svezi s pitanjima koje ovaj protokol regulira. Ta organizacija će također izvijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje mjerodavnosti.

Članak 22. Stupanje na snagu

1. Ovaj će protokol stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponiranja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, suglasnosti ili pristupanju, međutim neće stupiti na snagu prije stupanja na snagu Konvencije. Za svrhu ovog stava, nijedan instrument kojeg deponira regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se računati kao dodatak instrumentima koje su deponirale države članice te organizacije.

Članak 3.

Ova odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku integraciju koja ratificira, prihvata, odobrava, ili pristupa ovom protokolu nakon deponiranja četrdesetog instrumenta o toj radnji, ovaj protokol će stupiti na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ili organizacija deponira relevantni instrument ili na dan kada ovaj protokol stupa na snagu sukladno stavu 1. ovog članka, prema tome koji je kasniji.

Članak 23. Amandman

1. Po isteku pet godina od stupanja na snagu ovog protokola, država strana u Protokolu može predložiti amandman i podnijeti ga generalnom tajniku Ujedinjenih naroda, koji će potom saopćiti predloženi amandman državama stranama i Konferenciji strana u Konvenciji radi razmatranja i odlučivanja o prijedlogu. Države strane u ovom protokolu koje se sastaju na Konferenciji strana uložiti će sve napore da postignu konsenzus o svakom amandmanu. Ukoliko se svi naponi na postizanju konsenzusa iscrpe i ne postigne sporazum, za usvajanje amandmana će, kao posljednje utočište, biti potrebno glasovanje dvotrećinske većine država strana u ovom protokolu koje su prisutne i glasuju na sastanku Konferencije strana.
2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u pitanjima u njihovoj mjerodavnosti, ostvarivat će svoje pravo na glasovanje po ovom članku sa brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su strane u ovom protokolu. Te organizacije neće koristiti svoje pravo na glasovanje ukoliko njihove države članice koriste svoja prava na glasovanje i obrnuto.
3. Amandman usvojen sukladno stavku 1. ovog članka podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti država strana.
4. Amandman usvojen sukladno stavku 1. ovog članka stupit će na snagu u odnosu na državu stranu devedeset dana nakon dana deponiranja kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti na taj amandman.
5. Kada amandman stupi na snagu, on je obavezujući za one države strane koje su izrazile svoju suglasnost da budu obvezne po njemu. Ostale države strane još uvijek će biti obvezne po odredbama ovog protokola i svih ranijih amandmana koje su ratificirale, prihvatile ili odobrile.

Članak 24. Otkazivanje

1. Država strana može otkazati ovaj protokol pismenim izvješćem generalnom tajniku Ujedinjenih naroda. Otkazivanje će postati djelotvorno godinu dana nakon datuma kada generalni tajnik primi izvješće.
2. Regionalna organizacija za ekonomsku organizaciju prestaje biti strana u ovom protokolu kada ga sve njene članice države otkazu.

Članak 25. Depozitar i jezici

1. Za depozitara ovog protokola imenuje se generalni tajnik Ujedinjenih naroda.
2. Original ovog protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jednako autentični, bit će deponiran kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.

KAO SVJEDOCI, dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni za to od svojih vlada, potpisali su ovaj protokol.

Srijeda,
27. ožujka 2002.

SLUŽBENI GLASNIK BiH
MEĐUNARODNI UGOVORI

Broj 3
Stranica 67

Broj 1-02-01-50/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Krizanović, v. r.

22

Na temelju članka V. točka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici od 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA ZA SPRIJEČAVANJE, ZAUSTAVLJANJE I KAŽNJAVANJE TRGOVINE LJUDIMA, NAROČITO ŽENAMA I DJECOM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA, NJUJORK, 15. STUDENI 2000. GODINE

Članak 1.

Ratificira se Protokol za spriječavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Njujork, 15. studeni 2000. godine, po dobijenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na temelju odluke PS BiH broj 5/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Protokola glasi

PROTOKOL

ZA SPREČAVANJE, ZAUSTAVLJANJE I KAŽNJAVANJE TRGOVINE LJUDIMA, NAROČITO ŽENAMA I DJECOM, KOJIM SE DOPUNJUJE KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Preambula

Države strane u ovom protokolu,

Izjavljujući da djelotvorna akcija na sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima, a naročito ženama i djecom, zahtijeva temeljni/sveobuhvatan međunarodni pristup u zemljama porijekla, tranzita i destinacije što uključuje mjere za sprečavanje trgovine, kažnjavanje trgovaca i zaštitu žrtava te trgovine, uključujući i zaštitu njihovih međunarodno priznatih ljudskih prava,

Uzimajući u obzir činjenicu da, uprkos postojanju niza međunarodnih instrumenata koji sadrže pravila i praktične mjere članak za borbu protiv eksploatacije ljudi, a naročito žena i djece, ne postoji univerzalni instrument koji rješava sve aspekte trgovine ljudima,

Zabrinute da, u odsustvu takvog instrumenta, osobe koje su izložene trgovini neće biti dovoljno zaštićene,

Pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine 53/111 od 9. prosinca 1998., kojom je Skupština odlučila osnovati otvoreni međuvladin *ad hoc* komitet radi izrade sveobuhvatne/temeljne međunarodne konvencije protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i rasprave o izradi, između ostalog, međunarodnog instrumenta koji se bavi trgovinom ženama i djecom,

Ubijedene da će dopuna Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala s međunarodnim instrumentom za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, a naročito ženama i djecom, biti korisna za sprečavanje i borbu protiv tog kriminala,

Sporazumjele su se o:

I - Opće odredbe

Članak 1.

Odnos s Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala

1. Ovaj protokol dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala. Tumačit će se zajedno s Konvencijom.
2. Odredbe Konvencije primjenjivat će se, *mutatis mutandis*, na ovaj protokol osim ako njime nije drukčije predviđeno.
3. Prekršaji ustanovljeni sukladno članku 5. ovog protokola smatraju se za prekršaje ustanovljene sukladno Konvenciji.

Članak 2.

Obrazloženje svrhe

Svrhe ovog protokola su:

- (a) Sprečavanje i borba protiv trgovine ljudima, poklanjajući posebnu pažnju ženama i djeci;
- (b) Zaštita i pomoć žrtvama te trgovine, uz puno poštivanje njihovih ljudskih prava; i
- (c) Unapređenje suradnje među državama stranama kako bi se postigli ti ciljevi.

Članak 3.

Uporaba termina

Za svrhe ovog protokola:

- (a) "Trgovina ljudima" znači regrutiranje, transport, transfer, skrivanje/pružanje utočišta ili prihvata osoba, putem prijetnje ili uporabom sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmanjivanja, zlouporabe vlasti ili stanja ugroženosti, davanja ili primanja novca ili beneficija za dobijanje pristanka osobe koja ima kontrolu nad nekom drugom osobom, u svrhu eksploatacije. Eksploatacija uključuje, i u najmanjoj mjeri, iskorišćavanje prostitucije drugih ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, pokornost ili uzimanje organa.
- (b) Pristanak žrtve trgovine ljudima na namjeravanu eksploataciju izložen u točki (a) ovog članka bit će nevažan kada je upotrijebljeno bilo koje sredstvo izloženo u točki (a);
- (c) Regrutiranje, transport, transfer, skrivanje ili prihvata djeteta radi eksploatacije smatrat će se "trgovinom ljudima" čak kada ne uključuje nijedno sredstvo predviđeno točkom (a) ovog članka;
- (d) "Dijete" znači osobu ispod osamnaest godina starosti.

Članak 4.

Domašaj primjene

Ovaj protokol će se primjenjivati, osim ako u istom nije drukčije navedeno, na prevenciju, istragu i gonjenje prekršaja ustanovljenih sukladno članku 5. ovog protokola, kada su ti prekršaji transnacionalni i uključuju organiziranu kriminalnu grupu, kao i na zaštitu žrtava tih prekršaja.

Članak 5.

Kriminalizacija

1. Svaka država strana će usvojiti zakonske odredbe i druge mjere koje su potrebne da se ustanovi kao kazneni prekršaj ponašanje obrazloženo u članku 3. ovog protokola, kada je počinjeno namjerno.
2. Svaka država strana donijet će zakonske odredbe i druge mjere koje budu potrebne da se ustanove kao kazneni prekršaji;
 - (a) Zavisno od osnovnih pojmova svog pravnog sustava, pokušaj činjena prekršaja ustanovljenog sukladno stavku 1. ovog članka;

- (b) Učestvovanje kao saučesnik u prekršaju ustanovljenom sukladno stavku 1. ovog članka; i
- (c) Organiziranje ili usmjeravanje drugih osoba na činjenje prekršaja ustanovljenog sukladno stavku 1. ovog članka.

II - Zaštita žrtava trgovine ljudima

Članak 6.

Pomoć žrtvama i njihova zaštita od trgovine ljudima

1. U odgovarajućim slučajevima i u mogućoj mjeri prema domaćem pravu, svaka država strana štiti privatnost i identitet žrtava trgovine ljudima tako što će, između ostalog, pravni postupak u vezi s tom trgovinom držati povjerljivim.
2. Svaka država strana osigurava da njen domaći pravni i administrativni sustav sadrži mjere koje pružaju žrtvama trgovine ljudima, u odgovarajućim slučajevima:
 - (a) Informacije o relevantnom sudskom i upravnom postupku;
 - (b) Pomoć da im se omogući da se njihovi pogledi i interesi prezentiraju i razmotre u odgovarajućim fazama kaznenog postupka protiv prekršilaca na način koji nije štetan za prava obrane.
3. Svaka država strana će razmotriti provođenje mjera da se obezbijedi fizički, psihički i društveni oporavak žrtava trgovine ljudima, uključujući, u odgovarajućim slučajevima, u suradnji s nevladinim organizacijama, i druge relevantne organizacije i ostale elemente civilnog društva, i, naročito, da im se obezbijedi:
 - (a) Odgovarajući smještaj;
 - (b) Savjetovanje i informiranje, posebice u vezi s njihovim zakonskim pravima, na jeziku koji žrtva trgovine ljudima razumije;
 - (c) Medicinska, psihološka i materijalna pomoć; i
 - (d) Zaposlenje, mogućnosti za naobrazbu i obuku.
4. Svaka država strana će uzeti u obzir, kod primjene odredaba ovog članka, starost, spol i posebite potrebe žrtava trgovine ljudima, a naročito posebite potrebe djece, uključujući odgovarajući smještaj, naobrazbu i skrb.
5. Svaka država strana će nastojati pružiti fizičku sigurnost žrtvama trgovine ljudima dok su na njenom teritoriju.
6. Svaka država strana će osigurati da njen domaći pravni sustav sadrži mjere koje nude osobama žrtvama trgovine ljudima mogućnost dobijanja kompenzacije za pretrpljenu štetu.

Članak 7.

Status žrtava trgovine ljudima u državama koje ih primaju

1. Pored preduzimanja mjera sukladno članku 6. ovog protokola, svaka država strana će razmotriti usvajanje zakonskih odredaba ili drugih odgovarajućih mjera koje žrtvi trgovine ljudima dozvoljavaju da ostanu na njenom teritoriju, privremeno ili stalno, u odgovarajućim slučajevima.
2. Kod provedbe odredbe sadržane u stavku 1. ovog članka, svaka država strana će na odgovarajući način razmotriti humanitarne i faktore samlivosti.

Članak 8.

Repatrijacija žrtava trgovine ljudima

1. Država strana čiji je državljanin žrtva trgovine ljudima ili u kojoj je ta osoba imala pravo na stalni boravak u trenutku ulaska na teritorij države koja prima žrtvu pomoći će i prihvatiti, uz dužni obzir za sigurnost te osobe, povratak te osobe bez nepotrebnog ili nerazumnog odlaganja.
2. Kada država strana vraća žrtvu trgovine ljudima u državu stranu čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj je imala, u trenutku ulaska na teritorij države strane koja je prima, pravo na stalni boravak, taj povratak će se odvijati uz dužni obzir prema sigurnosti te osobe i statusu pravnoga postupka u vezi s činjenicom da je osoba žrtva trgovine i poželjno je da bude dobrovoljan.

3. Na zahtjev države strane koja prima žrtvu, država kojoj se upućuje zahtjev će, bez nepotrebnog i nerazumnog odlaganja, provjeriti da li je osoba koja je žrtva trgovine ljudima njen državljanin ili je imala pravo na stalni boravak na njenom teritoriju u trenutku ulaska na teritorij države strane koja je prima.
4. Da olakša povratak žrtve trgovine ljudima koja nema valjanu dokumentaciju, država strana čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj je imala pravo na stalni boravak u trenutku ulaska na teritorij države strane koja je prima složit će se da izda, na zahtjev države strane koja prima žrtvu, putne dokumente ili drugu dozvolu koja bude potrebna da osobi omogući da putuje i ponovo uđe na njenu teritoriju.
5. Ovaj članak nema štete za bilo koje pravo koje se daje žrtvi trgovine ljudima po bilo kojem domaćem zakonu države strane koja je prima.
6. Ovaj članak nema štete za bilo koji primjenjivi bilateralni ili multilateralni sporazum ili aranžman koji regulira, u cjelini ili djelomično, povratak žrtava trgovine ljudima.

III - Sprečavanje, suradnja i druge mjere

Članak 9.

Sprečavanje trgovine ljudima

1. Države strane će ustanoviti obuhvatnu politiku, programe i druge mjere:
 - (a) Da spriječe i bore se protiv trgovine ljudima; i
 - (b) Da zaštite žrtve trgovine ljudima, a naročito žene i djecu, od ponovne viktimizacije.
2. Države strane će nastojati poduzimati mjere kao što su istraživački rad, informiranje i kampanje u masovnim medijima i socijalne i ekonomske inicijative da se spriječi trgovina ljudima i bori protiv nje.
3. Politika, programi i druge mjere ustanovljene sukladno ovom članku će, prema tome šta odgovara, uključiti suradnju s nevladinim organizacijama, ostalim relevantnim organizacijama i drugim elementima civilnog društva.
4. Države strane će poduzeti ili pojačati mjere, uključujući bilateralnu ili multilateralnu suradnju, da ublaže faktore koji izlažu osobe, a naročito žene i djecu, trgovini, kao što su siromaštvo, nerazvijenost i nepostojanje jednakih mogućnosti.
5. Države strane će donijeti ili pojačati zakonske odredbe ili druge mjere, kao što su obrazovne, socijalne i kulturne mjere, uključujući bilateralnu i multilateralnu suradnju, da se obeshrabri potražnja koja stvara sve oblike eksploatacije ljudi, a naročito žena i djece, koje vode ka trgovini.

Članak 10.

Razmjena informacija i obuka

1. Tijela za provedbu zakona, imigraciona i druga relevantna tijela država strana će, kako je pogodno, međusobno saradivati razmjenjujući informacije, sukladno svom domaćem pravu, da im omogući da odrede:
 - (a) Da li su pojedinci koji prelaze ili pokušavaju preći međunarodnu granicu s putnim ispravama koje pripadaju nekoj drugoj osobi ili bez putnih isprava počinio ili žrtve trgovine ljudima;
 - (b) Tipove putnih isprava koje su pojedinci koristili ili pokušali koristiti za prelazak međunarodne granice radi trgovine ljudima; i
 - (c) Sredstva i metode koje koriste organizirane kriminalne grupe u svrhe trgovine ljudima, uključujući i regrutiranje i transport žrtava, putove i veze između pojedinaca i grupa uključenih u tu trgovinu, i eventualne mjere za njihovo otkrivanje.
2. Države strane će obezbijediti ili pojačati obuku za provedbu zakona, za imigracione i druge relevantne službenike za sprečavanje trgovine ljudima. Obuka bi trebala da se fokusira na metode koje se koriste u sprečavanju te trgovine, gonjenju

trgovaca i zaštiti prava žrtava, uključujući i zaštitu žrtava od trgovaca. Obuka bi trebala uzeti u obzir i potrebu da se razmotre ljudska prava i osjetljiva pitanja djece i spola i trebala bi ohrabriti suradnju s nevladinim organizacijama, ostalim relevantnim organizacijama i drugim elementima civilnog društva.

3. Država strana koja prima informacije poštivat će sve zahtjeve države strane koja je dostavila te informacije i koja ograničava njihovu uporabu.

Članak 11. Granične mjere

1. Bez štete za međunarodne obveze u svezi sa slobodnim kretanjem ljudi, države strane će pojačati, koliko je moguće, graničnu kontrolu koja bude potrebna da se spriječi i otkrije trgovina ljudima.
2. Svaka država strana će donijeti zakonske odredbe i druge odgovarajuće mjere da se spriječi, koliko je moguće, korištenje prijevoznih sredstava komercijalnih prijevoznika u činjenju prekršaja ustanovljenih sukladno članku 5. ovog protokola.
3. Kad je pogodno, a bez štete za primjenjive međunarodne konvencije, te će mjere obuhvatiti uvođenje obveze komercijalnih prijevoznika, uključujući svaku transportnu kompaniju ili vlasnika ili operatera svih prijevoznih sredstava, da utvrde da svi putnici posjeduju putne isprave potrebne za ulazak u državu koja ih prima.
4. Svaka država strana će poduzeti neophodne mjere, sukladno domaćem pravu, da predvidi sankcije u slučaju korištenja obveze zacrtane u stavku 3. ovog članka.
5. Svaka država strana će razmotriti poduzimne mjera koje dozvoljavaju, sukladno domaćem pravu, odbijanje ulaska ili ukidanje viza osobama umiješanim u činjenje prekršaja ustanovljenih sukladno ovom protokolu.
6. Bez štete za članak 27. Konvencije, države strane će razmotriti jačanje suradnje između agencija za graničnu kontrolu, između ostalog, uspostavljanjem i održavanjem direktnih kanala komuniciranja.

Članak 12. Sigurnost i kontrola dokumenata

Svaka država strana će poduzeti mjere po potrebi, u okviru dostupnih sredstava:

- (a) Da osigura da putni ili identifikacioni dokumenti koje ona izda budu takvog kvaliteta da se ne mogu lako zloupotrijebiti i jednostavno falsificirati ili nezakonito izmijeniti, imitirati ili izdati; i
- (b) Da osigura integritet i sigurnost putnih ili identifikacionih dokumenata koji su izdati od strane ili u ime države strane i da spriječi njihovu nezakonitu izradu, izdavanje i uporabu.

Članak 13. Legitimnost i važenje dokumenata

Na zahtjev neke druge države strane, država strana će, sukladno domaćem pravu, provjeriti u razumnom vremenu legitimnost i važenje putnih ili identifikacionih dokumenata izdatih ili navodno izdatih u njeno ime i za koje se sumnja da su uporabljeni za trgovinu ljudima.

IV - Završne odredbe

Članak 14. Klauzula o pridržanom pravu

1. Ništa iz ovog protokola neće uticati na prava, obveze i odgovornosti država i pojedinaca prema međunarodnom pravu, uključujući i međunarodno humanitarno pravo i međunarodni zakon o ljudskim pravima i, naročito, kad je primjenjivo, Konvenciju¹ iz 1951. i Protokol² iz 1967. koji se

odnose na status izbjeglica i načelo nevraćanja kako je u njemu sadržano.

2. Mjere izložene u ovom protokolu tumačit će se i primjenjivati tako da ne diskriminiraju osobe po temelju toga što su žrtve trgovine ljudima. Tumačenje i primjena tih mjera bit će sukladno međunarodno priznatim principima o nediskriminaciji.

Članak 15. Rješavanje sporova

1. Države strane će nastojati riješiti sporove u svezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola putem pregovora.
2. Svi sporovi između dvije ili više država strana koji se odnose na tumačenje ili primjenu ovog protokola koji se ne mogu riješiti pregovorima u razumnom vremenu, na zahtjev jedne od tih država strana, podnijet će se na arbitražu. Ukoliko se, šest mjeseci od datuma zahtjeva za arbitražu, te države strane ne mogu dogovoriti o organizaciji arbitraže, svaka od tih država strana može prenijeti spor na Međunarodni sud pravde po zahtjevu sukladno statutu Suda.
3. Svaka država strana može, u trenutku potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja ili suglasnosti o pristupanju ovom protokolu, izjaviti da se ne smatra obveznom po stavku 2. ovog članka. Ostale države strane neće biti obvezne po stavku 2. ovog članka u pogledu bilo koje države strane koja je izrazila tu rezervu.
4. Svaka država strana koja je izrazila rezervu sukladno stavu 3. ovog članka može u svakom trenutku povući tu rezervu izvještavanjem generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 16. Potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, suglasnost i pristupanje

1. Ovaj protokol je otvoren svim državama za potpisivanje od 12. do 15. prosinca 2000. u Palermu, Italija, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u Njujorku do 12. prosinca 2002.
2. Ovaj protokol će biti otvoren također za potpisivanje od strane regionalne organizacije za ekonomsku integraciju pod uvjetom da je najmanje jedna članica država te organizacije potpisala ovaj protokol sukladno stavu 1. ovog članka.
3. Ovaj protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti bit će deponirani kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju može deponirati svoj instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti ukoliko je najmanje jedna njena članica država to učinila. U tom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju ili suglasnosti, ta organizacija će izraziti domet svoje mjerodavnosti u odnosu na pitanja koje ovaj protokol regulira. Ta organizacija će također izvijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje mjerodavnosti.
4. Ovaj protokol je otvoren za pristupanje svakoj državi ili regionalnoj organizaciji za ekonomsku integraciju čija je najmanje jedna članica država strana u ovom protokolu. Instrumenti o pristupanju će biti deponirani kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda. U trenutku pristupanja, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju će izraziti domet svoje mjerodavnosti u svezi s pitanjima koje ovaj protokol regulira. Ta organizacija će tekoder izvijestiti depozitara o svakoj relevantnoj modifikaciji dometa svoje mjerodavnosti.

Članak 17. Stupanje na snagu

1. Ovaj će protokol stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponiranja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, suglasnosti ili pristupanju, međutim neće stupiti na snagu prije stupanja na snagu Konvencije. Za svrhu ovog stavka, nijedan instrument kojeg deponira regionalna organizacija za

1 United Nations, *Treaty Series*, vol. 189, No. 2545.

2 Ibid., vol. 606, No. 8791.

Vodeći računa o međunarodnim konvencijama koje potiču bilateralnu suradnju, kao i o preporuci Vijeća za carinsku

suradnju o međusobnoj administrativnoj pomoći od 5. prosinca, 1953. godine,

Vodeći računa o odredbama Jedinствene konvencije o opojnim drogama iz 1961.god., Protokolu o izmjenama Jedinствene konvencije o opojnim drogama iz 1961.god.(1972. god.), Konvencije o psihotropnim tvarima iz 1971.god., kao i Konvencije Ujedinjenih naroda protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih tvari iz 1988. god.,

Sporazumjele su se kako slijedi

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1. Definicije

Za potrebe ovog ugovora:

- a) "Carinski propisi" znače zakone i podzakonske akte koje donose Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina te njezini entiteti, kojima se reguliraju uvoz, izvoz, provoz robe i svi drugi carinski postupci uključujući utvrđivanje carinskih pristojbi, mjere zabrane, ograničenja i kontrole;
- b) "Carinska služba" znači Ministarstvo financija - Carinska uprava za Republiku Hrvatsku; te u Bosni i Hercegovini na području Federacije Federalna carinska uprava i Republička uprava carina Republike Srpske na području Republike Srpske.
- c) "Prekršaj" znači svaku povredu, te pokušaj povrede carinskih propisa;
- d) "Služba tražiteljica" znači nadležnu carinsku službu ugovorne stranke koja podnosi zahtjev za pomoć u carinskim pitanjima ili koja prima takvu pomoć;
- e) "Zatražena služba" znači nadležnu carinsku službu ugovorne stranke koja prima zahtjev za pomoć u carinskim pitanjima ili daje takvu pomoć;
- f) "Osobni podaci" su svi podaci koji se odnose na identificiranu osobu ili osobe koje se mogu identificirati.

Članak 2. Obveze iz međunarodnih ugovora

Ovaj ugovor ne utječe na prava i obveze ugovornih stranaka koje proizlaze iz drugih bilateralnih i multilateralnih međunarodnih ugovora kojih su one stranke ili kojih će postati stranke.

II - CARINSKA SURADNJA

Članak 3. Obuhvat carinske suradnje

1. Carinske službe utvrđene člankom 1.b) ovog ugovora, u skladu s odredbama iz ovog ugovora će:
 - a) razvijati suradnju u svrhu istraživanja, razvitka i testiranja novih carinskih postupaka, obuke i razmjene osoblja te u svezi s drugim pitanjima koja mogu zahtijevati njihove zajedničke napore; i
 - b) nastojati pojednostaviti, uskladiti i kompjuterizirati carinske postupke uzimajući u obzir postignuća do kojih su već došle međunarodne organizacije koje se bave carinskim pitanjima.
2. Carinska suradnja obuhvaća:
 - a) razmjenu stručnih, znanstvenih i tehničkih podataka koji su vezani uz carinske propise;
 - b) razmjenu podataka o poduzetim radnjama s trećim zemljama u svezi s pružanjem stručne pomoći, u svrhu njenog unapređivanja.

III - UZAJAMNA POMOĆ

Članak 4. Obuhvat pomoći

1. Carinske službe utvrđene člankom 1.b) ovog ugovora, će u skladu sa ovim ugovorom:

- a) pružati pomoć jedna drugoj kako bi se osiguralo da se carinski propisi provode na odgovarajući način, naročito sprječavanjem, otkrivanjem i istraživanjem radnji kojima se vrši povreda carinskih propisa;
 - b) pružati pomoć jedna drugoj kako bi na zahtjev dostavile podatke koji bi se koristili prilikom provedbe carinskih propisa.
2. Pomoć u svezi s carinskim pitanjima, kako se predviđa ovim ugovorom, neće utjecati na uzajamnu pomoć u svezi s kriminalnim radnjama. Ona ne obuhvaća podatke koji su prikupljeni primjenom ovlaštenja na zahtjev sudskog tijela, osim ukoliko to tijelo ne da svoju suglasnost.
 3. Pomoć također obuhvaća:
 - a) razmjenu podataka i iskustava prilikom provođenja zabrana te korištenja opreme za otkrivanje;
 - b) tehnike nadzora nad provedbom propisa što može biti korisno za izbjegavanje povrede propisa, a naročito tehnička sredstva za koja se utvrdi da su korisna za izbjegavanje takvih povreda; i
 - c) zapažanja i analize koje proizlaze iz primjene novih tehnika nadzora provedbe propisa.

Članak 5. Pružanje pomoći na zahtjev

1. Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena služba dostavlja sve relevantne podatke kako bi omogućila carinskoj službi tražiteljici pravilnu primjenu carinskih propisa, uključujući podatke koji se odnose na radnje koje su uočene ili planirane, a koje predstavljaju ili bi mogle predstavljati povredu takvih propisa.
2. Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena služba obavještava da li je roba koja je izvezena s područja jedne ugovorne stranke pravovaljano uvezena na područje druge ugovorne stranke, navodeći, gdje je to prikladno, carinski postupak koji se primjenjuje na takvu robu.
3. Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena služba će poduzeti, u okviru svojih nadležnosti, potrebne mjere za osiguranje nadzora nad:
 - a) fizičkim i pravnim osobama za koje se osnovano sumnja da li je roba ili bi mogle izvršiti povredu carinskih propisa na području koje je u nadležnosti službe tražiteljice;
 - b) mjestom gdje je roba uskladištena na takav način da to daje osnovu za sumnju da je takva roba namijenjena za radnje kojima se vrši povreda carinskih propisa;
 - c) prometom robe koja je prijavljena, a za koje se zna ili sumnja da su predmet carinskih prekršaja; i
 - d) prijevoznim sredstvima za koje se osnovano sumnja da se koriste, da su bila korištena ili bi se mogla koristiti za radnje kojima se vrši povreda carinskih propisa.

Članak 6. Spontana suradnja

Ugovorne stranke će u okviru svojih nadležnosti, jedna drugoj pružiti pomoć ako to smatraju potrebnim za pravilnu primjenu carinskih propisa, poglavito kada pribavljaju podatke koji se odnose na:

- a) postupke kojima se vrše povrede takvih propisa i koje bi mogle biti od značaja za drugu ugovornu stranku;
- b) nova sredstva i načine koji se upotrebljavaju za izvršavanje takvih postupaka; i
- c) robu za koju je poznato da je predmet postupaka kojima se vrši povreda carinskih propisa.

Članak 7. Dostavljanje i priopćavanje

Na zahtjev službe tražiteljice, zatražena carinska služba će u skladu sa svojim unutarnjim zakonodavstvom, poduzeti sve potrebne mjere u cilju:

- dostave svih dokumenata,
- priopćavanje svih odluka, fizičkoj ili pravnoj osobi sa prebivalištem ili sjedištem na njenom području, koje su obuhvaćene ovim ugovorom. U tom slučaju, primjenjuju se odredbe iz članka 8. stavka 3.

Članak 8.

Oblik i sadržaj zahtjeva za pružanje pomoći

1. Zahtjevi koji se podnose u skladu s ovim ugovorom bit će u pisanom obliku. Dokumentacija potrebna za udovoljavanje takvim zahtjevima prilaže se zahtjevima. Kada je to potrebno zbog žurnosti postupka, mogu se prihvatiti i usmeni zahtjevi, koji se moraju bez odgađanja potvrditi u pisanom obliku.
2. Zahtjevi koji proizlaze iz stavka 1. ovog članka sadržavat će sljedeće podatke:
 - a) naziv službe tražiteljice;
 - b) zahtijevano postupanje;
 - c) predmet i razlog zahtjeva;
 - d) zakone, propise i druge pravne osnove;
 - e) što točnije i opsežnije podatke o fizičkim i pravnim osobama koje su predmet istrage; i
 - f) sažetak relevantnih činjenica i već provedenih ispitivanja, osim u slučajevima predviđenim člankom 7.
3. Zahtjev se podnosi na službenim jezicima ugovornih stranaka ili drugom jeziku prihvatljivom za carinske službe.
4. U slučaju da zahtjev ne odgovara propisanim uvjetima, može se zatražiti njegov ispravak ili dopuna, a pri tome se ipak mogu poduzeti privremene mjere osiguranja.

Članak 9.

Postupanje po zahtjevu

1. Da bi se postupilo u skladu sa zahtjevom za pružanje pomoći, zatražena služba, u suradnji s drugim nadležnim tijelima u slučajevima kada ne može sama postupati, provodi postupak tako da:
 - dostavlja podatke koje već posjeduje;
 - provodi odgovarajuće istrage;
 - organizira da se istrage provedu.
2. Postupak na temelju zahtjeva za pružanje pomoći provodi se u skladu sa zakonom, propisima i drugim aktima koji se primjenjuju na području koje je u nadležnosti zatražene službe.
3. Pravovaljano ovlašteni carinski službenik koji radi na području ugovorne stranke može, uz suglasnost carinske službe koja je nadležna za područje te ugovorne stranke i poštujući uvjete koje je ona odredila, pribaviti od zatražene službe podatke koji se odnose na radnje kojima su prekršeni carinski propisi i koji su potrebni službi tražiteljici u smislu ovog ugovora.
4. Carinski službenik koji radi na području ugovorne stranke može, uz suglasnost carinske službe koja radi na području druge ugovorne stranke i poštujući uvjete koje ona odredi, biti nazočan pri istrazi koju provodi ta ugovorna stranka.

Članak 10.

Oblik priopćavanja podataka

1. Zatražena služba priopćiti će rezultate istrage službi tražiteljici u obliku dokumenata, ovjerenih preslika dokumenata, izvješća i slično, te po potrebi usmeno.
2. Dokumente, predviđene stavkom 1., ovog članka mogu zamijeniti kompjuterizirani podaci u bilo kojem obliku sačinjeni za istu svrhu, pri čemu je potrebno dostaviti i sve obavijesti neophodne za tumačenje ili korištenje takvih kompjuterskih podataka.

Članak 11.

Iznimke od obveze pružanja pomoći

1. Zatražena služba može djelomično ili u potpunosti odbiti pružanje pomoći koja se predviđa ovim ugovorom ako bi to:

a) uzrokovalo povredu suvereniteta Republike Hrvatske ili Bosne i Hercegovine uključujući njene entitete (Federacija BiH i Republika Srpska); ili

b) uzrokovalo povredu javnog reda, sigurnosti i drugih temeljnih interesa, a naročito u slučajevima iz članka 12. točka 2.

2. U slučajevima kada služba tražiteljica zahtijeva pomoć, koju ona sama ne bi mogla pružiti ukoliko bi to od nje zatražila carinska služba druge ugovorne stranke, na ovu će okolnost upozoriti u svojem zahtjevu. U tom slučaju zatražena služba donijet će odluku o tome da li udovoljiti takvom zahtjevu.
3. Prije nego što odbije pružanje pomoći, zatražena služba razmatra može li se pomoć pružiti pod uvjetima i okolnostima koje smatra neophodnim. Ako služba tražiteljica prihvati pomoć pod takvim uvjetima i okolnostima, ona postupi u skladu sa njima.
4. Ukoliko se zahtjevu za pomoć ne može udovoljiti, služba tražiteljica će biti bez odgađanja izviještena o razlozima odbijanja pružanja pomoći.

Članak 12.

Razmjena i povjerljivost podataka

1. Svi podaci koji se dostavljaju bilo u kojem obliku, u skladu s ovim ugovorom, imaju povjerljivi i ograničeni karakter, ovisno o zakonima koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini uključujući i njene entitete (Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska). Takvi podaci su obuhvaćeni obvezom čuvanja službene tajne i moraju se štiti u skladu s odgovarajućim zakonima koji su na snazi na području koje je pod nadležnošću carinske službe koja prima zahtjev.
2. Osobni podaci mogu se razmijeniti samo u slučajevima kada carinska služba koja podnosi zahtjev poduzima zaštitne radnje za takve podatke na način koji je približno identičan onome koji se primjenjuje na taj slučaj na području na kojem nadležnost ima carinska služba koja dostavlja takve podatke.
3. Dobiveni podaci koriste se isključivo u svrhe predviđene ovim ugovorom. U slučaju da carinska služba koja radi na području jedne ugovorne stranke zatraži takve podatke radi njihovog korištenja u drugu svrhu, mora zatražiti prethodnu pisanu suglasnost carinske službe koja dostavlja podatke. Takvo korištenje podataka podliježe svim ograničenjima koje propiše ta služba.
4. Točka 3. ne sprječava korištenje podataka u sudskim, prekršajnim, upravnim i drugim postupcima koji se naknadno pokreću zbog povreda carinskih propisa. Nadležna služba koja je dostavila takve podatke mora biti izviještena o njihovom korištenju.
5. Nadležne službe koje rade na području ugovornih stranaka mogu u svojem zapisniku o zatečenom stanju i izvješćima, kao i u postupcima i prijavama, koristiti podatke i dokumentaciju kao dokaz, uzimajući u obzir odredbe ovog ugovora.

Članak 13.

Vještaci i svjedoci

1. Carinska služba, na temelju zahtjeva, može ovlastiti svoje službenike da vještače ili svjedoče u sudskim ili upravnim postupcima u vezi s predmetima koji su obuhvaćeni ovim ugovorom i koji su u nadležnosti carinske službe, te da podnesu dokaze, isprave ili njihove ovjerene prijepise koji su potrebni u postupku. U zahtjevu treba jasno biti naznačeno u kojem predmetu i u kojem svojstvu se službenik pojavljuje.
2. Službenik od kojeg se traži svjedočenje ili vještačenje može to odbiti, ukoliko na to ima pravo ili obvezu prema zakonima jedne ili druge ugovorne stranke.

Članak 14.

Troškovi

Carinske službe ugovornih stranaka odustat će od prava na povrat troškova, nastalih izvršenjem ovog ugovora, osim

troškova isplaćenih svjedocima, naknada isplaćenih vještacima, te troškova prevoditelja, koji nisu državni službenici.

IV - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 15.

Zajedničko povjerenstvo

1. Radi provedbe ovog ugovora, osniva se Zajedničko povjerenstvo, koje se sastoji od predstavnika nadležnih ministarstava ugovornih stranaka i carinskih službi iz članka 1. točke b).
2. Zajedničko povjerenstvo sastajati će se prema potrebi, a najmanje jednom godišnje, i to naizmjenično kod jedne ili druge ugovorne stranke. Svaka od ugovornih stranaka može zahtijevati održavanje sastanka. Zajedničko povjerenstvo postupati će na temelju konseznusa.
3. Zajedničko povjerenstvo vodi brigu o ispravnom provođenju ovog ugovora i pitanjima koja proizlaze iz njegove primjene. Osnovni zadaci Zajedničkog povjerenstva su slijedeći:
 - a) praćenje napretka carinske suradnje u skladu sa ovim ugovorom;
 - b) razmjena mišljenja o pitanjima od obostranog interesa u svezi sa carinskom suradnjom;
 - c) predlaganje rješenja u svrhu pomoći pri postizanju ciljeva koji su navedeni u ovom ugovoru.
4. Zajedničko povjerenstvo donosi Poslovnik o svom radu.

Članak 16.

Provedba

1. Provedba ovog ugovora povjerena je carinskim službama iz članka 1. točke b). Carinske službe će se dogovoriti o načinima provedbe Ugovora.
2. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine pomaže Carinskoj upravi Republike Hrvatske u slučaju kada nije jasno kojoj od Carinskih uprava u određenom entitetu treba prosljediti zahtjev.
3. Carinske službe nastojat će suglasno riješiti svaki problem ili sumnju nastalu u tumačenju ili primjeni ovog ugovora.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-51/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Krizanović, v.r.

24

Na temelju članka V. točka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE ITALIJE O POTICANJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Italije o poticanju i zaštiti investicija potpisan u Ankoni, 19. svibnja 2000. godine na bosanskom, hrvatskom, srpskom, talijanskom i engleskom jeziku, po dobivenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke PS BiH broj 2/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi

SPORAZUM

IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE ITALIJE O POTICANJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Bosna i Hercegovina i Vlada Republike Italije, (u daljnjem tekstu: Ugovorne strane),

U želji da stvore povoljne uvjete za bolju gospodarsku suradnju između dvije države, a posebice u pogledu investiranja

Sporovi za koje se ne pronade rješenje riješiti će se diplomatskim putem.

Članak 17.

Izmjene i dopune

Ugovorne stranke mogu, uz obostranu suglasnost, u bilo kojem trenutku izmijeniti ili dopuniti ovaj ugovor.

Članak 18.

Područje primjene

Odredbe ovog ugovora primjenjuju se na carinskom području ugovornih stranaka.

Članak 19.

Stupanje na snagu i trajanje

1. Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon dana primitka posljednje obavijesti kojom ugovorne stranke izvješćuju jedna drugu, u pisanom obliku, diplomatskim putem o ispunjenju uvjeta predviđenih nacionalnim zakonodavstvima za njegovo stupanje na snagu.
2. Ovaj ugovor sklapa se na određeno vrijeme od pet godina. Nakon toga ugovor se produžava svake godine, osim ako bilo koja ugovorna stranka ne dostavi pisanu obavijest, diplomatskim putem, o otkazu Ugovora šest mjeseci prije isteka roka tekućeg razdoblja.

U potvrdu navedenoga, ovlašteni predstavnici potpisali su ovaj ugovor.

Sastavljeno u Sarajevu, dana 27. srpnja 2000. godine u dva izvornika, na službenim jezicima Bosne i Hercegovine bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i na hrvatskom jeziku, od kojih je svaki jednako vjerodostojan.

Za Bosnu i Hercegovinu
Spasoje Tuševljak, v.r.

Za Republiku Hrvatsku
Ivica Račan, v.r.

Članak 1.
Definicije

U svrhe ovog sporazuma:

1. Termin "Investicija" znači bilo koju vrstu sredstava koje investira prije ili nakon stupanja na snagu ovog sporazuma fizičko ili pravno lice jedne Ugovorne strane sukladno zakonima i propisima te Strane, bez obzira na odabranu pravnu formu, kao i pravni okvir.

Investicije koje su izvršene prije stupanja na snagu ovog sporazuma bit će zaštićene u statusu u kojem se nalaze na datum njegovog stupanja na snagu.

Ovaj sporazum se neće primjenjivati na bilo koji spor ili bilo koji zahtjev koji se odnose na investicije izvršene prije datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.

Bez ograničenja općeg iz naprijed navedenog, termin "investicija" obuhvata posebice, mada ne isključivo:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i druga vlasnička prava *in rem*, uključujući stvarna prava na garanciju na imovinu treće strane, do mjere do koje ona mogu biti investirana;
- b) vlasništvo nad dionicama, obveznicama, akcijama ili bilo kojim drugim kreditnim instrumentima i vrijednosnim papirima uopće;
- c) kredite za sume novca ili bilo kakva prava na usluge koja imaju gospodarsku vrijednost vezano za investicije, kao i reinvestirane dohotke i dobit od kapitala;
- d) autorska prava, komercijalne zaštitne znakove, patente, industrijski dizajn i druga intelektualna i industrijska imovinska prava, know-how, trgovačke tajne, trgovačka imena i goodwill;
- e) sva imovinska prava koja pripadaju po zakonu, ugovoru ili na temelju licence ili dozvole koja se odobrava sukladno domaćoj legislativi Ugovornih strana, uključujući pravo na istraživanje, izvlačenje ili iskorištavanje prirodnih resursa;
- f) sva povećanja vrijednosti prvobitne investicije.

Ni jedna izmjena u formi investicije ne podrazumijeva promjenu karaktera njene prirode.

2. Termin "investitor" značit će svako fizičko ili pravno lice konstituirano i koje funkcioniра po propisima Ugovorne strane, koja investira na teritoriji druge Ugovorne strane, kao i pravna lica koja nisu konstituirana po zakonima jedne od Ugovornih strana ali su direktno ili indirektno pod kontrolom njenih državljana.

Indirektna kontrola investicije znači stvarnu kontrolu, uspostavljenu nakon ispitivanja stvarnih okolnosti u svakoj situaciji. Pri svakom takvom ispitivanju, potrebno je razmotriti sve relevantne faktore, uključujući i investitorov:

- (a) financijski interes, uključujući dionički interes u investiciji;
- (b) sposobnost ostvarivanja znatnog utjecaja nad upravljanjem investicijom; i
- (c) sposobnost ostvarivanja značajnog utjecaja u izboru članova upravnog odbora ili nekođ drugog rukovodnog tijela.

Gdje postoji sumnja u pogledu toga da li investitor kontrolira, direktno ili indirektno investiciju, investitor koji tvrdi da ima takvu kontrolu obavezan je dokazati da takva kontrola postoji.

3. Termin "fizičko lice" znači svako fizičko lice koje ima državljanstvo Ugovorne strane sukladno njenim zakonima.
4. Termin "pravno lice" znači svako lice koje ima svoj glavni ured na teritoriji jedne od Ugovornih strana konstituiran i priznat s njene strane, a koji posluje sukladno njenim propisima kao što su javne institucije, korporacije, društva, fondacije i

asocijacije, bez obzira na to da li je njihova sposobnost ograničena ili ne.

5. Termin "prihod" znači iznose koji se dobiju od investicije uključujući posebice profite ili kamate, dobiti po osnovu kamate, dobit od kapitala, dividende, rojalitete ili plaćanja za pomoć, tehničke usluge i drugo, kao i sva plaćanja u vrsti, kao što su, mada ne isključivo, sirovine, proizvodi, ili plodovi, stoka.
6. a) Termin "teritorija" u odnosu na Bosnu i Hercegovinu znači svu kopnenu teritoriju Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, morsko dno i podzemne zone kao i vazdušni prostor iznad njene teritorije.
b) Termin "teritorija" u odnosu na Republiku Italiju znači, pored zona unutar kopnenih granica, "pomorske zone". Ove druge također obuhvataju morske površine i podmorje nad kojima Republika Italija ostvaruje suverenitet i svoja suverena prava ili jurisdikciju, sukladno međunarodnom pravu.
7. Izraz "Sporazum o investiciji" znači sporazum između Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane vezan za investiciju.
8. "Nediskriminatorski tretman" znači tretman koji je jednak nacionalnom tretmanu ili tretmanu najpovoljačnije nacije.
9. "Pravo pristupa" znači pravo dozvole izvršenja investicije na teritoriji druge Ugovorne strane sukladno njenoj legislativi.

Članak 2.

Poticanje i unapređenje investicija

1. Obje Ugovorne strane poticat će investitore druge Ugovorne strane da investiraju na njihovoj teritoriji.
2. Investitori jedne Ugovorne strane imat će pravo pristupa investicionom aktivnostima, na teritoriji druge Ugovorne strane, koji nije manje povoljan od onog koji se odobrava prema članku 3.1.
3. Obje Ugovorne strane će u svako doba obezbjeđivati pravedan i fer tretman investicija za investitore druge Ugovorne strane. Obje Ugovorne strane obezbijedit će da upravljanje, održavanje, korišćenje, transformacija, uživanje ili ustupanje investicija izvršenih na njihovoj teritoriji od strane investitora druge Ugovorne strane, kao i kompanija i poduzeća u kojima su investicije izvršene, neće ni na koji način biti predmetom nepravdanih ili diskriminatorskih mjera.
4. Svaka Ugovorna strana stvorit će i održavati na svojoj teritoriji pravni okvir pogodan da se garantuje investitorima kontinuitet pravnog tretmana, koji uključuje suglasnost i povjerenje, za sve preuzete obveze koje se odnose na svakog konkretnog investitora.
5. Ugovorna strana utvrdit će sa investitorima druge Ugovorne strane, koji su izvršili investiciju od državnog interesa na njihovoj teritoriji, sporazum o investiciji, kojim će se regulirati specifični pravni odnosi, koji se odnose na navedenu investiciju.
6. Niti jedna od Ugovornih strana neće postaviti uvjete koji se odnose na stvaranje, širenje ili nastavak investicija koje mogu podrazumijevati preduzimanje ili nametanje bilo kakvih obveza na izvoznu proizvodnju i koji određuju da se robe moraju nabaviti na domaćem tržištu ili pod sličnim uvjetima.
7. Svaka Ugovorna strana obezbijedit će efektivna sredstva koja potvrđuju zahtjeve i provođenje prava u odnosu na investicije i ovlašćenja koja proizilaze iz njih i sporazuma o investicijama.
8. Građani bilo koje Ugovorne strane ovlašćeni za rad na teritoriji druge Ugovorne strane u svezi sa investicijom prema ovom sporazumu, imat će pravo na adekvatne zakonske radne uvjete za izvršavanje njihovih profesionalnih aktivnosti.
9. Državljanima bilo koje Ugovorne strane dozvolit će se ulazak i ostanak na teritoriji druge Ugovorne strane u svrhu osnutka, razvoja, upravljanja ili davanja savjeta o funkcionisanju investicija za koje su oni, ili firma prve Strane koja ih

zapošljava, izvršili ili su u tijeku vršenja značajnog iznosa kapitala ili drugih razloga.

10. Kompanijama koje su pravno konstituirane prema važećim zakonima i propisima jedne Strane i koje su vlasništvo ili pod kontrolom druge Strane, bit će dozvoljeno da angažiraju najviše rukovodno osoblje po svom izboru, bez obzira na državljanstvo.

Članak 3.

Nacionalni tretman i klauzula najpovlaštenije nacije

1. Svaka Ugovorna država u granicama njene vlastite teritorije, obezbijedit će investitorima druge Ugovorne strane za izvršene investicije kao i prihod koji rezultira iz nje, tretman koji ne smije biti manje povoljan od onog koji ona odobrava za izvršene investicije i prihod iz investicija vlastitim državljanima ili investitorima bilo kojih trećih zemalja.
2. Odredbe prvog stavka ovog članka će se također primjenjivati na sve aktivnosti u svezi sa investicijom.
3. U slučaju da se, na temelju zakonskih propisa jedne od Ugovornih strana ili na temelju važećih međunarodnih obveza ili onih koji će tek stupiti na snagu ubuduće u jednoj od Ugovornih strana, treba stvoriti pravni okvir prema kojem bi se investitorima druge Ugovorne strane odobrio povoljniji tretman od onoga koji je predviđen ovim sporazumom, tretman koji se odobrava investitorima ovih drugih strana primjenjivat će se na investitore odnosno Ugovorne strane također i za investicije koje još traju.
4. Odredbe pod toč. 1. i 2. ovog članka ne odnose se na prednosti i povlastice koje jedna od Ugovornih strana može odobriti investitorima trećih država na temelju njihovog članstva u Carinskoj ili Ekonomskoj uniji, Slobodnoj trgovinskoj zoni, potpisivanja regionalnog ili podregionalnog Sporazuma, međunarodnog multilateralnog gospodarskog Sporazuma ili Sporazuma potpisanih u cilju sprečavanja duplog oporezivanja ili olakšanja malograničnog prometa.

Članak 4.

Kompenzacija za štete i gubitke

Ukoliko investitori bilo koje Ugovorne strane pretrpe na investicijama na teritoriji druge Ugovorne strane štete i gubitke uslijed rata ili drugog oružanog sukoba, stanja nacionalne opasnosti, građanskih štrajkova ili drugih sličnih događaja, druga Ugovorna strana u kojoj je investicija izvršena odobrit će im adekvatnu kompenzaciju u pogledu ovih gubitaka ili šteta. Bez obzira da li su gubici ili štete izazvani vladinim mjerama ili drugim uzrocima, plaćanje kompenzacije bit će slobodno prenosivo bez neopravdanog odgađanja. Dotičnim investitorima odobrat će se isti tretman kao i državljanima druge Ugovorne strane i u svakom slučaju, tretman koji nije manje povoljan od onoga koji se odobrava investitorima trećih država.

Članak 5.

Nacionalizacija ili eksproprijacija

1. Investicije na koje se odnosi ovaj sporazum neće biti predmet nikakvih diskriminatorskih mjera koje mogu ograničiti pravo vlasništva, posjedovanja, kontrole ili uživanja investicijama stalno ili privremeno, osim gdje je to posebice predviđeno postojećim državnim ili lokalnim zakonskim propisima i/ili propisima i odlukama donesenim od strane Suda ili Tribunala koji ima jurisdikciju nad njima.
2. Kao nacionalizacija ili eksproprijacija investitora jedne od Ugovornih strana, smatrat će se mjera ili nacionalizacija ili eksproprijacija dobara ili prava koji pripadaju kompaniji koja je pod kontrolom investitora, kao i oduzimanje od kompanije finansijskih sredstava ili drugih sredstava, stvarajući prepreke aktivnostima ili na drugi način bitno umanjuje vrijednost iste.
3. Ni jedna od Ugovornih strana neće poduzimati bilo kakve mjere kojima će lišiti, direktno ili indirektno državljane druge Ugovorne strane njihovih investicija, niti bilo kakve mjere koje imaju efekat jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji, osim za

javne svrhe ili državni interes i u zamjenu za blagovremenu, potpunu i efektivnu kompenzaciju u razumnim rokovima sukladno stavku 6. ovog članka i pod uvjetima da se ove mjere poduzimaju na nediskriminatorskom temelju i sukladno svim zakonskim propisima i procedurama.

4. Pravedna kompenzacija treba biti utvrđena na temelju stvarnih vrijednosti na međunarodnom tržištu neposredno prije momenta kada je odluka o nacionalizaciji ili eksproprijaciji postala javno poznata.

Kada se vrijednost ne može odmah utvrditi, kompenzacija će se odrediti sukladno međunarodnim opće priznatim kriterijima procjene, kao što je investirani kapital, deprecijacija, povrat kapitala, naknada vrijednosti i drugi relevantni faktori. Devizni kurs koji će se primjenjivati za bilo koju takvu kompenzaciju bit će onaj koji bude važio na dan neposredno prije momenta kada je nacionalizacija ili eksproprijacija postala javno poznata.

5. Bez ograničenja obima gore navedenog stavka, u slučaju da predmet nacionalizacije, eksproprijacije ili slično bude kompanija sa stranim kapitalom, procjena učešća investitora bit će u vrijednosti investicije koja nije niža od početne vrijednosti, uvećane za povećanja kapitala i revalorizaciju kapitala, neraspodijeljene dobiti i rezervne fondove i umanjenu za vrijednost smanjenja kapitala i gubitke.
6. Kompenzacija će se smatrati efektivnom ako je plaćena u istoj valuti u kojoj je investicija izvršena od strane stranog investitora, utoliko ukoliko ova valuta jeste ili ukoliko ostaje konvertibilna ili u protivnom, u bilo kojoj drugoj valuti koju prihvati investitor.
7. Kompenzacija će se smatrati blagovremenom ako se izvrši bez neopravdanog odlaganja i u svakom slučaju, u roku od tri mjeseca.
8. Kompenzacija će uključiti kamate obračunate na bazi šestomjesečnog LIBOR prosjeka od datuma nacionalizacije ili eksproprijacije do datuma plaćanja.
9. Državljanin ili firma bilo koje od Strana koja tvrdi da je kompletna ili dio investicije eksproprian imat će pravo na hitnu reviziju od strane nadležnih sudskih ili administrativnih organa druge Strane, da bi se utvrdilo da li je takva eksproprijacija izvršena i ako jeste, da li takva eksproprijacija i njena kompenzacija odgovaraju principima međunarodnog prava i da odluči sve ostale detalje u svezi s tim.
10. Ukoliko ne postoji sporazum između investitora i odgovarajućeg organa, iznos kompenzacije utvrdit će se sukladno procedurama za rješavanje sporova prema članku 9. ovog sporazuma.

Kompenzacija će biti slobodno prenosiva.

11. Odredbe stavka 2. ovog članka također će se primjenjivati na kumulirane profite neke investicije, kao i u slučaju okončanja procesa likvidacije pravnog lica.
12. Ako, poslije eksproprijacije, investicija nije u potpunosti ili djelimično korišćena za svrhu eksproprijacije, raniji vlasnik ili njegovi nasljednici imat će pravo otkupa investicije, sukladno zakonskim propisima koji su na snazi u odnosnoj Strani i po tržišnoj cijeni.

Članak 6.

Repatrijacija kapitala, profita i prihoda

1. Svaka Ugovorna strana garantirat će da investitori druge Ugovorne strane mogu izvršiti transfer slijedećeg u inozemstvo, bez nepotrebnog odgađanja u bilo kojoj konvertibilnoj valuti:
 - a) kapital i dodatni kapital, uključujući reinvestirani dohodak, korišten za održavanje i povećanje investicije;
 - b) neto dohodak, dividende, rojaliteti, plaćanja za pomoć i tehničke usluge, kamate i druge profite;
 - c) dohodak koji rezultira iz ukupne ili djelimične prodaje ili potpune ili djelimične likvidacije neke investicije;

- d) sredstva za otplatu zajmova vezanih za investicije i plaćanje odnosnih kamata;
- e) plaće i naknade isplaćene državljanima druge Ugovorne strane za rad i usluge, izvršene u odnosu na neku investiciju izvršenu na teritoriji druge Ugovorne strane, u iznosu i na način propisanim državnim zakonskim propisima i pravilima na snazi.

Transferi izvršit će se sukladno odgovarajućim zakonskim propisima. Takvi zakonski propisi neće, bilo u pogledu zahtjeva bilo njihove primjene, niti štetiti niti derogirati slobodan, neograničeni i neodložni transfer koji se garantira ovim sporazumom.

- 2. Bez ograničenja na obim članka 3. ovog sporazuma, Ugovorne strane primjenjivat će na transfere navedene u stavku 1. ovog članka jednako povoljan tretman, koji je odobren investicijama izvršenim od strane investitora trećih država, u slučaju da je on povoljniji.

Članak 7. Subrogacija

- 1. U slučaju da je jedna Ugovorna strana ili neka njena institucija izdala garanciju u pogledu nekomercijalnih rizika za investiciju izvršenu od strane nekog od njenih investitora na teritoriji druge Ugovorne strane, i ako je izvršila plaćanje navedenom investitoru na bazi te garancije, druga Ugovorna strana priznat će prijenos prava investitora prvo spomenutoj Ugovornoj strani. U odnosu na transfer plaćanja Ugovornoj strani ili njenoj instituciji na temelju ovog prijenosa, primjenjivat će se odredbe čl. 4., 5. i 6. ovog sporazuma.

Članak 8. Procedure transfera

- 1. Transferi iz čl. 4., 5. i 6. izvršit će se bez nepotrebnog odlaganja i u svakom slučaju, u roku od šest mjeseci nakon ispunjenja svih fiskalnih obveza, a isti izvršit će se u konvertibilnoj valuti. Svi transferi će se izvršiti po važećem deviznom kursu, koji se primjenjuje na dan kada investitori traže odnosni transfer, sa izuzetkom odredaba pod točkom 3. članka 5. koje se odnose na devizni kurs koji se primjenjuje u slučaju nacionalizacije ili eksproprijacije.
- 2. Fiskalne obveze iz prethodnog stavka smatraju se izvršenim kada je investitor u potpunosti obavio procedure predviđene zakonom Ugovorne strane na čijoj je teritoriji izvršena investicija.

Članak 9. Rješavanje sporova između investitora i Ugovornih strana

- 1. Bilo kakav spor koji može nastati između jedne od Ugovornih strana i investitora druge Ugovorne strane u pogledu investicija, uključujući sporove koji se odnose na iznos kompenzacije, rješavat će se, što je moguće više, putem pregovora.
- 2. U slučaju da su investitor i jedno lice jedne od Strana sačinili sporazum o investiranju, primjenjivat će se predviđeni postupak u takvom sporazumu o investiranju.
- 3. Ako se takvi sporovi ne mogu riješiti u roku od šest mjeseci od datuma prijema pismenog zahtjeva za rješavanje, dotični investitor može po svom izboru dostaviti spor na rješavanje:
 - a) Sudu Ugovorne strane koja ima teritorijalnu jurisdikciju;
 - b) Arbitražnom Tribunalu, sukladno standardima arbitraže Komisije Ujedinjenih nacija o Međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL), kako je utvrđeno Rezolucijom Generalne skupštine UN 31/98 od 15. prosinca 1976., kao prema sljedećim odredbama:
 - 1) Arbitražni Tribunal sastojat će od tri arbitra; ako oni nisu državljani bilo koje od Ugovornih strana, oni moraju biti državljani država koje imaju diplomatske odnose sa obje Ugovorne strane. Naimenovanje arbitara, kada je potrebno prema UNCITRAL pravilima vršit će predsjednik

Arbitražnog instituta Komore iz Štokholma u funkciji kao organ za naimenovanja. Arbitraža će se održati u Štokholmu, ukoliko se dvije strane u arbitraži ne dogovore drukčije.

- 2) Kod donošenja svoje odluke, Arbitražni Tribunal će u svakom slučaju primjenjivati odredbe sadržane u ovom sporazumu, kao i principe međunarodnog prava koje priznaju obje Ugovorne strane. Priznavanje i implementacija arbitražne odluke na teritoriji Ugovornih strana, bit će regulirano njihovim državnim zakonskim propisima, sukladno odnosnim međunarodnim Konvencijama čije su one potpisnice.
- c) Međunarodnom Centru za rješavanje investicionih sporova, za implementaciju arbitražnih postupaka po Vašingtonskoj konvenciji od 18. ožujka 1965. o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, ako ili čim obje Ugovorne strane pristupe istom.
- 4. Objе Ugovorne strane će se uzdržati od pregovara putem diplomatskih kanala o svakom slučaju koji je predmet arbitražnog postupka ili sudskih postupaka u tijeku, sve dok ovi postupci ne budu okončani, i dok jedna od Ugovornih strana propusti da postupi po pravilima Arbitražnog Tribunala ili Suda u roku predviđenom tim pravilima, ili inače u okviru perioda koji može biti određen odredbama međunarodnih ili domaćih zakonskih propisa koji se mogu primijeniti na taj slučaj.

Članak 10.

Rješavanje sporova između Ugovornih strana

- 1. Svaki spor koji može nastati između Ugovornih strana u pogledu tumačenja i primjene ovog sporazuma rješavat će se, što je moguće brže, na prijateljski način putem diplomatskih kanala.
- 2. U slučaju da se spor ne riješi u roku od šest mjeseci od datuma kada o tome jedna od Ugovornih strana obavijesti pismeno drugu Ugovornu stranu, spor će, na zahtjev jedne od Ugovornih strana, biti upućen prvo *ad hoc* Arbitražnom Tribunalu kako je predviđeno u ovom članku.
- 3. Arbitražni Tribunal formirat će se na sljedeći način: svaka Ugovorna država imenovat će jednog člana Tribunala u roku od dva mjeseca od momenta kada je primljen zahtjev za arbitražu. Ova dva člana izabrat će državljanina iz neke treće zemlje koji će uz suglasnost obje Ugovorne strane biti imenovan predsjednikom Arbitražnog Tribunala. Predsjednik treba biti imenovan u roku od tri mjeseca, od datuma imenovanja druga dva člana.
- 4. Ako, u toku perioda određenim u stavku 3. nisu izvršena ova imenovanja, svaka od Ugovornih strana može, u odsustvu nekog drugog aranžmana, pozvati predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. U slučaju da je predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Ugovornih strana ili ako je na drugi način iz bilo kojeg razloga, spriječen izvršiti ova imenovanja, potpredsjednik Međunarodnog suda pravde bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je potpredsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Ugovornih strana ili ako je, i on također spriječen iz nekog razloga da izvrši ova imenovanja, bit će pozvan najstariji član Međunarodnog suda pravde koji nije državljanin ni jedne od Ugovornih strana da izvrši ova imenovanja.
- 5. Arbitražni Tribunal donosit će svoje odluke većinom glasova i njegove odluke bit će obavezujuće. Objе Ugovorne strane platit će troškove vlastite arbitraže i njihovih predstavnika na saslušanjima. Troškovi predsjednika, kao i svi drugi troškovi bit će jednako podijeljeni između Ugovornih strana. Arbitražni Tribunal će sam odrediti proceduru svog postupka.

Član 11.
Odnosi među vladama

Odredbе ovog sporazuma primjenjivat će se bez odbzira na to da li postoje diplomatski ili konzularni odnosi između Ugovornih strana.

Član 12.
Primjena drugih odredaba

1. Ako neka investicija podliježe istovremeno i ovom sporazumu i drugom međunarodnom Sporazumu čije su potpisnice obje Ugovorne strane, ili je regulirana općim međunarodnim zakonskim odredbama, na Ugovorne strane kao i na njihove investitore primjenjivat će se najpovoljnije odredbe.
2. Kada je tretman koji odobri jedna Ugovorna strana investitorima druge Ugovorne strane, prema njenim zakonima i propisima ili drugim odredbama ili posebnim ugovorima ili investicionim odobrenjima ili sporazumima povoljniji od onog koji se odobrava ovim sporazumom, primjenjivat će se onaj tretman koji je najpovoljniji.
3. Kada je, nakon što je investicija izvršena, došlo do izmjene u zakonima, propisima, podzakonima ili mjerama gospodarskih politika koje utječu direktno ili indirektno na investiciju, na zahtjev investitora, primjenjivat će se isti tretman koji se primjenjivao na tu investiciju u momentu kada je započeta.

Članak 13.
Stupanje na snagu

Sporazum će stupiti na snagu od datuma primitka posljednje od dvije obavijesti kojima dvije Ugovorne strane obavještavaju jedna drugu da su procedure odgovarajućih ratifikacija završene.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-46/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, v.r.

25

Na temelju članka V. točka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Pedsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE AUSTRIJE O PROMICANJU I ZAŠTITU INVESTICIJA

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Austrije o promicanju i zaštiti investicija potpisan u Sarajevu, 2. listopada 2000. godine na engleskom jeziku, po dobijenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke PS BiH broj 9/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi

**SPORAZUM
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE
AUSTRIJE O PROMICANJU I ZAŠTITI INVESTICIJA**

BOSNA I HERCEGOVINA I REPUBLIKA AUSTRIJA, u daljnjem tekstu: "Ugovorne strane",

U ŽELJI da stvore povoljne uvjete za veću gospodarsku suradnju između Ugovornih strana;

UVIDJEVŠI da promicanje i zaštita investicija može ojačati spremnost za takve investicije i time učiniti značajan doprinos razvoju gospodarskih odnosa;

POTVRĐUJUĆI svoju spremnost za poštivanje međunarodno priznatih standarda rada;

Sporazumjele su se kako slijedi

Članak 14.
Trajanje i istek

1. Ovaj sporazum ostaje na snazi za period od deset (10) godina od datuma obavijesti po članu 13. i ostat će na snazi za dalji period od pet godina nakon toga, ako ga jedna od Ugovornih strana ne otkaže pismenim putem najkasnije jednu godinu prije roka isteka.
2. U pogledu investicija koje su izvršene ili stečene prije datuma raskida Sporazuma kao što je predviđeno stavkom 1. ovog članka, odredbe čl. 1. do 12. i dalje će biti punovažne za dalji period od pet (5) godina nakon gore navedenog datuma.

U POTVRDU GORNJEG, niže potpisani Predstavnici potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u Ankoni dana 19. svibnja 2000. godine u dva originala svaki na bosanskom/hrvatskom/srpskom, na italijanskom i na engleskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju razlika u tumačenju, kompetentna je engleska verzija.

Za Bosnu i Hercegovinu
Jadranko Prlić, v. r.

Za Vladu Republike Italije
Lamberto Dini, v.r.

(b) u odnosu na Republiku Austriju:

- (i) fizička osoba koja ima državljanstvo Republike Austrije sukladno njenom zakonu koji se primjenjuje; ili
- (ii) poduzeće konstituirano ili organizirano prema zakonu koji se primjenjuje u Republici Austriji;

koje čini ili vrši investicije na teritoriju druge Ugovorne strane.

(2) "investicija investitora jedne Ugovorne strane" označava svaku vrstu sredstava na teritoriju jedne Ugovorne strane, posjedovanih ili kontroliranih, direktno ili indirektno, od strane investitora druge Ugovorne strane, uključujući:

- (a) poduzeće konstituirano ili organizirano prema zakonu koji se primjenjuje u prvoj Ugovornoj strani;
- (b) udjele, dionice ili druge oblike učešća u poduzeću kao što je navedeno u podstavku (a), i prava koja iz njih proizilaze;
- (c) garancije, obveznice, zajmove i druge oblike duga i prava koja iz njih proizilaze;
- (d) prava na temelju ugovora, uključujući ugovore "ključ u ruke", ugovore o izgradnji, upravljanju, proizvodnji ili ugovore o podjeli prihoda;
- (e) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima ekonomsku vrijednost;
- (f) prava intelektualne i industrijske svojine kao što je definirano multilateralnim ugovorima zaključenim pod pokroviteljstvom Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu, uključujući autorska prava, trgovinske marke, patente, industrijski dizajn i tehničke procese, know-how, trgovinske tajne, trgovinska imena i goodwill;
- (g) prava data zakonom ili ugovorom kao što su koncesije, licence, ovlasti ili dozvole za poduzimanje gospodarske aktivnosti;
- (h) bilo koje druga materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna imovina, ili bilo koja srodna imovinska prava, kao što su zakupi, hipoteke, založno pravo, jemstva ili plodouživanje.

Komercijalne transakcije namijenjene isključivo za prodaju roba ili usluga i krediti za financiranje komercijalnih transakcija sa trajanjem kraćim od tri godine, ostali krediti sa trajanjem kraćim od tri godine, kao i krediti odobreni državi ili državnim poduzeću ne smatraju se investicijom.

Međutim, ovo se neće primjenjivati na kredite ili zajmove odobrene od strane investitora jedne Ugovorne strane poduzeću druge Ugovorne strane koje je u vlasništvu ili je kontrolirano od strane tog investitora.

- (3) "poduzeće" označava pravnu osobu ili bilo koji subjekt konstituiran ili organiziran prema zakonu koji se primjenjuje u Ugovornoj strani, profitno ili neprofitno, privatno ili u vlasništvu ili pod kontrolom vlade, uključujući korporaciju, trust, partnerstvo, društvo jedne osobe, grana, joint venture, udruga ili organizacija.
- (4) "prihodi" označava iznose dobivene od investicije i posebice, dobiti, kamate, kapitalne dobiti, dividende, rojalitete, licencne naknade i druge naknade.
- (5) "bez odlaganja" označava takav period koji je normalno potrebit da se obave potrebite formalnosti za plaćanje kompenzacija ili za transfer plaćanja. Ovaj period će za plaćanje kompenzacija početi na dan eksproprijacije a za transfere plaćanja na dan podnošenja zahtjeva za transfer. Period ni u kom slučaju ne prelazi jedan mjesec.
- (6) "teritorij" označava u odnosu na svaku Ugovornu stranu kopneni teritorij, unutarnje vode, pomorsku oblast i zračni prostor pod njihovim suverenitetom, uključujući ekskluzivnu gospodarsku zonu i kontinentalni pojas na kojem Ugovorna strana u suglasnosti sa međunarodnim pravom, vrši suverenitet i jurisdikciju.

Članak 2.

Promicanje i dopuštanje investicija

- (1) Svaka Ugovorna strana će sukladno svojim zakonima i propisima, promicati i dopuštati investicije investitora druge Ugovorne strane.
- (2) Pravno proširenje, izmjena ili transformiranje investicije bit će smatrana novom investicijom.

Članak 3.

Tretman investicija

- (1) Svaka Ugovorna strana će investicijama investitora druge Ugovorne strane odobriti pravedan i jednak tretman i potpunu i konstantnu zaštitu i sigurnost.
- (2) Ugovorna strana neće nerazumnim ili diskriminatorskim mjerama, ometati upravljanje, funkcioniranje, održavanje, korištenje, uživanje, prodaju i likvidiranje investicije investitora druge Ugovorne strane.
- (3) Svaka Ugovorna strana će odobriti investitorima druge Ugovorne strane i njihovim investicijama tretman ne manje povoljan od onog koji odobrava svojim vlastitim investitorima i njihovim investicijama ili investitorima bilo koje treće države i njenim investicijama u odnosu na upravljanje, funkcioniranje, održavanje, korištenje, uživanje, prodaju i likvidiranje investicije, ovisno od toga koji je povoljniji za investitora.
- (4) Ni jedna odredba ovog sporazuma neće biti sačinjena tako da obvezuje Ugovornu stranu da proširi na investitore druge Ugovorne strane i na njihove investicije postojeću ili buduću korist od bilo kojeg tretmana, prednosti ili povlastice koje rezultiraju iz:
 - a) bilo kojeg članstva u zoni slobodne trgovine, carinskoj uniji, zajedničkom tržištu, gospodarskoj zajednici ili bilo kojeg multilateralnog sporazuma o investicijama;
 - b) bilo kojeg međunarodnog sporazuma, međunarodnog aranžmana ili bilateralnog aranžmana na temelju reciprociteta koji se odnosi na oporezivanje.

Članak 4.

Transparentnost

- (1) Svaka Ugovorna strana će bez odlaganja objaviti, ili na drugi način učiniti dostupnim javnosti, svoje zakone, propise, procedure kao i međunarodne sporazume koji mogu utjecati na provedbu Sporazuma.
- (2) Svaka Ugovorna strana će bez, odlaganja odgovoriti na specifična pitanja i osigurati po zahtjevu informaciju drugoj Ugovornoj strani po pitanjima navedenim u stavku (1).
- (3) Ni od jedne Ugovorne strane neće se tražiti da pruži ili dozvoli pristup informaciji koja se odnosi na posebne investitore ili investicije, čije bi otkrivanje spriječilo provedbu zakona ili bi bilo u suprotnosti sa njenim zakonima i propisima koji štite povjerljivost.

Članak 5.

Eksproprijacija i kompenzacija

- (1) Ugovorna strana neće eksproprijirati ili nacionalizirati direktno ili indirektno investiciju investitora druge Ugovorne strane ili poduzeti bilo kakve mjere koje imaju jednak učinak (u daljnjem tekstu: eksproprijacija) izuzev:
 - (a) u svrhu koja je u javnom interesu,
 - (b) na nediskriminatorskom temelju,
 - (c) sukladno propisanim zakonskim postupkom, i
 - (d) praćen plaćanjem bez odlaganja, adekvatnom i efektivnom kompenzacijom sukladno st. (2) i (3) niže navednim.
- (2) Kompenzacija će:
 - (a) biti plaćena bez odgađanja. U slučaju odgađanja bilo kakav gubitak po deviznom tečaju koji proizilazi iz ovog odgađanja snosit će država domaćin.

- (b) biti jednaka pravednoj tržišnoj vrijednosti eksproprisane investicije neposredno prije eksproprijacije ili prije nego predstojeća eksproprijacija bude javno poznata na način koji utječe na vrijednost investicije, ovisno od toga šta je ranije,
 - (c) biti plaćena i učinjena slobodno prenosivom u zemlju koju su odredili odnosni tražioci u valuti zemlje čiji su odnosni tražioci državljani ili u bilo kojoj slobodno konvertibilnoj valuti prihvaćenoj od strane tražilaca.
 - (d) uključivati kamatu po komercijalnoj stopi uspostavljanj na tržišnom temelju za valutu plaćanja od datuma eksproprijacije do datuma stvarnog plaćanja.
- (3) Zakonom propisani postupak uključuje pravo investitora Ugovorne strane čija su potraživanja pogođena eksproprijacijom druge Ugovorne strane na žurnu reviziju njegovog slučaja, uključujući procjenu njegovih investicija i plaćanje kompenzacije sukladno odredbama ovog članka, od strane pravosudnih vlasti ili drugog kompetentnog i neovisnog tijela te druge Ugovorne strane.

Članak 6.

Kompenzacija za gubitke

- (1) Investitoru Ugovorne strane koji je pretrpio gubitak koji se odnosi na njegovu investiciju na teritoriju druge Ugovorne strane, usljed rata ili drugog oružanog sukoba, izvanrednog stanja, revolucije, ustanka, civilnog nereda, ili bilo kojeg drugog sličnog događaja, ili više sile, na teritoriju te druge Ugovorne strane bit će odobren od druge Ugovorne strane, u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili bilo kojeg drugog rješenja, tretman ne manje povoljan od onog koji odobrava svojim sopstvenim investitorima ili investitorima bilo koje treće države, ovisno od toga koji je povoljniji za investitora.
- (2) Investitor Ugovorne strane koji u bilo kojem od navedenih slučajeva u stavku (1) trpi gubitke koji proizilaze iz:
- a) rekviziranja njenih investicija ili dijela investicija od strane snaga ili vlasti druge Ugovorne strane; ili
 - b) uništenja njenih investicija ili dijela investicija od strane snaga ili vlasti druge Ugovorne strane, što nije bilo zahtijevano potrebom situacije,
- bit će u svakom slučaju odobrena od strane druge Ugovorne strane restitucija ili kompenzacija koja će biti u oba slučaja neodložna adekvatna i efektivna i, kompenzacija će biti sukladna čl. 5. (2) i (3).

Članak 7.

Transferi

- (1) Svaka Ugovorna strana garantirat će da sva plaćanja koja se odnose na investicije investitora druge Ugovorne strane mogu biti slobodno transferirana u i iz njenog teritorija bez neopravdanog kašnjenja. Takvi transferi uključivat će osobito:
- a) početni kapital i dodatne iznose za održavanje i razvoj investicije;
 - b) prihode;
 - c) plaćanja na temelju ugovora uključujući financijske sporazume;
 - d) prihode od potpune ili likvidacije cijele ili bilo kojeg dijela investicije;
 - e) plaćanja kompenzacije prema čl. 5. i 6.;
 - f) plaćanja koja proizilaze iz riješenih sporova;
 - g) zarade i druge naknade osoblja angažiranog iz inozemstva u svezi sa investicijom.
- (2) Svaka Ugovorna strana će pored toga garantirati da takvi transferi mogu biti izvršeni u slobodno konvertibilnoj valuti po tržišnom tečaju važećem na dan transfera na teritoriju Ugovorne strane iz koje je transfer izvršen. Bankovne provizije će biti poštene i pravične.

- (3) U slučaju da ne postoji devizno tržište, tečaj koji će se koristiti će biti posljednji tečaj za konverziju valuta u Specijalna prava vučenja.
- (4) Bez obzira na stavak (1) b), Ugovorna strana može ograničiti transfer povrata u naturi u okolnostima kada je Ugovornoj strani dozvoljeno prema GATT 1994.. da ograniči ih zabrani izvoz ili prodaju za izvoz proizvoda koji čine prihod u naturi. Međutim, Ugovorna strana će osigurati da transferi prihoda u naturi mogu biti izvršeni kao odobreni ili specificirani u sporazumu o investicijama, odobrenju za investicije ili drugom pisanom sporazumu između Ugovorne strane i investitora ili investicije druge Ugovorne strane.
- (5) Bez obzira na st. od (1) do (4), Ugovorna strana može spriječiti transfer primjenom pravičnih, nediskriminatorskih i mjera u dobroj vjeri da bi zaštitila prava povjerilaca, a koje se odnose na ih osiguravaju sukladnost sa zakonima i propisima o izdavanju, trgovini i poslovanju sa garancijama, terminskim i poslovima koji iz njih proizilaze, izvješćima ili zapisnicima o transferu, ili su u svezi sa kriminalnim radnjama i naredbama ih presudama u administrativnim i sudskim procesima, pod uvjetom da takve mjere i njihova primjena neće biti korištena kao sredstvo za izbjegavanje obveza i dužnosti Ugovorne strane na temelju ovog sporazuma.

Članak 8.

Subrogacija

Ako Ugovorna strana ili agencija koju je ona odredila izvrši plaćanje na temelju garancije ili ugovora o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju investitora na teritoriju druge Ugovorne strane, druga Ugovorna strana priznat će, bez štete po prava investitora po Drugom poglavlju Prvi dio, prijenos bilo kojeg prava ili zahtjeva tog investitora prvoj Ugovornoj strani ili agenciji koju je ona odredila i pravo prvoj Ugovornoj strani ili agenciji koju je ona odredila, da ostvaruje na temelju subrogacije, bilo kakvo takvo pravo i zahtjev do iste mjere kao i njen titular prethodnik.

Članak 9.

Ostale obveze

Svaka Ugovorna strana će poštivati bilo koju obvezu koja može nastati u odnosu na specifične investicije investitora druge Ugovorne strane.

Članak 10.

Uskraćivanje pogodnosti

Ugovorna strana može uskratiti pogodnosti ovog sporazuma investitoru druge Ugovorne strane i njegovim investicijama, ako investitori strane koja nije Strana u sporazumu posjeduju ili kontroliraju prvospomenutog investitora i ako taj investitor nema temeljnu poslovnu djelatnost na teritoriju Ugovorne strane po čijem zakonu je ona konstituirana ili organizirana.

DRUGO POGLAVLJE: RJEŠAVANJE SPOROVA

PRVI DIO: Rješavanje sporova između investitora i Ugovorne strane

Članak 11.

Obujam i načela

Ovaj dio se primjenjuje na sporove između Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane koji se odnose na navodno kršenje obveze prve Ugovorne strane prema ovom sporazumu, a što prouzrokuje gubitke ili štetu investitoru ili njegovoj investiciji.

Članak 12.

Načini rješavanja, vremenski periodi

- (1) Takav spor će, ukoliko je to moguće, biti riješen pregovorima ili konsultiranjima. Ako tako nije riješen, investitor može izabrati da ga podnese na rješavanje:
- a) nadležnim sudovima ili administrativnim tribunalima Ugovorne strane, strane u sporu;

- b) sukladno bilo kojoj primjenjivom ranije dogovorenom procedurom za rješavanje sporova, ili
 - c) sukladno ovom članku:
 - i) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova ("Centar") ustanovljenom prema Konvenciji o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država ("ICSID" Konvenciji),
 - ii) Centru prema pravilima zavedenim od strane dopunske ustanove za vođenje postupaka kod Sekretarijata Centra,
 - iii) arbitrom pojedincem ili *ad hoc* arbitražnim tribunalom ustanovljenim prema Arbitražnim pravilima postupka Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL);
 - iv) Međunarodnoj Gospodarskoj komori, arbitru pojedincu ili *ad hoc* tribunalu prema njenim arbitražnim pravilima.
- (2) Spor može biti podnesen na rješavanje prema stavku 1 (c) ovog članka 60 dana od datuma kada je Ugovorna strana, strana u sporu, izvješćena o namjeri da se tako postupi, ali ne kasnije od 5 godina od datuma kada je investitor prvi put saznao ili mogao steći znanje o događajima koji su doveli do spora.

Članak 13.

Suglasnost Ugovorne strane

- (1) Svaka Ugovorna strana ovim bezuvjetno daje svoju suglasnost za podnošenje spora međunarodnoj arbitraži sukladno ovom poglavlju.
- (2) Suglasnost navedena u stavku (1) sadrži u sebi odricanje od zahtjeva da će biti iscrpljena unutarnja administrativna ili pravna sredstva.
- (3) Investitor može izabrati da spor podnese na rješavanje prema članku 12. stavak (1) c) samo dok je na prvoj instanci u proceduri prema članku 12. stavak (1) a).

Članak 14.

Mjesto arbitraže

Svaka će arbitraža prema ovom poglavlju, po zahtjevu bilo koje strane u sporu, biti održana u državi koja je član Njujorške konvencije. Zahtjevi koji su podnijeti arbitraži prema ovom poglavlju smatrat će se nastalim iz komercijalnih odnosa ili transakcija za svrhe članka 1. Njujorške konvencije.

Članak 15.

Obeštećenje

Ugovorna strana neće iznositi kao obranu, protuzahjev, pravo na protutužbu ili zbog bilo kojeg drugog razloga iznositi da je primila ili će primiti obeštećenje ili bilo kakvu drugu kompenzaciju za svu ili dio navodne štete na temelju obeštećenja, garancije ili ugovora o osiguranju.

Članak 16.

Zakon koji se primjenjuje

- (1) Tribunal uspostavljen prema ovom poglavlju će odlučiti o sporu sukladno ovom sporazumu i propisima koji se primjenjuju, i principima međunarodnog prava.
- (2) Pitanja u sporu, prema članku 9. bit će riješena, u nedostatku drugog sporazuma, sukladno zakonu Ugovorne strane, strane u sporu, zakonu koji uređuje pitanja ovlasti ili sporazumu i takvim propisima međunarodnog prava koji se mogu primijeniti.

Članak 17.

Odluka i izvršenje

- (1) Arbitražne odluke, koje mogu sadržavati i odluku o kamatama, bit će konačne i obvezujuće za strane u sporu i mogu predviđati slijedeće oblike pravne pomoći:
 - a) objavu da je Ugovorna strana propustila ispuniti svoje obveze prema ovom sporazumu;

- b) novčanu kompenzaciju, koja će sadržavati kamatu za vrijeme od nastanka gubitka ili štete do vremena plaćanja;
 - c) restituciju u naturi u određenim slučajevima, pod uvjetom da Ugovorna strana može platiti novčanu kompenzaciju, umjesto restitucije kada restitucija nije izvodljiva; i
 - d) Sporazumom između strana u sporu, bilo koji drugi oblik pravne pomoći.
- (2) Svaka Ugovorna strana napraviti će odredbu za efektivno izvršenje odluka donesenih prema ovom članku i bez odlaganja će ispuniti bilo koju odluku donesenu u postupku u kojem je ona strana.

DRUGI DIO: Rješavanje sporova između Ugovornih strana

Članak 18.

Obujam primjene, konsultacije, posredovanje i mirenje

Sporovi između Ugovornih strana u svezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma bit će koliko je to moguće, riješeni na prijateljski način putem konsultiranja, posredovanja ili mirenja.

Članak 19.

Procedura pokretanja.

- (1) Na zahtjev bilo koje Ugovorne strane, spor koji se odnosi na tumačenje ili primjenu ovog sporazuma može biti podnesen arbitražnom tribunalu na odlučivanje ne prije 60 dana od dana nakon kojeg je o takvom zahtjevu izvješćena druga Ugovorna strana.
- (2) Ugovorna strana ne može prema ovom poglavlju, pokrenuti proceduru za spor koji se odnosi na povredu prava investitora, a koji je taj investitor podnio na arbitražu prema Dijelu jedan Poglavlja dva ovog sporazuma, osim ako je druga Ugovorna strana propustila da ispoštuje i da izvrši odluku donesenu u tom sporu ili su ovi postupci obustavljeni od strane arbitražnog tribunala bez donošenja rješenja po investitorovom zahtjevu.

Članak 20.

Formiranje tribunala

- (1) Arbitražni tribunal bit će konstituiran *ad hoc*, kako slijedi:
U roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za arbitražu, Strane u sporu će imenovati sporazumno tri člana tribunala i jednog od njih odrediti za predsjedavajućeg. Izuzetno, iz razloga prinude, članovi će biti osobe predložene od strane generalnog tajnika ICSID.
- (2) Ako se ne ispoštuje period specificiran u stavku (1), bilo koja strana može, u odsustvu bilo kakvog drugog sporazuma, pozvati generalnog tajnika ICSID da izvrši potrebna imenovanja.
- (3) Članovi arbitražnog tribunala bit će neovisni i nepristrasni.

Članak 21.

Zakon koji se primjenjuje, temeljna pravila

- (1) Arbitražni tribunal će donijeti odluku o sporovima u suglasnosti sa ovim sporazumom i propisima koji se primjenjuju i principima međunarodnog prava.
- (2) Ukoliko strane u sporu ne odluče drugačije, Stalni sud Arbitraže pravila po izboru za rješavanje sporova primjenjivat će se na pitanja koja nisu regulirana drugim odredbama ovog dijela.

Članak 22.

Odluke

- (1) Tribunal će u svojoj odluci iznijeti svoje mišljenje o zakonu i činjenicama, zajedno sa obrazloženjima, i može na zahtjev Strane, donijeti odluku o slijedećim pravnim sredstvima:
 - a) objava da je aktivnost Strane u suprotnosti sa njenim obvezama prema ovom sporazumu;
 - b) preporuka da Strana uskladi svoje aktivnosti sa svojim obvezama prema ovom sporazumu;

- c) isplata novčane kompenzacije na zahtjev Strane čiji je investitor ili njegova investicija pretrpjela bilo kakav gubitak ili štetu, ili
- d) bilo koji drugi oblik pravnog sredstva sa kojom je suglasna Strana protiv koje je donesena odluka, uključujući restituciju investitoru u naturi.
- (2) Arbitražna odluka će biti konačna i obvezujuća za strane u sporu.

**Članak 23.
Troškovi**

Svaka Strana će platiti troškove svog predstavljanja u precedurem. Troškove tribunala snosit će Strane jednako osim ako tribunal odredi da će oni biti podijeljeni različito.

**Članak 24.
Provedba**

Novčane odluke koje nisu bile ispunjene tijekom jedne godine od datuma donošenja odluke mogu biti prinudno sprovedene na sudovima bilo koje Ugovorne strane, koji su nadležni nad sredstvima oštećene Strane.

TREĆE POGLAVLJE: KONAČNE ODREDBE

**Članak 25.
Primjena Sporazuma**

Ovaj sporazum će se primjenjivati na investicije izvršene na teritoriju jedne Ugovorne strane u suglasnosti sa njenim zakonodavstvom od strane investitora druge Ugovorne strane prije kao i poslije stupanja na snagu ovog sporazuma, ali se neće primjenjivati na investicije koje su predmet postupka za rješavanje sporova prema Sporazumu između Republike Austrije i Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o promicanju i zaštiti investicija potpisanom 25. listopada 1989. godine, koji će se nastaviti primjenjivati dok ne bude postignuto rješenje spora.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-47/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, v.r.

26

Na temelju članka V točka 3. (d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFICIRANJU SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SLOVENIJE O RECIPROČNOM UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o recipročnom unapređenju i zaštiti investicija, potpisan u Sarajevu, 30. svibnja 2001. godine na engleskom jeziku, po dobivenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke broj PS BiH broj 10/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi

**SPORAZUM
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE
SLOVENIJE O RECIPROČNOM UNAPREĐENJU I
ZAŠTITI INVESTICIJA**

Bosna i Hercegovina i Republika Slovenija (u daljnjem tekstu: Ugovorne strane);

Želeći stvoriti povoljne uvjete za veću ekonomsku suradnju između svojih zemalja, a posebice u pogledu investicija od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane;

i

**Članak 26.
Konzultiranje**

Svaka Ugovorna strana može predložiti drugoj Ugovornoj strani konsultiranje o bilo kojem pitanju vezanom za ovaj sporazum. Ovo konsultiranje će biti održano na mjestu i u vrijeme dogovoreno putem diplomatskih kanala.

**Članak 27.
Stupanje na snagu i trajanje**

- (1) Ugovorne strane će izvijestiti jedna drugu kada budu ispunjeni uvjeti zahtijevani njihovim nacionalnim zakonodavstvom za stupanje na snagu ovog sporazuma. Sporazum će stupiti na snagu šezdeset dana od datuma posljednje notifikacije.
- (2) Ovaj sporazum će ostati na snazi za period od deset godina. Nakon toga bit će produžen za neodređeni period i može biti otkazan pismenim putem kroz diplomatske kanale od strane bilo koje Ugovorne strane izviješćem dvanaest mjeseci unaprijed.
- (3) U odnosu na investicije izvršene prije datuma prestanka ovog sporazuma odredbe čl. 1. do 26. ovog sporazuma nastaviti će se primjenjivati za dalji period od deset godina od dana prestanka ovog sporazuma.
- (4) Na datum stupanja na snagu ovog sporazuma, Sporazum između Republike Austrije i Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o promicanju i zaštiti investicija potpisan 25. listopada 1989. godine prestat će važiti, osim za investicije koje su predmet postupka za rješavanje spora kao što je predviđeno u članku 25. ovog sporazuma.

Sačinjeno u Sarajevu, 2. listopada 2000. godine u dva originala na engleskom, jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu
Mirsad Kurtović, v. r.

Za Republiku Austriju
Benita Ferrero-Waldner, v. r.

- a) pokretnu i nepokretnu imovina, kao i druga prava *in rem* kao što su hipoteke, retenciona prava i jamstva;
- b) udjele, dionice, obveznice i bilo koji oblik učešća u kompaniji;
- c) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima ekonomsku vrijednost, a povezano je sa investicijom;
- d) prava intelektualne svojine, uključujući prava koja se odnose na autorska prava, patente, trgovinske znakove, trgovinska imena, industrijske dizajne i prava u tehničkim procesima, *good-will* i *know-how*;
- e) koncesije, date zakonom, administrativnim aktom ili ugovorom, za poduzimanje bilo koje ekonomske i komercijalne aktivnosti, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, ekstrakciju ili eksploatiranje prirodnih resursa.

Bilo koja izmjena oblika u kojem su sredstva investirana ili reinvestirana, neće utjecati na njihov karakter kao investicija, pod uvjetom da je takva izmjena sukladna zakonima i propisima Ugovorne strane na čijoj je teritoriji investicija izvršena.

2. Izraz "investitor" označavat će:
 - a) U odnosu na Bosnu i Hercegovinu:
 - i) fizičke osobe koje uživaju status državljana Bosne i Hercegovine prema zakonima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini, ako imaju prebivalište ili glavno mjesto poslovanja u Bosni i Hercegovini;
 - ii) pravne osobe osnovane sukladno važećim zakonima u Bosni i Hercegovini čije se registrovano sjedište, centralna uprava ili glavno mjesto poslovanja nalaze na teritoriju Bosne i Hercegovine.
 - b) U odnosu na Republiku Sloveniju:
 - i) fizičke osobe koje imaju državljanstvo Republike Slovenije sukladno njenim zakonima;
 - ii) korporacije, trgovačka poduzeća ili ostala poduzeća ili subjekte, sa ili bez pravnog subjektiviteta, koje imaju svoje sjedište na teritoriji jedne Ugovorne strane i koje su osnovane ili konstituirane sukladno njenim zakonima.
3. Izraz "prihod" označava iznos dobiven od investicije i posebice, mada ne i isključivo, uključuje profit, kamatu, dividende, prihode od kapitala, rojalitete, prihode od prodaje ili likvidacije cijele ili jednog dijela investicije i sve ostale zakonske prihode vezane za investiciju.
4. Izraz "teritorij" označava:
 - a) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu: svu kopnenu teritoriju Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, svu površinu, podzemlje i zračni prostor iznad, uključujući bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti biti, prema zakonu Bosne i Hercegovine, a suglasno međunarodnom pravu, označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;
 - b) u odnosu na Republiku Sloveniju: teritoriju pod njenim suverenitetom uključujući zračni prostor i pomorske oblasti nad kojima Republika Slovenija vrši svoja suverena prava ili jurisdikciju, sukladno unutarnjem i međunarodnom pravu.

Članak 2.

Unapređivanje i zaštita investicija

1. Svaka će Ugovorna strana na svom teritoriju podsticati i unapređivati investicije investitora druge Ugovorne strane i priznat će takve investicije sukladno svom zakonu.
2. Svaka će Ugovorna strana, sukladno svojim zakonima, u potpunosti i neprekidno štiti investicije izvršene od investitora druge Ugovorne stranke. Niti jedna Ugovorna

strana neće ni na koji način, nerazumnim ili diskriminacijskim mjerama, ugrožavati upravljanje, održavanje, korištenje, uživanje ili raspolaganje investicijama investitora druge Ugovorne strane na svom teritoriju.

Isti tretman primjenjivat će se na reinvestiranje prihoda i dodatnih sredstava za proširenje i održavanje investicija.

Članak 3.

Nacionalni tretman i status najpovlaštenije nacije

1. Svaka će Ugovorna strana osigurati na svom teritoriju pošten i pravičan tretman investicijama i prihodima investitora druge Ugovorne strane. Ovaj tretman neće, niti u jednom slučaju, biti manje povoljan od onog kojeg, u sličnim okolnostima, odobrava investicijama svojih vlastitih investitora ili investitorima bilo koje treće Države, zavisno od toga koji je povoljniji.
2. Niti jedna Ugovorna strana neće na svom teritoriju podvrgnuti investitore druge Ugovorne strane, u pogledu upravljanja, održavanja, korištenja, uživanja ili raspolaganja njihovom investicijom, tretmanu koji je manje povoljan od onog koji odobrava svojim vlastitim investitorima ili investitorima bilo koje treće Države, zavisno od toga koji je povoljniji.
3. Odredba ovog članka koja se odnosi na davanje tretmana koji nije manje povoljan od onog koji je odobren investitorima bilo koje od Ugovornih strana ili bilo koje treće Države, ili njihovim investicijama, neće biti sačinjena tako da obvezuje jednu Ugovornu stranu da proširi na investitore druge Ugovorne strane, ili na njihove investicije koristi bilo kojeg tretmana, prednosti ili privilegije koje rezultiraju iz:
 - a) bilo koje postojeće ili buduće carinske ili ekonomske unije, područja slobodne trgovine ili sporazuma o regionalnoj ekonomskoj integraciji ili sličnog međunarodnog sporazuma čiji jeste ili će postati članom bilo koja od Ugovornih strana;
 - b) sporazuma koji se odnose u potpunosti ili većim dijelom na opozivanje.

Članak 4.

Kompenzacija za gubitke

1. Investitorima jedne Ugovorne strane čije investicije na teritoriju druge Ugovorne strane, trpe gubitke uključujući štete uzrokovane ratom ili bilo kojim drugim oblikom oružanog sukoba, revolucije, državnog vanrednog stanja, pobune, ustanka, nereda ili drugih sličnih događaja na teritoriju druge Ugovorne strane, bit će od strane druge Ugovorne strane odobren tretman, u pogledu restitucije, obeštećenja ili kompenzacije, ne manje povoljan od onog koji ona odobrava svojim investitorima ili investitorima bilo koje treće Države.
2. Bez štete po stavak 1. ovog članka, investitorima jedne Ugovorne strane koji, u bilo kojoj od navedenih situacija u tom stavku, trpe gubitke na teritoriju druge Ugovorne strane, a koji rezultiraju iz:
 - a) rekvizicije njihove imovine od strane njenih snaga ili vlasti, ili
 - b) uništenja njihove imovine od strane njenih snaga ili vlasti, što nije bilo prouzročeno borbenom akcijom ili nije bilo neophodno shodno situaciji,bit će od strane druge Ugovorne strane odobrena restitucija ili kompenzacija koja će u bilo kojem slučaju biti brza, adekvatna i efektivna.

Članak 5.

Eksproprijacija i kompenzacija

1. Investicije investitora bilo koje od Ugovornih strana neće biti nacionalizirane, eksproprijirane ili podvrgnute mjerama koje imaju efekat jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji (u daljnjem tekstu: eksproprijacija) u drugoj Ugovornoj strani, izuzev u javnu svrhu, na nediskriminacijskom osnovu, prema zakonom propisanom postupku i uz brzu, efektivnu i adekvatnu naknadu.

2. Kompenzacija navedena u stavku 1. ovog članka obračunat će se na bazi poštene tržišne vrijednosti investicije neposredno prije nego eksproprijacija postane javno poznata, a bit će plativa od datuma eksproprijacije, u konvertibilnoj valuti ili u valuti u kojoj je investicija izvršena sa kamatom po tečaju koji se primjenjuje kako je predviđeno zakonom, propisima ili je na neki drugi način dogovorena od strane Ugovornih strana do dana plaćanja i bit će plaćena bez odlaganja, te efikasno realizirana i slobodno prenosiva.
3. Investitor čije su investicije eksproprijirane imat će pravo, prema zakonu Ugovorne strane koja vrši eksproprijaciju, na hitno preispitivanje pravnosnažnosti eksproprijacije, njenog postupka i na procjenu investicije od strane sudskih ili drugih kompetentnih organa te Ugovorne strane sukladno principima postavljenim u ovom članku.
2. Ako se takav spor ne može riješiti u periodu od tri (3) mjeseca od datuma pismenog zahtjeva za rješavanjem, odnosno investitor može pokrenuti spor pred:
 - a) nadležnim sudom ili administrativnim tribunalom Ugovorne strane na čijoj teritoriji je investicija izvršena; ili
 - b) ad-hoc tribunalom koji će, ukoliko strane u sporu ne dogovore drugačije, biti ustanovljen prema arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL); ili
 - c) Međunarodnim centrom za rješavanje investicijskih sporova (ICSID) putem posredovanja ili arbitraže, ustanovljenom prema Konvenciji o rješavanju investicijskih sporova između Država i državljana drugih Država, ("ICSID Konvencija"), otvorenoj za potpis u Washington-u D.C.. 18.ožujka, 1965.

Članak 6. Transferi

1. Sukladno svojim zakonima i po ispunjenju svih poreskih obveza i zahtjeva deviznih propisa, svaka Ugovorna strana će garantirati investitorima druge Ugovorne strane slobodan transfer sredstava vezanih za njihove investicije, uključujući:
 - a) početni kapital i dodatna ulaganja za održavanje ili razvitak investicija;
 - b) prihode;
 - c) sredstva za otplatu zajmova koji se odnose na investiciju;
 - d) bilo koju kompenzaciju ili drugo plaćanje koji se odnose na čl. 4. i 5. ovog sporazuma;
 - e) plaćanja koja proizilaze iz riješenog spora;
 - f) zarade i druge naknade državljana angažiranih iz inozemstva u vezi sa investicijom.
2. Transferi će biti izvršeni bez odlaganja u konvertibilnoj valuti u kojoj je kapital prvobitno investiran. Ukoliko se drugačije ne dogovori sa investitorom, transferi će se obaviti po tržišnom tečaju valute koji se primjenjuje na datum transfera.
3. Ugovorne strane obvezuju se da takvim transferima odobre tretman ne manje povoljan od onog koji je odobren transferima koji potiču od investicija izvršenih od strane investitora bilo koje treće Države.
4. U slučaju da se izmijene devizni propisi jedne Ugovorne strane, ta Ugovorna strana garantira primjenu tako izmijenjenih deviznih propisa ili primjenu deviznih propisa koji su bili na snazi na dan kada je dotična investicija izvršena, zavisno od toga staje povoljnije.
3. Svaka Ugovorna strana ovim pristaje na podnošenje investicijskog spora na međunarodno posredovanje ili arbitražu.
4. Niti jedna Ugovorna strana neće nastaviti putem diplomatskih kanala bilo koje pitanje podneseno na arbitražu sve dok se postupci ne završe i Ugovorna strana propusti da se povinuje ili da ispoštuje odluku donesenu u tim postupcima.
5. Pravna osoba koja je konstituirana ili organizovana prema zakonu Ugovorne strane, strane u sporu i koja je prije nego što je nastao spor između nje i Ugovorne strane, bila kontrolirana od strane investitora druge Ugovorne strane, bit će u svrhe člana 25. (2) (b) ICSID Konvencije tretirana kao "državljanin druge Ugovorne Države".
6. Arbitražna odluka će se, ukoliko strane u sporu drugačije ne dogovore, zasnivati na:
 - odredbama ovog sporazuma;
 - zakonima Ugovorne strane, strane u sporu, uključujući i njena pravila koja se odnose na sukob zakona; i
 - pravilima i općeprihvaćenim principima međunarodnog prava.
7. Država ugovornica neće se pozivati u vidu odbrane, protuzahatjeva, prava na odštetu ili bilo kojeg drugog razloga, da je dobila ili će dobiti odštetu ili neku drugu kompenzaciju za svu ili dio navodne štete po osnovu nekog obeštećenja, garancije ili ugovora o osiguranju.
8. Arbitražna odluka bit će konačna i obvezujuća za obje strane u sporu i bit će priznata i izvršena sukladno unutarnjem i međunarodnom pravu.

Članak 7. Subrogacija

1. Ako jedna Ugovorna strana ili Agencija koju je ona odredila (u daljnjem tekstu: Prva Ugovorna strana) izvrši plaćanje investitoru te Ugovore strane prema garanciji ili ugovoru o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju, druga Ugovorna strana će priznati, unatoč svojim pravima prema članku 9. ovog sporazuma, valjanost subrogacije u korist Prve Ugovorne strane bilo kojeg prava ili pravnog osnovu kojeg je imao investitor. Prva Ugovorna strana bit će ovlaštena vršiti takva prava i provesti takva potraživanja na osnovu subrogacije do iste mjere kao i obeštećena strana.
2. Kada je Prva Ugovorna strana izvršila plaćanje svojim investitorima i preuzela prava i potraživanja investitora, taj investitor neće, osim ako nije ovlašten da djeluje u ime Prve Ugovorne strane da vrši plaćanje, nastaviti vršiti ta prava i potraživanja od druge Ugovorne strane.

Članak 8.

Rješavanje sporova između investitora i Ugovorne strane

1. Bilo koji spor koji može nastati između jedne Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane u odnosu na investicije tog investitora na teritoriji prvo navedene Ugovorne strane, rješavat će se pregovorima na prijateljski način.

Član 9.

Rješavanje sporova između Ugovornih strana

1. Svi sporovi koji mogu nastali između Ugovornih strana u vezi sa tumačenjem i primjenom ovog sporazuma bit će, koliko je god to moguće, riješeni na prijateljski način.
2. Ukoliko Ugovorne strane ne mogu postići dogovor u periodu od šest mjeseci od datuma zahtjeva za rješavanjem, spor će, po zahtjevu jedne od Ugovornih strana, biti podnesen arbitražnom Tribunalu od tri člana.
3. Takav arbitražni tribunal će se formirati za svaki pojedinačni slučaj na slijedeći način. U periodu od dva mjeseca od prijema zahtjeva za arbitražu, svaka će Ugovorna strana imenovali jednog člana tribunala. Ta dva člana će, zatim odabrati državljanina treće zemlje koji će, po odobrenju Ugovornih strana, biti imenovan predsjedavajućim tribunala. Predsjedavajući će biti imenovan u roku od dva mjeseca od datuma imenovanja druga dva člana.
4. Ako potrebna imenovanja nisu obavljena u periodima određenim u paragrafu (3) ovog članka, bilo koja od Ugovornih strana može, u nedostatku bilo kakvog drugog sporazuma, pozvati predsjednika Međunarodnog suda pravde, da obavi potrebna imenovanja. Ako je predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili ako je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, potpredsjednik će biti

pozvan da obavi polrebna imenovanja. Ako je potpredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan slijedeći po rangu član Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin niti jedne Ugovorne strane, da obavi potrebna imenovanja.

5. Arbitražni tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Odluke tribunala su konačne i obvezujuće za obje Ugovorne strane. Svaka Ugovorna strana će snositi troškove svoga člana tribunala i njegovog sudjelovanja u arbitražnim postupcima. Troškove predsjednika i preostale troškove snosit će Ugovorne strane u jednakim dijelovima.
6. Spor neće biti podnesen Međunarodnom arbitražnom tribunalu po odredbama ovog članka, ako je isti spor već dostavljen na rješavanje drugom arbitražnom sudu prema odredbama članka 8. i još uvijek je pred sudom. Ovo ne utječe na mogućnost rješavanja spora sukladno stavku 1. ovoga članka.
7. Sukladno odredbama ovog članka, arbitražni Tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.

Članak 10.

Primjena ostalih pravila

Ako odredbe zakona bilo koje od Ugovornih strana ili obveze prema međunarodnom pravu koje postoje ili će se kasnije ustanoviti između Ugovornih strana, kao dodatak sadašnjem sporazumu, sadrže pravila, bilo opća ili posebna, koja investicijama izvršenim od investitora druge Ugovorne strane daju pravo na povoljniji tretman od onog koji je predviđen ovim sporazumom, takve odredbe će, do mjere do koje su povoljnije, imati prednost nad sadašnjim sporazumom.

Članak 11.

Primjena sporazuma

Ovaj sporazum će se primjenjivati na sve investicije izvršene od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriju druge Ugovorne strane sukladno njenim zakonima i propisima, bilo da su postojeće ili izvršene nakon njegovog stupanja na

snagu. Međutim, ovaj sporazum se neće primjenjivati na bilo kakav akt ili činjenicu koji su nastali ili na bilo kakvu situaciju koja je prestala da postoji prije datuma njegovog stupanja na snagu a koja se odnosila na investicije.

Članak 12.

Stupanja na snagu, trajanje i prekid

1. Ovaj će sporazum stupiti na snagu na prvi dan mjeseca koji po kalendaru slijedi mjesec prispjeća kasnije od dvije notifikacije sa kojim Ugovorne strane obavještavaju jedna drugu da su ispunjeni zahtjevi njihovih državnih zakonodavstava za stupanje na snagu Sporazuma.
2. Ovaj sporazum će ostati na snazi za početni period od deset godina i smatrat će se produženim pod istim uvjetima za daljnji period od deset godina i kasnije, ukoliko obavijest o prekidu Sporazuma nije data od bilo koje Ugovorne strane najkasnije šest mjeseci prije datuma isteka bilo kojeg perioda njegovog važenja.
3. U odnosu na investicije izvršene dok je ovaj sporazum na snazi, odredbe čl. 1. do 11. će ostati na snazi za daljnji period od deset godina nakon datuma prestanka i nakon toga bez štete po primjenu općih pravila međunarodnog prava.
4. Ovaj sporazum može biti izmijenjen pismenim dogovorom između Ugovornih strana. Bilo koja izmjena stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog sporazuma.
5. Ovaj sporazum primjenjivat će se bez obzira na to da li između Ugovornih strana postoje diplomatski ili konzularni odnosi.

U POTVRDU NAVEDENOG, niže potpisani, propisno za to ovlašteni od svojih odnosnih organa vlasti, potpisali su ovaj sporazum

Sačinjen u duplikatu u Sarajevu dana 30. svibnja 2001. na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu
Azra Hadžiahmetović, v.r.

Za Republiku Sloveniju
Tea Petrin, v.r.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-45/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, v. r.

27

Na temelju članka V točka 3. (d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE MAĐARSKO O UKIDANJU VIZA ZA NOSITELJE DIPLOMATSKIH I SLUŽBENIH PUTOVNICA

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Mađarske o ukidanju visa za nositelje diplomatskih i službenih putovnica, potpisan u Sarajevu, 20. studenog 2001. godine na bosanskom, hrvatskom, srpskom i na mađarskom jeziku, po dobivenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke broj PS BiH broj 11/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi

SPORAZUM

IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE MAĐARSKO O UKIDANJU VIZA ZA NOSITELJE DIPLOMATSKIH I SLUŽBENIH PUTOVNICA

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Mađarske, (u daljnjem tekstu: Strane ugovornice),

- rukovođene namjerom unaprijediti razvitak prijateljskih veza i učvršćivanje ekonomske, trgovinske, tehničko-znanstvene i kulturne suradnje i suradnje koja obuhvata druge oblasti,

- u namjeri unaprijediti obostrana putovanja onih državljana dviju zemalja koji su nositelji diplomatske i službene putovnice, dogovorile su se o sljedećem

Članak 1.

- (1) Državljeni jedne strane ugovornice koji su nositelji važeće diplomatske ili službene putovnice mogu ulaziti i izlaziti bez vize na graničnim prijelazima namijenjenim međunarodnom putničkom prometu, mogu prolaziti kao putnici u tranzitu i mogu privremeno boraviti na teritoriju druge strane ugovornice pod uvjetima utvrđenim ovim sporazumom. Vremenski period boravka bez vize ne prelazi devedeset dana od datuma ulaska.
- (2) Ukoliko državljani jedne strane ugovornice navedeni u stavku (1) ovog članka žele boraviti na teritoriju druge strane ugovornice u periodu duljem od devedeset dana, ministarstvo vanjskih poslova druge strane ugovornice može, na pisani zahtjev diplomatske ili konzularne misije države čiji su oni državljani, produljiti period boravka tih građana,

Članak 2.

- (1) Državljeni jedne strane ugovornice nositelji važeće diplomatske ili službene putovnice koji su na službi u diplomatskoj ili konzularnoj misiji koja djeluje na teritoriju druge strane ugovornice mogu, tijekom cijelog trajanja svoje službe, ulaziti na teritorij strane ugovornice prijema bez vize i mogu boraviti tamo bez vize i mogu izlaziti sa tog teritorija bez vize.
- (2) Prava odobrena stavkom (1) odnose se, također, na državljane obje zemlje koji su predstavnici jedne strane ugovornice u sjedištu neke međunarodne organizacije na teritoriju druge strane ugovornice ili su na službi u takvoj međunarodnoj organizaciji, ukoliko su te osobe nositelji važeće diplomatske ili službene putovnice.
- (3) Za vrijeme trajanja službe osoba navedenih u st. (1) i (2), prava odobrena stavkom (1) se, također, daju njihovim supružnicima i djeci koja žive u istom domaćinstvu s njima, ukoliko su i oni sami, također, nositelji važeće bosanskohercegovačke ili mađarske diplomatske ili službene putovnice ili ukoliko je dijete uvedeno u diplomatsku ili službenu putovnicu svog roditelja.

Članak 3.

- (1) Državljeni jedne strane ugovornice, za vrijeme boravka na teritoriju druge strane ugovornice, poštuju zakone te strane.
- (2) Jedna strana ugovornica ima pravo državljaninu druge strane ugovornice uskratiti ulazak ili skratiti dužinu njegovog boravka. Ta strana ugovornica nije obvezna izjaviti razloge svoje odluke.
- (3) Sa stanovišta javnog reda, javne sigurnosti ili javnog zdravlja, svaka strana ugovornica može, u cjelini ili djelimično, privremeno suspendirati ovaj sporazum. Ona odmah, ali ne kasnije od 24 sata, izvješćuje drugu stranu ugovornicu, diplomatskim kanalima, o toj suspenziji i o njenom skidanju.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-43/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, v. r.

Članak 4.

Nakon potpisivanja ovog sporazuma, strane ugovornice odmah, ali ne kasnije od petnaest dana prije njegovog stupanja na snagu, šalju jedna drugoj diplomatskim kanalima, kopije uzoraka putovnica na koje se odnosi ovaj sporazum i, ako dolazi do uvođenja novih putovnica, dostavljaju jedna drugoj kopije uzoraka istih, najmanje trideset dana prije njihovog uvođenja.

Članak 5.

- (1) Državljanin jedne strane ugovornice nositelj diplomatske ili službene putovnice, ukoliko je ta putovnica izgubljena ili oštećena na teritoriju druge strane ugovornice, izvještava o tom gubitku ili oštećenju Ministarstvo vanjskih poslova druge strane ugovornice.
- (2) Kao zamjenu za izgubljenu ili oštećenu putnu ispravu pomenutu u stavku 1, diplomatska ili konzularna misija države porijekla tog državljanina izdaje novu putovnicu. Sa tako izdatom putovnicom, moguće je izaći sa izlaznom vizom koju daje Ministarstvo vanjskih poslova države prijema.

Članak 6.

Sporovi i nesporazumi koji mogu nastati u tijeku trajanja ovog sporazuma strane ugovornice rješavaju putem pregovora i konzultacija.

Članak 7.

- (1) Ovaj sporazum privremeno će se primjenjivati od dana potpisivanja.
- (2) Ovaj sporazum stupa na snagu trideset dana od dana prijema posljednje obavijesti strana ugovornica, diplomatskim putem, da su ispunjeni uvjeti predviđeni nacionalnim zakonodavstvom za stupanje sporazuma na snagu.
- (3) Ovaj sporazum važi neograničeno vrijeme i ostaje na snazi sve dok ga jedna strana ugovornica ne otkáže u pisanoj formi diplomatskim putem. Ovaj sporazum prestaje da važi šezdesetog dana od datuma kad je druga strana ugovornica primila izvješće o otkazivanju.

Članak 8.

Stupanjem na snagu ovog sporazuma, strane prestaju primjenjivati odredbe Sporazuma zaključenog 23. studenog 1965. godine između Vlade narodne Republike Mađarske i Vlade Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o ukidanju obveznog viznog režima.

Potpisano u Sarajevu, dana 20. studenog 2001. godine, u dva izvornika na službenim jezicima Bosne i Hercegovine-bosanskom, hrvatskom i srpskom i na mađarskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

Za Vijeće ministara BiH
Ibrahim Đikić, v. r.

Za Vladu Republike Mađarske
Ivan Baba, v. r.

28

Na temelju članka V, točka 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I ŠVICARSKOG FEDERALNOG VIJEĆA O MEĐUNARODNOM CESTOVNOM PRIJEVOZU OSOBA I STVARI SA PROTOKOLOM

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Švicarskog federalnog vijeća o međunarodnom cestovnom prijevozu osoba i stvari sa Protokolom, potpisan u Bernu, 1. prosinca 2000. godine na službenim jezicima Bosne i Hercegovine i na

francuskom jeziku, po dobijenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke PS BiH broj 8/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma sa Protokolom glasi

SPORAZUM IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I ŠVICARSKOG FEDERALNOG VIJEĆA O MEĐUNARODNOM CESTOVNOM PRIJEVOZU OSOBA I STVARI

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Švicarsko federalno vijeće, u želji da olakšaju cestovni prijevoz osoba i stvari između dvije države, kao i prijevoz kroz njihove teritorije, dogovorili su slijedeće:

Članak 1. Polje primjene

Odredbе ovog sporazuma primjenjuju se kod prijevoza osoba i stvari čije je podrijetlo ili odredište na teritoriju jedne od ugovornih strana ili se kroz iste vrši prijevoz, vozilima registriranim na teritoriju druge ugovorne strane.

Članak 2. Definicije

1. Izraz "prijevoznik" označava fizičku ili pravnu osobu koja, bilo u Bosni i Hercegovini bilo u Švicarskoj, ima pravo obavljati cestovni prijevoz osoba ili stvari sukladno važećim zakonskim odredbama u njegovoj državi.
2. Izraz "vozilo" označava cestovno vozilo na mehanički pogon kao i, ako je potrebno, prikolica ili poluprikolica koji su namijenjeni prijevozu:
 - a) više od 9 putnika sa mjestima za sjedenje, uključujući i vozača,
 - b) stvari.
3. Izraz "ovlaštenje" označava svaku dozvolu, dopuštenje i ovlaštenje koje se zahtjeva prema postojećem zakonu svake ugovorne strane.

Članak 3. Prijevoz putnika

1. Prigodni prijevozi putnika koji ispunjavaju slijedeće uvjete, izuzeti su od ovlaštenja:
 - a) prijevoz istih putnika istim vozilom tijekom cijelog putovanja čije su polazne i odredišne točke u državi gdje je vozilo registrirano, s tim da se nijedan putnik ne može preuzeti niti ostaviti tijekom puta ili prilikom zaustavljanja van pomenutih država (promet zatvorenih vrata); ili
 - b) prijevoz grupe putnika sa mjesta na teritoriju države u kojoj je vozilo registrirano na mjesto na teritoriju druge ugovorne strane, s tim da vozilo prazno napusti taj teritorij; ili
 - c) prijevoz grupe putnika s mjesta na teritorij druge ugovorne strane na mjesto na teritorij države u kojoj je vozilo registrirano, pod uvjetom da je prijevoznoj usluzi prethodio prijevoz bez putnika u polasku, te da su putnici
 - grupirani na osnovu ugovora o prijevozu sklopljenog prije njihovog dolaska u državu u kojoj će biti preuzeti; ili
 - da ih je dovezao isti prijevoznik, pod uvjetima iz b) stavak 1. ovog članka, u državu gdje će ponovo biti preuzeti i prevezeni van nje; ili
 - da su putnici pozvani da dođu kod druge ugovorne strane koja bi snosila troškove prijevoza. Putnici trebaju činiti jednu homogenu grupu koja ne bi trebala biti formirana, samo zbog tog putovanja.
 - d) obavljaju putovanje u tranzitu kroz teritorij druge ugovorne strane.
2. Redoviti prijevozi putnika izuzeti su od ovlaštenja ako ispunjavaju slijedeće uvjete:

- obavljaju usluge obilaska, sa uključenim smještajem na teritoriju druge ugovorne strane ili u tranzitu kroz nju; ili
- obavljaju povratak vozila bez putnika koji je u svezi sa uslugom obilaska.

3. Obavljanje prijevoza iz st. 1. i 2. dokazuje se kontrolnim dokumentom.
4. Svi ostali prijevozi, koji nisu spomenuti u st. 1. i 2. podliježu ovlaštenjima, prema zakonodavstvu ugovornih strana. Ovlaštenja se dijele pod uvjetom reciprociteta.

Članak 4. Prijevoz stvari

Svaki prijevoznik jedne ugovorne strane ima pravo da uveze, privremeno, prazno ili natovareno vozilo na teritorij druge ugovorne strane kako bi prevezao teret:

- a) između mjesta na teritoriju jedne ugovorne strane u mjesto na teritorij druge ugovorne strane; ili
- b) sa teritorija druge ugovorne strane prema nekoj trećoj državi ili iz treće države na teritorij druge ugovorne strane; ili
- c) u tranzitu kroz teritorij druge ugovorne strane.

Članak 5. Primjena državnih propisa

Po svim pitanjima koja nisu regulirana ovim sporazumom, prijevoznici i vozači vozila jedne ugovorne strane koji se nađu na teritoriju druge ugovorne strane dužni su poštovati zakonska pravila i propise iste, koji će se primjenjivati bez diskriminiranja.

Članak 6. Zabrana unutarnjih prijevoza

Prijevoz putnika ili stvari u unutarnjem prijevozu (kabotaža) nije dozvoljen. Mješovita komisija iz članka 10. može donijeti poništenje s tim u svezi.

Članak 7. Povreda propisa

1. Nadležni organi ugovornih strana vodit će računa o tome da prijevoznici poštuju odredbe ovog sporazuma.
2. Prijevoznici i vozači vozila koji su, na teritoriju druge ugovorne strane, počinili povrede odredbi ovog sporazuma ili zakona i propisa koji se odnose na cestovni prijevoz i cestovni promet, a koji su na snazi na pomenutom teritoriju mogu, na zahtjev nadležnih organa te države, biti predmet slijedećih mjera, prije nego što ih preuzmu organi države u kojoj je vozilo registrirano:
 - a) opomena,
 - b) privremeno, djelimično ili potpuno ukidanje prava na vršenje prijevoza, na teritoriju ugovorne strane na kojoj je povreda izvršena.
3. Nadležni organ koji poduzme takve mjere izvesti će o tome ovlaštene organe druge ugovorne strane.
4. Ostaju u rezervi sankcije koje, na temelju državnog propisa, primjenjuju sudovi i nadležni organi ugovorne strane na čijem su području takve povrede počinjene.

Članak 8. Nadležni organi

Ugovorne strane jedna drugu izvješćuju o nadležnim organima zaduženim za primjenu ovog sporazuma. Ti organi direktno surađuju.

**Članak 9.
Način primjene**

Nadležni organi ugovornih strana sporazumjet će se o načinu primjene ovog sporazuma, putem protokola koji će se donijeti u isto vrijeme kad i ovaj sporazum.

**Članak 10.
Mješovita komisija**

1. Ugovorne strane imenovat će Mješovitu komisiju posebno određenu da se bavi pitanjima primjene ovog sporazuma.
2. Ista komisija je ovlaštena za izmjene ili dopune protokola iz članka 9.
3. Nadležni organi jedne od ugovornih strana mogu tražiti sastanak Mješovite komisije, koja se sastaje naizmjenično na teritoriju svake ugovorne strane.

**Članak 11.
Primjena u Kneževini Liechtenstein**

Sukladno želji Vlade Kneževine Liechtenstein ovaj sporazum se primjenjuje i u Kneževini Liechtenstein budući da je ista vezana sa Švicarskom Konfederacijom ugovorom o carinskom jedinstvu.

**Članak 12.
Stupanje na snagu i trajanje**

1. Ovaj sporazum stupit će na snagu čim svaka od ugovornih strana službeno obavijesti drugu da je ispunila uvjete predviđene ustavnim odredbama za zaključivanje i stupanje na snagu međunarodnih sporazuma.
2. Sporazum će vrijediti na neodređeno vrijeme; svaka ugovorna strana moći će ga raskinuti nakon godinu dana, uz pismenu obavijest upućenu najmanje tri mjeseca ranije.

Odobravajući naznačeno, dolje potpisani, uredno ovlašteni od svojih cijjenjenih vlada, potpisali su ovaj sporazum.

U Bernu, 1. prosinca 2000.

Sporazum je sačinjen u dva izvornika na francuskom i službenim jezicima Bosne i Hercegovine pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan.

	Za Švicarsko federalno vijeće savezni savjetnik
Za Vijeće ministara BiH ministar inozemnih poslova dr. Jadranko Prlić , v. r.	šef Konfederalnog departmana za inozemne poslova Joseph Deiss , v. r.

PROTOKOL

Sukladno članku 9. Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Švicarskog federalnog vijeća o međunarodnom cestovnom prijevozu osoba i stvari, potpisanog 1.12.2000. dogovoreno je sljedeće:

1. PRIJEVOZ PUTNIKA (članak 3.)

Prijevozi iz st. 1. i 2. članka 3. Sporazuma vrše se uz putni list i popis putnika. Jedan primjerak tog dokumenta priložen je i čini sastavni dio protokola.

Zahtjevi za izdavanje ovlaštenja za prijevoze putnika koji ne ispunjavaju uvjete naznačene u članku 3. st. 1. i 2. sporazuma (npr. redovite linije) moraju se nasloviti na nadležni organ države u kojoj je vozilo registrirano, a ista će zahtjev dostaviti nadležnom organu druge ugovorne strane.

U svojim zahtjevima prijevoznici moraju naznačiti red vožnje, tablice, itinerer i sve ostale podatke koje zatraže nadležni organi. Proces izdavanja dozvola i ostala pitanja s tim u svezi regulirat će, zajednički na bazi reciprociteta, nadležni organi ugovornih strana.

O izdavanju ovlaštenja izvijestit će se nadležni organ druge ugovorne strane i bit će joj dostavljena kopija izdatog dokumenta.

Ovlaštenja se moraju nalaziti u vozilu i pokazati na zahtjev kontrolnih organa.

Kad se radi o praznoj vožnji, prijevoznik mora dokazati da prazan prolazi preko teritorija druge ugovorne strane.

Uz pokaz određene potvrde, vozila namijenjena zamjeni oštećenog vozila ili vozila u kvaru ne moraju imati pomenuto ovlaštenje za ulazak bez putnika.

2. PRIJEVOZ STVARI (članak 4.)

U slučaju prijevoza koji vrše kombinirana vozila, sastavljena od elemenata s podrijetlom iz različitih država, odredbe ugovora se primjenjuju na cjelinu, samo ako je tegljač registriran kod jedne od ugovornih strana.

3. PRIMJENA DRŽAVNIH PROPISA (članak 5.)

Ugovorne strane ističu da se članak 5. sporazuma odnosi izričito na propise o cestovnom prijevozu, cestovnom prometu, težini i dimenzijama, radno vrijeme i pauzu koju koristi osoblje vozila i na vrijeme vožnje za upravljačem, kao i na obveze carinske dažbine i administrativne takse. Porez na cestovni promet, za koji je primjenjiv princip državnog zakonodavstva, ne može se zahtijevati od prijevoznika druge ugovorne strane.

4. NADLEŽNE ORGANI (KOMPETENTNE VLASTI)

Nadležni organi za primjenu Sporazuma su:

Za Bosnu i Hercegovinu:

Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine

Sektor za transport i transportnu infrastrukturu

BiH-71000 SARAJEVO

Za Švicarsku:

Konfederalni departman (ministarstvo) okoliša, prijevoza, energije i veza

Federalni odjel za promet

CH -3003 BERNE

5. TEŽINA I DIMENZIJE VOZILA

Po pitanju težine i dimenzija cestovnih vozila, svaka ugovorna strana se obvezuje da neće podvrgnuti vozilo, registrirano kod druge ugovorne strane, strožijim uvjetima nego što su oni za vozila registrirana na vlastitom teritoriju.

U slučaju da vozilo prelazi maksimalnu dozvoljenu težinu i dimenzije koje su određene državnim propisima svake ugovorne strane, primjenjivi su sljedeći postupci:

Za Bosnu i Hercegovinu:

Vozila registrirana u Švicarskoj mogu ući u Bosnu i Hercegovinu u zonu blizu graničnog prijelaza koju je odredilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, uz ovlaštenje koje je izdao nadležni organ.

Za prijevoz koji se vrši preko te zone nadležni organ izdat će ovlaštenje samo ako se radi o nedjeljivim stvarima i ako cestovni uvjeti dopuštaju izdavanje ovlaštenja. Zahtjevi se moraju naprijed uputiti nadležnom organu. Ukupna težina upisana u ovlaštenje ne smije se prelaziti ni u kom slučaju.

Za Švicarsku:

Vozila registrirana u Bosni i Hercegovini mogu ući u švicarsku zonu blizu graničnog prijelaza koju je odredilo Konfederalni departman (ministarstvo) pravde i policije samo uz ovlaštenje koj je izdao Ured švicarske carine.

Za prijevoz koji se vrši preko te zone, Federalni odjel za promet, CH-3003 izdat će ovlaštenje, samo ako se radi o nedjeljivim stvarima i ako cestovni uvjeti dopuštaju izdavanje ovlaštenja. Zahtjevi se moraju unaprijed uputiti ovom organu. Ukupna težina upisana u ovlaštenje ne smije se prelaziti ni u kom slučaju.

6. CARINSKI PROPISI

Gorivo koje je sadržano u normalnim rezervoarima vozila koja privremeno ulaze oslobođena su uvoznih pristojbi i taksi i ne podliježu zabrani niti ukidanju uvoza.

Odvojeni dijelovi koji se uvoze radi servisa ili popravke određenog vozila koje privremeno ulazi, oslobođeni su privremeno plaćanja uvoznih pristojbi i taksi i ne podliježu zabrani niti ukidanju uvoza. Ugovorne strane mogu zahtijevati da takvi dijelovi imaju potvrdu sa naznakom privremenog uvoza. Zamijenjenim dijelovima se skida plomba, izvoze se ili se uništavaju pod carinskim nadzorom.

U Bernu, 1. prosinca 2000.

Ovaj protokol sačinjen je u dva originala na francuskom i službenim jezicima Bosne i Hercegovine pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan.

Za Vijeće ministara BiH
minister inozemnih poslova
dr. **Jadranko Prlić**, v. r.

Za Švicarsko federalno vijeće
savezni savjetnik
šef Konfederalnog departmana
za inozemne poslova
Joseph Deiss, v. r.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-42/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Križanović, v. r.

29

Na temelju članka V točka 3. (d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 123. sjednici održanoj 5. veljače 2002. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFICIRANJU SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I DRŽAVE KUVAJT O POTICANJU I RECIPROČNOJ ZAŠTITI INVESTICIJA

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Bosne i Hercegovine i Države Kuvajt o poticanju i recipročnoj zaštiti investicija, potpisan u Kuvajtu. 13. lipnja 2001. godine na bosanskom, hrvatskom, srpskom, arapskom i engleskom jeziku, po dobivenoj suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na temelju Odluke PS BiH broj 3/02 od 17. siječnja 2002. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi

SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I DRŽAVE KUVAJT O POTICANJU I RECIPROČNOJ ZAŠTITI INVESTICIJA

Bosna i Hercegovina i Država Kuvajt, (u daljnjem tekstu: Države ugovornice);

U želji da stvore povoljne uvjete za razvoj ekonomske suradnje između dvije države, a posebno za investicije investitora jedne Države ugovornice na teritoriju druge Države ugovornice;

Svjesne da će poticanje i recipročna zaštita takvih investicija doprinijeti stimuliranju poslovne inicijative i povećanju prosperiteta u obje Države ugovornice;

Sporazumjele su se sljedeće

Članak 1. Definicije

U svrhe ovog sporazuma

1. Izraz "investicija" označavat će sve vrste sredstava ili prava na teritoriju jedne Države ugovornice koja posjeduje ili kontrolira direktno ili indirektno investitor druge Države ugovornice, a koja uključuju imovinu ili pravo koje se sastoji od ili ima oblik:
 - a) pokretne ili nepokretne imovine ili bilo kojih odnosnih imovinskih prava kao što su pravo zakupa, hipoteke, zaloga i jemstva;
 - b) preduzeće ili dionice, akcije, ili drugi oblici učešća u kapitalu, te obveznice, ili drugi oblici dugovnih kamata u kompaniji, kao i druga dugovanja i zajmovi i hartije od vrijednosti izdati od strane bilo kojeg investitora Države ugovornice;
 - c) potraživanja u novcu ili potraživanja bilo kojih drugih sredstava ili izvršenja prema investicionom ugovoru koja imaju ekonomsku vrijednost;

- d) prava intelektualne svojine, uključujući, ali ne isključivo autorska prava, zaštitne znakove, patente, industrijske dizajne i modele i tehničke procese, know-how, trgovačke tajne, trgovačko ime i ugled tvrtke (goodwill);
- e) sva prava odobrena po zakonu, ugovoru ili na osnovu licenci ili dozvola dat ih prema zakonu, uključujući prava na ispitivanje, istraživanje, ekstrakciju ili korišćenje prirodnih resursa, kao i prava na preduzimanje drugih ekonomskih ili komercijalnih aktivnosti ili vršenje usluga.

Izraz "investicija" također se odnosi na "prihode" zadržane u svrhu reinvestiranja i na prihode od "likvidacije" kako su ovi izrazi definirani u daljnjem tekstu.

Bilo koja promjena oblika investiranih ili reinvestiranih sredstava ili prava neće utjecati na njihov karakter kao investicija.

2. Izraz "investitor" u odnosu na Državu ugovornicu označavat će:
 - a) fizičko lice koje ima nacionalnost ili državljanstvo te Države ugovornice sukladno njezinim važećim zakonima;
 - b) Vlada ili Vijeće ministara Države ugovornice;
 - c) bilo koje pravno lice koje je konstituirano ili osnovano po zakonima i propisima odnosne Države ugovornice, kao što su institucije, fondovi za razvoj, agencije, fondacije i druge statutarne ustanove i organi vlasti, te kompanije.
3. Izraz "kompanija" označavat će bilo koji pravni subjekt, bilo da jeste ili nije organiziran za stjecanje materijalne dobiti, bilo da je u privatnom ili vladinom vlasništvu ili kontroli, koji je konstituiran prema zakonima Države ugovornice ili je u posjedu ili pod efektivnom kontrolom investitora Države ugovornice, a uključuje korporaciju, trust, partnerstvo, društvo jednog lica, filijalu, zajedničko ulaganje, udruženje ili drugu sličnu organizaciju.
4. Izraz "prihodi" označavat će iznose dobivene od investicije bez obzira na oblik u kojem se plaćaju, a posebno, mada ne

isključivo, uključivat će profite, kamate, dobit od kapitala, dividende, rojalitete, kao i upravljanje, tehničku pomoć ili druga plaćanja ili naknade, zatim plaćanja u naturi, bez obzira na njihovu vrstu.

5. Izraz "likvidacija" označavat će bilo koje rješenje s posljedicom potpunog ili djelomičnog odricanja od investicije.
6. Izraz "teritorij" označavat će teritorij Države ugovornice uključujući bilo koju oblast koja pripada teritorijalnom moru koja, sukladno međunarodnom pravu, jeste ili može, u daljnjem tekstu, biti označena prema zakonima Države ugovornice, kao područje nad kojim Država ugovornica može vršiti prava ili jurisdikciju.
7. Izraz "slobodno konvertibilna valuta" označavat će bilo koju valutu koju Međunarodni monetarni fond odredi, od vremena do vremena, kao slobodno upotrebljivu valutu sukladno članovima sporazuma Međunarodnog monetarnog fonda i bilo kojeg amandmana uz to.
8. Izraz "bez kašnjenja" označavat će takav period koji se normalno zahtijeva za izvršenje potrebnih formalnosti za transfer plaćanja. Navedeni period započet će na dan na koji bude dostavljen zahtjev za transfer i može se na računu produžiti za jedan mjesec.

Članak 2.

Dopuštanje i poticanje investicija

1. Svaka Država ugovornica na svom će teritoriju i sukladno svojim važećim zakonima i propisima dopustiti i podsticati investicije od strane investitora druge Države ugovornice.
2. Svaka Država ugovornica će, u pogledu investicija dopuštenih na njenom teritoriju, odobriti takvim investicijama sve potrebne dozvole, suglasnosti, odobrenja, licence i ovlaštenja u onom obimu i pod onim rokovima i uvjetima kako je to određeno njezinim zakonima i propisima.
3. Države ugovornice mogu konsultirati jedna drugu na bilo koji način koji one smatraju odgovarajućim, u cilju poticanja i olakšavanja investicionih mogućnosti unutar njihovih teritorija.
4. Svaka Država ugovornica će, zavisno od svojih zakona i propisa koji se odnose na ulazak, boravak i rad fizičkih osoba, u dobroj vjeri ispitati i pridati odgovarajuću važnost, bez obzira na državljanstvo ili građanstvo, zahtjevima ključnog osoblja uključujući glavne rukovodne i tehničke osobe koja su zaposlene u svrhu izvršenja investicija na njezinom teritoriju, kako bi ušli, privremeno ostali i radili na njezinom teritoriju. Bliskim članovima obitelji ovog ključnog osoblja također će se odobriti sličan tretman u pogledu ulaska i privremenog boravka u Državi ugovornici domaćina.
5. Kada robe ili osobe u vezi s investicijom treba da budu prevezeni, svaka Država ugovornica će, u mjeri u kojoj je to dozvoljeno po njezinim zakonima i propisima, dopustiti operaciju prijevoza od strane preduzeća druge Države ugovornice.

Članak 3.

Zaštita investicija

1. Investicije investitora obje Države ugovornice uživat će u svako doba pošten i ravnopravan tretman i punu zaštitu i sigurnost na teritoriju druge Države ugovornice na način suglasan s prihvaćenim principima međunarodnog prava i odredbama ovog sporazuma. Nijedna Država ugovornica neće ni na koji način proizvoljnim ili diskriminatorskim mjerama štetno utjecati na korišćenje, upravljanje, izvođenje, rad, proširivanje ili prodaju ili drugo raspolaganje investicijama.
2. Svaka Država ugovornica objavit će sve zakone, propise, sudske odluke i administrativne propise, procedure i smjernice koje se odnose ili direktno utječu na investicije investitora druge Države ugovornice na njezinom teritoriju.
3. Svaka Država ugovornica osigurat će efikasna sredstva utvrđivanja potraživanja i osnaženja prava u odnosu na

investicije. Svaka Država ugovornica osigurat će investitorima druge Države ugovornice pravo pristupa njezinim sudovima pravde, administrativnim tribunalima i agencijama i svim drugim tijelima koja vrše sudsku vlast, kao i pravo da ovlaste osobe po svom izboru koje su kvalificirane po važećim zakonima i propisima za utvrđivanje potraživanja i ostvarivanje prava u svezi njihovih investicija.

4. Nijedna Država ugovornica ne može nametnuti obvezatne mjere kao uvjet za osnivanje, stjecanje, proširivanje, korišćenje, upravljanje, izvođenje ili rad investicija investitora druge Države ugovornice, koje mogu zahtijevati ili ograničavati nabavku materijala, energije, goriva ili sredstava za proizvodnju, transport ili operaciju bilo koje vrste ili ograničavati marketing proizvoda unutar ili van njezinog teritorija, ili bilo koje druge mjere koje imaju efekt diskriminacije investicija investitora druge Države ugovornice u korist investicija njezinih vlastitih investitora ili investitora trećih država.

Nadalje, u granicama ovog sporazuma, investicije neće u Državi ugovornici domaćina biti podvrgnute zahtjevima izvršenja koji bi mogli biti štetni po njihovu izvodljivost ili štetno utjecati na njihovo korišćenje, upravljanje, izvođenje, rad, proširivanje, prodaju ili drugi oblik raspolaganja.

5. Investicije investitora bilo koje Države ugovornice neće u Državi ugovornici domaćina biti predmet sekvestacije, konfiskacije ili bilo kojih drugih sličnih mjera osim u sklopu redovnog zakonskog postupka i sukladno važećim principima međunarodnog prava i drugim relevantnim odredbama ovog sporazuma.
6. Svaka Država ugovornica pridržavat će se bilo koje obveze ili garancije koju je preuzela u pogledu investicija investitora druge Države ugovornice na svome teritoriju.

Članak 4.

Tretman investicija

1. U pogledu korišćenja, upravljanja, izvođenja, rada, proširivanja i prodaje ili drugog raspolaganja investicijama izvršenim na njezinom teritoriju od strane investitora druge Države ugovornice, svaka Država ugovornica odobrit će tretman ne manje povoljan od onog koji ona u sličnim situacijama odobrava investicijama svojih vlastitih investitora ili investitora bilo koje treće države, zavisno šta je najpovoljnije.
2. Međutim, odredbe ovog članka neće biti tumačene tako da obvezuju jednu Državu ugovornicu da na investitore druge Države ugovornice osigura korist od bilo kakvog tretmana, prednosti ili privilegije koja rezultira iz:
 - a) bilo koje carinske unije, ekonomske unije, zone slobodne trgovine, monetarne unije ili drugog oblika regionalnog ekonomskog aranžmana ili drugog sličnog međunarodnog sporazuma kojima je članica ili to može postati bilo koja od Država ugovornica;
 - b) bilo kojeg međunarodnog regionalnog ili bilateralnog sporazuma ili drugog sličnog aranžmana ili domaće zakonske regulative koji se u potpunosti ili uglavnom odnose na oporezivanje.

Članak 5.

Kompenzacija za štetu ili gubitak

1. Kada investicije izvršene od strane investitora bilo koje Države ugovornice trpe štetu ili gubitak usljed rata ili drugog oružanog sukoba, vanrednog državnog stanja, revolta, građanskih nemira, pobune, ustanka ili drugih sličnih događaja na teritoriju druge Države ugovornice, bit će im od strane druge Države ugovornice, u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili drugog izmirenja, odobren tretman ne manje povoljan od onog koji druga Država ugovornica odobrava svojim vlastitim investitorima ili investitorima neke treće države, zavisno šta je najpovoljnije.

2. Bez utjecaja na stavak 1., investitorima jedne Države ugovornice koji u bilo kojem od slučajeva navedenih u tom stavku trpe štetu ili gubitak na teritoriju druge Države ugovornice kao posljedicu:
- a) rekvizicije njihove imovine ili njezinog dijela od strane njezinih snaga ili vlasti;
 - b) uništenja njihove imovine ili njezinog dijela od strane njezinih snaga ili vlasti koja nije uzrokovana u borbenoj akciji ili nije zahtijevana potrebom situacije,
- bit će odobrena promptna, adekvatna i efektivna kompenzacija za štetu ili gubitak pretrpljen tokom perioda rekvizicije ili kao rezultat uništenja njihove imovine sukladno važećoj proceduri.

Članak 6.

Eksproprijacija

1. a) Investicije izvršene od strane investitora jedne Države ugovornice na teritoriju druge Države ugovornice neće biti nacionalizirane, eksproprijirane, oduzete ili podvrgnute direktnim ili indirektnim mjerama koje imaju djelovanje ekvivalentno nacionalizaciji, eksproprijaciji ili oduzimanju posjeda (u daljnjem tekstu zajednički nazvano eksproprijacija) od strane druge Države ugovornice izuzev za javnu svrhu u svezi internih potreba te Države ugovornice i uz promptni, adekvatnu i efektivnu kompenzaciju, te pod uvjetom da se takve mjere preduzimaju na nediskriminatorском osnovu i sukladno propisnom zakonskom postupku koji je u općoj primjeni.
 - b) Takva kompenzacija bit će isplaćena do iznosa stvarne vrijednosti eksproprijirane investicije i bit će određena i obračunata sukladno međunarodno priznatim principima procjene na osnovu pravedne tržišne vrijednosti eksproprijirane investicije u vrijeme neposredno prije nego što je preduzet čin eksproprijacije ili prije nego što je eksproprijacija objavljena, zavisno od toga koje je ranije (u daljnjem tekstu: datum procjene). Ta kompenzacija bit će obračunata u slobodno konvertibilnoj valuti koju će odabrati investitor, po važećem deviznom kursu za tu valutu na datum procjene i sadržavat će kamatu po komercijalnoj stopi utvrđenoj na tržišnom osnovu, ali ni u kojem slučaju niže od važeće LIBOR kamatne stope ili ekvivalentne, od datuma eksproprijacije do datuma plaćanja.
 - c) Ukoliko se gore navedena tržišna vrijednost ne može odmah brzo utvrditi, kompenzacija će se utvrditi na pravednim principima uzimajući u obzir sve relevantne faktore i okolnosti, kao što su investirani kapital, karakter i trajanje investicije, vrijednost zamjene, porast vrijednosti, tekući prihodi, diskontna vrijednost toka gotovine, računovodstvena vrijednost i ugled (goodwill). Investitoru će se hitno isplatiti konačno određeni iznos kompenzacije.
2. U svjetlu principa postavljenih u stavku 1. i bez štete po prava investitora iz članka 9. ovog sporazuma, oštećeni će investitor imati pravo na hitnu reviziju svog slučaja od strane sudskog ili drugog kompetentnog i nezavisnog organa Države ugovornice koja je izvršila eksproprijaciju, uključujući procjenu njegove investicije i plaćanje odgovarajuće kompenzacije.
3. Radi dalje izvjesnosti, eksproprijacija će uključivati situacije u kojima Država ugovornica eksproprijira sredstva kompanije ili poduzeća koje je osnovano ili konstituirano po važećim zakonima na njezinom teritoriju, a u kojem investitor druge Države ugovornice ima investiciju, uključujući vlasništvo dionica, obveznica ili drugih prava ili interesa.
4. U svrhe ovog sporazuma, izraz "eksproprijacija" također će uključivati intervencije ili regulacione mjere Države ugovornice, koje imaju *de facto* efekat konfiskacije ili eksproprijacije, pri čemu njihov efekat rezultira stvarnim lišavanjem investitora njegovog vlasništva, kontrole ili bitnih beneficija na njegovoj investiciji ili koji mogu rezultirati gubitkom ili štetom u ekonomskoj vrijednosti investicije, kao što su zamrzavanje ili

blokiranje investicije, nametanje proizvoljnog ili pretjerano visokog poreza na investiciju, prisilna prodaja svih ili jednog dijela investicije ili drugi slični akti ili mjere.

5. Potraživanje kompenzacije sukladno principima i odredbama ovog članka postoji također kada kao rezultat akcije Države ugovornice u bilo kojoj kompaniji, u kojoj investiciju vrše investitori druge Države ugovornice, investicija bude u biti oštećena.

Članak 7.

Transfer plaćanja u svezi investicija

1. Svaka Država ugovornica garantirat će investitorima druge Države ugovornice slobodan transfer u i izvan njezinog teritorija plaćanja u svezi investicije, uključujući transfer:
 - a) početnog kapitala i bilo kojeg drugog dodatnog kapitala za održavanje, upravljanje i razvoj investicije;
 - b) prihoda;
 - c) plaćanja po ugovoru, uključujući plaćanja amortizacije glavnice i nastalih kamata, koja se vrše po ugovoru o kreditu;
 - d) autorskih honorara i naknada za prava iz članka 1. stavak 1.(d);
 - e) prihoda od prodaje ili likvidacije čitave investicije ili bilo kojeg njezinog dijela;
 - f) zarada i drugih naknada za osoblje angažirano iz inozemstva u svezi investicije;
 - g) plaćanja kompenzacije sukladno čl. 5. i 6.;
 - h) plaćanja koja se odnose na članak 8.; i
 - i) plaćanja koja proizilaze iz riješenih sporova.
2. Transferi plaćanja prema stavku 1. bit će izvršeni bez odgađanja ili restrikcija i, osim u slučaju plaćanja u naturi, izvršit će se u slobodno konvertibilnoj valuti. U slučaju kašnjenja u izvršenju zahtijevanih transfera, oštećeni investitor imat će pravo da primi kamate za taj period zakašnjenja.
3. Transferi će se izvršiti po važećem tržišnom deviznom kursu Države ugovornice domaćina na dan transfera za valutu koja se transferira. U nedostatku deviznog tržišta, kurs koji će se primjenjivati bit će najnoviji kurs koji se primjenjuje na interne investicije ili devizni kurs određen sukladno pravilima Međunarodnog monetarnog fonda ili kurs za konverziju valuta u specijalna prava vučenja ili dolar Sjedinjenih Američkih Država, zavisno od toga koji je najpovoljniji za investitora.

Članak 8.

Subrogacija

1. Ako Država ugovornica, njena naimenovana agencija ili neka druga strana koju ona naimenuje, a koja je konstituirana ili osnovana u toj Državi ugovornici (Osiguratelj) vrši plaćanje po obeštećenju ili garanciji koje je preuzela u pogledu investicije na teritoriju druge Države ugovornice (Država domaćin). Država domaćin priznat će:
 - a) ustupanje Osiguratelju po zakonu ili putem zakonske transakcije svih prava i potraživanja koji rezultiraju iz te investicije; i
 - b) pravo Osiguratelja da ostvaruje sva ta prava i da osnaži ta potraživanja, kao i da preuzme sve obveze vezane za investiciju na osnovu subrogacije.
2. Osiguratelj će imati pravo u svim situacijama na:
 - a) isti tretman u pogledu stečenih prava i potraživanja i obveza koje je preuzeo na osnovu ustupanja pomenutog u stavku 1.;
 - b) sve uplate primljene na osnovu tih prava i potraživanja koja je prvobitni investitor imao pravo da primi na osnovu ovog sporazuma s obzirom na dotičnu investiciju.

Članak 9.

Rješavanje sporova između Države ugovornice i investitora

1. Sporovi koji nastanu između Države ugovornice i investitora druge Države ugovornice u pogledu investicije ove druge na teritoriju prve države, rješavat će se što je moguće više, na prijateljski način.
2. Ako se takvi sporovi ne mogu riješiti u roku od šest mjeseci od datuma kada je jedna strana u sporu zatražila rješavanje na prijateljski način davanjem pismene obavijesti drugoj, spor će biti dostavljen na rješavanje, po izboru investitora strane u sporu sukladno slijedećem:
 - a) ranije dogovorenim procedurama za rješavanje sporova;
 - b) međunarodnoj arbitraži sukladno slijedećim stavovima iz ovog članka.
3. U slučaju da investitor odabere da dostavi spor na rješavanje međunarodnoj arbitraži, investitor će dalje pribaviti svoju pismenu suglasnost da se spor dostavi jednom od slijedećih tijela:
 - a) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova (Centar), ustanovljenom prema Konvenciji za rješavanje investicionih sporova između država i državljana drugih država otvorenoj za potpis u Washingtonu 18. ožujka 1965. godine (Vašingtonska konvencija), ako su obje Države ugovornice potpisnice Vašingtonske konvencije i ako se Vašingtonska konvencija može primijeniti na spor;
 - b) arbitražnom tribunalu ustanovljenom prema arbitražnim pravilima (Pravila) Komisije Ujedinjenih naroda o međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL), mada ova Pravila mogu biti modificirana od strane u sporu (Organ za naimenovanje pomenut u članku 7. Pravila bit će generalni sekretar Centra); ili
 - c) arbitražnom tribunalu konstituiranom sukladno arbitražnim pravilima bilo koje arbitražne institucije za koju se uzajamno dogovore strane u sporu.
4. Bez obzira na činjenicu da investitor može podnijeti spor obvezujućoj arbitraži prema stavku 3., on može, prije institucije arbitražnog postupka ili tokom postupka, tražiti pred sudskim ili upravnim tribunalima Države ugovornice, koja je strana u sporu, privremeno oslobađanje u cilju očuvanja njegovih prava i interesa, pod uvjetom da ono ne uključuje zahtjev za plaćanje bilo kakvih šteta.
5. Svaka Država ugovornica ovim daje neopozivu suglasnost za podnošenje investicionog spora na rješavanje obvezujućoj arbitraži sukladno izboru investitora prema stavku 3. (a) i (b) ili uzajamnom sporazumu obje strane u sporu prema stavku 3. (c).
6. a) Suglasnost data u stavku 5. zajedno sa suglasnošću datoj po stavku 3. bit će dovoljan uvjet za pismeni sporazum strana u sporu za svrhe svakog od njih, Poglavlje II Vašingtonske konvencije, Pravila dodatne institucije, član II Konvencije Ujedinjenih naroda o priznavanju i izvršavanju stranih arbitražnih odluka, sačinjene u New Yorku, 10. lipnja 1958. godine ("Njujorška konvencija") i članak I. Arbitražnih pravila UNCITRAL-a.
 - b) Bilo koja arbitraža prema ovom članku, kao što može biti uzajamno dogovoreno između strana u sporu, mora se održati u državi koja je potpisnica Njujorške konvencije. Zahtjevi podneseni arbitraži prema ovom stavku smatrat će se da su nastali iz komercijalnih odnosa ili poslova u svrhe članka 1. Njujorške konvencije.
 - c) Nijedna Država ugovornica neće dati diplomatsku zaštitu niti podnijeti međunarodnu tužbu u pogledu bilo kakvog spora koji se odnosi na arbitražu, osim u slučaju da se druga Država ugovornica ne pridržava i ne postupa sukladno donesenoj odluci u tom sporu. Međutim, diplomatska zaštita za svrhe ovog podstavka neće uključivati neformalne diplomatske razmjene isključivo u cilju olakšanja rješavanja spora.

7. Arbitražni tribunal, ustanovljen prema ovom članku, odlučivat će u svezi spornih pitanja sukladno pravilima zakona, kao što može biti dogovoreno između strana u sporu. U odsustvu takvog sporazuma, on će primjenjivati zakon Države ugovornice u sporu, uključujući njezina pravila o sukobu zakona i priznata pravila međunarodnog prava koja se mogu primjenjivati, također uzimajući u obzir bitne odredbe ovog sporazuma.
8. U svrhu članka 25.(2)(b) Vašingtonske konvencije, investitor, ukoliko nije fizička osoba, koja ima državljanstvo Države ugovornice u sporu na dan pismene suglasnosti koja se odnosi na stavak (6) i koji je, prije nego nastane spor između njega i te Države ugovornice, pod kontrolom investitora druge Države ugovornice, tretirat će se kao "državljanin druge Države ugovornice", a za svrhu članka I.(6) Pravila dodatne arbitraže tretirat će se kao "državljanin druge Države".
9. Odluke arbitraže, koje mogu sadržavati odluku o kamati, bit će konačne i obvezujuće za strane u sporu. Svaka Država ugovornica odmah će izvršiti svaku takvu odluku i donijet će odredbe za efektivno o snaženje tih odluka na njezinom teritoriju.
10. U bilo kakvim procedurama sudskim, arbitražnim ili drugim ili pri osnaženju bilo koje odluke u svezi investicionog spora između Države ugovornice i investitora druge Države ugovornice, Država ugovornica neće koristiti kao obranu svoj imunitet suvereniteta. Protuzahtjev ili pravo odgađanja ne mogu se zasnivati na činjenici daje dotični investitor primio ili će primiti po ugovoru o osiguranju, obeštećenje ili drugu kompenzaciju za sve ili za dio njezinih navodnih šteta od bilo koje treće strane, bilo javne ili privatne, uključujući tu drugu Državu ugovornicu i njezina pod odjeljenja, agencije ili organe.

Članak 10.

Rješavanje sporova između Država ugovornica

1. Obje Ugovorne strane će, što je više moguće, rješavati svaki spor u pogledu tumačenja ili primjene ovog sporazuma putem konsultiranja ili drugih diplomatskih kanala.
2. Ako se spor ne riješi u roku od šest mjeseci od datuma kad je uložena zahtjev za takvim konsultiranjima ili drugim diplomatskim kanalima od strane bilo koje Države ugovornice i ukoliko se Države ugovornice inače ne suglase pismeno, jedna od Država ugovornica može, uz pismeni zahtjev drugoj od Država ugovornica dostaviti spor arbitražnom sudu sukladno slijedećim odredbama ovog članka.
3. Arbitražni sud bit će konstituiran na slijedeći način: svaka Država ugovornica imenovat će jednog člana, a ova dva člana suglasit će se o državljaninu treće države kao predsjedavajućem arbitražnog suda kojeg će naimenovati dvije Države ugovornice. Ovi članovi bit će imenovani u roku od dva mjeseca, a predsjedavajući Suda u roku od četiri mjeseca, od datuma kada je jedna od Država ugovornica informirala drugu Državu ugovornicu da namjerava podnijeti spor arbitražnom sudu.
4. Ako se ne udovolji rokovima u stavku 3., svaka od Država ugovornica može u odsustvu nekog drugog aranžmana, pozvati predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je taj isti predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Država ugovornica ili ako je na drugi način spriječen da izvrši navedenu funkciju, podpredsjednik Međunarodnog suda pravde bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je potpredsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Država ugovornica i ako je i on također spriječen da izvrši ovu funkciju, član Međunarodnog suda pravde koji je slijedeći po zvanju a nije državljanin ni jedne od Država ugovornica bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja.
5. Arbitražni će sud donosit svoju odluku većinom glasova. Ova odluka donosit će se sukladno ovom sporazumu i prihvaćenim pravilima međunarodnog prava koja se mogu primijeniti i bit

će konačna i obvezujuća za obje Države ugovornice. Svaka Država ugovornica snosit će troškove člana arbitražnog suda kojeg je imenovala ta Država ugovornica, kao i troškove njezinog predstavljanja u arbitražnim postupcima. Troškove predsjedavajućeg kao i druge troškove arbitražnog postupka snosit će ravnomjerno dvije Države ugovornice. Međutim, arbitražni sud može, po svom nahođenju, narediti da veći dio ili svi takvi troškovi budu plaćeni od strane jedne Države ugovornice. U svakom drugom pogledu, arbitražni sud odredit će svoj postupak.

Članak 11.

Odnos između Država ugovornica

Određbe ovog sporazuma primjenjivat će se bez obzira na to da li postoje diplomatski ili konzularni odnosi između Država ugovornica.

Članak 12.

Primjena drugih pravila i razmjena informacija

1. Ako zakonodavstvo jedne od Država ugovornica ili obveze po međunarodnom pravu koje postoje ili će biti ustanovljene kasnije između Država ugovornica u dodatku ovom sporazumu, sadrže pravila, bilo opća ili posebna kojima se investicijama investitora druge Države ugovornice daje tretman koji je povoljniji od onog koji se osigurava ovim sporazumom, ova će pravila, u mjeri u kojoj su povoljnija za investitora, prevladati nad ovim sporazumom.
2. Na zahtjev bilo koje Države ugovornice razmijenit će se informacije o utjecaju koji zakoni, propisi, odluke, administrativne prakse, procedure ili politike druge Države ugovornice mogu imati na investicije obuhvaćene ovim sporazumom.

Članak 13.

Obim sporazuma

Ovaj sporazum odnosit će se na sve investicije, bilo da su postojeće ili da su izvršene od strane investitora bilo koje Države

ugovornice na teritoriju druge Države ugovornice, nakon datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.

Da bi se izbjegle nedoumice, ovaj sporazum ne daje prava niti obveze u odnosu na događaje, uključujući i one opisane u čl. 5. i 6. ovog sporazuma, koji su se desili prije parafiranja Sporazuma, tj. prije 24. rujna 1997. godine.

Članak 14.

Stupanje na snagu

Svaka Država ugovornica obavijestit će drugu u pismenoj formi kad budu ispunjeni njezini ustavni zahtjevi za stupanje na snagu ovog sporazuma, a Sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana nakon datuma primitka druge obavijesti.

Članak 15.

Trajanje i raskid

1. Ovaj sporazum ostat će na snazi za period od trideset (30) godina i nastaviti će da važi dalje za isti period ili periode ako jednu godinu prije isteka početnog ili nekog slijedećeg perioda, jedna od Država ugovornica ne obavijesti drugu pismenim putem o svojoj namjeri da otkáže ovaj sporazum.
2. U pogledu investicija, koje su izvršene prije datuma kad je obavijest o otkazu ovog sporazuma postala punovažna, odredbe ovog sporazuma i dalje će biti punovažne za period od dvadeset (20) godina od datuma otkaza ovog sporazuma.

U potvrdu gornjeg, odgovarajući opunomoćenici obje Države ugovornice potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u Kuvajtu dana srijeda, Rebiu-l-evvel 1422. godine po H, što odgovara danu 13. lipnja 2001. godine u dva originala na bosanskom, hrvatskom, srpskom, arapskom i engleskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju odstupanja, engleska verzija bit će mjerodavna.

Za Bosnu i Hercegovinu
Edhem Pašić, v. r.

Za Državu Kuvajt
Abdulmuhsin Y. Al-Hunaif, v. r.

Članak 3.

Ova će odluka biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 1-02-01-44/02
5. veljače 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Jozo Kržanović, v. r.

KAZALO

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

- 14 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o suradnji u predaji i prihvatu osoba koji je boravak protuzakonit
- 15 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o razvojnom kreditu između Bosne i Hercegovine i Međunarodne asocijacije za razvoj
- 16 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o razvojnom kreditu između Bosne i Hercegovine i Međunarodne asocijacije za razvoj
- 17 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
- 18 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta koji se odnosi na angažiranje djece u oružanom sukobu
- 19 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta a koji se odnosi na prodaju djece, dječiju prostituciju i dječiju pornografiju

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 20 Odluka o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Njujork, 15. studenog 2000. godine
- 21 Odluka o ratifikaciji Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim i vazdušnim putem, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Njujork, 15. studenog 2000. godine

- 22 Odluka o ratifikaciji Protokola za spriječavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Njujork, 15. studeni 2000. godine 67
- 23 Odluka o ratifikaciji Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o suradnji i međusobnoj pomoći u carinskim pitanjima 70
- 24 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Italije o poticanju i zaštiti investicija 73
- 25 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Austrije o promicanju i zaštiti investicija 77
- 26 Odluka o ratificiranju Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o recipročnom unapređenju i zaštiti investicija 81
- 27 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Mađarske o ukidanju viza za nastelje diplomatskih i službenih putovnica 84
- 28 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Švicarskog federalnog vijeća o međunarodnom cestovnom prijevozu osoba i stvari sa protokolom 85
- 29 Odluka o ratificiranju Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Države Kuvajt o poticanju i recipročnoj zaštiti investicija 88